

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

METHOD GASPEY - OTTO - SAUER
OF MODERN LANGUAGES.

2564

GULIAN
ELEMENTARY
ARMENIAN GRAMMAR.

491 99-5

9-95

JULIUS GROOS, LONDON.
PARIS, ROM ST. PETERSBURGH HEIDELBERG.

mpm *specimens*

2010

Julius Groos

London, St. Dunstan's House, Fetter Lane, Fleet Street.

Paris, 45 Rue Jacob.

Rome, 307 Corso Umberto I.

Heidelberg.

Educational Works and Class-Books

METHOD GASPEY-OTTO-SAUER

FOR THE STUDY OF MODERN LANGUAGES.

PUBLISHED BY JULIUS GROOS.

•With each newly-learnt language one wins a new soul. Charles V.

•At the end of the 19th century the world is ruled by the interest for trade and traffic; it breaks through the barriers which separate the peoples and ties up new relations between the nations. •

William II.

„Julius Groos Publisher, has for the last thirty years been devoting his special attention to educational works on modern languages, and has published a large number of class-books for the study of those modern languages most generally spoken. In this particular department he is in our opinion unsurpassed by any other German publisher. The series consists of 160 volumes of different sizes which are all arranged on the same system, as is easily seen by a glance at the grammars which so closely resemble one another, that an acquaintance with one greatly facilitates the study of the others. This is no small advantage in these exacting times when the knowledge of one language alone is hardly deemed sufficient.

The textbooks of the **Gaspey-Otto-Sauer** method have, within the last ten years, acquired an **universal reputation**, increasing in proportion as a knowledge of living languages has become a necessity of modern life. The chief advantages, by which they compare favorably with thousands of similar books, are lowness of price and good appearance, the happy union of theory and practice, the clear scientific basis of the grammar proper combined with **practical conversational exercises**, and the system, here conceived for the first time and consistently carried out, by which the pupil is really taught **to speak and write the foreign language**.

The grammars are all divided into **two** parts, commencing with a systematic explanation of the rules for pronunciation, and are again subdivided into a number of **Lessons**. Each Part treats of the **Parts of Speech** in succession, the first giving a rapid sketch of the fundamental rules, which are explained more fully in the second.

Method Gaspey-Otto-Sauer

for the study of modern languages.

The rules appear to us to be clearly given, they are explained by examples, and the exercises are quite sufficient.

To this *method* is entirely due the enormous success with which the **Gaspey-Otto-Sauer** textbooks have met; most other grammars either content themselves with giving the theoretical exposition of the grammatical forms and trouble the pupil with a confused mass of the most far-fetched irregularities and exceptions without ever applying them, or go to the other extreme, and simply teach him to repeat in a parrot-like manner a few colloquial phrases without letting him grasp the real genius of the foreign language.

The system referred to is easily discoverable: 1. In the arrangement of the grammar; 2. in the endeavour to enable the pupil to understand a regular text as soon as possible, and above all to teach him to *speak* the foreign language; this latter point was considered by the authors so particularly characteristic of their works, that they have styled them — to distinguish them from other works of a similar kind — **Conversational Grammars**.

The first series comprises manuals for the use of **Englishmen** and consists of 38 volumes.

Our admiration for this rich collection of works, for the method displayed and the fertile genius of certain of the authors, is increased when we examine the other series, which are intended for the use of foreigners.

In these works the chief difficulty under which several of the authors have laboured, has been the necessity of teaching a language in a foreign idiom; not to mention the peculiar difficulties which the German idiom offers in writing school-books for the study of that language.

We must confess that for those persons who, from a **practical** point of view, wish to learn a foreign language sufficiently well to enable them to **write and speak** it with ease, the authors have set down the grammatical rules in such a way, that it is equally easy to understand and to learn them.

Moreover, we cannot but commend the elegance and neatness of the **type and binding** of the books. It is doubtless on this account too that these volumes have been received with so much favour and that several have reached such a large circulation.

We willingly testify that the whole collection gives proof of much care and industry, both with regard to the aims it has in view and the way in which these have been carried out, and, moreover, reflects great credit on the editor, this collection being in reality quite an exceptional thing of its kind."

. . . . . t.

(Extract from the *Literary Review*.)

All books bound.

Method Gaspey-Otto-Sauer

for the study of modern languages.

English Editions.

	s.	d.
German Conversation-Grammar by Otto. 28. Ed.	5	—
Key to the German Conv.-Grammar by Otto. 20. Ed.	2	—
Elementary German Grammar by Otto. 7. Ed.	2	—
First German Book by Otto. 8. Ed.	1	6
German Reader I. 7. Ed., II. 5. Ed., III. 2. Ed. by Otto. à	2	6
Materials for tr. Engl. into Germ. by Otto-Wright. Part I. 7. Ed.	2	6
Key to the Mater. for transl. Engl. i. Germ. I. by Otto. 2. Ed. . . .	2	—
Materials for tr. Engl. into Germ. by Otto. Part II. 2. Ed.	2	6
German Dialogues by Otto. 4. Ed.	1	6
Accidence of the German language by Otto-Wright. 2. Ed.	1	6
Handbook of English and German Idioms by Lange	2	—
French Conversation-Grammar by Otto. 11. Ed.	5	—
Key to the French Convers.-Grammar by Otto. 6. Ed.	2	—
Elementary French Grammar by Wright. 2. Ed.	2	—
Materials for transl. English into French by Otto. 4. Ed.	2	6
French Dialogues by Otto-Corkran	2	—
Conv.-Book in French, German and English by Connor. 12. Ed. . . .	2	6
Italian Conversation-Grammar by Sauer. 6. Ed.	5	—
Key to the Italian Convers.-Grammar by Sauer. 5. Ed.	2	—
Elementary Italian Grammar by Motti. 2. Ed.	2	—
Italian Reader by Cattaneo	2	6
Italian Dialogues by Motti	2	—
Dutch Conversation-Grammar by Valette	5	—
Key to the Dutch Convers.-Grammar by Valette	2	—
Dutch Reader by Valette	3	—
Elementary Modern Armenian Grammar by Gulian	3	—
Modern Persian Conversation-Grammar by St. Clair-Tisdall	10	—
Key to the Mod. Persian Conv.-Grammar by St. Clair-Tisdall	2	—
Portuguese Conversation-Grammar by Kordgien and Kunow	5	—
Key to the Portug. Conv.-Grammar by Kordgien and Kunow	2	—
Russian Conversation-Grammar by Motti. 2. Ed.	6	—
Key to the Russian Convers.-Grammar by Motti. 2. Ed.	2	—
Elementary Russian Grammar by Motti. 2. Ed.	2	—
Key to the Elementary Russian Grammar by Motti. 2. Ed.	1	—
Russian Reader by Werkhaupt and Roller	2	—
Spanish Conversation-Grammar by Sauer. 5. Ed.	5	—
Key to the Spanish Convers.-Grammar by Sauer. 3. Ed.	2	—
Elementary Spanish Grammar by Pavia	2	—
Spanish Reader by Sauer-Röhrich. 2. Ed.	4	—
Spanish Dialogues by Sauer-Corkran	2	—
Elementary Swedish Grammar by Fort	2	—

German Editions.

Arabische Konversations-Grammatik v. Harder	10	—
Schlüssel dazu v. Harder	3	—
Dänische Konversations-Grammatik v. Wied	5	—
Schlüssel dazu v. Wied	2	—

Method Gaspey-Otto-Sauer

for the study of modern languages.

German Editions.

	s.	d.
Chinesische Konversations-Grammatik v. Seidel	8	—
Schlüssel dazu v. Seidel	1	—
Kleine chinesische Sprachlehre v. Seidel	2	—
Schlüssel dazu v. Seidel	1	—
Englische Konversations-Grammatik v. Gaspey-Runge. 23. Aufl.	4	—
Schlüssel dazu v. Runge. (Nur für Lehrer und zum Selbstunterricht.) 3. Aufl.	2	—
Englisches Konversations-Lesebuch v. Gaspey-Runge. 6. Aufl.	3	—
Kleine englische Sprachlehre v. Otto-Runge. 5. Aufl.	2	—
Englische Gespräche v. Runge	2	—
Materialien z. Übersetzen ins Englische v. Otto-Runge. 3. Aufl.	2	—
Englische Chrestomathie v. Süpffe-Wright. 9. Aufl.	4	—
Französische Konversations-Grammatik v. Otto. 26. Aufl.	4	—
Schlüssel dazu v. Runge. (Nur für Lehrer und zum Selbstunterricht.) 3. Aufl.	2	—
Franz. Konv.-Lesebuch I. 9. Aufl., II. 5. Aufl. v. Otto-Runge. à	2	6
Franz. Konv.-Lesebuch f. Mädchensch. I. Kurs v. Otto-Runge. 4. Aufl.	3	—
Franz. Konv.-Lesebuch f. Mädchensch. II. Kurs v. Otto-Runge. 3. Aufl.	2	6
Kleine französische Sprachlehre v. Otto-Runge. 7. Aufl.	2	—
Französische Gespräche v. Otto-Runge. 7. Aufl.	2	—
Französisches Lesebuch v. Süpffe. 11. Aufl.	3	—
Franz.-deutsch-englisches Konversationsbüchlein v. Connor. 12. Aufl.	2	6
Italienische Konversations-Grammatik v. Sauer. 11. Aufl.	4	—
Schlüssel dazu v. Cattaneo. (Nur für Lehrer und zum Selbstunterricht.) 3. Aufl.	2	—
Italienisches Konversations-Lesebuch v. Sauer. 4. Aufl.	4	—
Italienische Chrestomathie v. Cattaneo. 2. Aufl.	2	6
Kleine italienische Sprachlehre v. Sauer. 7. Aufl.	2	—
Italienische Gespräche v. Sauer-Motti. 4. Aufl.	2	—
Übungsstücke zum Übers. a. d. Deutschen i. Ital. v. Lardelli. 3. Aufl.	2	—
Neugriechische Konversations-Grammatik v. Petraris	6	—
Schlüssel dazu v. Petraris	2	—
Niederländische Konversations-Grammatik v. Valette	5	—
Schlüssel dazu v. Valette	2	—
Niederländisches Konv.-Lesebuch v. Valette	3	—
Kleine niederländische Sprachlehre v. Valette. 2. Aufl.	2	—
Polnische Konversations-Grammatik v. Wicherkiewicz	5	—
Schlüssel dazu v. Wicherkiewicz	2	—
Portugiesische Konversations-Grammatik v. Kordgien. 2. Aufl.	5	—
Schlüssel dazu v. Kordgien. 2. Aufl.	2	—
Kleine portugiesische Sprachlehre v. Kordgien. 3. Aufl.	2	—
Russische Konversations-Grammatik v. Fuchs. 3. Aufl.	5	—
Schlüssel dazu v. Fuchs. 3. Aufl.	2	—
Russisches Konversations-Lesebuch von Werkhaupt	2	—
Kleine russische Sprachlehre v. Motti	2	—
Schlüssel dazu v. Motti	1	—
Schwedische Konversations-Grammatik v. Walter	5	—
Schlüssel dazu v. Walter	2	—
Kleine schwedische Sprachlehre v. Fort	2	—
Spanische Konversations-Grammatik v. Sauer-Ruppert. 8. Aufl.	4	—
Schlüssel dazu v. Ruppert. 2. Aufl.	2	—
Spanisches Lesebuch v. Sauer-Röhrich. 2. Aufl.	4	—
Kleine spanische Sprachlehre v. Sauer-Runge. 3. Aufl.	2	—
Spanische Gespräche v. Sauer. 3. Aufl.	2	—
Spanische Rektionsliste v. Sauer-Kordgien	2	—

Method Gaspey-Otto-Sauer

for the study of modern languages.

German Editions.

	s.	d.
Suahili Konversations-Grammatik v. Seidel	5	—
Schlüssel dazu v. Seidel	2	—
Suahili-Wörterbuch v. Seidel	2	6

	s.	d.
Türkische Konversations-Grammatik v. Jehlitschka	8	—
Schlüssel dazu v. Jehlitschka	3	—

	s.	d.
Kleine ungarische Sprachlehre v. Nagy	2	—

French Editions.

	s.	d.
Grammaire allemande par Otto. 16. Éd.	4	—
Corrigé des thèmes de la Grammaire allemande par Otto. 5. Éd.	2	—
Petite Grammaire allemande par Otto. 8. Éd.	2	—
Lectures allemandes par Otto. I. part. 6. Éd.	2	—
Lectures allemandes par Otto. II. part. 4. Éd.	2	—
Lectures allemandes par Otto. III. part. 2. Éd.	2	—
Conversations allemandes par Otto. 4. Éd.	2	—

	s.	d.
Grammaire anglaise par Mauron-Verrier. 9. Éd.	4	—
Corrigé des thèmes de la Grammaire anglaise par Mauron-Verrier. 3. Éd.	2	—
Petite Grammaire anglaise par Mauron. 4. Éd.	2	—
Lectures anglaises par Mauron. 2. Éd.	3	—
Conversations anglaises par Corkran	2	—
Manuel de conversation en franç., allem. et anglais par Connor. 12. Éd.	2	—

	s.	d.
Grammaire italienne par Sauer. 10. Éd.	4	—
Corrigé des thèmes de la Gramm. ital. par Sauer. 6. Éd.	2	—
Petite Grammaire italienne par Motti. 2. Éd.	2	—
Chrestomathie italienne par Cattaneo. 2. Éd.	2	—
Conversations italiennes par Motti	2	6

	s.	d.
Grammaire néerlandaise par Valette	5	—
Corrigé des thèmes de la Grammaire néerlandaise par Valette	2	—
Lectures néerlandaises par Valette	3	—

	s.	d.
Grammaire portugaise par Armez	5	—
Corrigé des thèmes de la Gramm. portug. par Armez	2	—

	s.	d.
Grammaire russe par Fuchs. 3. Éd.	5	—
Corrigé des thèmes de la Gramm. russe par Fuchs. 3. Éd.	2	—
Petite grammaire russe par Motti	2	—
Corrigé des thèmes de la petite grammaire russe par Motti	1	—
Lectures russes par Werkhaupt et Roller	2	—

	s.	d.
Grammaire espagnole par Sauer. 4. Éd.	4	—
Corrigé des thèmes de la Gramm. espagn. par Sauer. 3. Éd.	2	—
Petite grammaire espagnole par Tanty	2	—
Lectures espagnoles par Sauer-Röhrich. 2. Éd.	4	—

	s.	d.
Petite grammaire suédoise par Fort	2	—

Greek Edition.

	s.	d.
Kleine deutsche Sprachlehre für Griechen von Maltos	2	—
Deutsche Gespräche für Griechen von Maltos	2	—

Method Gaspey-Otto-Sauer

for the study of modern languages.

Italian Editions.

	s.	d.
Grammatica tedesca di Sauer-Ferrari. 6. Ed.	4	—
Chiave della Grammatica tedesca di Sauer-Ferrari. 2. Ed.	2	—
Grammatica elementare tedesca di Otto. 5. Ed.	2	—
Lectures tedesche di Otto. 4. Ed.	2	—
Antologia tedesca di Verdaro	3	—
Conversazioni tedesche di Motti	2	—
Avviamento al trad. dal ted. in ital. di Lardelli	2	—
Grammatica inglese di Sauer-Pavia. 4. Ed.	4	—
Chiave della grammatica inglese di Sauer-Pavia	2	—
Grammatica elementare inglese di Pavia	2	—
Grammatica francese di Motti. 2. Ed.	4	—
Chiave della grammatica francese di Motti	2	—
Grammatica elementare francese di Sauer-Motti. 2. Ed.	2	—
Grammatica spagnuola di Pavia. 2. Ed.	5	—
Chiave della Grammatica spagnuola di Pavia	2	—
Grammatica elementare spagnuola di Pavia. 2. Ed.	2	—

Dutch Edition.

Kleine Hoogduitsche Grammatica door Schwippert. 2. Dr.	2	—
---	---	---

Polish Edition.

Kleine deutsche Sprachlehre für Polen von Paulus	2	—
---	---	---

Portuguese Editions.

Grammatica alemã por Otto-Prévôt. 2. Ed.	4	—
Chave da Grammatica alemã por Otto-Prévôt	2	—
Grammatica elementar alemã por Otto-Prévôt. 2. Ed.	2	—
Grammatica franceza por Tanty	4	—
Chave da Grammatica franceza por Tanty	2	—

Rouman Editions.

Gramatică germană de Leist	4	—
Cheea gramaticii germane de Leist	2	—
Elemente de gramatică germană de Leist. 2. Ed.	2	—
Conversațiunile germane de Leist	2	—
Gramatică franceză de Leist	4	—
Cheea gramaticii franceze de Leist	2	—
Elemente de gramatică franceză de Leist. 2. Ed.	2	—
Conversațiunile franceze de Leist	2	—

Russian Edition.

English grammar for Russiano by Hauff	4	—
Key to the English grammar for Russiano by Hauff	2	—

Spanish Editions.

Gramática alemana por Ruppert. 2. Ed.	5	—
Clave de la Gramática alemana por Ruppert. 2. Ed.	2	—
Gramática elemental alemana por Otto-Ruppert. 3. Ed.	2	—
Gramática inglesa por Pavia	4	—
Clave de la Gramática inglesa por Pavia	2	—
Gramática sucinta de la lengua inglesa por Otto. 3. Ed.	2	—

Method Gaspey-Otto-Sauer

for the study of modern languages.

s. d.

Gramática francesa por Tanty	4	—
Clave de la Gramática francesa por Tanty	2	—
Gramática sucinta de la lengua francesa por Otto. 3. Ed.	2	—
Gramática sucinta de la lengua italiana por Pavia. 2. Ed.	2	—

Arabic Edition.

Kleine deutsche Sprachlehre für Araber von Hartmann	3	—
--	---	---

Armenian Edition.

Elementary English Grammar for Armenians by Gulian	3	—
---	---	---

«As long as Bellamy's 'state of the future' is no fact yet, as long as there are millionaires and Social Democrats, until every cobbler can step on to the scene of his handicraft, fitted out with an academic education, so long will private tuition be a necessity.

Since no pedagogic considerations fetter the private tutor, one should think that the choice of a classbook could not be a difficult matter for him; for it is understood, and justly so, that any book is useful if only the teacher is of any use. But the number of those who write grammars, from the late respected Dr. Ahn down to those who merely write in order to let their own small light shine is too large. Their aim, after all, is to place the pupil as soon as possible on his own feet i. e. to render a teacher superfluous, and to save time and money.

Then the saying holds good: «They shall be known by their works», and for that reason we say here a few words in favour of the books of the Gaspey-Otto-Sauer Method which have been published by Mr. Julius Groos.

Valuable though these books have proved themselves to be for the use at school, it is for private tuition that they are absolutely indispensable. They just contain what I claim for such books, not too much and not too little. The chapters of the various volumes are easily comprehended and are arranged in such a way that they can well be mastered from one lesson to the other; besides, the subject-matter is worked out so as to lead the pupil from the commencement to converse in the foreign tongue.

What success these books have met with will best be seen from the ever increasing number of their publications which comprise, in different groups relating to Englishmen, Germans, Frenchmen, Italians, Spaniards, Russians etc. etc. not less than 160 works the following volumes of which I have successfully used myself and am still using for the instruction of Germans: — the French grammar (24th edition), the English grammar (21st edition), the Spanish, Italian, Dutch, and Russian grammars; for English and French students: — the German grammar, not to mention minor auxiliary works by the same firm.

It is surprising what splendid results one can obtain by means of this method in a period of 6 to 12 months. After such a course the student is enabled to instruct himself in commercial correspondence in a foreign language without a master's helping hand. . . . .

The Publisher is untiringly engaged in extending the range of educational works issuing from his Press. A number of new books are now in course of preparation.

The new editions are constantly improved and kept up to date.

ELEMENTARY
MODERN ARMENIAN GRAMMAR.

491.99-5

4-95

METHOD GASPEY - OTTO - SAUER.

ELEMENTARY
MODERN ARMENIAN GRAMMAR

BY

KEVORK H. GULIAN, A. B.

INSTRUCTOR IN ANATOLIA COLLEGE

MARSOVAN (MERZIFOUN).

LONDON.

DAVID NUTT, 57-59 Long Acre. DULAU & Co., 37 Soho Square.
SAMPSON LOW, MARSTON & Co., St. Dunstan's House, Fetter
Lane, Fleet Street.

NEW YORK.

BRENTANO'S, F. W. CHRISTERN, E. STEIGER & Co.,
31 Union Square. 254 Fifth Avenue. 25 Park Place.
BOSTON, C. A. KOEHLER & Co., 149A Tremont Street.

HEIDELBERG.

JULIUS GROOS.
1902.

The method of Gaspey-Otto-Sauer is my own private property, having been acquired by purchase from the authors. The text-books made after this method are incessantly improved. All rights, especially the right of making new editions, and the right of translation for all languages, are reserved. Imitations and fraudulent impressions will be prosecuted according to law. I am thankful for communications relating to these matters.

Heidelberg.

Julius Groos.

49361-ukh

2001

34909-66

Contents.

	Page
Alphabet	1
Pronunciation	2
Tonic Accent	3
Punctuation	4
<hr/>	
Lesson 1. Indefinite Article	4
" 2. Definite Article	5
" 3. Plural of Nouns	6
" 4. The partitive Sense	8
" 5. Declension of Nouns; First Declension	9
" 6. Second Declension	11
" 7. Postpositions	12
" 8. Third Declension	14
" 9. Law of Permutation and Elision	15
" 10. Fourth Declension	17
" 11. Fifth Declension	18
" 12. Sixth Declension	19
" 13. The Auxiliary Verb <i>бу I am</i>	20
" 14. Determinative Adjectives; Demonstrative Adjectives	22
" 15. Irregular Declensions	24
" 16. Possessive Adjectives	26
" 17. Proper Nouns	28
" 18. Formation of Female Appellations	31
" 19. Numeral Adjectives; Cardinal Numbers	34
" 20. Ordinal Numbers	37
" 21. Indefinite Adjectives	40
" 22. Adjectives	42
" 23. Degrees of Comparison	46
" 24. Regular Verbs; First Conjugation	49
" 25. Second Conjugation	53

	Page
Lesson 26. Third Conjugation	56
„ 27. The negative Forms of the Verbs	58
„ 28. Pronouns	61
„ 29. Demonstrative Pronouns	63
„ 30. Possessive Pronouns	65
„ 31. Indefinite Pronouns	69
„ 32. Passive Verbs	72
„ 33. Impersonal Verbs	74
„ 34. Irregular Verbs; First Class	75
„ 35. Irregular Verbs; Second Class	78
„ 36. Adverbs; Adverbs of place, Adverbs of time	81
„ 37. Adverbs of quantity etc.	84
„ 38. Derivative Adverbs	86
„ 39. Conjunctions	89
„ 40. Interjections	91
„ 41. Defective Verbs	92
„ 42. The Participle	95
„ 43. Some derivative verbs	99
„ 44. Apposition, Vocative etc.	102

Appendix.

I. Selection of useful words	105
II. Phrases for Armenian Conversation	119
III. Reading Exercises	
A. Prose	134
B. Poetry	152
IV. Vocabulary	
A. Armenian-English	167
B. English-Armenian	185

I have begun, and am proceeding in the study
of the Armenian language . . .

It is a rich language, and would amply repay
any one the trouble of learning it.

Lord Byron.

Armenian Writing Alphabet.

Forms	Names	Pronunciation	Forms	Names	Pronunciation
Աս	aïp	a in father	մ	men	m
Բ	pen	p	հ	he	h or y
Գ	kim	k	ն	noo	n
Դ	tah	t	ժ	shah	sh
Ե	yetch	ye in yes	ո	vo	vo or o
Զ	zah	z	Չ	chah	ch in charm
Ը	a	[a in fat	Բ	bay	b
Ս	yet	u in us	Շ	chay	ch in charm
Տ	toh	t	Ր	rrah	r Scotch
Չ	zhay	s in measure	Ս	say	s
Պ	inni	e in me	Վ	vev	v
Լ	lune	l	Ծ	dune	d
Խ	khay	ch German	Ր	ray	r
Ճ	dzah	dz	Յ	tso	ts
Կ	ghen	g hard	Վ	hune	u or v
Հ	ho	h	Պ	pure	p
Տ	tsah	ts	Բ	kay	k
Շ	ghad	γ Greek	Օ	o	o
Ճ	jay	j	Ֆ	fay	f

Լ is a contraction for ԼԼ.

Alphabet.

The Armenian alphabet consists of 38 letters, viz.

Capitals	Text	Name	Proper sound
Ա	ա	aïp as in <i>ripe</i>	a as in <i>far</i>
Բ	բ	pen	p
Գ	գ	kim	k
Դ	դ	tah	t
Ե	ե	yech	y as in <i>yet</i>
Զ	զ	zah	z
Ը	ւ	a	e as in <i>met</i>
Ս	ս	yet	u as in <i>us</i>
Տ	տ	to	t
Չ	չ	zhay	s as in <i>measure</i>
Պ	պ	ini	i as in <i>fin</i>
Լ	լ	lune	l
Խ	խ	kh	kh guttural; Greek γ
Ճ	ճ	dzah	dz
Կ	կ	ghen	g hard
Հ	հ	ho	h
Տ	տ	tsah	ts
Շ	շ	ghad	gh guttural; Greek γ
Յ	յ	jay	j
Վ	վ	men	m
Ր	ր	he	h or y
Ն	ն	noo	n
Շ	ժ	shah	sh
Օ	օ	vo	vo or o

Capitals	Text	Name	Proper sound
Չ	չ	chah	ch as in <i>church</i>
Գ	գ	bay	b
Չ	չ	chay	ch as in <i>church</i>
Ր	ր	rrah	r Scotch
Ս	ս	say	s
Վ	վ	vev	v
Տ	տ	dune	d
Ր	ր	ray	r
Յ	յ	tso	ts
Ի	ի	hune	u or v
Փ	փ	pure	p
Կ	կ	kay	k
Օ	օ	o	o
Ֆ	ֆ	fay	f

The original alphabet consisted of 36 letters, O and Փ were added during the twelfth century.

ւ is a contraction for եւ (yev).

Of the above letters ա, ե, է, ը, ի, ս, ւ and օ are vowels, the rest are consonants.

Աւ, այ, եա, եօ, եւ, իւ, ու and ոյ are *compound vowels*.

իա, իէ, իո, իօ, իու, ուի, ուէ, ուա, ուօ, էո, էու and էի are *diphthongs*.

Pronunciation.

Ե, when it begins a word and is followed by a consonant, is pronounced like *ye* in *yet*, as ես I; elsewhere followed by a consonant it is like *e* in *met*, as հէր hair; followed by a vowel it is simply *y*, as կեանք *gyank* life.

It is not used at the end of words.

Խ, ա Greek and Ղ, ՛ Greek are deep gutturals, and the pronunciation of them must be acquired through the ear.

Յ is *h* at the beginning of words, as Յակոբ Jacob; elsewhere it is *y*, as հայր *hire* father, այո *ayo* yes; this letter retains the sound of *h* in compound words in which the latter part is a word beginning with յ, as լիայոյս *li-a-hooy*s hopeful, compounded of լի *full* and յոյս *hope*. At the end of words it is silent, as սասանայ *sadanah* Satan, մեքենայ *mekenah* machine. The following nine words are the exceptions to this rule: ոյ՛ O!, բայ verb, թէյ tea, խոյ ram, Հայ Armenian, ճայ *jay*, պայ *fairly*, վայ *wo!* and նայ liquid (letter).

Ո is *vo* at the beginning of words, as սրտի *vorti* son, except when followed by վ, as ով *ov* who?; elsewhere it is *o*, as կով *gov* cow, նոր *nor* new.

Ու is *oo*, as ուլ *ool* kid, սուռ *doon* house; but it is pronounced *v* before a vowel, as Աստուած *asdvadz* God.

Ոյ is simply *o* at the end of words, as նոյ *no* Noah, երեկոյ *yerego* evening; but in the middle of a word it becomes *ooy*, as լոյս *looy*s light, քոյր *kooyr* sister.

Իւ is *eev* before a vowel or at the end of a word, as թիւ *teev* number, դիւահար *teevahar* possessed of devils; elsewhere it is *u* French, as ձիւն *tsune* snow. In any other combination, ւ is *v*, as հաւ *hav* hen, նավատորմ *navadorm* navy.

The remaining letters are uniform in their pronunciation, and need no remark.

When two or more consonants come together without a vowel, they are pronounced as if written with ը, as Մկրտիչ Baptist is pronounced մկրտիչ. In the case of primitive words commencing with one of the sibilants զ, շ, ս preceded by only one consonant, this euphonic ը is generally pronounced as if written before the sibilant, as զգաստ *sober*, շտապ *haste*, ստակ *money*, pronounced as if written ըզգաստ, ըշտապ and ըստակ.

Tonic Accent.

The tonic accent in Armenian stands on the last syllable, whether the word be primitive or derivative, except when the word end in ը; in this case the tonic accent is thrown back on the penultimate, as դանակը *the knife*, լրագիրը *the news-paper*.

Punctuation.

The pauses used in Armenian are three, viz.

Comma (,), Colon (:), Period (·).

The note of interrogation (°) is placed over the accented vowel of the principal word in the question. Accordingly in the question, *Have you an orange?* the interrogation point may be placed over any one of the words of which it is composed in Armenian; thus, **Գուք նարինջ մը ունիք,** *Have you an orange?* **Գուք նարինջ մը ունիք,** *Have you an orange?* **Գուք նարինջ մը ունիք,** *Have you an orange?*

The exclamation point (°) in like manner, is placed over the accented syllable of interjections, or of other words used as exclamations, or uttered with emotion, as **աւայ** alas! **Սիրուն Աւբուռն** Sweet Auburn! **լոյս,** *light!* **կեանք,** *life!*

Sentences, which contain a mark of interrogation or exclamation, have still their appropriate pauses at the close, in the same way as other sentences.

The hyphen (—) is placed at the end of a line, where a word is incomplete.

The acute accent (´), though it is placed upon the tone syllable of words, has for its object to mark rather *emphasis* than accent.

The grave accent (`) indicates a brief suspension of the voice. It is placed after words, and is in effect of a pause shorter than a comma.

The remaining signs of punctuation being the same as in English, need no further explanation.

First Lesson.

Indefinite Article.

The indefinite article *a, an* is expressed in Armenian by **մը** or **մըն**, and uniformly follows the noun to which it belongs.

The **մը** becomes **մըն** when followed by **ալ** too, also, **եմ** I am, **ես** thou art, **է** he, she or it is, **ենք** we are, **եք** you are, **եսն** they are; **էի** I was, **էիր** thou wast, **էր** he was, **էիրք** we were, **էիրն** they were.

Words.¹⁾

վարդ մը a rose.

կատու մը a cat.

ձի մը a horse.

էշ մը an ass.

եղ մը an ox.

շուն մը a dog.

Sing. (**ես**)²⁾ **ունիմ** I have.

(**դուն**) **ունիս** thou hast.

(**ան**) **ունի** he, she or

it has.

գիրք մը a book.

գրիչ մը a pen.

մատիտ մը a pencil.

դգալ մը a spoon.

այո yes. **ոչ** no.

տէր sir. **եւ, ու** and.

Plur. (**մենք**) **ունինք** we have.

(**դուք**) **ունիք** you have.

(**անոնք**) **ունին** they

have.

Exercise 1.

Վարդ մը ունիմ: **Շուն մը ունիս:** **կով մը ունի:** **Ձի մը եւ էշ մը ունինք:** **Գանակ մը ունիք:** **Եղ մը ունին:** **Գիրք մը ունիս:** **Ո՛չ, գրիչ մը ունիմ:** **Ձի մը ունիք:** **Այո, Տէր, էշ մըն ալ ունինք:** **Գգալ մը ունի:** **Ո՛չ, գանակ մը ունի:** **Գրիչ մը ունին:** **Այո, մատիտ մըն ալ ունին:** **Տուն մըն է:**

Translation 2.

I have a pen. We have a dog. They have a book. Have you an ass? No, Sir, I have a horse. Has he an ox? Yes, he has also a cow. She has a rose. They have a cat. Thou hast an orange. It is a hen. It was a machine. You have a son.

Second Lesson.

Definite Article.³⁾

The definite form of nouns is produced by adding **ը** to the simple form when the latter ends with a consonant, and **ն** when it ends with a vowel, as:

դուռ door.

բանալի key.

դուռը the door.

բանալին the key.

¹⁾ These words as well as those contained in the preceding rules must be thoroughly committed to memory, before doing the exercises and translations.

²⁾ Observe that a *paranthesis* (...) encloses a word to be translated or an annotation, whereas *brackets* [...] signify 'leave out'.

³⁾ The *article* should be repeated after each substantive of a sentence. For the *partitive sense* see the 4th lesson.

Fourth Lesson.

The partitive Sense.

The idea conveyed by *some* or *any* before a noun employed in the partitive sense, is expressed in Armenian by the *mere* word, without any article, both in the singular and plural. Ex:

<i>Sing.</i> Հաց bread or some bread.	<i>Plur.</i> ծաղիկներ flowers.
կարագ (some) butter.	այծեր goats.
սկի gold.	ոչխարներ sheep.
արծաթ silver.	հաւկիթներ eggs.
մելան (some) ink.	խոզեր pigs.

This form (without article) is also employed after nouns importing *measure*, *quantity* and *weight*; nor is the English preposition *of* then translated in Armenian. Ex.:

գաւաթ մը սուրճ a cup of coffee.	քաշ մը կեռաս a pound of cherries.
շէշ մը գինի a bottle of wine.	զոյգ մը կօշիկ a pair of shoes.
պատառ մը հաց a slice of bread.	երկոտասանեակ մը զրիչ a dozen of pens.
<i>Sing.</i> (ես) ունէի I had.	<i>Plur.</i> (մենք) ունէինք we had.
(դուն) ունէիր thou hadst.	(դուք) ունէիք you had.
(ան) ունէր he had.	(անոնք) ունէին they had.

Words.

պանիր cheese.	գուլպայ stocking.
միս meat.	ձեռնոց glove.
ջուր water.	բաժակ glass, cup.
կաթ milk.	քացախ vinegar.
շաքար sugar.	կ'ուզէք { will you have?
աղ salt.	{ do you wish?
պղպեղ pepper.	կ'ուզեմ { I will have.
կտոր piece, bit.	{ I wish.

Exercise 7.

Ես հաց եւ կարագ ունէի: Անոնք սկի եւ արծաթ ունէին: Ի՞նչ կ'ուզէք: Շիշ մը մելան եւ երկոտասանեակ մը

մատիտ կ'ուզեմ: Գաւաթ մը թէյ ունիք: Ո՛չ, Տէր, գաւաթ մը սուրճ ունիմ: Ան պատառ մը հաց եւ կտոր մը պանիր ունէր: Աղպեղ զոյգ մը գուլպայ ունի: Գինի կ'ուզէք: Այո՛, շէշ մը գինի եւ կտոր մը միս կ'ուզեմ: Մայրը քաշ մը խնձոր ունէր:

Translation 8.

What has the daughter? She has a pair of gloves. Who (ով) has [some] sugar? We have [some] sugar and milk. Will you have a glass of water? No, I will have a glass of wine and a slice of cheese. The teacher has a pair of shoes. The fathers have pigs and goats. The brothers had a dozen eggs. Who has many flowers? The man has a pound of cherries.

Fifth Lesson.

Declension of Nouns.

There are in Armenian six cases:

the Nominative	Ուղղական.
the Accusative	Հայցական.
the Genitive	Սեռական.
the Dative	Տրական.
the Ablative	Բացառական.
the Instrumental	Գործիական.

These cases present only *four* distinct forms, the Accusative being (in nouns though not in pronouns) the same with the Nominative, and the Dative with the Genitive, both in singular and plural, and in order to distinguish them in the sentence, we must ask the following questions:

for the Nominative	'who?' or 'what?'
" " Accusative	'whom?' or 'what?'
" " Genitive	'whose?', 'of whom?' or 'of which?'
" " Dative	'to whom?' or 'to which?'
" " Ablative	'from whom?' or 'from which?'
" " Instrumental	'with whom?' or 'with what?'

There are *six regular declensions*, the first of which presents the most usual mode and comprises the greatest number of nouns.

First Declension.

a) without article (monosyllable).

Singular.

Plural.

Nom. and Acc.	վարդ rose.	վարդեր roses.
Gen. and Dat.	վարդի of or to rose.	վարդերի of or to roses.
Abl.	վարդի from rose.	վարդերի from roses.
Inst.	վարդով with rose.	վարդերով with roses.

b) with the definite article¹⁾ (polysyllable).

Nom. and Acc.	աթուր the chair.	աթուները the chairs.
Gen. and Dat.	աթուին of or to the chair.	աթուների of or to the chairs.
Abl.	աթուին from the chair	աթուների from the chairs.
Inst.	աթուով with the chair.	աթուներով with the chairs.

Remarks.

1. Nouns ending in *ա* preceded by a consonant add *յ* in the oblique cases of the singular. Ex.:

Nom. and Acc.	Վլիմա climate	Abl.	Վլիմայի.
" " "	Սինա Sinai.	"	Սինայի.
Gen. and Dat.	Վլիմայի.	Inst.	Վլիմայով.
" " "	Սինայի.	"	Սինայով.

2. The possessor must in Armenian precede the object possessed, and the article is to be added to both. Ex.: Թագաւորի գահը the king's throne. Իշխանի որդի the prince's son, աթուներու ոտքերը the chairs' feet.

Words.

ծառ the tree.	պատուհանը the window.
տերեւը the leaf.	վարագոյրը the curtain.
բարեկամը the friend.	սուրը the sword.
թռչունը the bird.	պատեանը the sheath.
վանդակը the cage.	պարտեղը the garden.
խանութը the shop.	նոր new. պալատ palace.
ճիւղը the branch.	ծեր, հին, old. տուր give (thou).

¹⁾ For the indefinite article see the 1st lesson.

Exercise 9.

Բարեկամին հայրը ծեր է: Աշակերտին մեջանը սև է: Սուրերուն պատեանները: Թռչունին վանդակէն: Շուկային խանութներէն: Ուսանողին մատիտովը: Իշխանին պալատները նոր էին: Ի՞նչ կ'ուզէր: Վարմիր վարդին տերեւները կ'ուզեմ: Պարտեղին ծաղիկներուն (Dat.). Թուղթով եւ մեղանով: Պատուհանին վարագոյրը հին է: Բաժակ մը ջուր տուր ծեր բարեկամին:

Translation 10.

The king's palace is new. The prince's daughter has a pair of white gloves. From the branches of the trees. With the machines. Give the eggs to the teachers. Give a cup of milk to the friend. The pupil's father has a black dog. They have a dozen bottles. From the curtains of the windows. She had the bird's cage. With the soldier's (զինուոր - zinvor) sword.

Sixth Lesson.

Second Declension.

This declension includes the nouns, excepting the monosyllables, ending in *ի*, which make the Gen. and Dat. singular¹⁾ in *-ոյ* *vo.* Ex.:

Singular.

a) without article.	b) with the definite article.
Nom. and Acc.	Եկեղեցի որդի the son. church.
Gen. and Dat.	Եկեղեցոյ որդոյն ²⁾ of or to the son. of or to church.
Abl.	Եկեղեցիի from church.
Inst.	Եկեղեցիով with church.
	որդիի from the son. որդիով with the son.

Words.

պրատեղի sanctuary.	ձիթենի olive-tree.
դրացի neighbour.	արմաւենի date-tree.
հոգի soul.	Անկլիացի Englishman.

¹⁾ In the other cases of the singular and throughout the plural, they are uniform with the 1st declension.

²⁾ See the pronunciation of *ոյ*:

այգի vineyard.	մատանի ring.
կղզի island.	ուս limb.
կենդանի animal.	խաղող grape.
աղաւնի pigeon.	բնակիչ inhabitant.
փրկութիւն salvation.	տէր lord, owner.
գոյն colour. բոյն nest.	պտուղ fruit.
զանգակատուն belfry.	բարձր (. . . ձրր) high.

Exercise 11.

Եկեղեցւոյն զանգակատունը բարձր է: Սրբատեղւոյն վարագոյրները գեղեցիկ են: Ոսկւոյն գոյնը գեղին է: Աննդանւոյն ոտքերը կարճ (short) էին: Գրացւոյն դուստրը ծոյլ էր: Հոգւոյն փրկութիւնը: Աղաւնւոյն բոյնը նոր է: Որդւոյն բարեկամը թռչուն մը եւ վանդակ մը ունէր: Ի՞նչ կ'ուզէք: Արմուսենւոյն ոտը եւ ձիթենւոյն պտուղը կ'ուզեմ:

Translation 12.

The lord of the vineyard was a good man. The son's teacher had a pretty rose. Give [some] grass (խոտ) to the animal. The inhabitants of the island were rich (հարուստ). What will you have? I will have the keys of the church. The neighbour's house was new. The horses of the Englishman were brown. The owner of the ring is a rich man.

Seventh Lesson.

Postpositions.

Only a few *prepositions* are retained from the Ancient and used in the Modern Armenian; the rest are *postpositions*, since they uniformly follow the nouns or pronouns which they govern.

a) Postpositions governing the *genitive*:

առջեւ before.	դուռին առջեւ before the door.
ետեւ behind.	տունին ետեւ behind the house.
դէմ against.	աշակերտին դէմ against the pupil.
մէջ in.	սենեակին մէջ in the room.
մէջտեղ } միջեւ }	դեռին եւ քաղաքին միջեւ between the river and the town. [and black.
	թուխի եւ սեւի միջտեղ between brown

վրայ on, upon.	դրասեղանին վրայ on the desk.
տակ under.	սեղանին տակ under the table.
քով } բոլորի մոտ }	բլուրին մոտ near the hill. [waters.
	Տանդարտ ջուրերուն մոտ beside the still
տեղ instead of.	որդւոյն տեղը instead of the son.
շուրջ round, a—.	պարտեղին շուրջ round the garden.

b) Postpositions with the *dative*:

առանց (prep.) without.	առանց բարեկամի մը without a friend.
համար for.	ուսանողին համար for the student.
հետ with.	գրացւոյն հետ with the neighbour.
մօտ near.	գիւղին մօտ near the village. [tree.
պէս like, as.	վարդի պէս like a rose. ծառի պէս as a

c) Postpositions with the *ablative*:

զատ or ի զատ besides.	ձիերէն ի զատ besides the horses.
դուրս out of.	քաղաքէն դուրս out of the city.
հեռու far from.	տունէն հեռու far from home.

d) Postpositions with the *accusative*:

դէպի (prep.) towards.	դէպի ծովը towards the sea.
ի վար down.	դեռն ի վար down the river.
ի վեր up.	լեռն ի վեր up the mountain.

Remark.

Where the prepositions *in, at, to* or *into* are used in English, we employ very often a simple accusative, especially with verbs indicating a state of rest or denoting a direction or motion from one place to another. Ex.:

քահանան եկեղեցին է	the priest is in the church.
աղջիկը պարուհան է	the girl is at the window.
աղան դպրոց կ'երթայ	the boy goes to school.
մարդը ջուրը ինկաւ	the man fell into the water.
ուսուցիչը Լոնդոն կը բնակի	the teacher lives in London.
ծառէ ծառ	from tree to tree.

Words.

կայ there is.	ձուկը the fish (sing.).
կան there are.	կաղամարը the inkstand.
կար there was.	պատը the wall.
կային there were.	կամուրջը the bridge.

Exercise 13.

Թռչուն մը կայ վանդակին մէջ: Դանակ մը կայ սե-
ղանին տակ: Բոյնը ծառին վըայ է: Այգիները գիւղին մօտ
էին: Պատ մը կար պարտէզին շուրջ: Քաղաքին եւ լեռին
մէջտեղ գետ մը կար: Կոր Եօրքի եւ Պրուքլինի միջեւ հոյա-
կաս (grand) կամուրջ մը կայ: Մարդը դրացւոյն հետ այգին
(to) կ'երթայ: Նաւաստին (sailor) ծովը ինկաւ: Մատանին
Անկլիացւոյն համար է: Սատան (Satan) ին դէմ: Փառք
(glory) ի լեռն ի վեր:

Translation 14.

The mother was [at] the window. There was a
dish of meat upon the table. The bird's nest is on
the tree. The ship goes down the river. There was
[some] ink in the inkstand. The prince lives [in]
Berlin (Պերլին). The preacher (քարոզիչը) goes [to] the
church. He is far from home. She went (զնայ) out of
the school-house without permission (հրաման). Besides
the roses there was also a lily (շուշան).

Eighth Lesson.

Third Declension.

This declension contains a few nouns, chiefly
monosyllables, which make the Gen. and Dat. singular¹⁾
in --. Ex.:

Singular.

a) Without article.	b) With the definite article.
Nom. and Acc. ծով sea.	արեւը the sun.
Gen. and Dat. ծովոյ of or	արեւոյն of or to the sun.
to sea.	
Abl. ծովէ from sea.	արեւէ from the sun.
Inst. ծովով with sea.	արեւով with the sun.

Such are: Հայ Armenian. դաս class. ժամ hour.
դար century. գահ throne. շահ gain. որթ calf. արջ bear.
էջ ass. ձի horse. հաւ hen. նաւ ship. կով cow. հով
wind. մահ death. մանչ lad, boy. պահ watch. դի corpse.
թի shovel. սով famine.

¹⁾ See the footnote ¹⁾, 6th lesson.

The following four nouns elide in all other cases
the vowel or compound vowel of the Nom. singular. Ex.:

Nom. and Acc. գլուխ head.	Abl. գլխէ.
" " " ամիս month.	" ամսէ.
" " " շաբաթ week.	" շաբթէ.
" " " ճամբայ way.	" ճամբէ.
Gen. and Dat. գլխոյ.	Inst. գլխով.
" " " ամսոյ.	" ամսով.
" " " շաբթոյ.	" շաբթով.
" " " ճամբոյ.	" ճամբով.

Words.

կայմ mast.	բարձր tall, high.
թամբ saddle.	երկայն long. կարճ short.
թոժիւն cub.	պայծառ bright.
պոչ tail. օր day.	վերջին last.
վառեակ chicken.	խոշոր big.
վայրկեան minute.	տարի year.

Exercise 15.

Արեւուն լոյսը պայծառ է: Հայուն աչքերը սեւ են:
Էջուն ականջները խոշոր են: Նաւուն կայմը բարձր էր:
Չիուն թամբը հին է: Ամսուն շաբաթները, շաբթուն
օրերը, օրերուն ժամերը եւ ժամուն վայրկեանները: Ճամ-
բուն վըայ հարուստ մարդ մը կար: Գլխուն տակ: Դարուն
վերջին տարին է: Արջուն թոժիւնը տգեղ է: Որթուն պոչը
կարճ էր: Հոգեհաւը հովուն դէմ ալ կ'երթայ:

Translation 16.

Give the lily to the lad. I like (կը սիրեմ) the
cow's milk. In the first (առաջին) watch. Around the
bright throne. The waves (ալիք) of the sea. Without
gain. For the death of the friend. The chickens were
near the old hen. With the helve of the shovel. The
years of famine. The pupil is the last in the class.
The first day of the week. Out of the way.

Ninth Lesson.

Law of Permutation and Elision.

It is a peculiarity of the Armenian language that
when a syllable is added to a word ending in a con-

sonant, the vowel of the *last* syllable is either permuted or elided.

All words undergo these changes through *conjugation*, *composition* and *derivation*; as to *declension*, there are only a few nouns which are liable to the same changes in the Gen. and Inst. singular, with certain exceptions¹⁾ however.

These vowels or compound vowels are: *ե, ի, --, ոյ, եւ, ի-* and *եւյ*.

1. *ե* changes into *ի*, as:

սէր love; *սիրել* to love; *սիրերգ* lovesong; *սիրելի* dear. *պարտեղ* garden; *պարտիզպան* gardener.

2. *ի* and *-- a)* are elided in polysyllabic words, as: *ծաղիկ* flower; *ծաղիկի* to flower; *ծաղկոց* flower-garden. *պտուղ* fruit; *պտղաբերել* to fructify; *պտղաւէտ* fruitful.

b) are changed into euphonic *ը* in polysyllables, when preceded or followed by *two* consonants, and in monosyllables, as:

կարմիր red; *կարմրիլ* to redden; *կարմրաւանջ* redbreast.

հանգիստ rest; *հանգստանալ* to rest; *հանգստարան* resting-place.

գիր writing; *գրել* to write; *գրող* writer; *գրատուն* library.

ջուր water; *ջրել* to water; *ջրհաւ* waterfowl.

3. *ոյ* changes into *--*, as:

յոյս hope; *յոսալ* to hope; *յոսալեց* hopeful.

ողջոյն salutation; *ողջունել* to salute.

4. *եւ* changes into *ե*, as:

մատեն book; *մատենադարան* bookcase.

սենեակ chamber; *սենեկապետ* chamberlain.

5. *ի-* (eev), at the end of words, changes into *--*²⁾ as:

պատիւ honour; *պատուել* to honour; *պատուարժան* honourable.

թիւ number; *թուել* to number; *թուական* date.

6. *եւյ* changes into *ե*, as:

քրիստոնէւյ Christian; *քրիստոնէութիւն* Christianity.

պաշտօնէւյ minister; *պաշտօնէութիւն* ministry.

¹⁾ The beginners will be assisted with practical hints.

²⁾ For the pronunciation of *--* see the 3. page.

Tenth Lesson.

Fourth Declension.

This declension includes the nouns denoting time which make the Gen. singular¹⁾ in *--ան* (pron. *վան*). Ex.:

N., Ac. *օր* day, &c.

գիշեր night, &c.

Gen., Dat. *օր--ան*.

գիշեր--ան.

Abl. *օրե* or (rarely) *օր--ընէ*.

գիշերե or (rarely *գիշեր--ընէ*).

Inst. *օրով*.

գիշերով.

ամառ summer; *ձմեռ* winter; *ցերեկ* day, -time; *կէսօր* noon; *կեսգիշեր* midnight; *այսօր* to-day; *ժամանակ*, *ատեն* time; *առտու* (առտուան - pron. *առտրվան*) morn; *առաւօտ*²⁾ morning; *իրիկուն* evening; *ամիս*²⁾ (ամսուան) month; *շաբաթ*²⁾ (շաբթուան) week; *երէկ* yesterday; *վաղը* (վաղուան) to-morrow; *ժամ*²⁾ hour; *մահ*²⁾ death; *տարի*³⁾ (տարուան) year.

Words.

գարուն spring.

զով cool.

աշուն autumn.

խիստ very.

եղանակ season.

չորս four.

լուսին moon.

տրտում sad.

Թագուհի queen.

ինչո՞ւ why?

Exercise 17.

Լուսինը գիշերուան Թագուհին է: Արեւը ցերեկուան Թագաւորն է: Ամառուան օրերը կարճ են: Ո՛չ, ամառուան օրերն ու ձմեռուան գիշերները երկայն են: Առտուան եւ Իրիկուան ժամերը զով են: Վէսօրուան դէմ: Տարուան չորս եղանակներն են գարուն, ամառ, աշուն եւ ձմեռ: Քարոզիչը ինչո՞ւ տրտում էր: Նա տրտում էր իր (his) գրացւոյն մահուան համար: Երէկուան, այսօրուան ու վաղուան Տէրը (Lord) մեծ (great) է:

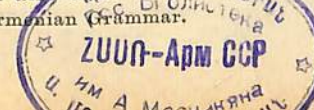
Translation 18.

I have a dozen books. We had a glass of wine. The son of the queen has a gold ring. The daughter

¹⁾ See the footnote ¹⁾, 6th lesson.

²⁾ Declined also after the 3^d declension.

³⁾ Declined also after the 2^d declension.

of the neighbour had a silver watch (*ժամացոյց*). The bird is on the roof (*տանիք*). There was a bottle of water on the table. Where (*ուր*) are the fish? They are in the sea. Where are the girls? They are at the window of the church. Where are the books of the Armenian? They are upon his desk.

Eleventh Lesson.

Fifth Declension.

Nouns terminating in *-ս* make the Gen. sing. in *-ւ*, the Inst. sing. in *-իք*, and the Gen. plur. in *-ւց*. Ex.:

	<i>Singular.</i>	<i>Plural.</i>
N., Acc.	<i>խոստում</i> promise, &c.	<i>խոստումներ</i> promises, &c.
G., Dat.	<i>խոստման</i> or <i>խոստումով</i> .	<i>խոստմանց</i> or <i>խոստումներու</i> .
Abl.	<i>խոստումէ</i> .	<i>խոստումներից</i> .
Inst.	<i>խոստմամբ</i> or <i>խոստումով</i> .	<i>խոստումներով</i> .

Also a few nouns¹⁾ of different terminations make the Gen. Sing. in *-ւ*, as:

	<i>Gen.</i>		<i>Gen.</i>
<i>աղջիկ</i> girl.	<i>աղջկան</i> .	<i>տուն</i> house.	<i>տան</i> .
<i>կնիկ</i> wife, woman.	<i>կնկան</i> .	<i>շուն</i> dog.	<i>շան</i> .
<i>էրեկ</i> husband.	<i>էրկան</i> .	<i>մանուկ</i> child.	<i>մանկան</i> .
<i>գարուն</i> Spring.	<i>գարնան</i> .	<i>անուն</i> noun, name	<i>անունան</i> .
<i>աշուն</i> Autumn.	<i>աշնան</i> .	<i>ձուկ</i> fish.	<i>ձկան</i> .

Words.

<i>Հոլովում</i> declension.	<i>ընթացք</i> course.
<i>խոնարհում</i> conjugation.	<i>ձեւ</i> form.
<i>ուսում</i> study.	<i>Հաւատարիմ</i> true, faithful.
<i>կոչում</i> calling.	<i>դժուար</i> difficult.
<i>յայտագիր</i> program.	<i>Հարուստ</i> rich.
<i>բայ</i> verb. <i>բակ</i> yard.	<i>աղքատ</i> poor.
<i>Հիացում</i> admiration.	<i>զուարթ</i> (pron. <i>զովարթ</i>) blithesome.

¹⁾ The *ւ* and *-ս* in the last syllable of these words are subject to the law of permutation; see the 9th lesson.

Exercise 19.

Ուսմանց յայտագիրը: Բայերուն խոնարհումը դժուար է: Ո՛չ, բայց անուան հոլովմանց ձեւերը դժուար են: Ո՛վ աղքատ է: Աղջկանը հայրը աղքատ է: Ո՛վ հարուստ է, Տէր: Կնկանը էրեկը հարուստ է, բայց էրկանը կնիկը աղքատ է: Ուսուցիչը հաւատարիմ էր իր կոչմանը: Հիացմամբ: Գարնան զուարթ եղանակը: Աշնան տխուր (sad) օրերը:

Translation 20.

Where are you? I am [in] the yard of the old house. What will you have? I will have the rings of the girl. Give a bit of bread and a cup of milk to the poor child. There is a nest on the belfry. They had a long course of study. The doors of the school-house are old. The leaves of the flowers are yellow. The smile of the child. The tail of the black dog is long. The head of the fish (sing.).

Twelfth Lesson.

Sixth Declension.

Nouns terminating in *-ութիւն* are declined after the following paradigm.

Singular.

N., Acc.	<i>բարեկամութիւն</i> friendship, &c.
G., Dat.	<i>բարեկամութեան</i> .
Abl.	<i>բարեկամութենէ</i> .
Inst.	<i>բարեկամութեամբ</i> or <i>բարեկամութիւնով</i> .

Plural.

N., Acc.	<i>բարեկամութիւններ</i> friendships, &c.
G., Dat.	<i>բարեկամութեանց</i> or <i>բարեկամութիւններու</i> .
Abl.	<i>բարեկամութիւններից</i> .
Inst.	<i>բարեկամութիւններով</i> .

Words.

<i>պատմութիւն</i> history.	<i>Թուաբանութիւն</i> arithmetic.
<i>Նախագատութիւն</i> sentence.	<i>յաջողութիւն</i> success.
<i>քերականութիւն</i> grammar.	<i>Թարգմանութիւն</i> translation.

ճուրբութիւն laziness, idleness.
 գիտութիւն science.
 համբերութիւն patience.
 պարտականութիւն duty.
 անկեղծութիւն sincerity.
 մոլութիւն vice.
 առաքինութիւն virtue.
 Խմաստութիւն wisdom.
 երիտասարդ young man.
 շահեկան interesting.
 մեծ great, large.
 բոլոր all. բայ verb.
 մատենագրութիւն literature.
 նախահայր forefather.

Exercise 21.

Ունայնութիւն ունայնութեանց: Պատմութեան ուսումը շահեկան է: Բարեկամութեանց անկեղծութենէն: Քերականութեան դասը դիւրին է: Շատ սխալներ կային ձեր (your) թարգմանութեանց մէջ: Իմաստութեամբ (wisely): Թուարանութենէն զատ: Բոլոր մոլութեանց դէմ: Յայտնութեան համար: Բոլոր գիտութիւններէն: Սահակ եւ Մեսրոպ հայ մատենագրութեան նախահայրերն են:

Translation 22.

The young man is true to his duties. The study of sciences is very useful. There are many words in the translations of your grammar. The teacher's patience is very great. Patience is a great virtue. Without success. Idleness is the mother of all vices. The verb is the life of the sentence.

Thirteenth Lesson.

The Auxiliary Verb.

Եմ¹⁾ I am.

Indicative Mood (Սահմանաւերջութիւն).

Present Tense (Ներկայ ժամանակ).

Singular (Եւրի).

Plural (Յոգնակ).

Եմ²⁾ եմ I am.

Բն+ ենք we are.

Դուն ես thou art.

Դո՛ւ+ էք you are.

Ն է he, she or it is.

Նոն+ են they are.

¹⁾ This verb is strictly defective, its wanting tenses being supplied from բուլ to be, to become.

²⁾ The Armenian verb does not always require the personal pronouns եմ, դո՛ւ, ն etc., the persons being sufficiently marked by the terminations of the verb.

Imperfect (Անկատար).

Եւ էի I was.   Բն+ էինք we
 Դո՛ւն էիր thou wast.   Դո՛ւ+ էիք you
 Ն էր he, she or it was.   Նոն+ էին they

} were.

Perfect¹⁾ (Կատարել).

Եւ եղայ I was.   Բն+ եղանք we.
 Դո՛ւն եղար thou wast.   Դո՛ւ+ եղաք you.
 Ն եղաւ he, she or it was.   Նոն+ եղան they.

} were.

Future (Ապագայ).

Եւ պիտի ըլլամ I shall } Բն+ պիտի ըլլանք we shall
 Դո՛ւն " ըլլաս thou wilt } be. Դո՛ւ+ " ըլլաք you will
 Ն " ըլլայ he will } Զոն+ " ըլլան they will } be.

First Conditional (Թե-ի-ն Ապագայ).

Եւ պիտի ըլլայի I should
 Դո՛ւն " ըլլայիր thou wouldst
 Ն " ըլլար he would
 Բն+ " ըլլայինք we should
 Դո՛ւ+ " ըլլայիք you would
 Նոն+ " ըլլային they would

} be.

Imperative Mood (Հրահրութիւն Եւրի-ի).

Եմ ըլլամ let me be.   Ելանք let us be.
 Եղիր be.   Եղեք or եղէք be.
 Դո՛ւ ըլլայ let him be.   Դո՛ւն ըլլան let them be.

Subjunctive Mood (Սահմանաւերջութիւն Եւրի-ի).

Present (Ներկայ).

Եւ որ ըլլամ that I } Բն+ որ ըլլանք that we
 Դո՛ւն " ըլլաս " thou } be. Դո՛ւ+ " ըլլաք " you
 Ն " ըլլայ " he } Զոն+ " ըլլան " they } be.

Imperfect (Անկատար).

Եւ որ ըլլայի that I were.   Բն+ որ ըլլայինք that we
 Դո՛ւն " ըլլայիր " thou wert.   Դո՛ւ+ " ըլլայիք " you
 Ն " ըլլար " he were.   Նոն+ " ըլլային " they } were.

¹⁾ This tense corresponds in sense with the French *passé défini* or the Italian *passato remoto*; in Armenian, the tense corresponding with the English *perfect* is called Յոգնակատար preter-perfect.

Participles (Անդամականականները).

Present եղող being.

Past եղած been.

Future ըլլալու about to be.

Remarks.

1. The *compound tenses* are formed by combining the *Past Participle* of the principal verb with the auxiliary verb *եմ* or *ըլլալ*, as: *եղած եմ* I have been (liter. I am been); *եղած էի* I had been (I was been); *եղած պիտի ըլլամ* I shall have been (I shall be been).

2. The *negative* of the auxiliary *եմ* is formed by prefixing the letter *չ*, as: *չեմ* I am not; *չէ* he, she or it is not; *պիտի չըլլանք* we shall not be.

3. The *predicate adjective*, as in English, is always in the singular, as:

Արեւը պայծառ է, The sun is *bright*.

Աստղերը հեռու են, The stars are *distant*.

4. When in English, the *predicate noun* always agrees in number with the subject, it may sometimes be, in Armenian, put also in the singular, with nouns or pronouns implying plurality, as:

Մենք եղբայր եմք, We are brethren (liter. brother).

Fourteenth Lesson.

Determinative Adjectives.

These words always take their place before a substantive and remain *undeclined*. They are divided into four classes: *demonstrative*, *possessive*, *numeral* and *indefinite* adjectives.

Demonstrative Adjectives.

These are:

այս, *սա* or *սա* this or these.

այդ or *սա* that or those.

այն or *ան* that or those (referring to an object more distant than *այդ* or *սա*).

These adjectives precede the *definite form* of the noun. Ex.:

այս ածականը this adjective.

այդ գիրքը that book.

այն տիկինը that lady.

նոյն կատու the same cat.

այս տանձերը these pears.

այդ խնձորները those apples.

այն գտակները those caps.

նոյն անձերը the same persons.

Words.

աստղ star.

գեղ medicine.

պալատ palace.

այտ cheek.

ազգ nation.

հիւանդանոց hospital.

երջանիկ happy.

ապերջանիկ unhappy.

թարմ fresh.

հասուն ripe.

ուրախ glad.

անօթի hungry.

ծարաւ or *-ի* thirsty.

յիշատակարան monument.

ծնողք parents.

դպրոց school.

գոհ contented.

դառն bitter.

ծանր heavy.

թանկագին precious.

պարզ simple.

հնազանդ obedient.

եթէ if. *մետաղ* metal.

անմահ immortal.

մահկանացու mortal.

Exercise 23.

Այս թագաւորը հարուստ է: Այն թագուհին ալ հարուստ է: Այդ աղջկան այտերը կարմիր են: Ոսկին եւ արծաթը թանկագին մետաղներ են: Աս տիկինները ուրախ եղան: Նոյն իշխանը կը բնակի այս հոյակապ պալատին մէջ: Ան շոգենաւուն կայմերը բարձր էին: Աս թագուհւոյն որդիները երջանիկ էին, բայց ապերջանիկ եղան: Նոյն տխուր մարդը հոս պիտի ըլլար երէկ: Եկեղեցիները, դպրոցները եւ հիւանդանոցները ազգի մը յիշատակարաններն են: Հնազանդ եղիք ձեր ծնողքներուն: Մարմինը մահկանացու է, բայց հոգին անմահ է:

Translation 24.

This butter is fresh. That medicine was very bitter. These apples are ripe, but those pears are not ripe. That child will be good. Those girls were very idle. Give these flowers to the same ladies. The sun is bright. The stars are distant. Those mountains are not high. The forms of these adjectives are simple. Those young men would be contented. Are you hungry? No, I am not hungry, but I am thirsty. Be a good boy.

Fifteenth Lesson.

Irregular Declensions.¹⁾

	A.	B.	
Singular.	N., Acc. հայր father, &c.	սալ sister-in-law (husband's sister).	
	G., D. հօր.	սալով.	
	Abl. հօրէ.	սալովէ.	
	Inst. հօրմով or հօրով.	սալովմով.	
	C.	D.	
Singular.	N., Acc. սէր love, &c.	Աստուած ²⁾ God, &c.	
	G., D. սիրոյ.	Աստուծոյ.	
	Abl. սէրէ.	Աստուծով.	
	Inst. սիրով.	Աստուծովմով.	
	E.		
	Singular.	Plural.	
	N., Acc. տղայ boy, &c.	տղատ boys, &c.	
	G., D. տղոյ.	տղոց.	
	Abl. տղայէ.	տղոցէ.	
	Inst. տղայով.	տղոցով.	
	F.		
	N., Acc. մարդ man, &c.	մարդէկ men, &c.	
	G., D. մարդոյ.	մարդոց.	
	Abl. մարդէ.	մարդոցէ.	
	Inst. մարդով.	մարդոցով.	

A. Like հայր are declined its derivatives; also հայր, and եղբայր and their derivatives.

B. In the the same manner as ասլ are declined: կին³⁾ (կնով) woman or wife; տիկին (տիկնով) lady; տէր³⁾ (տիրով) lord, owner; քույր³⁾ (քրով) sister; կեսուր (կեսարով) mother-in-law (husband's mother); ասագր brother-in-law (husband's brother); ներ sister-in-law (the wife of the husband's brother); աներ father-in-law (wife's father); ընկեր³⁾ mate.

¹⁾ The irregularities are chiefly confined to the singular.

²⁾ Աստուած when denoting a god follows the first declension.

³⁾ Also its derivatives.

C. In the same manner as սէր are declined among a few others:

լոյս (լուսոյ) light; յոյս (յուսոյ) hope; հոյր (հրոյ) fire.

Remark.

Excepting the irregular nouns, and those of the sixth regular declension, all nouns may also follow the first declension (the most usual paradigm); but for the sake of euphony, the learner is advised to decline every noun after the proper forms of its declension.

Words.

հօրեղբայր uncle (paternal).	հայելի looking-glass.
հօրաքույր aunt . "	վերարկու coat.
մորեղբայր uncle (maternal).	թաշկինակ handkerchief.
մորաքույր aunt "	շրջագգեստ gown.
օրէնք law.	գոգնոց apron.
ճառագայթ ray. [ers.	գրպան pocket.
հեշտագարան chest of draw-	գլխարկ fez.
փեղոյր hat, bonnet.	հոս here.
վսեմ sublime.	հոն there.
անկեղծ sincere.	միշտ always. հիմա now.
հիւանդ ill, sick.	կատարեալ perfect.

Exercise 25.

Աստուած սէր է: Աստուծոյ օրէնքը կատարեալ է: Հօրը խրատը բարի է: Մօրը սէրը անկեղծ է: Տալովը որդին չար էր: Ներովը դուստրը հնազանդ չէր: Միշտ Տիրովը սիրոյն մէջ: Այս կարմիր վարդերը այն տղոցը համար են: Մօրաքույրը փեղոյրը հեշտագարանին վրայ է: Աներովը գլխարկը կարմիր էր: Վեսրովը շրջագգեստը սեւ էր: Այս հայելին ձեր քրովը համար է: Այն մարդոցը կօշիկները հոս էին: Լուսոյ ճառագայթները պայծառ են միշտ: Ան է աստուածններուն Աստուածը, տէրերուն Տէրը եւ բոլոր մարդոց հայրը: Այդ կնով էրիկը հիւանդ էր: Տղոցը ֆեսերը եւ աղջկանց փեղոյրները հոն էին: Սիրով եւ յուսով:

Translation 26.

The lady's brother was [in] that palace. Where was the uncle's book? It was [in] the pocket of the father. These boys are diligent. Those men are idle.

The boys' mother will be here to-day. Lives of great men are sublime. This coat is for the brother, and that gown is for the sister. From the old aunt. That bitter medicine was for the sick brother-in-law. From the father of light. Give this handkerchief to the aunt. This boy goes to school with the class-mate (*դասընկեր*). I shall be [in] Amassia (*Ամասիա*) to-morrow.

Sixteenth Lesson.

Possessive Adjectives.

These are:

<i>իմ</i> or <i>իմին</i> my.	<i>մեր</i> or <i>մերին</i> our.
<i>քու</i> " <i>քուկին</i> thy.	<i>ձեր</i> " <i>ձերին</i> your.
<i>իր</i> " <i>իրեն</i> his, her or its.	<i>իրենց</i> their.

The *suffixes*¹⁾ *ւ*, *դ* and *ն* or *ը* are appended to the nouns followed by these adjectives. Ex.:

<i>իմ մատիտ</i> my pencil.	<i>Քեր խանութը</i> our shop.
<i>քու հոլդ</i> thy top.	<i>ձեր տունը</i> your house.
<i>իր ասեղը</i> his or her needle.	<i>իրենց պարտեղը</i> their garden.

The *suffixes* *ւ*, *դ* and *ն* or *ը*; *նիւ*, *նիդ* and *նին*; *երնիւ*, *երնիդ* and *երնին* are usually substituted for these adjectives.

a) The *ւ*, *դ* and *ն* or *ը* for the *singular*,²⁾ as:

<i>դգալ</i> my spoon.	<i>դգալներ</i> my spoons.
<i>պատառաքաղդ</i> thy fork.	<i>պատառաքաղներդ</i> thy forks.
<i>ասելը</i> his or her broom.	<i>ասելները</i> his or her brooms.

b) The *նիւ*, *նիդ* and *նին* for the *plural*¹⁾ of polysyllabic words, as:

<i>քանակնիւ</i> our ruler.	<i>քանակներնիւ</i> our rulers.
<i>կաղամարնիդ</i> your inkstand.	<i>կաղամարներնիդ</i> your inkstands.
<i>զմելնին</i> (pron. <i>ըզ . . .</i>) their penknife.	<i>զմելներնին</i> their penknives.

¹⁾ An unaccented euphonic *ւ* is inserted between the substantives ending in a consonant and the suffixes *ւ* and *դ*, as: *քսակ* (= *քսակւս*), *գրպանդ* (= *գրպանդւ*).

²⁾ Of the possessor, and not of the possessed object.

c) The *երնիւ*, *երնիդ* and *երնին* for the *plural*¹⁾ of monosyllabic words, as:

կովերնիւ our cow or cows,¹⁾ &c.

The *possessive adjectives* must be repeated before every noun of the same sentence, as:

Իմ հայրս եւ իմ մայրս or *հայրս եւ մայրս հոս են*.
My father and my mother are here.

Words.

<i>քսակ</i> purse.	<i>մահապաշտ</i> mortal.
<i>ժամացոյց</i> watch.	<i>հորեղբորդի</i> cousin.
<i>դաւաղան</i> stick.	<i>եղբորաղջիկ</i> or <i>քեռաղջիկ</i> niece. [ew.]
<i>նաւապետ</i> captain.	<i>դեղձանիկ</i> or <i>քեռորդի</i> nephew.
<i>դեղձանիկ</i> canary-bird.	<i>տխալ</i> mistake.
<i>անմահ</i> immortal.	<i>երկայնահասակ</i> tall.

Exercise 27.

Իմ մայրս հոս է: Քու քոյրդ երկայնահասակ է: Մեր հորեղբորդին հարուստ էր: Չեր մորաքոյրն ու հորաքոյրն աղքատ եղան: Հօրս քսակը իր դրպանն է: Քեռորդույս ժամացոյցները հեշտադարանին վրայ էին: Ո՛ւր են իմ դգալս եւ իմ պատառաքաղս: Անոնք քու սեղանիդ վրայ են: Այս մարդիկը մեր բարեկամներն են: Այդ տղոցը մայրը քեռաղջիկ էր: Այն շոգենաւուն նաւապետը հորեղբայրդ էր: Չեր եղբորդին ֆէն մը ունէր: Ո՛չ, փեղոյր մը ունէր: Քու քոյրերդ իրենց աւելները ունէին: Գեղձանիկս իր վանդակին մէջ է: Մենք իրեն քանակը եւ իրեն զմելն ունէինք: Այս տղուն հօլը քու ձեռքդ (in thy . . .) էր: Եղբայրս ունի այս աղջկան քանակը եւ կաղամարը: Ասեղնին ասղամանին (needle-case) մէջ էր:

Translation 28.

My dog is old. Thy cat is white. Where are my books? Your books and (your) pens are on your desk. She has many mistakes in her translation. Here is

¹⁾ In order to avoid this ambiguity, it is better to use the possessive adjectives *Քեր*, *Ձեր* and *Իրենց*, with their respective suffixes, as: *մեր տունը*, *ձեր կովը*, &c.

your father's stick. My soul is immortal. My body is mortal. Your cousins were [in] our garden. Where is his sister? His sister is not here. That is our mother's purse. Their brothers would be here to-day. My niece goes to school with her nephew. Our flowers and (our) lilies are pretty. Her eyes and (her) eyebrows are black. Their uncle's horse is brown. My cousins will be here to-morrow.

Seventeenth Lesson.

Proper Nouns.

There are in Armenian:

1. Proper names of *persons*:

a) *Christian names*, as: **Յակոբ** Jacob; **Մարիամ** Mary.

b) *Surnames*, which are formed by appending **էն** a particle denoting origin or family, and corresponding in sense with the English *son* or Scotch *mac*, as: **Ադամէն** *Mac Adam*; **Ստեփաննէն** *Stephenson*.

2. Names of *countries, provinces, towns, mountains, seas, rivers, lakes, months*, as: **Եւրոպա** Europe; **Թուրքիա** Turkey; **Կոստանդնուպոլիս** (**Կ.Պոլիս**) Constantinople; **Արարատ** Ararat; **Միջերկրական** Mediterranean; **Գանուբ** the Danube; **Էրի լիճ** lake Erie; **Ապրիլ** April.

Remarks.

1. Proper nouns follow the *first declension*.¹⁾

2. All the proper nouns (excepting those of persons) ending in **էն** make the Gen. in **էոյ**, as:

Անկլիէն England; **Անկլիէոյ թագուհին** the queen of England.

Գերմանիէն Germany; **Գերմանիէոյ կայսրը** the emperor of Germany.

3. Proper nouns admit of no article in the Nom., Gen. and Inst., if not preceded by an adjective or a possessive modifier, however they always have the definite article, when in the Acc. and Abl. cases, as:

¹⁾ For the 1st declension and the nouns ending in **ն** see the 5th lesson.

Յովսէփ Յակոբի որդին էր Joseph was Jacob's son.

Մարիամ եկեղեցի կ'երթայ Mary goes to church.

Պէրլինէն կու գամ I come from (the) Berlin.

Կը սիրեմ Յովհաննէսը I love (the) John.

4. Proper names of places take no article and remain in the *simple accusative*, where in English, the prepositions¹⁾ *in* or *at*, *to* or *into* are used, as:

Հայրս Իտալի կ'երթայ My father goes *to* Italy.

Եղբայրս Աւստրիոյ կը բնակի My brother lives *in* Austria.

5. Proper names of *seas, rivers, mountains, cities* and *months* followed by the class names **ծով** sea, **գետ** river, **լեռ** mountain, **քաղաք** city and **ամիս** month, when as appositive modifiers, remain undeclined, whereas each of the latter is varied after its respective declension, as:

N., Acc. **Սև ծովը** the Black sea.

G., D. **Հռենոս գետին** of or to the river Rhine.

Abl. **Ողիմպոս լեռնէն** from mount Olympus.

Inst. **Սեբաստիա քաղաքովը** with the city of Sivas.

6. *National appellations*²⁾ are formed from the names of *countries, cities* and *places*, by appending to them the suffixes **ցի**, **ոցի** or **եցի**, as:

Ամերիկա America; **Ամերիկացի մը** an American.
Շուէտ Sweden; **Շուէտոցի** Swede. **Ադրիանուպոլիս** Adrianople; **Ադրիանուպոլսեցի** Adrianopolitan.

Words.

Վարոլա Charles.

Յուլիոս Julius.

Կեսար Caesar.

Գէորգ George.

Ռափայէլ Raphael.

Դաւիթ David.

Իսրայէլ Israel.

Տէր, Տիար³⁾ Sir.

Պարոն, Պ.³⁾ Mister, Mr., Sir.

Տիկին, Տիկ. Mistress, Mrs.

Օրերդ, Օր. Miss.

Պատուելի, Պատ. Reverend,

Rev.

Երանուհի Beatrice.

¹⁾ See also the 7th lesson, Remark.

²⁾ These follow the 2^d declension.

³⁾ To these correspond the Turkish words **էֆէնդէ** and **ուսթա** which are also frequently employed, the former for educated persons, and the latter for persons in general.

Չապէլ Isabella.	Լուսին Selina.
Յովհաննէս John.	Ծնաւ (was) born.
Ասիա Asia.	Մեռաւ died.
Ափրիկէ Africa.	Թարգմանեց translated.
Միջագետ Mesopotamia.	այցելեց visited.
Ռուսիա Russia.	դաշտ plain, field.
Միացեալ United.	խաղալը toy.
Նահանգներ States.	գետափ, ափունք bank.
Եփրատ the Euphrates.	կը տարածուի lies.
Տիգրիս the Tigris.	բանաստեղծ, պուէա poet.
Հիւսիսային north.	Համբաւեալ famous.
Հարաւային south.	

Exercise 29.

Այս խաղալիքները Ստեփանին համար են: Արմինէ եւ Հրանցշ Տիկ. Մարինէ Կիւլեանի դուստրներն են: Քեռաղջիկս Սամսոնէն կու գայ: Պ. Պետրոս Ագամեան համբաւեալ դերասան (actor) մըն էր: Օր. Արեգեալ Սիմոնեան գեղեցիկ աղջիկ մըն է: Անկէից Թագուհին Գրանսա (France) կ'երթայ ամեն (every) տարի: Գերմանիոյ կայսրը այցելեց Երուսաղէմը: Հռենոս գետին ափունքը շատ հին գղեակ- (castle) ներ կան: Պատ. Կարոլոս Թրէյսի Ամերիկացի մըն է. Մարսուան (Marsovan) կը բնակի եւ Անաթոլիա Գոլէճի տնօրէնն (director) է: Ուօշինկիթօն Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն մայրաքաղաքն (capital) է: Միջերկրական ծովը Եւրոպայի եւ Ափրիկէի մէջտեղ կը տարածուի: Կովկասեան լեռները (Caucasus Mountains) Սեւ ծովուն եւ Կասպից (Caspian) ծովուն մէջտեղ են: Կը սիրեմ Պ. Հրանտը եւ Օր. Լուսինը: Մկրտիչ Պէշլըթաշեան եւ Պետրոս Գուրեան Հայ բանաստեղծներ էին: Ալիս եւ Իրիս գետերը կը թափին (flow) Սեւ ծովը:

Translation 30.

George is my friend. Where is my daughter Beatrice? She is with her sister Isabella. My teacher was [in] Russia. Constantinople is the capital of Turkey. Shakespeare [was] born [at] Stratford, [in] England. David was the king of Israel. Julius Caesar was a great man. Raphael was an artist (գեղարուեստ-

աւար). Mr. Zohrabian translated these books. Miss Sirpoochi lives now [in] Marsovan. Mr. Jacob Afarian goes from Samson [to] Charshanba. Amassia is an old city on the banks of the Iris. Where are Mrs. Hagopian's white gloves? They are on the chest of drawers of Mr. Hagopian. The Red sea lies between Africa and Arabia (Արաբիա). The great plain of Mesopotamia lies between the Euphrates and the Tigris. Mrs. Zabel Donelian is a learned lady. Lake Erie is in North America. The Amazon, the Orinoco, and the Parana are in South America, and flow [to] the Atlantic (Ադրանդեան) Ocean (սփիւհանոս). April is the singing (Երգող) month.

Eighteenth Lesson.

Formation of Female Appellations.

As in English, Armenian nouns have no *distinctive forms*, but a few have different forms to distinguish the *masculine* from the *feminine*.

The *masculine* is distinguished from the *feminine*:

a) By using words wholly or radically different, as:

Masculine (արական).

Feminine (իգական).

աքաղաղ cock.

հաւ hen.

շուն dog.

քած bitch.

զուարակ bullock.

երինջ heifer.

ցուլ bull; եղ ox.

կով cow.

այծեամ buck.

այծեմնիկ doe.

խոյ ram.

մաքի ewe.

նոխաղ he-goat.

այծ she-goat.

ձի horse.

զամբիկ mare.

ռէ գայլ he-wolf.

հէ գայլ she-wolf.

առիւծ lion.

ճարակ առիւծ lioness.

վարուժան bird (cock).

մարի bird (hen).

հայր father.

մայր mother.

հայրիկ papa.

մայրիկ mama.

եղբայր brother.

քոյր sister.

որդի or ուսոր son.

դուստր daughter.

մանչ boy.

աղջիկ girl.

փեսայ bridegroom.	հարս bride.
այր or էրիկ husband.	կին or կնիկ wife.
եղբորորդի or քեռորդի ne- phew.	եղբորաղջիկ or քեռաղջիկ niece.
տիար, պարոն Mister, Mr.	տիկին Mistress, Mrs.
պարոն gentleman. [man.	տիկին, օրիորդ lady.
երիտասարդ master, young	օրիորդ miss, young lady.
ամուսի bachelor.	կոյս, աղջիկ maid.
ծերունի old man.	պառաւ old woman.
մարդ man.	կին woman.
պապ or հաւ grand-father.	մամ or հանի grand-mother.

b) By appending the suffixes *-նի* and *-ուհ*, as:

աստուած մը a god.	աստուածուհի մը a goddess.
սուրբ ¹⁾ մը a saint.	սուրբուհի մը a saintess.
երգիչ ¹⁾ songster.	երգչուհի songstress.
գիւցաղն hero.	գիւցաղնուհի heroine.
թագաւոր ²⁾ king.	թագուհի queen. [lady.
Հայ մը an Armenian.	Հայուհի մը an Armenian
Անգլիկուհի ²⁾ մը an English- man.	Անգլիկուհի մը an English lady.
դրացի ²⁾ neighbour.	դրացուհի neighbour (fem.).
Պ. Վարդ Mr. Rose.	Տիկ. or Օր. Վարդուհի Mrs. or Miss Rosa.
Պ. Սէր Mr. Love.	Տիկ. or Սիրուհի Mrs. or Miss Love. [noosh.
Պ. Հայկ Mr. Haïg.	Տիկ. Հայկուհի Mrs. Haïga-

Remark.

Proper names and appellations derived from them begin with *capital* letters; but adjectives derived from them begin with *small* letters, as:

Սպանիա Spain; Սպանիացի Spaniard; սպանական Spanish.

Words.

բանաստեղծ, պուէտ poet.	ծաղկատի, դեռատի young.
հովիւ (hoviv) shepherd.	սիրուն lovely, pretty.
նկարիչ painter.	կապոյտ blue.

¹⁾ The learner is requested to observe the *law of permutation and elision*; see the 9th lesson.

²⁾ Drop the suffix or the final vowel of a word when another suffix is to be appended to the same word.

կոմս count.	որք orphan.
անուն name, noun.	տեսած եմ I have seen.
գառազեղ menagerie.	կը ճանչնամ I know.
ախոռ stable.	կը գործեն they work.
պարտիզանս gardener.	ունեցած է he has had.

Exercise 31.

Արուսեակ (Venus) գեղեցկութեան աստուածուհին էր: Տիկ. Հրաչեայ դերասանուհի մըն է: Վարուժանը եւ մարին բոյնին մէջ են հիմա: Առիւծը եւ մատակ առիւծը գառազեղին մէջ էին: Չեր ախոռին մէջ կան ձիեր եւ զամբիկներ: Այծեմիկները գաշտ կ'երթան (go) այժեամին հետ: Անոր հայրը զուարակներ եւ երինջներ, խոյեր եւ մարիններ ունի: Եկեղեցին ունեցած է իր սուրբերն ու սրբուհիները: Ո՛վ է այդ Հայուհին: Տիկ. Երանուհիի քոյրն է: Այդ աղջիկը մեր սպասուհին է: Օր. Գեղանոյշ սիրուն երգչուհի մըն է: Կը ճանչնամք այս աղջիկը: Այո, ան մօրաքրոջս դուստրն է. իր անունն է Հուշան (Lily). Պարտիզանսը եւ պարտիզանուհին կը գործեն պարտեզին մէջ: Օր Հայկանոյշ սխալ մը ունի իր թարգմանութեանը մէջ: Բարիգուհիները նորաձեւութեան (fashion) գերիններն (slaves) են:

Translation 32.

My uncle is a bachelor. Her daughter is a poetess. I have seen the bridegroom and the bride. His niece is a young girl. Is it a he-wolf or a she-wolf? It is a she-wolf. They have seen the actor and the actress. Your sister is a shepherdess. Their aunt is my neighbour. Your mother is a German lady. That lady is a princess. Mr. Arshag is a painter, and Miss Rosa is a paintress. The count and the countess were [in] York yesterday. George is the king of Greece (Յունաստան), and Victoria is the queen of England. Elisabeth was a heroine. Do you know that gentleman? Yes, Sir, his name is Arsen. Our nephews have many horses and mares. My niece lives with an Italian lady. The little girl with the blue eyes is an orphan. Those gentlemen are the cousins of these young ladies.

Nineteenth Lesson.

Numeral Adjectives.

There are in Armenian two kinds of *numeral* adjectives, viz. *cardinal* and *ordinal*.

1. Cardinal Numbers.

զրօ, ոչինչ zero.	քսան twenty.
մէկ one.	քսանեւմէկ twenty-one.
երկու two.	քսաներկու twenty-two.
երեք three.	քսաներեք twenty-three, etc.
չորս four.	երեսուն thirty.
հինգ five.	քառասուն forty.
վեց six.	խսուն fifty.
եօթը seven.	վաթսուն sixty.
ութը eight.	եօթանասուն seventy.
ինը nine.	ութսուն eighty.
տասը ten.	իննսուն ninety.
տասնեւմէկ eleven.	հարիւր a hundred. [one.
տասներկու twelve.	հարիւր մէկ a hundred and
տասներեք thirteen.	երկու հարիւր two hundred.
տասնչորս fourteen.	երեք հարիւր three hundred.
տասնհինգ fifteen.	հազար a thousand.
տասնվեց sixteen.	հազար հինգ հարիւր fifteen
տասնեւեօթը seventeen.	hundred.
տասնութը eighteen.	բիւր ten thousand.
տասնեւինը nineteen.	միլիոն a million.

Remarks.

1. Nouns preceded by the cardinal numbers remain in the *singular*, as:

երկու տուն two houses; հինգ մարդ five men.

2. Երկէն without a substantive expressed becomes երկէն, as:

Մենք երկուք ենք we are two.

3. It is not permitted to say տասնեւմէկ հարիւր, տասներկու հարիւր, տասնութ հարիւր etc., but հազար հարիւր, հազար երկու հարիւր, հազար ութ հարիւր etc.

4. Հարիւր and հազար are never accompanied by the indefinite article, as in English. Ex.:

A hundred or a thousand piasters, հարիւր կամ հազար դահեկան.

5. The expression: 'I am 15, 20, 40 etc. *years old*' cannot be rendered literally, but must be expressed thus: տասր, քսան, քառասուն դարեկան եմ. — How old are you? is translated; քանի՞ տարեկան էք. Ex.:

ձեր քոյրը քանի՞ դարեկան է, how old is your sister? ան քսան դարեկան է, she is twenty years old.

6. Days of the month are expressed by cardinal numbers. Ex.:

Ապրիլ մէկ, the 1st of April. Մայիս երկուք, the 2d of May.

7. The question: 'What day of the month is it to-day?' is translated: Այսօր ամսուն քանի՞ն է:

Answer: Այսօր ամսուն վեցն է.

8. The English 'on the sixth' etc. is rendered in Armenian վեցին. Ex.: On the 6th of June, Յունիս վեցին.

Note. Verbs denoting time govern the Dative, as: at noon, կէսօրին; at midnight, կեսգիշերին; at two three, four etc. երկուքին, երեքին, չորսին, etc.; in time առեկն, ժամանակին; in the morning առաւօտուն; in my childhood, մանկութեանս.

9. The hours of the day or night are expressed (see the note above, 8) thus:

at two o'clock, քառք երկուքին.

at half past three, ժամը երեք ու կեսն.

what o'clock is it? ժամը քանի՞ն է.

it is ten o'clock, ժամը տասն է.

a quarter past five, հինգը քառորդ անցած է.

a quarter to four, չորսին քառորդ կայ.

five minutes to one, մեկին հինգ վայրկեան կայ.

10. *Collective numbers* are formed by suffixing եւի, as:

զոյգ մը a pair, a brace. երեսնեւի about 30.

վեցեւի half-dozen. քառասնեւի — 40.

երկվեցեակ or երկստասնեւի յիսնեւի — 50.

a dozen. հարիւրեւի — 100.

ասնեւի about ten. հազարեւի — 1000.

քսանեւի a score.

11. *Proportional numerals* which express a quantity multiplied, are:

պարզ simple.	քառապատիկ fourfold.
կրկին or երկպատիկ double or twofold.	հնգապատիկ fivefold.
եռապատիկ triple or three-	հարիւրապատիկ 100fold.

12. The English 'some twenty' etc. is rendered in Armenian քսան հը or քսանի չորս, as:

քսան հը or քսանի չորս տանձ, some twenty pears.

Words.

Սուրբ (Ս.) Գիրքը the Bible.	ժամ hour. էջ page.
...ին, յամին in the year	նախ քան զՔրիստոս (Ն. Ք.)
յամի Տեառն (Յ. Տ.) in the	before Christ (B. C.).
year of our Lord (A. D.).	գտաւ discovered.
առաջ ago, before.	հատար volume.
կ'ապրէր lived.	գիւղացին the peasant.
... եւ ... or ... ալ ... կ'ընէ	զաւակ child.
... and ... are.	դար century.
կ'ընէ make.	սays կ'ըսէ. որ that.
անգամ times.	

Exercise 33.

Հօրեղբայրս եօթը զաւակ ունի հինգ մանչ եւ երկու աղջիկ. Գիւղացին երեսունեւհինգ եղ, քառասուներկու կույ, ութսունեւութը այժ ու եօթանասունեւչորս ոչխար ունէր: Ուսանողը ինը սխալ ունի իր հրահանգին մէջ: Եօթը եւ ութը տասնեւհինգ կ'ընէ: Քսանեւմէկ անգամ երեսուներկուք քանի՞ կ'ընէ: 21 անգամ 32 կ'ընէ վեց հարիւր եօթանասուներկուք: Մէկ յերան հարիւր դահեկան կ'ընէ: Քանի՞ տարեկան էր: Ես ծնած եմ յամին հազար ութը հարիւր վաթսունեւչորսին, եւ հիմա երեսունեւհինգ տարեկան եմ: Գոուարս ծնած է 1892 Ապրիլ հինգին: Պետրոս Գուրեան՝ Հայ բանաստեղծը՝ մեռաւ 1872ին, իր քսանեւմէկ տարեկան հասակին (in the 21st year of his age) մէջ: Լիզուրկոս կ'ապրէր ութ հարիւրին Ն. Ք.: Տարին երեք հարիւր վաթսունեւհինգ օր ունի: Ամուսան օրերը երեսուն եւ շարժուան օրերը եօթն են: Ժամը 60 վայրկեան ունի:

Այսօր ամսուն քանի՞ն է: Տասնեւինն է. երէկ տասնեւութն էր: Նախօրէն մեռաւ Ս. Հելընէ (St. Helena) կղզւոյն մէջ 1821 Մայիս 5ին: Ժամը քանի՞ն է: Ժամը ութն է: Ժամը իննին քառորդ մնացած զպրոց կ'երթամ եւ չորսը տասը անցած տուն կու գամ: Մենք յիսունի չափ խնձոր եւ երկու զոյգ հաւկիթ ունինք: Կ. Պոլիս, 28 Յունիս 1899: Երկվեցեակ մը գրիչ եւ քսանեակ մը գիրք ունիմ:

Translation 34.

My neighbour has 3 pounds of sugar. The princess has two palaces. We have 240 pupils. 489. 1864. 55. 500. 11. 1000. 10000. 1000000. I have seen 21 merchants. The city of Trebizond has 45000 inhabitants. A (the) day has 24 hours, and an (the) hour has 60 minutes. We have a score roses. 35 and 42 are 77. How much is three times nine? 3 times 9 make 27. In 1860 the city of Heidelberg had 14,502 inhabitants; now it has 40,000. 7 days make a week. 30 days make a month. The Bible says that the days of man are three score years and ten. Columbus discovered America in 1492. My father was born in the year 1844. How old is your mother? She is 55 years old. Where were you yesterday at seven o'clock? I was [in] my room with the singer. The king and the queen will be [in] Rome (Հռովմ) on the 10th of June. What o'clock will it be to-morrow at this hour (այս ժաման) ? It will be eight. My teacher has some 200 volumes of books. This grammar has 144 pages. Anatolia College, Marsovan, Nov. (Նոյեմբեր) 3, 1895.

Twentieth Lesson.

Ordinal Numbers.

Except --ին, երկրորդ, երրորդ and չորրորդ, the ordinal numbers are formed from the cardinal by appending երրորդ. They are as follows:

առաջին first.	չորրորդ fourth.
երկրորդ second.	հինգերորդ fifth.
երրորդ third.	վեցերորդ sixth.

Եօթներորդ seventh.
 ութերորդ eight.
 Իններորդ ninth.
 տասներորդ tenth.
 տասնեւմէկերորդ 11th.
 տասներկուերորդ 12th.
 տասներեքերորդ 13th.
 տասնեւչորսերորդ 14th.
 քսաներորդ 20th.
 երեսուներորդ 30th.
 քառասուներորդ 40th.
 յիսուներորդ 50th.
 վաթսուներորդ 60th.
 եօթանասուներորդ 70th.

ութսուներորդ 80th.
 իննսուներորդ 90th.
 հարիւրերորդ 100th.
 հարիւր տասնեւհինգերորդ 115th.
 հինգ հարիւր մէկերորդ 501st.
 հազարերորդ 1000th.
 տասը հազար վեցերորդ 10006th.
 միլիոներորդ 1000000th.
 հարիւր քսանեւվեց միլիոներորդ 126000000th.
 վերջին last.

Remarks.

1. Fractional numbers are expressed by ordinal numbers, as in English, as:

կէս or մէկ երկրորդ a half; երկու ութերորդ two eighths; մէկ հինգերորդ a fifth; չորս տասներորդ four tenths. մէկ ու կէս քաշ one pound and a half; կէս ժամ half an hour; ժամ ու կէս one hour and a half.

2. Proper names of princes take the ordinal numbers without an article, as:

Վիլյամ Բ.¹⁾ (Երկրորդ) William II.; Գեորգ Գ.¹⁾ (Երրորդ) George III.

3. The distinctive numbers (numeral adverbs) are expressed by the ordinal numbers, as:

առաջին or նախ first; երկրորդ secondly; երրորդ thirdly, etc.

¹⁾ Value of the letters of the alphabet used as numerals

ա	1	ժ	10	ճ	100	ն	1000
բ	2	ի	20	ժ	200	ո	2000
գ	3	լ	30	յ	300	վ	3000
դ	4	խ	40	ն	400	ա	4000
ե	5	ծ	50	շ	500	բ	5000
զ	6	կ	60	"	600	ց	6000
է	7	հ	70	չ	700	ւ	7000
ը	8	ձ	80	պ	800	փ	8000
թ	9	ղ	90	ջ	900	ք	9000

4. Both, all three, all four are to be rendered by ալ; the preceding numeral or substantive takes the definite article, as:

Երկուքն ալ both; Երեքն ալ all three; չորսն ալ all four.

Երկու քայրերն ալ both sisters; վեց եղբայրներն ալ all six brothers.

5. All the numeral adjectives follow the first declension.

Names of the months.

Յունուար January.	Յուլիս July.
Փետրուար February.	Օգոստոս August.
Մարտ March.	Սեպտեմբեր September.
Ապրիլ April.	Հոկտեմբեր October.
Մայիս May.	Նոյեմբեր November.
Յունիս June.	Դեկտեմբեր December.

Names of the days.

Կիրակի Sunday.	Հինգշաբթի Thursday.
Երկուշաբթի Monday.	Ուրբաթ Friday.
Երեքշաբթի Tuesday.	Շաբաթ Saturday.
Չորեքշաբթի Wednesday.	(Օր) Tuesday երեքշաբթի.

Words.

մաս part.	կարող able.
կարգ class.	յառաջեկայ next.
Գլուխ (Գլ.) chapter.	Չեքմեւանդ devout.
Նաւապետ captain.	կը սկսի begins.
ամբողջ whole.	գիս (acc.), ինձ (dat.) me.
Սաղմոս Psalm.	տուած են they have given.

Exercise 35.

Եզուարդ իր կարգին քսաներեքերորդն է: Յունուար տարւոյն առաջին ամիսն է, Մարտ՝ երրորդը եւ Յունիս՝ վեցերորդը: Ամիսը տարւոյն տասներկուերորդ մասն է: Փարսն զահեկանին քառասուներորդ մասն է: Այսօր Ապրիլի վերջին օրն է: Ար ճանչնամ այս նաւուն երկրորդ նաւապետը: Կէս քաշ շաքար եւ հինգ ու կէս քաշ սուրճ ունիմ: Չորրորդ կարգի աշակերտները հոս էին կէս ժամ առաջ: Կարօրս Ե, ծնաւ հազար հինգ հարիւրին: Կիցոմ Ա.

եւ Պրետերիկոս Գ., երկուքն ալ բարի կայսրներ էին: Քանի տարեկան էք: Յառաջիկայ Հինգշաբթի երեսուներեք տարեկան պիտի ըլլամ: Երեք չորրորդ եւ երկու ութերորդ մէկ ամբողջ կ'ընեն: Լուդովիկոս ԺԶ., Գրանայի թագաւորը, մեռաւ Բարիդ 1793 Յունուար 21 ին: Յովհաննէս Էֆէնտի¹⁾ Մանիսաճեան, Առաքել Էֆէնտի Սիվայեան եւ Յովհաննէս Էֆէնտի Յակոբեան, երեքն ալ կարող ուսուցիչներ են: Մարուքէ աղա²⁾ Իբրանոսեան եւ Կարապետ աղա Մուրատեան, երկուքն ալ համբաւեալ վաճառականներ են: Սաղմոս ճ.: Գլ. ԺԸ.: Դաս ԻԱ.: Այս տասնեւիններորդ դարուն վերջին տարին է: 1901 Յունուար 1ին կը սկսի քսաներորդ դարը:

Translation 36.

This man has 4 1/3 pounds [of] pears for his children. Saturday is the last day of the week. My niece visited me [on] Wednesday. The days are not short in June and July. February is the second month in the year; August is the eighth. Henry VIII. king of England. (The) four is the half of (the) eight. Give me three pounds and a half [of] sugar. His nephews will be here [on] Friday. They have given the half of that cheese to my neighbour. When does that devout old lady go to church [on] Sunday? She goes at eleven o'clock and comes home at half past one.

Twenty-First Lesson.

Indefinite Adjectives.

When used *without* a substantive, these words are *pronouns*.³⁾ With a substantive, however, they are *adjectives*.

ամեն every.	նոյն same.
բոլոր all.	մաս մը, քիչ մը any, some.
ամբողջ whole.	Ի՞նչպիսի what kind of...?

¹⁾ See the footnote ²⁾, 17th lesson.
³⁾ See the 31st lesson.

- ուրիշ another.
- միւս, ուրիշ other.
- իւրաքանչիւր each.
- քանի մը a few, some.
- շատ many, much.
- շատ մը a great many.
- մէկ քանի several.
- քանի՞ how many?
- ո՞րչափ how much?
- ոչ մի, չ... no, not.

- ասանկ, ասանկ, անանկ such,
- a.
- այսքան so many.
- այսչափ so much.
- ինչ ինչ, այսինչ, երբեմն certain.
- քիչ little.
- երկուքն . . . ալ both.
- Ի՞նչ what?
- ո՞ր which?

Words.

հասակ age; size.	բառարան dictionary.
վեշտ sorrow.	ձեռնարկ enterprise.
ուրախութիւն joy.	երիտասարդներ young people.
երկիր country.	կանոն rule.
փուշ thorn.	բացառութիւն exception.
դրչակալ pen-holder.	յաւիտենական eternal.
հարստութիւն wealth, riches.	ցուրտ cold.
արտոյտ lark.	ընդունած է has received.
թերութիւն fault.	մեռած dead.
բան thing.	
անձ person.	

Exercise 37.

Ամեն բան իր ժամանակը ունի: Ամեն հասակ իր ուրախութիւններն ու վեշտերն ունի: Ամբողջ երկիրը աղքատ է: Ոչ մի ուրախութիւն յաւիտենական է: Այս սիրուն վարդը քանի մը փուշ ունի: Շատ երկիրներ ցուրտ են: Իւրաքանչիւր մարդ կը սիրէ (loves) կեանքը: Բոլոր մարդիկ մահկանացու են: Օր. Աննա քանի՞ սխալ¹⁾ ունի իր թարգմանութեանը մէջ: Ան սխալ չունի: Ո՞րչափ գինի ունէին: Քիչ մը գինի եւ կտոր մը պանիր ունէին: Ասանկ գեղանի (fine) ծաղիկ մը: Այս իմ գրչակալս է. ո՞ւր է միւս գրչակալը: Ուրիշ քերականութիւն մըն ալ ունիմ: Չեր հորեղբայրը ո՞ր տունը կը բնակի: Ան այդ նոր տունը կը բնակի քանի մը ուրիշ անձերու հետ: Ի՞նչ գիրք է այդ: Ուէպս-թըրի բառարանն է: Ինչ ինչ ձեռնարկներ:

¹⁾ Nouns preceded by *many*, *how many?* etc. usually remain in the *singular*.

Translation 38.

God is the father of all men. Every rose has its thorns. All the houses of this town are very high. Such a translation would be easy. Give me a few pens. Many a man is happy. Several (շատ) men have the same name. Each boy has received seven piasters. She had some mistakes in her translation. Both soldiers are dead. Certain books are not good for young people. The whole night was cold. No rule is without exception. It is rare (հազուադէպ) to have many good friends. Little wealth, little sorrow. That girl has no friends. Every man is mortal. What bird is that? It is a lark. A little boy had a great many pretty flowers in his garden. My sister has received a letter from a certain Mrs. Clarck. No man is without faults. Every day in thy life is a leaf in thy history.

Twenty-Second Lesson.

Adjectives.

Adjectives, as in English, uniformly precede the noun which they qualify, and remain undeclined, except when used as substantives.¹⁾ Ex.:

քաջ զինուոր մը a brave soldier.

ծոյլ աղաք idle boys.

հարուստ իշխան մը a rich prince.

աղքատ մարդ մը a poor man.

հարուստն ու աղքատը the rich (man) and the poor (man).

հարուստներն ու աղքատները the rich and the poor.

A noun may take the place of an adjective denoting a material. Ex.:

սակի ժամացոյց մը a gold watch.

արծաթ գդալ մը a silver spoon.

զոյգ մը մետաքս գուլպայ a pair of silk stockings.

Many adjectives are roots as in English, such as:

կապոյտ blue; կակուղ soft; լայն broad; նեղ narrow.

¹⁾ In this case, they follow the 1st declension, save those ending in է.

But the greater number are derivatives, and may be known by the following affixes and suffixes added to a substantive: —

- a) ա — յոյս hope; աւոյս hopeless.
 աղ — երջանկութիւն happiness; աւերջանիկ unhappy.
 ր — գեղ beauty; րդեղ ugly.
 չ — գոյութիւն existence; չոյ non-existent.
 րժ — գոյն colour; րժգոյն pale.
 րժ — բաղդ fortune; րժբաղդ unfortunate.
- b) ախ — հայրախնայնք paternal care.
 ախ — վնասակար միջատ մը a hurtful insect.
 աշխ — ցամաքային կենդանիներ terrestrial animals.
 առ — հռչակաւոր զօրապետներ famous generals.
 և — արեւելեան ազգեր oriental nations.
 ախ — շնորհալի ձեւեր graceful manners.
 և — վստահելի անձ մը a trusty person.
 ր — ժանդար թուր մը a rusty sword.
 ր — աւազր — անապատներ sandy deserts.
 և — ադամանդեայ գինգեր diamond earrings.
 և — հաճելի կերակուր delicious food.
 և — բրդեղէն կերպաս woollen cloth.
 ա — ծաղկաւոր դաշտեր flowery fields.
 ա — իմաստուն թագաւոր մը a wise king.

Adjectives¹⁾ denoting a nation are formed by appending the suffix ախ. Ex.:

սպանախն պատերազմը the Spanish war.

ֆրանսական ճեմարանը the French Academy.

գերմանախն բանակը the German army.

անկլիսախն նաւատորմը the English navy.

Adjectives denoting a nation's language terminate in ւերէն or արէն. Ex.:

հայերէն քերականութիւն մը an Armenian grammar.

թուրքերէն գրականութիւնը the Turkish literature.

բուսերէն բառեր Russian words.

անկլիսերէն or -երէն լեզու the English language.

յունարէն սոսնաւոր մը a Greek poem.

¹⁾ See the 18th lesson, Remark.

Remarks.

1. Most *abstract nouns* are formed from adjectives by appending the suffix *-ութիւն*. Ex.:

կոյր¹⁾ blind. կուր-ութիւն blindness.
սխուր¹⁾ sad, etc. տխր-ութիւն sadness.

2. There are a great many *adjectives* that require their *complement* in the Dative, Ablative or Instrumental²⁾, where in English they employ any one of the prepositions *of, for, to, on, with*, etc. or no preposition at all. Ex.:

Իսա արժանի է վարձատրութեան he is worthy of reward.

ձին օգտակար է մարդուն the horse is useful to man.
չատեր դժգոհ են իրենց վիճակէն many people are dissatisfied with their condition.

Իսա զուրկ է ապրուստէ he is deprived of living.
կոզովը լի or լեցուն է ծաղիկներով the basket is full of flowers.

Ճոխ ոսկով եւ արծաթով rich in gold and silver.

Words.

երկինք heaven.
երկնակամար sky.
պիծակ wasp.
միջատ insect.
մարմին body.
հոգի soul.
հիւս carpenter.
դործիք tool.
Նեղոս the Nile.
խրատ advice.
գաւաթ cup.
պատտարաղ fork.
անգրիագործ sculptor.
սունկ plant.

հասուն ripe.
սհաս unripe.
գործունեայ active.
առաքինի virtuous.
մարդկային human.
ապուշ stupid.
մետաքսեայ silk, -en.
բուրեղ fragrant.
հոյակապ eminent.
թանկագին precious.
բարեձեւ handsome.
հաճելի agreeable.
ծանր heavy.
երկնաւոր heavenly.

¹⁾ See the *law of permutation*, lesson 9.

²⁾ As it is sometimes difficult for beginners to discover at first sight which case is to be employed, it has been thought advisable to assist them with practice hints, whenever necessary.

մետաղ metal.
գրաստան library.
կրօնք religion.
քաջութիւն bravery.
քաղցրութիւն sweetness.
բնաւորութիւն disposition.
ապերջանիկ unhappy.
հզոր mighty. զորաւոր strong.
հարկաւոր necessary.
յարմար fit.
նշանաւոր noted.
նման alike.

Exercise 39.

Կը սիրեմ կապոյտ երկնակամարը, բարձր ծառերը եւ կանանչ գաշտերը: Հասուն տանձեր ունիք: Ո՛չ, Տէր, ասնձերը տհաս են, բայց հասուն կեռաս ունինք: Հայերը արեւելեան հին աղգ մըն են: Հօրաքոյրս գործունեայ եւ առաքինի կ'ըն մըն է: Պիծակը վնասակար միջատ մըն է: Մարդկային կեանքը կարճ է: Եդուարդի նոր գիրքերը օգտակար եւ հաճելի են: Մարմինս մահկանացու է, բայց հոգիս անմահ է: Այս աղան ապուշ է: Այդ հիւսը երկաթ գործիքներ ունի: Բարեկամուհիս շատ մը մետաքսեայ թաշկինակներ եւ բրդեայ գուլպաներ ունի: Մեր պարտէզին մէջ բուրեղ ծաղիկներ կան: Ամեն աղգ իր ոսկեղէն դարը ունեցած է (has had): "Հայերէն լեզուն ճոխ է", կ'ըսէ Լորտ Պայրըն, անկլիացի հոյակապ բանաստեղծը: Մեր ուսումնարանը (college) անկլեերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն, լատիներէն եւ յունարէն գիրքերով ճոխ գրատուն մը ունի: Իսա ամեն բանի յարմար է: Կրօնքը հարկաւոր է մարդուն: Նախօրէն կը գովէր (praised) իր զինուորներուն քաջութիւնը:

Translation 40.

The Nile is a large river. Henry is a good pupil. A good advice is precious. Miss Elizabeth is a diligent little girl. That low (*յած*) house is on a high mountain. The sick count lives in a beautiful palace. The king had a gold cup in his hand. What had the handsome young man? He had a silver fork. The black eyes of that Armenian young lady are very fine. Michael Angelo was a famous sculptor, and Raphael Sanzio was a great painter. Many plants have always green leaves. Those books are very useful and agree-

able. (The) iron is a heavy metal. The rich are not always happy, and the poor are not always unhappy. The rich and the poor are alike before God. What beautiful blue eyes! England has a wise old queen. There is some delicious food on the wooden table. The German army and the English navy are mighty. The Turkish soldiers are brave. Warren was noted for the sweetness of his disposition.

Twenty-Third Lesson.

Degrees of Comparison.

The two degrees of comparison are the *comparative* and *superlative*.

The *comparative* is formed by prefixing *աւելի* more, or it is the simple form of the *positive*, — the latter by prefixing *ամեն* the most.

Comparative.

բարձր high; *աւելի* բարձր higher.
գեղեցիկ beautiful; *աւելի* գեղեցիկ more beautiful.

Superlative.

ամենբարձր the highest
ամենգեղեցիկ the most beautiful.

Degrees of *diminution* are expressed by prefixing *նոսր* less, for the comparative, and *ամեննոսր* least, for the superlative, as:

օգտակար useful; *նոսր* օգտակար less useful;
ամեննոսր օգտակար the least useful.

Moreover, the adverbs *չոր*, *կարէ*, *իմաս* and *յոյժ*, give the adjectives the force of *superlatives*, as:

կարէ or *յոյժ* հարուստ տիկին մը, an extremely rich lady.
իմաս or *չոր* ժրաջան ուսանող մը, a very diligent student.

Remarks.

English *than* is rendered in two different ways, viz.:

1. When preceded by a *substantive* or *pronoun*, *than* is not translated, and the substantive or pronoun is put in the *ablative* case, as:

արեւը լուսինէն աւելի մեծ է, the sun is larger *than* the moon.

դուն ինձէն աւելի բարձրահասակ ես, thou art taller *than* I.

ան Վիկերոսնէն աւելի պերճախօս է, he is more eloquent *than* Cicero.

2. It is translated by *աւել*, when the comparison is merely expressed by *աւելի* or *նոսր*, without an adjective following, as: *աւելի օսկի կայ ամ արծաթ*, there is more gold *than* silver.

3. When two different adjectives or verbs are compared with one another, *than* must likewise be rendered by *աւել*, as:

ան աւելի երջանիկ է ամ խոհեմ, he is more happy *than* prudent.

դուք աւելի կը խօսիր ամ կը գործէք, you speak more *than* you work.

4. *As... as* or *so... as* is rendered by *այնչափ* ... *որչափ* or by the postpositions ... *չափ*¹⁾ or ... *պէս*¹⁾ and *not so... as* by *նչ այնչափ* ... *որչափ* or ... *չափ*¹⁾ *չ*..., as:

այն աղջիկը այնչափ բարեձեւ է որչափ անմեղ, that girl is *as* handsome *as* innocent.

Մեր պարտեզը ձերինին չափ պտղաւետ է, our garden is *as* fruitful *as* yours.

այս վեպերը այնչափ շահեկան չեն որչափ անոնք, these novels are *not so* interesting *as* those.

ձեր տունը այդ պալատին չափ բարձր չէ, your house is *not so* high *as* that palace.

5. When a relation between two comparatives is expressed, the English *the ... the* before them is translated by *որչափ* ... *այնչափ*, as:

որչափ շուտ, այնքան լաւ, the sooner, the better.

Words.

փողոց street.
հրապարակ square.
արագիլ stork.

զուարթ gay.
առաջինը the former.
վերջինը the latter.

¹⁾ See the 7th lesson, b).

կարգ class.
միջոց means.
գրամ money.
բլուր hill.
հովիտ valley.
աշխարհ world.
կապար lead.
մեղու bee.
շերամ silk-worm.
գուբա duke.
ծնողք parents.
կակաշ tulip.
լայն broad. նեղ narrow.

ուսումնասէր studious.
երէց elder. երիցագոյն eldest.
կրտսեր younger. կրտսերագոյն youngest.
սուր sharp.
ղբօսեցուցիչ amusing.
հրահանգիչ instructive.
մտացի intelligent.
խոր or -ունկ deep.
քաղաքավար polite.
հանդարտ or -իկ quiet.
փառասէր ambitious.

Exercise 41.

Փողոցը լայն է. հրապարակը աւելի լայն է: Ոսկին արծաթէն աւելի թանկագին է, բայց ադամանդը ամենաթանկագին մետաղն է: Այն երիտասարդը իր բարեկամէն աւելի զուարթ է: Ղահան եւ Ղարդան քեռորդիներս են. առաջինը աւելի ուսումնասէր է քան վերջինը: Կրտսերագոյն քոյրս Կ. Պոլիս կը բնակի երիցագոյն եղբօրս քով: Չապէլի չափ ջանասէր էք: Այո՛, բայց ան իր կարգին առաջինն է: Չեր դանակը այնչափ սուր չէ որչափ իմ գմելս: Պարզ միջոցները ամենալաւ միջոցներն են: Անոր եղբօրմէն աւելի գրամ ունիք: Ոչ, ես այնչափ (so much) գրամ չունիմ: Այդ հեղինակին (author) չափ երկասիրութիւններ (works) ունիք: Ո՛չ, Տէր, այնքան (so many) չունիմ: Շունը կատուէն աւելի հաւատարիմ է: Ո՛չ մի կենդանի աւելի հաւատարիմ է քան շունը: Այս գիրքը աւելի զբօսեցուցիչ է քան հրահանգիչ: Եղբարդ աւելի ջանասէր է քան մտացի: Ո՛րքան բարձր [ըլլայ] բլուրը, այնքան խոր [կ'ըլլայ] հովիտը: Աղբքանդը Կեսարի չափ փառասէր էր: Կակաշը գեղանի (fine) ծաղիկ մըն է. շուշանը աւելի գեղանի է. վարդը բոլոր ծաղիկներուն ամենագեղանին է: Երէց եղբայրս երեսուներկու տարեկան է: Հայրս հօրեղբօրմէն աւելի ծեր է:

Translation 42.

The morning was warm; the evening was warmer. That was the warmest night of the year. This church is higher than the other. Mary is the happiest girl in the world. Napoleon I. was the greatest general. (The) iron is a very useful metal; it is more useful than (the) gold and (the) lead. The most useful insects are the bee and the silk-worm. This house is not so old as the other. The duke's palace is more high than broad. My parents are less rich than your friends, but they are happier and more contented. The richest men are not always the happiest. Our cat is not so strong as your little dog. Henry is as idle as his younger brother. The 22nd of June is the longest, and the 22nd of December is the shortest day of the year. Mr. Aram is a very polite man; he is politer than his eldest brother. The quieter a life is, the happier it is. The longer the days, the shorter the nights.

Twenty-Fourth Lesson.

Regular Verbs.

The *verb* consists of two elements, viz. the *root* and the *terminations*. The former is always *invariable* in regular verbs; the latter, however, undergo certain variations, by which *persons* and *tenses* are distinguished.

By the *termination* of the *Infinitive Mood* we distinguish *three* different forms of conjugation, viz.:

The *first* conjugation, with the Infinitive Mood ending in էլ, as: գործէլ¹⁾ to work:

The *second* conjugation, with the Infinitive ending in իլ, as: խօսիլ to speak.

The *third* terminating in ուլ, as: կարդուլ to read.

Formation of the tenses.

The *present tense* of the Indicative is formed from the Infinitive by changing its final է into ՚ and pre-

¹⁾ In this grammar all the variable terminations of regular verbs are in the paradigms printed in *Italics*.

fixing the syllable *ἰ*, as: *ἠῆρῆ* to love, *ἰ* *ἠῆρῆ* I love; *ἠῆρῆ* to speak, *ἠ* *ἠῆρῆ* I speak; *ἠῆρῆ* to read, *ἰ* *ἠῆρῆ* I read.

The *Imperfect* is formed from the Present by changing its final *ῆ* or *ῆ* into *ῆ*, and *ῆ* into *ῆ*, as: *ἠῆρῆ*; *ἠῆρῆ*; *ἠῆρῆ*.

The *Perfect*¹⁾ is formed from the Infinitive by changing its terminations *ῆ*, *ῆ* and *ῆ* into *ῆ*, *ῆ* and *ῆ*, as: *ἠῆρῆ* to finish, *ἠῆρῆ*; *ἠῆρῆ* to dwell, *ἠῆρῆ*; *ἠῆρῆ* to play, *ἠῆρῆ*.

The *first* or *simple Future* and the *first Conditional* are formed by prefixing *ἠ* to the Subjunctive Present and Imperfect, which are, in regular verbs, the same as the Indicative Present and Imperfect without *ἰ*, as:

ἠῆρῆ I shall praise; *ἠῆρῆ* I should praise.

The formation of the tenses in the other moods will be seen in the *paradigms*.

*First Conjugation*² (*ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ*).

Indicative Mood (*ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ*).

Present Tense (*ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ*).

Singular (*ἠῆρῆ*).

Plural (*ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ*).

ἠῆρῆ I love. *ἠῆρῆ* we } love.
" *ἠῆρῆ* thou lovest. " *ἠῆρῆ* you }
" *ἠῆρῆ* he or she loves. " *ἠῆρῆ* they }

Imperfect (*ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ*).

ἠῆρῆ I loved. *ἠῆρῆ* we } loved.
" *ἠῆρῆ* thou lovedst. " *ἠῆρῆ* you }
" *ἠῆρῆ* he loved. " *ἠῆρῆ* they }

Perfect (*ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ*).

ἠῆρῆ I loved. *ἠῆρῆ* we } loved.
" *ἠῆρῆ* thou lovedst. " *ἠῆρῆ* you }
" *ἠῆρῆ* he loved. " *ἠῆρῆ* they }

¹⁾ See the footnote, page 21, 1).

²⁾ For the formation of the *compound tenses*, see the 13th lesson, Remark 1.

³⁾ See the footnote, lesson 13, 2).

Future (*ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ*).

ἠῆρῆ I shall } love.
" *ἠῆρῆ* thou wilt }
" *ἠῆρῆ* he will }
ἠῆρῆ we shall }
" *ἠῆρῆ* you will }
" *ἠῆρῆ* they " }

First Conditional (*ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ*).

ἠῆρῆ I should } love.
" *ἠῆρῆ* thou wouldst }
" *ἠῆρῆ* he would }
ἠῆρῆ we should }
" *ἠῆρῆ* you would }
" *ἠῆρῆ* they " }

Imperative Mood (*ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ*).

ἠῆρῆ let me love. *ἠῆρῆ* let us love.
ἠῆρῆ love (thou). *ἠῆρῆ* love (you).
ἠῆρῆ let him love. *ἠῆρῆ* let them love.

Subjunctive Mood (*ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ*).

Present (*ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ*).

ἠῆρῆ that I } love.
" *ἠῆρῆ* " thou }
" *ἠῆρῆ* " he }
ἠῆρῆ that we }
" *ἠῆρῆ* " you }
" *ἠῆρῆ* " they }

Imperfect (*ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ*).

ἠῆρῆ that I should } love.
" " thou wouldst }
" " he would }
ἠῆρῆ that we should }
" *ἠῆρῆ* " you would }
" *ἠῆρῆ* " they " }

Participles (*ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ* *ἠῆρῆ*).

Present *ἠῆρῆ* loving.
Past *ἠῆρῆ*, *ἠῆρῆ* loved.
Future *ἠῆρῆ* to or about to love.

Conjugate in the same manner:

ἠῆρῆ to respect. *ἠῆρῆ* to clean.
ἠῆρῆ to forgive, to pardon. *ἠῆρῆ* to sweep.
ἠῆρῆ to buy. *ἠῆρῆ* to learn, to study.
ἠῆρῆ to make. *ἠῆρῆ* to want.
ἠῆρῆ to bless. *ἠῆρῆ* to hear.

Remarks.

1. There is only one way to render the expression: *I love, I do love and I am loving*, viz. *կը սիրեմ*: — *I was loving or I used to love* = *կը սիրէի*, etc.

2. The prefix *իլ* (in the case of monosyllabic roots *ի--*, as: *ի-- րամ* I weep, *ի-- գամ* I come, *ի-- տամ* I give) appears only in the *Present* and *Imperfect Indicative*. The following verbs do not take it even in these tenses; *եմ* I am, *կրնամ* I can, *գիտեմ* I know, *ունիմ* I have.

3. *իլ* is apostrophed (*ի'*) before a vowel, as *ի'երգեմ* I sing; *ի'ատեմ* I hate; *ի'ուզեմ* I want.

4. The English *I am to* or *I have to* is translated by the Future Participle compounded with the Present and Imperfect Indicative of the auxiliary verb *եմ*, as:

Vahram is to learn German,
վահրամ գերմաներէն սովորելու է:
 I have to write a letter,
Նամակ մը գրելու էմ:

Words.

<i>ճնճղուկ</i> (pron. ճընճ-) spar-row.	<i>պայթիւն</i> report.
<i>աղմուկ</i> noise.	<i>քթան</i> linen.
<i>սոխակ</i> nightingale.	<i>պատկեր</i> picture.
<i>վարդենի</i> rose-bush.	<i>ներել</i> to forgive, to pardon.
<i>պարտք</i> debt.	<i>պաշտպանել</i> to defend.
<i>դարեջուր</i> beer.	<i>խմել</i> to drink. <i>կարել</i> to sew.
<i>Թատերախաղ</i> drama.	<i>հնարել</i> to invent.
<i>լեզու</i> language.	<i>նկարել</i> to paint.
<i>կոշիկ</i> boot.	<i>ծախել</i> to sell.

Exercise 43.

Ձով (whom) *կը սիրես*: Ես *կը սիրեմ* *եղբայրս*: Միհրան *կը յարգէ իր ուսուցիչները*: Մենք *կը սերտենք մեր դասերը*: Դուք *կը գրէք ձեր հրահանգները*: Ճնճղուկները *կը շինեն իրենց բոյները*: Աստուած *օրհնեց Աբրահամը*: Աղմուկ *մը լսեցինք փողոցին մէջ*: Սոխակը *կ'երգէր վարդենուոյն վրայ*: Ինչ *պիտի գրէք*: Նամակ *մը պիտի գրեմ*:

Ներէ մեր պարտքերը: Սիրենք *զԱստուած եւ մեր ընկերները*: Սպասուհին *թող աւլէ սննեակը*: Ինչ *սովորու էք*: Մենք *թուրքերէն սովորու ենք եւ Ամերիկացին հայերէն սովորու է*: Ինչ *գնելու էին*: Քանի *մը քաշ կեռաս գնելու էին*, բայց *հինգ քաշ տանձ գնեցին*: Ուր *է սպասաւորը*: Ան *սննեակը պիտի մաքրէր*: Աստուած *օրհնէ մեր սունը*:

Translation 44.

What do you want? I want some money. He defends his honour. I shall drink a cup of beer. Shakspeare wrote many dramas. Fulton invented the steamboat. What have you to sell? We have to sell our horses. What will they buy? They have to buy Otto's French grammar; they are to learn that language. I come from the vineyard. Respect God's law, if you will be happy. Let them study their lessons. Let him clean his boots. Did you hear the report? No, but my elder brother has heard it. Who sews this fine linen shirt? My younger sister sews it. Who has painted that fine picture? The old painter has painted it. God bless our school.

Twenty-Fifth Lesson.

Second Conjugation (ե ռ է ռ ր ռ ւ շ օ ռ ւ - լ է - ն).

Indicative Mood (Անհանգիստ Ելանի).

Present Tense (նէրի) Ժամանակի.

Singular (եւլի).

Plural (Յգնի).

<i>կը խօսիմ</i> I speak.	<i>կը խօսնիք</i> we	} speak.
" <i>խօսի</i> thou speakest.	" <i>խօսիք</i> you	
" <i>խօսի</i> he speaks.	" <i>խօսին</i> they	

Imperfect (Անկոր).

<i>կը խօսէի</i> I spoke.	<i>կը խօսէիք</i> we	} spoke.
" <i>խօսէիր</i> thou spokest.	" <i>խօսէիք</i> you	
" <i>խօսէր</i> he spoke.	" <i>խօսէին</i> they.	

Perfect (Արդարեւ).

խօսեցայ I spoke.	խօսեցանք we	} spoke.
խօսեցար thou spokest.	խօսեցաք you	
խօսեցաւ he spoke.	խօսեցան they	

Future (Ապրիւն).

լինի խօսի I shall	} speak.	լինի խօսինք we shall	} speak.
" խօսիս thou wilt		" խօսիք you will	
" խօսից he will		" խօսին they "	

First Conditional (Թե՛սպիւն Ապրիւն).

լինի խօսի I should	} speak.	լինի խօսինք we should	} speak.
" խօսիցիս thou wouldst		" խօսիցիք you would	
" խօսիցիւ he would		" խօսիցին they "	

Imperative Mood (Հրահրուիւն եւ խօսիւն).

Լին խօսի let me speak.	խօսի՛ք let us speak.
խօսի speak (thou).	խօսիցի՛ք speak (you).
Լին խօսի let him speak.	Լին խօսին let them speak.

Subjunctive Mood (Արդարեւսպիւն եւ խօսիւն).

լին խօսի that I	} speak.	լին խօսինք that we	} speak.
" խօսիս " thou		" խօսիք " you	
" խօսից " he		" խօսին " they	

Imperfect (Անգիր).

լին խօսի that I should	} speak.	լին խօսինք that we should	} speak.
" խօսիցիս " thou wouldst		" խօսիցիք " you would	
" խօսիցիւ " he would		" խօսիցին " they "	

Participles (Ընդհանրաբար).

Ներկայ (Present) խօսալ speaking.
 Անցեալ (Past) խօսալ spoken.
 Ապրիւն (Future) խօսալ to or about to speak.

Conjugate in the same manner:

փայլել to shine.	նայել to look.
աշխատել to labour, to work.	յոգնել to be fatigued.
ապրել to live.	պառկել to lie down, to go to bed.
բնակել to dwell.	խորհել to think.

Words.

սարեակ blackbird.	Տնօրհանել to obey.
խնձորենի apple-tree.	յարձակել to attack.
աւաղակ robber.	կողոպտել to rob.
ճամբորդ traveller.	հաճել to please.
ամայի desert.	ծաղկել to flourish.
Թէ that. քանի for.	Ժպտել to smile.
տպագրութիւն printing.	կարծել ¹⁾ to think, to presume.
զանոց them.	չնորհակալ ըլլալ to thank.

Exercise 45.

Անկլիերէն կը խօսիք: Ո՛չ, Տէր, ես խօսերէն կը խօսիմ: Չեր հայրը ո՛ր կը բնակի: Հայրս եւ մայրս այս փողոցին մէջ կը բնակին: Աշակերտներ հնազանդելու են իրենց ուսուցիչներուն: Այս աղքատ երիտասարդը կ'աշխատի առանց արժուէի: Աստղերը կը փայլն կապոյտ երկնակամարին վրայ: Ժամը քանի՛ն պիտի պահուիք: Շատ յոգնած եմ, ժամը ու թուկէսին պահել կ'ուզեմ: Ո՛ւր կը նայէիր: Խնձորենեցն վրայ երգող սարեակին կը նայէի: Կախ խորհէ եւ ապա գործէ: Աւաղակները յարձակեցան ճամբորդներուն վրայ եւ կողոպտեցին զանոց: Ինչ կ'ուզէք: Հաճեցէք տալ ինձ թուղթ, մելան եւ գրիչ. նամակ մը պիտի գրեմ: Կիւթեմպերկ հնարեց տպագրութիւնը 1436 ին:

Translation 46.

Our teacher speaks four languages. Good children obey (to) their parents. When the general commands, the soldiers are to obey. The sciences flourished in Italy in the 17th century. Crusoe lived on a desert island. The child looked at its mother and smiled. The brother and sister were good, they obeyed (to) their parents and worked. That boy has learnt the Spanish language in a short time. When did you buy

¹⁾ Կարծեմ I think, sometimes takes the prefix է, and sometimes not. է կարծեմ expresses an opinion with rather more confidence than կարծեմ.

that picture? I think (that) I bought it two years ago. We thought (that) you were in Paris. Will you drink a glass of beer? No, thank you, for I have drunk a glass of wine.

Twenty-Sixth Lesson.

Third Conjugation (Երրորդ Լճորդական).

Indicative Mood (Սահմանային Ելանի).

Present Tense (Եկրկնյ ժամանակ).

Singular (Ելանի).

Plural (Յգնանի).

Էլ խաղալ I play.	Էլ խաղանք we	} play.
Ն խաղաս thou playest.	Ն խաղաք you	
Ն խաղայ he plays.	Ն խաղան they	

Imperfect (Անկարգ).

Էլ խաղայի I played.	Էլ խաղայինք we	} played.
Ն խաղայիր thou playedst.	Ն խաղայիք you	
Ն խաղար he played.	Ն խաղային they	

Perfect (Կարգեալ).

Խաղայի I played.	Խաղայինք we	} played.
Խաղայիր thou playedst.	Խաղայիք you	
Խաղար he played.	Խաղային they	

Future (Ադարձի).

Նիտի խաղամ I shall	Կիտի խաղանք we shall	} play.
Ն խաղաս thou wilt	Ն խաղաք you will	
Ն խաղայ he will	Ն խաղան they "	

First Conditional (Թե-իսն Ադարձի).

Նիտի խաղայի I should	Նիտի խաղայինք we should	} play.
Ն խաղայիր thou wouldst	Ն խաղայիք you would	
Ն խաղար he would	Ն խաղային they "	

Imperative Mood (Հրահանային Ելանի).

Խաղալ let me play.	Խաղանք let us play.
Խաղա play (thou).	Խաղացիք play (you).
Խաղայ let him play.	Խաղանք let them play.

Subjunctive Mood (Ստորոգյալ Ելանի).

Ն խաղամ that I	} play.	Ն խաղանք that we	} play.
Ն խաղաս " thou		Ն խաղաք " you	
Ն խաղայ " he		Ն խաղան " they	

Imperfect (Անկարգ).

Ն խաղայի that I should	} play.	Ն խաղայինք that we should	} play.
Ն խաղայիր " thou wouldst		Ն խաղայիք " you would	
Ն խաղար that he would		Ն խաղային " they "	

Participles (Ընդունելի-Նի-Նի-Նի).

(Present) Եկրկնյ խաղացող playing.

(Past) Անցեալ խաղացած played.

(Future) Ադարձի խաղալու to or about to play.

Conjugate in the same manner:

Կարդալ to read.	Խնդալ to laugh.
Լողալ to swim.	յուսալ to hope.
Աղալ to grind.	լուալ (pron. լուալ) to wash.
Հողալ to twinkle.	Զանալ to try, to endeavour.
Հաղալ to cough.	Գոռալ to roar.

Remark.

Verbs in ալ preserve ա throughout all the Moods. The present and past participles generally take an additional syllable derived from the form of the Perfect (կատարեալ), as: կարդացող or կարդացիր, կարդացած. The Passive Voice (see less. 32) also exhibits this additional syllable.

Words.

խոհարար cook.	ծիծաղելի ridiculous.
աղբիք mill.	անպարծ vain.
աղբեպան or Զաղացպան mill-er.	այլանդակ queer.
	կատաղի raging.

խաւար darkness.   խրկել to send.
 ճակատամարտ battle.   փարատել dispel.
 թնդանօթ cannon.   հիւսել to knit.
 լուացարարուհի washer-woman.   մուրալ to beg.
 ճերմակեղէն linens.   մէկ կողմէն միւսը across.
 օճառ soap. մուրացիկ beggar.   չունէր he had no . . .
 սրահ drawing-room.   թէեւ though.
 արմտիք (pron. արմրաիք) corn.

Exercise 47.

Ի՞նչ կը կարդաս: Պրոյէկտի բանաստեղծական գործերը կը կարդամ: Անկլոյ պատմութիւնը կարդացած եմ: Խոհարարը սուրճը աղանց: Այո՛: Ինչո՞ւ խնդացիր: Այդ սնապարծ երիտասարդին սյլանդակ ձեւերուն վրայ խնդացի: Պայծառ աստղեր, փայլեցէք, շողացէք եւ փարատեցէք գիշերուան խաւարը: Հիւանդը կը հազար: Ճակատամարտը կատարի էր. թնդանօթները կը գոռային: Լուացարարուհին ի՞նչ պիտի լուար: Ճերմակեղէններս պիտի լուար, բայց օճառ չունէր. սպասաւորը խրկեցի որ երկու քաշ օճառ դնէ: Հաւատո՞ւ, յուսո՞ւ, սիրէ՞:

Translation 48.

Do you believe in (to) God? I am a Christian, Sir, and every Christian believes in (to) God. Why is this girl laughing? She is laughing at the ridiculous manners of that vain lady. What was he reading? He was reading the poetical works of Longfellow. His sisters were knitting their stockings in the drawing-room. In Lord Byron's letter to his mother, we read that he swam across (of) the Dardanelles. What does the miller grind? He has ground the corn. That beggar begs bread. Alice will try to learn her lesson, though it be very difficult.

Twenty-Seventh Lesson.

The negative forms of the verbs.

The negative of the Present and Imperfect Indicative is formed by prefixing the negative of the

auxiliary verb¹⁾ to the Infinitive by changing its final լ into ռ. In the 3^d pers. sing. of the Present the լ before a verb beginning with a consonant is changed into ի. Ex.:

		Present Tense.	
		Singular.	Plural.
չ	գործել I am not working	չեմ	գործել we are not
չ	" thou art "	չես	" you " "
չ	" he is "	չէ	" they " "

		Imperfect.	
չ	գործել I was not	չէի	գործել we were not
չ	" thou wast not	չէիր	" you " "
չ	" he was "	չէր	" they " "

The negative prefix of the remaining tenses is չ. Ex.:
 Perf. չգործեցի, չգործեցիր, չգործեց, etc. I did not work, etc.
 Fut. պիտի չգործեմ, պիտի չգործես, etc. I shall not work, etc.

In tenses formed by a participle and the auxiliary the negative prefix չ is attached to the auxiliary and not to the participle. Ex.:

Pret. Perf. գործած չեմ, գործած չես, etc. I have not worked, etc.
 Plup. գործած չէի, գործած չիր, etc. I had not worked, etc.
 Second Fut. գործած պիտի չըլլամ, etc. I shall have not worked, etc.

The negative particle for the 2^d pers. of the Imperative is not չ but չի. The form of the verb in that person sing. is derived from the Infinitive by changing its final լ into ռ, and the Plur. from the 2^d pers. of the Present Indicative without ի. Ex.:

		Singular.	
1 st	pers. թող չգործեմ let me not work.		
2 ^d	" մի չգործել do not (thou) "		
3 ^d	" թող չգործէ let him not "		

¹⁾ See lesson 13, Remark 2.

Plural.

1 st pers.	չործենք	let us not work.
2 ^d "	մի զործէք	do not (you) work.
3 ^d "	թող չործեն	let them not work.

Words.

ճածուն	clotted milk.	գոցել	to shut.
սեր	cream.	ատել	to hate.
կալուած	estate.	մերժել	to reject.
գերձակ	tailor.	վճարել	to pay.
վերարկու	coat.	պատասխանել	to answer.
չար	evil.	նետել	to throw.
բաւական	enough.	վախնալ	to fear.
նախընտրել	to prefer.	գովել	to praise.
կթել	to milk.	բանալ	to open.
կտորել	to break.	ցուրտ է	it is cold.

Exercise 49.

Մածուն չէք սիրեր: Ո՛չ, չեմ սիրեր. ես կը նախընտրեմ սերը: Սպասուհին կովը կթեց: Ո՛չ, չե՛ կթեց. ան պիտի կթէր այժմ, եթէ դուք կթած չըլլայիք զայն: Ո՞վ կտորեց գաւազանս: Ես չկտորեցի զայն. կարծեմ վաճէ կտորեց: Գուռը մի գոցեր. պատուհանը գոցէ: Գուռը մի բանար. ցուրտ է: Ինչո՞ւ կը խնդայ: Չի խնդար, կը ժպտի: Մի առէք ձեր թշնամիները: Չենք մերժեր այդ պատուէրը. պիտի չատենք մեր թշնամիները: Գերձակը պիտի չկարէ վերարկուդ, բանդի չի յուսար որ վճարես դրամը: Ինչո՞ւ բուսերեն չէք խօսիր: Բանդի չեմ գիտեր այդ լեզուն: Մի սիրէք չարը. ատեցէք զայն:

Translation 50.

Will you not buy an estate in Greece? No, I shall not buy an estate in Greece, I have bought a house in Constantinople. If he is rich, why does he not pay his debts? Let us not judge. Why did she not answer the letter of the mother? Because (վասն զի) she had no letter-paper [in] the house. Children, do

not play with my watch. Do not throw stones at (to) the bird's nest. Let us not fear, but (let us) hope in (to) God. Does the teacher praise the pupils? No, he does not praise them (զանոնք); they are not studious.

Twenty-Eighth Lesson.

Pronouns.

The Armenian pronouns (Գերանուն) are divided into five classes, viz.: 1. personal, 2. demonstrative, 3. possessive, 4. relative, 5. indefinite pronouns.

Declension of the personal (անյնական) pronouns.

1st person (Ա. Գէ.՝).

Singular (Եւրի).

Plural (Յիւրի).

Nom. ես I.	մենք we.
Acc. զես me.	մեզ or զմեզ ¹) us.
Gen. իմ or իմին of me.	մեր or մերին of us.
Dat. ինձ or ինծի to me.	մեզ or մեզի to us.
Abl. ինձմէ or ինէ from me.	մեզմէ or մենէ from us.
Inst. ինձմով with me.	մեզմով with us.

2^d person (Բ. Գէ.՝).

Nom. դու thou.	դուք you.
Acc. քեզ or զքեզ thee.	ձեզ or զձեզ you.
Gen. քու or քուկին of thee.	ձեր or ձերին of you.
Dat. քեզ or քեզի to thee.	ձեզ or ձեզի to you.
Abl. քեզմէ or քենէ from thee.	ձեզմէ from you.
Inst. քեզմով with thee.	ձեզմով with you.

3^d person (Գ. Գէ.՝).

Nom. ինք; ան or անիկա he, she, it.	իրենք; անոնք they.
Acc. զինք; զայն or զանիկա զիրենք; զանոնք them.	
him, &c.	

¹) **զ** before a pronoun beginning with a consonant is pronounced **ը**.

Gen. *իր* or *իրեն*; *անոր* of *իրենց*; *անոնց* of them.
 him, &c.
 Dat. *իրեն*; *անոր* to him, &c. *իրենց*; *անոնց* to them.
 Abl. *իրմէ*; *անիէ* from him, *իրենցմէ*; *անոնցմէ* from them.
 &c.
 Inst. *իրմով*; *անով* with *իրենցմով*; *անոնցմով* with
 him, &c. them.

Remarks.

1. The *second person plural* is employed (for both sing. and plur., like *you*), as in English. Ex.: *Բնչպէս էք*, how are you? *աղէկ եմ* or *ենք*, I am or we are well.

2. The *second person singular* is usual among the common people. It is also used by near *relatives* and intimate friends. Ex.: *Հայրիկ, կը սիրես զես*, papa, do you (dost thou) love me? *Ինչո՞ւ տխուր ես, սիրելիս*, why are you (art thou) sad, my dear?

3. The English *it* (*ան*'), when referring neither to a person nor to a thing, is omitted in Armenian, as: *it* is true, *ճշմարիտ է*; *it* is cold, *ցուրտ է*; who is it? *՞վ է*; *it* is I, you, they, *ես եմ, դուք էք, անոնք են*:

Words.

<i>Հովանոց</i> umbrella.	<i>կանչել</i> to call.
<i>Հիւրանոց</i> parlour.	<i>նմանիլ</i> to resemble.
<i>բարեւ</i> compliment.	<i>ճանչալ</i> to know.
<i>ցնցուղ</i> watering-pot.	<i>ընթրել</i> to sup.
<i>ելակ</i> strawberry.	<i>բաղել</i> to knock.
<i>նուշ</i> almond. <i>կրթ</i> handle.	<i>ծեծել</i> to beat.
<i>մտերիմ</i> intimate.	<i>ուտղել</i> to water.
<i>անօթի</i> hungry.	<i>մնիլ</i> to be cold.
<i>ծարաւ</i> or <i>-ի</i> thirsty.	<i>պաշտել</i> to adore.

Exercise 51.

Ի՞նչ պիտի գնես: Հովանոց մը պիտի գնեմ կրասեր
 քրօջ համար: Յիսուս իրեն կանչեց մանուկները եւ օրհնեց
 զանոնք: Անիկա ինծի չի նմանիր: Եթէ կ'ուզէք կարգալ
 այս լրագիրը, ձեզ տամ զայն: Կը ճանչնա՞ք զես: Ո՛չ, չեմ

¹⁾ See also the footnote 2) lesson 13.

ճանչնար զձեզ: Հայրս ձեր հօրը մտերիմ բարեկամն է:
 Ո՞ւր են Օննիկ եւ Գեղանոյշ: Անոնք հիւրանոցն են. իրենց
 դասերը կը սերտեն: Ո՞վ կայ անոնց քով: Անոնցմէ զաս
 ուրիշ աղայ չիկայ: Ո՞վ են այս տիկիները: Մեր բարե-
 կամուհիներն են. հրաւիրած ենք զանոնք որ մեզ հետ
 ընթրեն այս իրիկուն: Ինչո՞ւ ծեծեցիր իրենց շուները:
 Քանզի կատաղած (mad) էին: Գուռը կը բաղխեն: Ո՞վ է: Ես
 եմ: Գո՞ւք էք, Արմէն, Արշամ: Այո՞, մենք ենք. հաճեցէք
 բանալ դուռը: Բարեկենսերս ձեզ եւ ձեր սիրելի զաւակ-
 ներուն: Ի՞նչ է այս ծաղկին անունը: Անոր անունն է «Քի-
 ճանար զէս»:

Translation 52.

Who has the watering-pot? The gardener has it; he is watering the flowers with it. Dear mamma (*մայրիկ*), give me some strawberries and almonds. Who is the young lady? She is my sister-in-law; her name is Amelia Vartooni. Do you know that tall man? Yes, he is the bookseller; we have bought these dictionaries and grammars from him. How are you? I am very well, thank you. Is it cold? No, it is not cold. Are you cold, my child? No, I am not cold, dear papa. Are these boys hungry? If they are hungry, give (to) them some bread. They are not hungry, but their father is thirsty. Give (to) him a glass of cold water. Please, give (to) us your axes (*կային*); we shall cut some wood with them. There they are, but their handles are broken. God, I love and adore Thee, Thou art my Father and Lord.

Twenty-Ninth Lesson.

Demonstrative (ց--ց--ի--ն) Pronouns.

These are:

այս, աս, ատիկա, այն¹⁾ this; այդ, ատ, ատիկա, դոյն¹⁾
 that; այն, ան, անիկա, նոյն¹⁾ that (referring to an object
 more distant than այդ, ատ or ատիկա).

¹⁾ This follows the 1st declension and is used only in the singular.

The first may serve as an example of the way in which they are declined.

Singular.

Plural.

Nom., Acc. այս, աս, ասիկա ասոնք these.
this.

Gen., Dat. ասոր of or to this. ասոնց of or to these.

Abl. ասիկէ from this ասոնցմէ from these.

Inst. ասով with this. ասոնցմով with these.

Remarks.

1. The English *one*, when following a demonstrative pronoun, is not translated in Armenian, as:

Այս երջանիկ էր, այն՝ ապերջանիկ, This *one* was happy, that *one* unhappy.

2. Ինչ՝) *that* and Ինչքն *those* coalesce with the *genitive* of nouns, instead of the English *possessive case*, when the governing noun is not expressed. Ex.:

Յակոբի փեղցորդ նոր է, բայց իր եղբորինք Տին է,

Jacob's hat is new; but his brother's (that of his brother) is old.

Իմ վարդս գեղեցիկ է, բայց Զապելինք աւելի գեղեցիկ է,

My rose is beautiful; but that of Isabel is more beautiful.

Հօրս ձիերը հաս են. ուր են վաճառականինքնքը,

Here are my father's horses; where are those of the merchant?

Words.

Թղթապանակ pocket-book.	կանթեղ lamp.
ձիիկ knocker.	պուպրիկ doll.
պատշգամ balcony.	երշիկ sausage.
մանեակ necklace.	նպարավաճառ grocer.
սուղ dear.	ահաւաղիկ or ահաւանիկ there is, — are.
աժան cheap.	չեմ գիտեր I do not know.
ահաւասիկ here is, — are.	ախորժէլ (with abl.) to like.

¹⁾ When the Genitive ends in a vowel, the ւ is dropped, as կակաւնք (not կակաւնք), that of the tulip.

Exercise 53.

Այս մեյանը սեւ է, ան՝ կարմիր: Այս ձեռնոցները ճերմակ են, ասոնք՝ դեղին: Ահաւասիկ իմ Թղթապանակս. ուր է ձեր բարեկամինը: Չեմ գիտեր: Քրոջս մանեակը ձեր մօրինէն աւելի թանկագին է: Ասոնք Արմինէին պուպրիկներն են, անոնք՝ Հրանդիկները: Այս կանթեղներուն լոյսը աւելի պայծառ է քան անոցինը, բայց անոնք աւելի սուղ են քան ասոնք: Ես կը նախընտրեմ հոգւոյն գեղեցկութիւնը քան մարմինինը: Ես ատոնցմէ կ'ախորժիմ, անոնցմէ չեմ ախորժիր: Կարագ ունիք: Այո՞, ունիմ (some): Երկու քաշ պիտի գնեմ անկէ (of it): Այս ի՞նչ է: Երշիկ է: Սուղ է: Ո՛չ, խիստ աժան է:

Translation 54.

That knocker is bigger than this [one], The balcony of your father's house is larger than my uncle's. These are not their pencils, they are those of John. Here is his umbrella and that of Mary. Have you sold your [own] cows? No, Sir, I have not sold my cows, but those of my aunt. Who has any cheese? The grocer has [some]. Will you buy [some]? Yes, I will buy five pounds of it (անկէ). If you have some good wine, give me a bottle of it.

Thirtieth Lesson.

Possessive (սեփական) Pronouns.

These are formed from the *possessive adjectives* իմ or իմին, մեր or մերին, etc., by appending ս, ք, լ, or ն.)

Declension of the possessive pronouns.

Singular.	Plural.	
Nom., Ac. իմ or իմին,	իմներ	mine.
Gen., Dat. իմինի,	իմներուն	of or to
Abl. իմնէս,	իմներէս	from
Inst. իմնովս,	իմներովս	with

} mine.

¹⁾ For լ and ն see the lesson 2.

In like manner are declined *քուկդ* or *քուկինդ* thine, *մեր* or *մերին* ours, *ձեր* or *ձերին* yours, *իր* or *իրեն* his, hers, its, and *իրենց* theirs, the oblique cases being always derived from the dissyllabic forms.

The Relative (յորբերակն) Pronoun.

This is *որ who, which, that*, which is applied equally to persons and things. It is thus declined.

<i>Singular.</i>	<i>Plural.</i>
Nom. <i>որ</i> ,	<i>որոնք</i> who, which.
Ac. <i>զոր</i> ,	<i>զորս, զորոնք</i> whom, which.
Gen. <i>որուն</i> ,	<i>որոնց</i> of whom, of which.
Dat. <i>որու</i> ,	<i>որոնց</i> to " to "
Abl. <i>որմէ</i> ,	<i>որոնցմէ</i> from whom, from which.
Inst. <i>որով</i> ,	<i>որոնցմով</i> with or by whom, etc.

Remarks.

1. The Relative *զոր, զորս* or *զորոնք* whom, which or that is sometimes understood in English, but must always be expressed in Armenian, as:

Here are the books you have ordered, *ահաւաստիկ գիրքերը զորս ապստամբ էք.*

The letter you have written, *նամակը զոր գրեցիր.*

The gentleman I walked with, *պարոնը որու հետ կը պատէի.*

Note. The same is very often expressed by the *past participle* of the *active verbs*, terminating in *-ծ*, construed with the *genitive* of the noun or pronoun designating the *agent*, and with another noun designating the *object* of a *past action* referred to, as:

Ի՛հ կառուցած տունն (տունը՝ զոր ես կառուցի) մեծ չէ.
The house (which) I built, is not large.

Զէր տեսած տիկինը (տիկինը՝ զոր տեսար) հօրսբայր է.
The lady (whom) you saw, is my aunt.

2. *Whoever* (or *whosoever* is translated by *ով որ*, and *whichever* (or *whatever*) by *ինչ որ*, as:

Ով որ զես կը սիրէ, Whoever love me.

Ինչ որ արդար է, արժանի է գովեստի, Whatever is just deserves praise.

Observe also:

ան որ, ով որ, he, she who or that.

ան որ, ինչ որ, that which, what.

որոնք որ, they, those who or that.

Examples.

Ով որ (ան որ) բարեկամ մը կը գտնէ՝ գանձ մը կը գտնէ.
He who finds a friend, finds a treasure.

Ինչ որ ճշմարիտ է այսօր՝ ճշմարիտ ըլլալու է նաեւ վաղը.
What is true to-day, must also be true to-morrow.

Որոնք որ (անոնք որ) չեն խօսիր ճշմարտութիւնը՝ արժանի չեն վստահութեան.
They who do not speak the truth, deserve no confidence.

Note. The *present participle* is frequently employed as a substitute for the above (R. 2.) forms. Ex.:

Ձեռ սիրող (or ով որ զես կը սիրէ), Whoever love me.

Այս պալատը շինող ճարտարագետը (or ճարտարագետ որ այս պալատը շինեց), Հայ մըն է, The architect who built this palace, is an Armenian.

Words.

<i>Թագաւորութիւն</i> kingdom.	<i>մաքուր</i> clean. <i>աղտոտ</i> dirty.
<i>Թիկնաթոռ</i> arm-chair.	<i>բթամիտ</i> dull. <i>բութ</i> blunt.
<i>հեծելանիւ</i> bicycle.	<i>ճարտար</i> skillful.
<i>կոշիակար</i> shoemaker.	<i>անշղթայ</i> chainless.
<i>ճառ</i> essay.	<i>գրանչեղի</i> excellent.
<i>ածելի</i> razor.	<i>խոնաւ</i> damp.
<i>սափրիչ</i> barber.	<i>քաղցր, -աբարոյ, ազնիւ</i> kind.
<i>բարիք</i> good.	<i>ներբողել</i> to extol.
<i>մարդկութիւն</i> humanity.	<i>չորնալ</i> to wither.
<i>ժապաւեն</i> ribbon.	<i>անիծել</i> to curse.
<i>հպարտութիւն</i> pride.	<i>որբադրել</i> to correct.
<i>դեւ</i> devil.	<i>ածիլել</i> to shave.
<i>դուռ</i> gate.	<i>ածիլ</i> to grow.
<i>ուղտ</i> camel.	<i>ծնրագրել</i> to kneel.

Exercise 55.

Ի՛մ թաշկինակս մաքուր է, քուկինդ աղտոտ է: Քուկդ է թագաւորութիւնը: Բոլոր ազգերը կը ներբողեն իրենց

գիւցաղնները. մենք ալ կը ներբողենք մերինները: Քու
 թիկնաթոռներդ հիւրանոցն են. ո՞ւր են իրենները: Չեմ
 գիտեր: Իմ աշակերտներս մտացի են, իրենցինները՝ բթա-
 միտ: Կը ներէք (I beg your pardon), պարոն, իրենցիններն
 ալ ձերիններուն չափ մտացի են: Մեր հիւանդանոցին բժիշկ-
 ները ձերիններէն աւելի ճարտար են: Անոր հեծելանիւր
 անշղթայ է եւ քուկինէդ աւելի սուղ:

Ահաւասիկ կոշկակարը որ կարեց ձեր կոշիկները: Չոր-
 ցաւ թզենին զոր անիծեց Յիսուս: Կարգացած եմ բոլոր
 գիրքերը զորս գրած է Հայր Ալիշան: Գրացիս որմէ ձի մը
 գնեցիք անցեալ տարի՝ մեռաւ: Աշակերտը որուն ճառը կը
 սրբագրէք՝ ծոյլ է: Չեր ծախած պարտէզը տեսած եմ:
 Նկարչին ինձ խրկած պատկերները շատ գեղեցիկ են: Սոյն
 սքանչելի պատկերը նկարող ֆրանսացի գեղարուեստաւորը՝
 Յակոբոս Թիսո (James Tissot) է: Ածելին որով սափրիչը
 ածիլեց զիս՝ բուժ էր:

Translation 56.

Your coat is old, mine is new. Are these thy shoes? No, they are not mine. His house is small, yours is very large. Is this your umbrella? Yes, but it is not so fine as theirs. Why has your sister bought a new penknife? She has broken hers.

Here are the red ribbons which Miss Arpinaz has bought. Where is the letter you received from your aunt? Here it is. The room in which I sleep (կը քնանամ), is very damp. Is this the exercise which your teacher corrected? Yes, Sir. I have found the keys *with which* the thief has opened (բացած) the doors of the rooms. Where is the pen *with which* I had written (գրած էի) my first letter? It is on the chest of drawers. (The) history praises them who have done (ըրած են) good to humanity. He who is kind and polite, will have (պիտի ունենայ) many friends. What is fine, is not always good. (The) pride is a flower that grows in the devil's garden. (The) man is the only (միակ) animal that laughs and weeps (կուլայ). (The) death is the black camel which kneels at every man's gate.

Thirty-First Lesson.

Indefinite (անորոշ) Pronouns.

These are used *without* substantives, whereas the *Indefinite Adjectives* (see lesson 21) are always employed *with* a noun substantive.

They are:

ամենքը all.	մասնք, մէկ քանի some.
իւրաքանչիւր ղք everybody.	շատերը many or — a man.
ամեն մէկը each one.	մէկալը, ուրիշ, միւս other.
ոչ ոք nobody. եւ ոչ մէկը none.	ուրիշ մէկը, այլ ղք somebody else.
բան մը, ինչ something, any- thing.	ուրիշ բան մը, այլ ինչ some- thing else.
ոչինչ nothing. ոչ մէկը none.	նոյնը, միեւնոյնը the same.
մարդ or մարդս, մէկը one.	երկուքն ալ both.
ամեն բան, ամեն ինչ every- thing.	մին կամ միւսը, սեւէ մին either.
	ոչ մին, ոչ մին ոչ միւսը neither.

Remarks.

1. *One another* or *each other* is expressed in Armenian by *իր-ը* or *մէկմէկ*, which is declined as follows:

Nom. *wanting*.

Acc. *իրար* or *չերար*; *մէկզմէկ* one another, each other.

Gen., D. *իրար-ի*; *մէկմէկ-ի* of or to

Abl. *իրար-է*; *մէկմէկ-է* from

Inst. *իրար-ով*; *մէկմէկ-ով* with

} one another, etc.

2. The *interrogative* (հարցական) *pronouns* are, for persons *ով* (pron. *ով*) *who?* for things *ինչ* *what?* The former, which is both singular and plural, is not declined, but takes for its oblique cases those of *որ* (see less. 30). *Ի՞նչ* follows the 3^d declension (see less. 8). *Ո՞րք* *which?* is declined like the *relative pronoun* *որ* (see less. 30).

3. *They* or *people* is expressed either by the 3^d pers. plur. Indic. of the *active verb* or by the 3^d pers. sing. of the *passive voice* (see less. 32), as:

Կ'ըսեն թէ or *Կ'ըսուի թէ*, they say or people say that.

4. The indefinite pronoun *some*, when referring to a preceding substantive, may be translated in different ways. When it replaces a *sing. noun*, we may say: *քիչ մը, հաստ մը, մաս մը, կտոր մը*; in the *plural*: *քանի մը հաստ*. Frequently, however, it is not expressed at all.

Examples.

Will you have *some* beer? Yes, give me *some*.

Գարեջուր կ'ուզե՞ք. Այո՞, տուէք ինձ էլ ինչ մը.

Have you *any more* of these cigars?

Այս սիկարներէն արեւելի մը հարա՞ւ ալ ունի՞ք.

Yes, I have *some still* (or a few more).

Այո՞, արեւելի մը հարա՞ւ ալ ունի՞մ (or simply *ունի՞մ*).

5. The English pronoun *one* (plur. *ones*), after an adjective is translated in Armenian by *հարա*, as:

I have three dresses, a silk *one* and two woollen *ones*.

Երեք զգեստ ունի՞մ, հարա մը մետաքսեղէն եւ երկու հաստ բրդեղէն.

However, it is not expressed at all when taken in a partitive sense, as:

The tiger and its young *ones*, վաղրը եւ իր ձագերը.

The little *ones*, պզտիկները.

Words.

պարոն gentleman.

գին price. մրցանակ prize.

սնտուկ box.

կենդանագիր portrait.

խաղաղութիւն peace.

գեստանակորհուրդ conference.

կամք will.

ասուի cloth.

ծրար parcel.

ընկեր արարած fellow-creature.

ature.

պատուարժան honourable.

պարէլ to dance.

պատահել to happen.

պարտաւել to blame.

Exercise 57.

Ոմանք կը խաղան, ուրիշները կը պարեն եւ կ'երգեն: Ամեն ոք կ'ուզէ երջանիկ ըլլալ: Մէկը հարուստ էր, միւսը՝ աղքատ, բայց երկուքն ալ ապերջանիկ էին: Պ. Շահրամ պատուարժան անձ մըն է. ամենքը կը յարգեն զինքը: Կը ճանչնա՞ք այս մարդիկը: Ո՛չ, բոլորը չեմ ճանչնար, անոնցմէ

մէկ քանին միայն (only) կը ճանչնամ: Ընկերներէս ոմանք հիւանդ են: Ճշմարիտ բարեկամներ կը սիրեն (զերար) եւ կ'օգնեն իրարու: Կը ճանչնամ մէկը որ քեզմէ աւելի ուստալ է: Ո՞վ է այս պարոնը: Բորթուգայցի մըն է: Ո՞վ են այդ օրիորդները: Մէկը մեր վարժարանի տնօրէնին դուստրն է, եւ միւսները Ամերիկուհիներ են, զորս չեմ ճանչնար: Որմէ՞ գնեցիք այս պատկերը: Ի՞նչ էր գինը: Որո՞նք են Եւրոպայի ամենամեծ քաղաքները: Ինչո՞վ բացիք (opened) այդ սընտուկը: Այս բանաբաններէն մէկովը: Որո՞նք կենդանագիրն է այն: Բարեկամներէս մէկունն է: Շահեկան գիրքեր ունի՞ք: Այո՞, բուսերէններ եւ սպաներէններ ունի՞մ: Այս ձիերէն որո՞նք պիտի ծախէք: Սեւերը: Այն աշակերտներէն իւրաքանչիւրը մրցանակ մը շահեցաւ: Կ'ըսեն or կ'ըսուի թէ խաղաղութեան գեստանակորհուրդը պիտի գումարուի (will convene) Մայիս 17 ին, Լահէյի մէջ:

Translation 58.

Love all, trust (to) a few. Somebody knocks [at] the door, who is [it]? Has the shoemaker sent your shoes? Yes, but there is only one pair, where are the others? Christians ought (պարտին) to help (to) one another. Beneath (ներքեւ or տակ) the sun (Gen.) nothing happens without the will of God. Who has broken the looking-glass? The servant broke it this morning. Whom do you blame? I blame one of (from) my servants. Of (from) whom have you bought this black cloth? To whom do you send this parcel? I send it to the bookseller. Will you have anything? No, thank you, I will have nothing. Which is the highest mountain of Asia? It is Mount Everest. Who knows this merchant? Nobody knows him. Everybody has his [own] faults. With money (գրամ) one (մարդ) can do (կրնայ ընել) much good to one's (իր) fellow-creatures. In this world (աշխարհ) the one is rich, the other poor, and nobody is contented with (from) his [own] fate (բաղդ). We have leather (կաշիկ) gloves and silk ones. Has the count many horses? Yes, he has several, but he lost (կորսնցուց) a fine one yesterday.

Thirty-Second Lesson.

Passive Verbs.

The *Passive* (*կրաւորական*) voice, for the verbs of the 1st and 2^d conjugations, is formed by changing the terminations of the Infinitive Mood էլ and իլ into --ել (pron. վել) as:

սիրել to love; *սիր--ել* to be loved.
խօսել to speak; *խօս--ել* to be spoken.

That of the verbs of the 3^d conjugation is obtained from the Pres. Participle (see less. 26, R.) by changing its termination ու into --ել, as: *կարդալու* to read; Pres. Part. *կարդացող*; *կարդաց--ել* to be read. *յուսացալու* to be hoped.

Note. When the termination --ել is preceded by two consonants (having no euphonic ը, see less. 9, b.), a euphonic ը is inserted in the pronunciation, as:

երգ--ել (pron. երգըուել) to be sung; *մոռց--ել* (pron. մոռցըուել) to be forgotten.

All the *passive verbs* ending in --ել follow the *second* conjugation (see less. 25).

The preposition *by*, with the passive voice, is rendered in Armenian by the *ablative case*, as:

Արմէն կը գովուի իր վարժապետէն, Armen is praised *by* his master.

Բոյնը շինուեցաւ Թռչունէն, The nest was built *by* the bird.

Words.

պարահանդէս ball.
նուագահանդէս concert.
տակահատ pickpurse.
նամակատուն post-office.
օգնութիւն help.
հրովարտակ firman.
արքունիք court.
ժամագործ watchmaker.

խածնել to bite.
մեծարել to esteem.
անարգել to despise.
ձերբակալել to arrest.
կործանել to destroy.
դատապարտել to condemn.
կախել to hang.
հրատարակել to publish.

կտաղած mad. *վէրք* wound. *վիրաւորել* to wound.
շողջորթ flatterer. *նախատել* to offend.
արի, *քաջ* valiant, brave. *ընդհակառակը* on the contrary.
կայսերական imperial. *Թերեւս* perhaps.

Exercise 59.

Ես կը սիրուիմ ծնողքներէս: Այս տղան կտաղած շունէ մը խածնուեցաւ: Այն շունը սպաննուելու է (must be killed): Շողջորթները չեն յարգուիր. ընդհակառակը՝ կ'անարգուին ամեն մարդէ (by everybody): Պ. Բիկլ (Riggs) կը մեծարուի ամեն մարդէ: Պարահանդէսը հրաւիրուած էք: Ո՛չ, պարոն, բայց Թերեւս նուագահանդէսը պիտի հրաւիրուիմ այս իրիկուն: Արի զինուորները պիտի վարձարուին թագաւորէն: Ոսկի ժամացոյցս եւ անոր շղթան գողցուեցան (were stolen) քսակահատէ մը, որ քիչ վերջը ձերբակալուեցաւ: Որմէ՞ գրուեցաւ այս սիրուն ոտանաւորը: Թովմաս Մուրէն գրուած ըլլալու է: Այս նամակները նամակատուն խրկուելու են: Խեղճ (poor) աղջիկը պիտի ազատուէր, եթէ օգնութեան համար աղաղակած ըլլար (if she had cried): Այսօր պիտի կարգացուի կայսերական հրովարտակը:

Translation 60.

This English (*անգլիական*) history was written by a famous author. The French language is spoken at all the courts of Europe. Carthage (*կարթէթոն*) was destroyed by the Romans. The robber was condemned to be hanged. Some new grammars will be published by Mr. Groos. In the last battle 50 soldiers have been killed, and 200 wounded. The wounds of the soldiers were washed by the physicians. If you are virtuous, you will be loved and esteemed by everybody. Who will repair (*նորոգել*) the old clock? It will be repaired by the watchmaker. Milton's Paradise Lost was translated into Armenian by Father Arsen Pacradooni.

Thirty-Third Lesson.

Impersonal (անդէ՛ or փոքրէ՛) Verbs.

These are regularly conjugated so far as the *third person singular* is concerned.

Such are:

Կանձրեւէ it rains.	բաւ է, կը բաւէ it suffices.
կը ձիւնէ it snows.	Թուի, կը թուի it seems.
կարկուտ կը տեղայ it hails.	կը պատահի it happens.
կը փայլատակէ it lightens.	Կ'ըսեն, կ'ըսուի they say, it is said.
կ'որոտայ it thunders.	վայել or — ուշ է it is convenient.
կը սառի it freezes.	կարելի է it is possible.
սառք (ice) կը հալի it thaws.	հարկ է it is necessary.
կը մթնէ it gets dark, etc.	պէտք է one must; one wants or needs.

Կայ *there is* is used only in the Present and Imperfect tenses of the Indicative Mood. Unlike other impersonal verbs, it has a plural form, as follows.

Present Sing. կայ *there is*; Plur. կան *there are*.
Imperf. " կար *there was*; " կային *there were*.

Words.

ճամբորդութիւն journey.	պատիժ կրել to suffer.
գղեակ castle.	յաջողել to succeed.
յանցաւոր guilty.	կառավարել to govern.
եթէ ոչ else.	դադրիլ to cease.
յաճախ often.	մնալ to remain.

Exercise 61.

Կը ձիւնէ՞ Ո՛չ, չի ձիւներ. կ'անձրեւէ: Այս գիշեր որոտալը լսեցիք: Չէր որոտար, կը փայլատակէր: Կ'ըսեն թէ երբեմն տեղեր (in some places) կարկուտ տեղացեր է: Կը կարծէք թէ պիտի սառի: Խիստ ցուրտ է. թուի թէ պիտի սառի: Պէտք չէ գրել անոր: Կը թուի թէ քեզի դրամ պէտք էր, եթէ ոչ պիտի չծախէիր տունդ: Յաճախ կը պատահի որ անմեղները պատիժ կը կրեն յանցաւորներուն

տեղ (for): Կը յաջողի՞ք հայերէն լեզուն սովորելու մէջ (in learning): Այո՛, կը յաջողիմ, բայց ժամանակ եւ համբերութիւն պէտք է (needs) ըստ պատշաճի (properly) սովորելու զայն: Կայ Աստուած մը, որ իմաստութեամբ (wisely) կը կառավարէ ամենը:

Translation 62.

It froze this morning, and now it thaws. It ceases to thunder and it begins (կը սկսի) to rain. It is too cold to-day; it is better to remain at home (տունը). There were 8 pupils in that class. Is there any ink in my inkstand? No, there is no ink in it. It is said that the American soldiers have won the battle. There are many streets in Marsovan which are very narrow (նեղ) and dirty. One (մարդուս) needs (պէտք է) much money to make (ընելու) this journey. I do not think that there can be (կրնայ ըլլալ) a more beautiful old castle in the world than that of Heidelberg.

Thirty-Fourth Lesson.

Irregular (անկանոն) Verbs.

Those verbs are commonly called *irregular* which deviate from the three *regular* conjugations. These are not numerous, and their anomalies are chiefly confined to the Perfect Indicative (see page 21, footnote 1), the Imperative and the Present and Past Participles.

This deviation is of two kinds.

1. Verbs which preserve their *radical* syllable throughout unchanged, but drop the letter ՚ or շ of the Infinitive and take flexions that do not accord with the ending of their Infinitive. For instance the verb պագնել *to kiss*, ending in նել ought to take the flexions of the *first* conjugation (սիրել). But this is not the case. Such verbs constitute the *first class*.

2. A certain number of verbs change their *root* and are conjugated with other flexions than those corresponding with the ending of their Infinitive. For

instance the verb գնել to put, ought, according to its Infinitive termination ւել, to take the flexions of սիրելւ. But this is not the case, as: Pres. կը գնեմ I put; Perf. գրի, գրիր, գրաւ; Imper. գիր, etc. Verbs of this kind we assign to the second class.

A list of all the Irregular Verbs according

to the two Classes of irregularity.

First Class.

			Pres. P.
Infinitive.	Perfect Indicative.	Imp.	Past P.
Գտնել to find,	Գտայ, գտար, գտաւ, գտանք, գտաք, գտան,	Գտիր, մի գտներ, գտէք, մի գտնէք,	Գտնող, Գտած.

In the same manner: մտնել to enter, ելել to rise, իջնել to descend, հեծնել to ride, տեսնել to see (Imper. տես).

Առնել to take.	Առի, առիր, առաւ, առանք, առաք, առան,	Առ, մի առներ, առէք, մի առնէք,	Առնող, Առած.
----------------	-------------------------------------	-------------------------------	--------------

Thus also: խածնել to bite, պագնել to kiss, թքնել to spit. (Imper. թռւք, մի թքներ).

Մեռնել to die,	Մեռայ, մեռար, մեռաւ, մեռանք, մեռաք, մեռան,	Մեռիր, մի մեռնիր, մեռէք, մի մեռնէք,	Մեռնող, Մեռած.
----------------	--	-------------------------------------	----------------

Thus: Հասնել to arrive, to reach, փախնել to flee, զպնել touch, թռնել to fly, փլնել to be pulled down, փակնել to cleave to, կպնել to adhere, անցնել to pass, բուսնել to sprout, to grow, հադնել to put on, ծնննել to bear (a child), սկսնել to begin (Imper. սկսէ), պրծնել to get rid of, to slink, փրթնել to snap, to break, նստնել to sit down.

Մոռնալ to forget,	Մոռցայ, մոռցար, մոռցաւ, մոռցանք, մոռցաք, մոռցան,	Մոռցիր, մի մոռնար, մոռցէք, մի մոռնաք,	Մոռցող, Մոռցած.
-------------------	--	---------------------------------------	-----------------

Thus: բարկանալ to be angry, ճանչնալ to know (to be acquainted with), գիտնալ to know (to recognize), կեանալ to stay, հասկնալ to understand, ամհնալ to be ashamed, խոստանալ to promise, կրնալ to be able, ստանալ to get, to receive.

Note. By adding նալ, նանալ or էնալ to almost any adjective and also to a certain number of nouns a verb may be formed, signifying to acquire the quality expressed by the adjective or noun. Ex.: տաք warm, տաքնալ to be warm; բարձր high, բարձրնալ to be elevated; գող thief, գողնալ to steal; վախ fear, վախնալ to fear, to be afraid; մերձ or մօտ near, մերձնալ or մօտնալ to come or to go near. All the verbs of this kind are conjugated after ստանալ.

Exercise 63.

Ինչ գտար: Ես գիրք մը գտայ, մայրս ալ մկրատ մը գտաւ: Յխուս ըսաւ (said) հիւանդին. «Ելիր, ա՛ռ մա հիճդ (bed) եւ քալէ (walk)»: Գողերը մեր տունը մտան եւ գողցան քրօջս գոհարեղէնները (jewelry) եւ փախան, բայց ոստիկանները (police-man) հասան եւ ետ (back) առին զանոնք: Երիտասարդը վայրի (wild) ձի մը հեծաւ: Սովորատ ըսած է. «Ճանչցիր զքեզ»: Երբ Աղեքսանդր գիտցաւ թէ սպաննած էր իր բարեկամը՝ կղեթօսը՝ շատ վշտացաւ (grieved): Սխա՞ք կօշիկս շինելու: Ա՛յո՛, սկսայ եւ շինեցի ալ. առէք եւ հագէք զայն: Ո՞րչափ (how long) կեցաք (in) Բարիկ: Ամիս մը կեցայ հոն. հօրաքոյրս եւ մօրաքոյրս երկու տարի կեցան: Շունը մօտեցաւ ինձի եւ խածաւ զիս: Մի՞ մոռնար զիս: Հասկցան ինչ որ (what) ըսի (I said): Ա՛յո՛, հասկցան, բայց ամչցան պատասխանելու: Գեղճանիկը ո՞ւր թռաւ: Չեմ գիտեր, բայց ծիծեռնիկները (swallow) թռան (գնացին . . . away) տաք երկիրներ: Ճանչցա՞ր այն պարօնը: Չճանչցայ զանիկա: Որմէ՞ ստացաք այդ նամակը: Պ. Յուլիոս կրօսէն ստացայ զայն: Յովսէփ հարիւր տասը տարեկան էր երբ մեռաւ: Մայրս բազկաթոռի (arm-chair) մը վրայնստաւ: Նստիր, նստէք (sit down): Մի՞ թքներ տախտակամածին (floor): Վրայ. թքամանին (spittoon) մէջ թռւք: Հրանոյշ պագաւ իր պուպրիկին այտերը: Մեր փողոցին մէջ քանի մը հին տուններ փլան երկրաշարժէն (earthquake): Անցան օրերս երջանկութեան:

Thirty-Fifth Lesson.

Irregular-Verbs. Second Class.

<i>Infinitive.</i>	<i>Perfect Indicative.</i>	<i>Imper.</i>	<i>Pres. P.</i>	<i>Past P.</i>
բերել to bring,	բերի, բերիք, բերաւ, բերեցիք, մի բերեցիք,	Բեր, մի բերեր, բերեց, մի բերեցք,	Բերուլ,	Բերած.
դնել to put,	դրի, դրիք, դրաւ, դրեցիք, մի դնեցիք,	Գիր, մի դներ, դրեց, մի դնեցք,	Գնուլ,	Գրած.
զարնել to strike, to shoot, to hit,	զարնի, զարնիր, զարնաւ, զարնեցիք, մի զարնեցիք,	Չարնի, մի զարներ, զարնեց, մի զարնեցք,	Չարնուլ,	Չարնած.
լնել to do,	լրի, լրիր, լրաւ, լրեցիք, մի լրեցիք,	Ըլի, մի լրեր, լրեց, մի լրեցք,	Ընուլ,	Ըրած.
լնել to say,	լոհի, լոհիր, լոհաւ, լոհեցիք, մի լոհեցիք,	Ըլի, մի լոհեր, լոհեց, մի լոհեցք,	Ըսուլ,	Ըրած.
ուտել to eat,	Աերայ, կերար, կերաւ, կերանք, մի կերանք,	Աեր, մի ուտեր, կերեց, մի ուտեցք,	Սւտուլ,	Ստրած.
Տանել to carry,	Տարի, տարիր, տարաւ, տարեցիք, մի տարեցիք,	Տար, մի տանիր, տարեց, մի տանեցք,	Տանուլ,	Տարած.
գալ to come,	Եկայ, եկար, եկաւ, եկանք, մի եկանք,	Եկուր or Էի, մի գար, եկեց, մի գացք,	Եկուլ,	Եկած.
լալ to weep, to cry,	Լացի, լացիր, լացաւ, լացեցիք, մի լացիք,	Լաց, մի լար, լացեց, մի լարք,	Լացուլ,	Լացած.

<i>Infinitive.</i>	<i>Perfect Indicative.</i>	<i>Imper.</i>	<i>Pres. P.</i>	<i>Past P.</i>
Տալ to give,	Տաի (<u>աղի</u>), տաիր, տուաւ, տուեցիք, մի տուեցիք,	Տար, մի տար, տուեց, մի տուցք,	Տուուլ,	Տուած.
Բանալ to open,	Բացի, բացիր, բացաւ, բացեցիք, մի բացեցիք,	Բաց, մի բանար, բացեց, մի բանացք,	Բացուլ,	Բացած.
Գտանալ to turn,	Գարձայ, գարձար, գարձաւ, գարձեցիք, մի գարձեցիք, գարձաւք, գարձաւք, մի գարձաւք,	Գարձիր, մի գտանար, գարձեց, մի գտանացք,	Գարձուլ,	Գարձած.
Երթալ to go,	Գայի, գայիր, գայաւ, գայեցիք, մի գայեցիք,	Գնա, մի երթար, գայեց, մի երթացք,	Գայուլ,	Գացած.
Ենալ to fall,	Ինկայ, ինկար, ինկաւ, ինկեցիք, մի ինկեցիք,	Ինկիր, մի կնար, ինկեց, մի կնացք,	Ենուլ,	Ինկած.
Մնալ to remain,	Մնայի, մնայիր, մնայաւ, մնացեցիք, մնացեցիք, մնացեցիք, մնացեցիք, մի մնացեցիք,	Մնայիր, մի մնար, մնացեց, մի մնացք,	Մնացուլ,	Մնացած.
Թողալ or թողել to leave, to let,	Թողայ, թողար, թողաւ, թողեցիք, մի թողեցիք, թողաւք, թողաւք, մի թողաւք,	Թող, մի թողար, թողեց, մի թողացք,	Թողուլ,	Թողած.

Remark.

The Passive of *դնել* is *դրուիլ*, of *տալ*՝ *տրուիլ*, of *տանիլ*՝ *տարուիլ*. *ընել* has no proper passive, but *ըլալ* is employed instead in the sense of *to be done*.

Exercise 64.

Եւ երբոր իրիկուն եղաւ, իր աշակերտները (disciple) իրեն եկան ու ըսին, Աս անապատ տեղ մըն է, եւ ժամանակը ուշ (late) ացած է: արձակէ (send away) ժողովուրդները (multitude), որ գիւղերը երթան ու իրենց կերակուր (victuals) գնեն: Եւ Յիսուս ըսաւ, Հարկ չէ որ ատոնք երթան, դժբ տուէք ատոնց որ ուտեն: Անոնք ալ ըսին անոր, Հոս միայն հինգ նկանակ (loaf) եւ երկու ձուկ ունինք: Ու անիկա ըսաւ, Հոս ինծի բերէք զանոնք: Եւ Տրամայեց որ ժողովուրդները նստին խոտին վրայ. եւ առաւ Հինգ նկանակն ու երկու ձուկը, եւ դէպ ի երկինքը նայելով (looking up to . . .) օրհնեց, եւ կտրելով (breaking), նկանակները աշակերտներուն տուաւ, եւ աշակերտները ժողովուրդին: Եւ ամենքը (all) կերան ու կշտացան (were filled): Matt. XIV. 15—20: Եւ քանի որ (as) անոնք կ'ուտէին, Յիսուս հաց առաւ՝ օրհնեց ու կտրեց, եւ տուաւ իր աշակերտներուն ու ըսաւ, Առէք, կերէք, աս է իմ մարմինս: Matt. XXVI. 26: Եւ Յիսուս դարձաւ անոնց ու ըսաւ, Ո՛վ Երուսաղէմի դուստրներ, իմ վրաս (for me) մի՛ լաք, հապա (but) լացէք ձեր անձերուն ու ձեր զաւակներուն վրայ: Ինչու որ (for) ահա (behold) օրեր կու գան՝ որոնց մէջ պիտի ըսեն, Երանի (blessed are) ամուլ (barren) ներուն, եւ այն որովայն (womb) ներուն որ չծնան, եւ ծիծերուն (pap) որ կաթ չտուին (to give suck): Այն ատենը (then) պիտի սկսին ըսել լեռներուն, Մեր վրայ ինկէք, ու բլուրներուն, ծածկեցէք զմեզ: Luke XXIII. 28—30:

Թռչունը վանդակէն փախաւ, թռաւ եւ թռանցաւ (perch) ինձորենեոյն ճիւղին վրայ, բայց եղբայրս՝ որ վարժ (expert) նշանառու (shot) մըն է, զարկաւ զայն: Դաւիթ

զարկաւ հսկան (giant): չէզ (poor) մայրը լացաւ իր սիրելի օրդւոյն վրայ (for): Թողուցինք զայն իր փառքին հետ առանձին: Այս պնակը (plate) սեղանին վրայ դիր:

Thirty-Sixth Lesson.

Adverbs (մակբայներ).

1. Primitive (բնական) Adverbs.

a) Adverbs of place (որտե՞ս Ի՞նչու՞նէր).

Ո՞ւր where? wither?	ոչ մէկ տեղ, ոչ ուրեք nowhere.
ուսկից, ո՞ւրից whence?	որեւիցէ տեղ մը somewhere.
Հոս here, hither.	մինչեւ ո՞ւր, ո՞րչափ տեղ how far?
Հոն there, thither.	կիցը, close by.
ասկից, ասկէ hence.	քովը aside by.
անկից, անկէ thence.	անդին, մէկալ կողմը, yonder.
ամեն տեղ, ամեն ուրեք everywhere.	յառաջ on, along.
ուրիշ տեղ, այլ ուրեք elsewhere.	դէպ ի յառաջ onward.
ետ back. ետ ետ backward.	մօտ, — ը near.
վարը below, beneath.	աստին անդին to and fro.
վար down. դէպ ի վար downward.	Հոս հոն here and there.
վեր up, դէպ ի վեր upward.	մէջը, ներսը within, inside.
միասին, մէկ տեղ together.	դուրս, դուրսը without, outside.
տուն home. տունը at home.	վերը above, up stairs.
հեռու, հեռ far.	վարը below, down stairs.
ետեւը behind. ետեւէն from behind.	վրայ, վրայէն over.
առջեւը, առջեւէն before.	ներքեւը, ասկը underneath.
շուրջը, բոլորը around.	դիմացը opposite, face to face.

b) Adverbs of time (Ժամանակն Ի՞նչու՞նէր).

Երբ when?	կանուխ early.
Օրչափ ատեն how long?	ուշ late.
Հիմա, now, at present.	ուշ կամ կանուխ soon or late.
Երէկ yesterday.	ետքէն afterwards.

երէկ չէ առջի օրը the day before yesterday.
 այսօր to-day.
 վաղը to-morrow.
 վաղ առաւօտ to-morrow morning.
 ամէն օր daily.
 անցեալ օր the other day.
 յաջորդ օրը next day.
 հետեւեալ օրը the following day.
 օր մը one day.
 վերջապէս at last, at length.
 արդէն already.
 մինչեւ till.
 յաճախ often, frequently.
 քիչ անգամ seldom.
 դեռ yet; դեռ չ. . . not yet.
 միշտ always.
 դարձեալ again.

նոյն միջոցին meanwhile.
 վերջերս lately.
 օրընդմէջ every other day.
 իսկոյն instantly.
 անմիջապէս immediately, at once.
 մերթ, երբեմն sometimes.
 հետզհետէ by and by.
 այսուհետեւ hereafter, henceforth.
 յանկարծ suddenly.
 առաջ before.
 ետքը after.
 բնաւ, ոչ երբեք never.
 կէս օրին at noon.
 այս գիշեր to-night.
 հերոս, անցեալ տարի last year.
 շատնեց long ago, long since.
 տակաւին still.

Words.

որսպահաճ gamekeeper.
 սրճարան coffee-house.
 ճամբայ ելլել to set out.
 կայան station.
 անգամ time.
 ատենօք formerly.
 փնտաել to seek, to look for.

—Վ կողմը right.
 յի կողմը left.
 պտտիլ or պտոյտ մը ընել to take a walk.
 սպասել to expect.
 խոնարհել to conjugate.
 դիդմամբ on purpose.
 գիպուածով by accident.

Exercise 65.

Որսպահաճը ե՞րբ պիտի գայ: Վաղը: Չեր հայրը չէր կը բնակի: Հոս մօտը կը բնակի: Վաղը հետո կը ճաշէք: Ո՛չ, չեմ կրնար. բայց վաղը չէ միւս օրը կ'ընթերեմ ձեր հետ: Ե՞րբ տուն եկար: Ես արդէն տունն էի. հայրս կէս գիշերին տուն եկաւ: Կոմսուհին մեռաւ հետեւեալ օրը: Ես անցեալ օր տեսայ զանիկա: Հիմա քիչ անգամ կը գրեմ, առաջ յաճախ կը գրէի: Վաղը առաւօտ տունը պիտի ըլլա՞ք: Ո՛չ, երէկ չէ առջի օրը տունն էի, եւ մինչեւ յառաջիկայ (next)

ուրբաթ տունը պիտի չըլլամ: Յաճախ կը խոնարհէ՞ք անկանոն բայերը: Առաջ աւելի յաճախ կը խոնարհէի զանոնք: Դիտմամբ կտորեցիք այն պատուհանը: Ո՛չ, դիպուածով (it by . . .). այս առաւօտ եղբայրս եւ ես կը խաղայինք միասին, եւ իմ գնտակս կտորեց զայն: Նախ խորհէ՛ եւ ապա խօսէ: Հերոս այլուր կը բնակէինք: Խողը դուրս ելաւ, էջը ներս մտաւ: Յիսուս աւագակին ըսաւ, Այսօր իմ հետս դրախտին մէջ պիտի ըլլաս: Կեանքը ծաղիկ մըն է, ու շ կամ կանուխ պիտի թառամի: Այսուհետեւ միշտ փութաջան պիտի ըլլամ: Վերջերս տեսա՞ք մեր բարեկամը: Այո, անցեալ օր Սամսոն տեսայ զինքը. կը յուսամ թէ քիչ վերջը (very soon) դարձեալ պիտի տեսնեմ զանիկա: Ո՞րկէ եկաւ այդ նամակը: Հայտելպերկէն եկաւ: Զերմս (fever) օրընդմէջ կու գայ:

Translation 66.

Where is my stick? You will find it there in the corner (անկիւն). I beg your pardon, it is not there; it must be elsewhere. Did you seek it? Yes, I have sought it everywhere, but I could find it nowhere. This house is very pretty outside, but inside it is not so pretty. Is your father up stairs? No, sir, he is down stairs. Must I go to the right or (թէ) to the left? Go to the right; that road is shorter. We often take a walk. My cousin has (is) at length departed. Formerly my neighbour was rich, now he is poor. This is the first time that I am (կը գտնուիմ) [in] Paris. Where is my niece? She is not here; she is elsewhere. How far did you go yesterday? I went as far as (մինչեւ) the station. Carry all that (այդ բոլորը) up stairs. That village is not so far; do you see it yonder? Where is my Armenian Grammar? I have left it somewhere. Is Edward here? No, he is below. I hope that you will dine with us to-morrow. We expected him the day before yesterday. When will you set out? To-morrow or the day after to-morrow. He is more frequently at the coffee-house than at home. We will always be satisfied with our fate. Shall you soon come back? Yes, immediately. I am seldom alone.

Thirty-Seventh Lesson.

c) *Adverbs of quantity* (+նւիւն) & *comparison* (քաղ-դարձ).

միայն only, but. պէս as.	բաւական enough.
այլա թէ ոչ otherwise.	ըստ բաւականի sufficiently.
իբր about. գրեթէ almost,	այսպէս, այնչափ so.
nearly.	գոնէ, առ նուազն at least.
կէտք, կիսով չափ by half.	առ առաւելն at most.
քիչ little. քիչ մը a little.	մեծապէս greatly.
խիստ very. շատ much.	գլխաւորաբար chiefly.
մըչափ how much?	մասնաւորապէս especially.
քանի՞ how many?	հիմնովին, ամբողջապէս tho-
իբր թէ as if, as it were.	roughly.
նմանապէս also, likewise.	մանաւանդ above all.
այսպէս, ուրեմն thus.	յաւէտ, մանաւանդ rather.
բոլորովին quite.	այսքան so many.
աւելի կամ նուազ more (or)	այսչափ so much.
less.	

d) *Adverbs of affirmation* (հարգաբան), *doubt* (դարձ-կասկած), and *negation* (քաղաքական).

այո՛ yes. իրօք really.	ստուգիւ certainly.
անշուշտ, հարկաւ of course.	ըստ երեւոյթին seemingly.
արդարեւ, իրապէս in fact.	ոչ no, չ . . . not.
յիրաւի, իրօք indeed.	ամենեւին, չ . . . not at all,
կամաւ, սիրով willingly.	by no means.
ստույգ, ապահովապէս surely.	ոչ իսկ not even.
ճմարիտ, իրօք truly.	ոչ միայն not only.
անտարակոյս undoubtedly.	ոչ եւս, ալ չ . . . no more.
թերեւս perhaps.	ոչ երբեք never. բնաւ nowise.
գոուարաւ hardly. հազիւ	ի զուր, զուր տեղը in vain.
scarcely.	ոչ ալ nor.
հաւանականաբար probably.	ակամայ unwillingly.
արդեօք I wonder.	ընդհակառակը on the con-
	trary.

e) *Adverbs¹⁾ of order* (դարձ).

ասոր վայ thereupon.	փոփոխակի by turns, alter-
յետոյ, անկէ վերջը afterwards.	nately.

¹⁾ For the numeral adverbs see less. 20, R 3.

ասկէ զատ besides.	յաջորդաբար successively.
այն ատեն, յետոյ then.	նախ at first, in the first
անգամ մըն ալ once again,	place.
once more.	վերջապէս at last.

Words.

օտարական stranger.	լակոնական laconic.
ագարակ farm.	զարմանալ to be surprised.
հետի on foot.	արժեւ to cost.
աժան cheap.	լմնցնել, աւարտել to finish.
ուսմանք study.	վերցնել to lift.
միտք mind.	

Exercise 67.

Բարգէն կը յառաջանայ (is improving), մասնաւորապէս անկլիկերէնի մէջ: Տղան գրեթէ մեռած էր: Ի՞նչպէս կը գտնէք այս գինին: Խիստ աղէկ կը գտնեմ զայն: Ո՞րչափ կ'արժէ: Շիշը հինգ դահիկան: Դուք չափազանց (too) քիչ կ'ուտէք: Ես բաւական կերած եմ: Ո՞ր է շայկազուն: Թերեւս պարտեղն է: Ի զուր փնտռեցի զայն: Այդ մարդը երբեք տեսած չեմ: Հաւանականաբար օտարական մըն է: Մեր ագարակը քաղաքէն հեռու չէ, մենք յաճախ հետի կ'երթանք հոն: Առ առաւելն չորս սխալ ունիք ձեր թարգմանութեանը մէջ: Քեզ քանի՞ կանգուն ասուի պէտք է: Առ նուազն վեց կանգուն: Պ. Վարդան խիստ լակոնական մարդ մըն է. այո՛ կամ ո՛չ կը պատասխանէ միշտ: Երբեք չէմ զարմանար ձեր այսպէս ըսելուն (at your saying so): Ուր կամք (will) կայ, հոն ճամբայ կայ:

Translation 68.

That little girl is beautiful indeed. He will by no means succeed. In Marsovan grapes and red wine are cheap. Formerly there were many princes in Italy; now there is only a king there. George is at the most 20 years old and has (is) already finished his studies. We went there by turns. Will you come to-morrow evening? I would rather come the day after to-morrow. Miss Alice would undoubtedly have written

more politely (*քաղաքավար կերպով*), if you had given her time enough. I shall certainly punish that lazy boy; perhaps he will then learn better. When the body is sick, the mind is so likewise. Lift up your eyes and admire (*հիացէք*) (on) the beautiful sky.

Thirty-Eighth Lesson.

2. Derivative (-չ-նչե-ւ) Adverbs.

a) *Adjectives* are used as *qualifying* (*որակական*) *adverbs* without changing their form, as:

գեղեցիկ beautifully, *անյոյս* hopelessly, *շատ* much, *քիչ* little, etc.

b) *Nouns* in the Instrumental case, as:

ուրախութեամբ gladly, *իմաստութեամբ* wisely, *սրտով* heartily, *սիրով* willingly, *գիտմամբ* intentionally, etc.

c) *Nouns* repeated, as:

խումբ խումբ in crowds, *կաթիլ կաթիլ* in drops, *տեղ տեղ* in some places, *քաղաք քաղաք* from city to city, etc.

d) *Nouns* with their Ablative, as:

ծառէ ծառ from tree to tree, *տնէ տուն* from house to house, etc.

e) *Infinitives* (as Gerunds) in the Instrumental case, with or without the negative prefix, as:

ուղեւով with pleasure, *չգիտնալով* ignorantly, etc.

f) *Nouns* and *adjectives* are formed into *adverbs* by the addition of *աբար*, *ապէս*, *օրէն* and *ակի*, as:

- *քաջ* bold, *քաջաբար* boldly; *յիմար* foolish, *յիմարաբար* foolishly; *բարեկամաբար* in a friendly manner; *իշխանաբար* in a princely manner, etc.

բ) *մեծապէս* greatly; *գառնապէս* bitterly; *յայտնի* evident, *յայտնապէս* evidently, etc.

գ) *լուարթօրէն* gayly; *առատօրէն* richly, etc.

դ) *յանկարծափ* suddenly; *ուղիղ* direct, *ուղղափ* directly; *թեթեւափ* lightly, etc.

g) Besides these, there are many *adverbial locutions* of which we will mention only a few.

Such are:

բերնուց, *գոց* by heart.

ի զուր in vain.

խառնիխառն pell-mell

առ այժմ for the present.

իսպառ to the end, entirely.

վերիվերոյ, *հարեւանցի* super-
ficially.

կանխաւ beforehand.

տակաւ gradually.

մերթ ընդ մերթ } sometimes, at
times, now &
then.

երբեմն երբեմն

լռեցայն tacitly.

մէկէն ի մէկ at once, etc.

Remark.

Adverbs form their degrees of comparison like *adjectives*, as: *դիւրաւ* or *դիւրին* easily, *աւելի դիւրաւ* more easily, etc.

Words.

պարգեւ gift.

առաջարկ offer, proposal.

հարստութիւն fortune.

բարօրութիւն welfare.

դաշնակ piano.

փոթորիկ (thunder)storm.

բեւեռ pole.

արագ fast, swiftly.

կամայ slow, -ly.

շուտ, *շուտով* quickly.

անոյշ sweet, -ly.

մաքուր neat, -ly. *ծանր* grave-
ly.

համարձակ free, -ly, frank,
-ly.

խոստովանիլ to confess.

բաշխել to distribute.

ընդունիլ to accept.

հալածել to persecute.

պարապիլ, *զբաղիլ* to be oc-
cupied with.

ելլել to get up.

դժբաղդաբար unfortunately.

խարխափելով gropingly.

վեհանձնաբար generously.

յաւիտեան eternally.

հաստատապէս constantly.

ճշդիւ, *կէտ առ կէտ* punc-
tually.

մեղմ gentle, gently.

լիովին fully. *կիսովին* half.

խոնարհաբար humbly.

մնամ I remain. *Չերդ* Yours.

խորին յարգանք most re-
spectfully.

պերճաբանօրէն, *պերճօրէն* elo-
quently.

հիանալի կերպով admirably

համոզել to convince.

դժադրել to draw.

զարնել, *ածել* to play.

վարուիլ to deal with.

պատերազմիլ, *կռուիլ* to fight.

սիւսել, *հաշակել* to spread.

Exercise 69.

Արագ վազէ. կամայ մի քալեր: Շուտով եկուր: Երա-
նուհի անոյշ կ'երգէ: Պիլայի հրահանգը մաքուր գրուած

է: Մաննիկ ծանր հիւանդ է: Համարձակ խոստովանեցէք ձեր թերութիւնները: Աստուած իմաստութեամբ բաշխած է իր պարգեւները: Ուրախութեամբ կ'ընդունիմ ձեր առաջարկը: Գժբաղդաբար կորսնցուցինք (lost) մեր բոլոր հարըստութիւնը: Սպասաւորը առատօրէն վարձատրուեցաւ: Եւ քաղաքէ քաղաք պիտի հալածէք զանոնք: Կոյրը խարխափելով դուռը կը փնտռէր: Կայսրը վեհաձայնաբար ներեց իր թշնամիներուն: Ներսէս Շնորհալոյ (Nerses the Graceful) անունը պիտի ապրի յաւիտեան: Հենրիկոս Գ. իր հպատակներուն բորօրութեանը կը պարապէր հանապազ: Եթէ հաւատարմապէս կատարէք (fulfill) ձեր պարտականութիւնները, պիտի մեծարուիք ամեն մարդէ: Ճշդիւ պահեցէք (observe) օրէնքները: Շիտակ or ուղղակի նամակատուն գնահ եւ լրագիրները (newspapers) բեր: Ինչո՞ւ կանուխ չէք ելլեր: Այս առտու (this morning) եղբօրմէս աւելի կանուխ ելայ: Աւելի աղէկ է մերժել անոր առաջարկը: Իշերը ձիերէն աւելի կամաց կը քայլեն (go):

Translation 70.

Speak more gently to the child. They are fully convinced that you have done wrong (անիրաւած էք). We humbly begged (from) your uncle to pardon (to) us. We generally (ընդհանրապէս) conclude (կ'աւարտենք) our Armenian letters; dear Sir, Yours sincerely, or I remain, Sir, Yours most respectfully. Come nearer. The little girl draws very well; she draws better than her sister. Bishop Papken has spoken very eloquently. Miss Alice plays the piano admirably. Fulfill your duties punctually. The thunderstorm came suddenly. Deal well with your enemies. Clean your boots very well, then bring them directly (to) my room. Nobody is constantly fortunate (բարեբաղդ) in this world. The house was half burnt (պրած). „And he went out, and wept bitterly“. The wounded (վիրաւոր) soldier fought bravely. „And spread the truth from pole to pole“. (The) times will surely change.

Thirty-Ninth Lesson.

Conjunctions (շղկադէր).

The conjunctions most frequently used in Armenian are the following:

եւ, ու and.	ոչ . . . ոչ neither . . . nor.
նաեւ also. ալ too.	իսկ even. այլ եւ but also.
բայց, սյլ, սակայն but.	ինչպէս, որպէս as.
կամ, թէ or. ոչ ալ nor.	չըլլայ թէ, զի մի դուցէ lest.
եթէ, թէ որ if.	այսպէս so. այնպէս որ so that.
թէ . . . թէ both . . . and.	թէ չ. . . , բայց միայն թէ
կամ . . . կամ either . . . or.	except, unless.
վասն զի, քանզի, ինչու որ because, for. քան թէ than.	որ that. ապա թէ ոչ, else, otherwise.
որպէս զի in order that.	երբ, երբոր when, as.
սակայն եւ այնպէս however, nevertheless.	թէեւ, թէպէտ though.
որովհետեւ, քանի որ since.	ուստի therefore.
մինչ, մինչդեռ while, where-as.	հետեւաբար consequently.
թէ ինչու why.	նմանապէս, նոյնպէս ալ so, likewise.
	ուրեմն, որդ then.
	մինչեւ որ till, until.
	յորչափ, որչափ որ as long as.

Words.

եղեգ reed.	խրատել, խորհուրդ տալ to advise.
դպրոցակից school-fellow.	ծռիլ to bend. խորշիլ to shun.
դաստիարակութիւն education.	ամուսնանալ to marry.
չինացի Chinese.	շարժիլ to move.
ցփսի (pron. ցրփ-սի) shawl.	թրջիլ to become wet.
դործ, զբաղում profession.	արգիլել to forbid.
հանդարտօրէն quietly.	դատ բանալ to enter an action against.
անծանօթ unknown.	վատնել to waste.
փառասկը ambitious.	որոշել to fix.

Exercise 71.

Պատուէ հայրդ եւ մայրդ: Ոսկին ու արծաթը մետաղներ են: Եղէգը կը ծռի, բայց չի կորիր: Եթէ կ'ուղէք

(will) երջանիկ ըլլալ, սիրեցէք առաքինութիւնը եւ խոր-
 շեցէք մոլութենէն: Եթէ Աստուած չընէ տունը, ի զուր
 կ'աշխատին (labour) զայն շինողները (who build it): Մենք
 ոչ միայն թագաւորը՝ այլ եւ թագուհին ու իշխանուհին
 տեսնք: Անիկա երբեք պիտի չսովորի, քանի որ ծոյլ է:
 Գպրոցակիցներէս ոմանք (some) չիւանդ են, չետեւարար
 պիտի չկրնան դպրոց դալ: Ո՛չ զինքը կը ճանչնամ ոչ իր
 կիներ: Տունը մնալու եմ, քանզի չիւանդ եմ: Հովանոց մը
 առ, ապա թէ ոչ պիտի թըջիս: Հուսով պիտի մեկնիմ
 (set off), սակայն եւ այնպէս չեմ կրնար օրը որոշել: Այս
 օրիորդը կամ պիտի պարէ կամ պիտի երգէ: Միշտ պա-
 տերազմներ պիտի ըլլան ցորչափ փառասէր են մարդիկ:
 Չեմ գիտեր թէ ինչու չգրեց ինձ: Պ. Արշամ կ'ըսէ [թէ]
 պիտի չամուսնանայ մինչեւ որ գործ մը ունենայ (he has):
 Հարսը թէ դեռատի (young) է թէ գեղանի: Եւ սակայն
 (yet) կը շարժի:

Translation 72.

Carelessness and idleness are the causes of mis-
 fortune. If I had had (ունեցած ըլլայի) faithful friends,
 I should not be in this condition. He waited quietly
 till his friend returned. Why do you not eat meat?
 Because (the) meat is forbidden to me. I stayed [in] Boston,
 as long as I had [any] money. Either you will pay
 (to) me, or I shall enter an action against you. Although
 he has no fortune, yet he has given (տուած է) a good
 education to his children. You will be happy, when
 you are doing your duty. The Chinese neither drink
 milk, nor do they eat butter or cheese. It is very
 cold this morning, therefore I should advise you to
 take a shawl. Your brother has been [at] London, so
 have I; but he cannot go [to] New-York this year,
 nor can we. Printing was unknown when Homer wrote
 the Iliad (Եղբակահ). Do not waste your time, for (the)
 life is made of it.

Fortieth Lesson.

Interjections (յայտարարականներ).

The principal interjections are:

ա՛, է how fine!	վայ՛ oh dear me!
ա՛խ, ա՛հ, ա՛յ ah! ո՛հ oh!	լու՛ս hush! hist!
աւա՛ղ, ափսո՛ս, վայ՛ alas! woe!	ու՛հ, ամե՛թ fie! pish!
մեղ՛ք, եղբ՛կ what a pity!	վայ՛ ձեզ՛ woe unto you!
երանի՛ թէ, իցի՛ւ թէ oh that!	ճէ՛յ, ինձի՛նայէ holla! holloa!
would that...!	կորի՛ր, գնա՛ be off! begone!
հապա՛, ա՛ղէ, օն՛ on! come	կեցցէ՛, ապրի՛ hurrah! huzza!
on! go on!	long live!
զարմանք, զարմանալի՛ strange!	կեցցես, ապրի՛ս bravo! well
ողջոյն՛ hail! տես՛ lo!	done!
մեկդի՛ away! կեցի՛ր stop!	քա՛ւ լեցի՛ God forbid.
օգնութիւն՛ help! կրակ կայ՛	Տէր՛ ողորմես zounds!
fire!	

Փա՛ռք Աստուծոյ՛ thank God! God be praised!
 Տէր՛ Աստուած, Աստուած իմ՛ Good Heavens! My God!

Words.

սիրական՛ darling.	բնակարան՛ tabernacle.
գպիր՛ scribe.	ապերախտութիւն՛ ingrati-
փարիսեցի՛ Pharisee.	tude.
կեղծաւոր՛ hypocrite.	անցաւոր՛ transient, fleeting.
մեղաւոր՛ sinner.	ազատել՛ to save; ազատիլ՛
	to be saved.
	ժառանգել՛ inherit.

Exercise 73.

Աւա՛ղ անցաւոր փառքիս: Ո՛հ, ի՛նչ սգեղ դեմք (մը):
 Ա՛խ, սիրականս մեռաւ: Մեղք իր գեղեցկութեանը: Ո՛հ,
 տունս այրեցաւ: Հասէք, տղայ մը խեղդուած է (is drowned):
 Կեցցէ Անադօլիա Գօլէճ: Ա՛յ ձեզ (unto you)՝ դպիրներ
 եւ փարիսեցիներ: Ապրի՛ս, բարի ու հաւատարիմ ծառայ:
 Կորի՛ր, կեղծաւոր: Կեցցէ մեր կայսրը: Է (well), պարօն,
 շուտ ըրէ (make haste): Տէր՛ Աստուած, ի՛նչ գժբաղդու-

Թիւն (մը): Փափք Աստուծոյ, ազատեցանք: Մեղաւորները
դժուրք պիտի երթան, վայ մեղաւորին: Երանի (blessed are)
Տոգիով (in spirit) աղքատներուն, քանզի անոնք պիտի ժա-
ռանգեն երկինքի թագաւորութիւնը: Զարեհ, դուն բարի
տղայ մըն ես, իցի՛ւ թէ իմ որդիս ըլլայիր: Օ՛ն, արի
զինուորներ, ահա՛ թշնամին: Հապա, ելէք, երթանք ասկէ:
Վայ, մոռցար զիս: Քաւ լիցի, չեմ մոռցած զքեզ: Ո՛հ, ինչ
բուրեղ ծաղիկ (մը): Ինչպէս սիրելի (amiable) են քու
բնակարաններդ: Ո՛հ, հայր իմ, հայր իմ, քանի (how) մեծ
եղաւ. (has been) իմ ապերախտութիւնս: Ողջոյն քեզ, լու-
սին: Երկիր, երկիր (land! land!): Մեղայ (peccavi!):

Forty-First Lesson.

Defective (պակասոր) Verbs.

Verbs whereof some tenses are wanting, are *defective verbs*.

They are the following:

ՈՒՆԻՄ I have, supplied from *ունենալ*¹⁾ to have.

Pres. *ունիմ, ունիս, ունի; ունինք, ունիր, ունին.*
Imperf. *ունէի, ունէիր, ունէր; ունէինք, ունէիր, ունէին.*
Perf. *ունեցայ, ունեցար, ունեցաւ; ունեցանք, ունեցաք,*
ունեցան.
Imper. *ունցիր, մի ունենար; ունցէք, մի ունենաք.*

ԳԻՏԵՄ I know, supplied from *գիտնալ*¹⁾ to know.

Pres. *գիտեմ, գիտես, գիտէ; գիտենք, գիտէք, գիտեն.*
Imperf. *գիտէի, գիտէիր, գիտէր; գիտէինք, գիտէիր, գիտէին.*
Perf. *գիտցայ, գիտցար, գիտցաւ; գիտցանք, գիտցաք, գիտցան.*
Imper. *գիտցիր, մի գիտնար; գիտցէք, մի գիտնաք.*

ԵՄ or **ԿԱՄ**²⁾ I am, supplied from *ըլլալ* to be or
to become or *գտնուիլ* to be or to be found, as: I have
been in Berlin, *Պերլին գտնուած եմ.*

¹⁾ This verb follows the 3^d conjugation, excepting the
Perfect and Imperative.

²⁾ See less. 13.

ԿՐՆԱԼ to be able.

Pres. *կրնամ* I can, *կրնաս, կրնայ; կրնանք, կրնաք, կրնան.*
Imperf. *կրնայի, կրնայիր, կրնար; կրնայիրք, կրնայիրք, կրնային.*
Perf. *կրցայ, կրցար, կրցաւ; կրցանք, կրցաք, կրցան.*
Imper. *կրցիր, մի կրնար; կրցէք, մի կրնաք.*

The Infinitive.

The *Infinitive* is also used substantively, and as
such is declined after the 3^d dec. (see less. 8), both
definitely and indefinitely.

Examples.

Չի հեծնելու եւ պարելու հաճելի մարմնամարզեր են.
Riding and dancing are agreeable bodily exercises.

Աւելի երանելի է ունել քան ստանալու.
It is more blessed to give than to receive.

Որդիս անկիւններէն կորուսել կր սովորի.
My son learns to read English.

Զձեզ ունէլու հաճոյքը ունեցայ.
I had the pleasure of seeing you.

Չեմ հոն ելնելու չեմ աւարկեր.
I do not object to your going there.

Աշակերտը յաւարէն կորուսելու ծանձրացած էր.
The pupil was tired of (from) reading Greek.

Պատուհանէն ցորտէլով ազատեց ինքզինքը.
He saved himself by jumping through the window.

The English *accusative* before the *Infinitive* is
changed in Armenian into the *genitive*. Ex.:

Ահումբի մը մէջ բարեկամի երգելու լսեցի.
I heard my friend sing at a party.

But this may be also expressed by changing the
Infinitive into a subordinate clause with *որ* or *թէ*,
in which the *accusative* appears as *nominative*. Ex.:

Մենք գիտենք ինչ որ արի զօրապետ մը ըլլալու, or.
Մենք գիտենք որ ինչ որ արի զօրապետ մըն է.

We know *him* to be a valiant general, or as if
it were;

We know that *he* is a valiant general.

Կ'ուզեմ որ դուք Մագուէլի անկլիական պատմութիւնը կ'արդարեւ.

I wish you to read the history of England by Macaulay.

The Infinitive after how, what, where is either changed into a subordinate clause as above, or the pronominal suffixes -, ր, ը or ն and նիւ, նիք, նի (see less. 16) are to be appended to it. Ex.:

Ինչ ընելու, ինչպէս ընելու եւ ուր երթալու չեմ գիտեր, OR Չեմ գիտեր ի՛նչ or որ ինչ ընեմ, ինչպէս ընեմ եւ ուր երթամ. I do not know what to do, how to do, and where to go.

Words.

գերի slave: սուրհանդակ courier.	վտանգաւոր dangerous.
վիրաբոյժ surgeon.	անհաճոյ unpleasant.
միտք mind.	երախտագէտ, շնորհապարտ grateful.
թիթեռնիկ butterfly.	շարունակ, -աբար continually.
ամօթ, նախատինք, shame, disgrace.	կատարելապէս perfectly.
առած proverb.	խելացի clever.
լռութիւն silence.	վաղեմի ancient.
նկարագիր character.	վախցնել, ահաբեկել to frighten.
կիրք passion.	դարմանել (վէրք) to dress.
գիտաւորութիւն intention.	ջանալ to endeavour.
դաշնակցութիւն confederation.	խափանել, արգիլել to hinder.

Exercise 74.

Չափանգանց շատ (too much) խօսիլը վտանգաւոր է: Այս մարդոց (people) խնդալը (laughing) խիստ անհաճոյ է: Անոր գրիչդ առնելը տեսայ: Բարիք (good) ընել սովորէ: Աղջկան պարելը տեսած էք: Ո՛չ, բայց անոր երգելը լսած եմ: Երբ մեր բարեկամները կ'օգնեն մեզ գործելու, պարտինք (we ought to) երախտագէտ ըլլալ անոնց: Վաղը զձեզ տեսնելու հաճոյքը պիտի ունենանք (shall we have?). Գերիները գիտնալով թէ ինչ պիտի ըլլար հետեւանքը (knowing what the consequence would be) փախչելու (to run off). Գափաք չունէին: Անկա մեռնելու (dying)

մօտ էր: Տղան՝ փոխանակ (instead of) իր դասը սովորելու կը խաղայ շարունակ: Զձեզ վախցնելու համար այսպէս ըրաւ (he did so): Վիրաբոյժը սկսաւ դարմանել վէրքը: Կարդալով (by reading) կը կրթնք (form) մեր միտքը: Խաղաղութիւնը մեծ զոհողութիւններ (sacrifices) ընելով (by making) ձեռք բերինք (obtained): Գեղամ եւ Ալիկ սիրուն թիթեռնիկ մը նշմարելով (perceiving)՝ ջանացին բռնել դայն (to catch it): Ով որ (whoever) իր պարտականութիւնը չի կատարեր, արժանի (worthy) չէ մարդ կոչուելու (to be called):

Translation 75.

To know nothing (բան չգիտնալը) is no disgrace, but it is [an] absurdity (անտեղութիւն) if a man will know (կ'ուզէ գիտնալ) everything. One (մարդ) must be prudent in speaking (խօսելու մէջ); an old proverb says: speaking is silver, but silence (լռելը) [is] gold. Before contracting (հաստատելէ առաջ) friendship with a man, one ought to know (պարտի գիտնալ) his character perfectly. The desire to appear (երեւնալու փափաքը) clever often hinders [one] from becoming so. It is a shame to obey (անսալ) [one's] (to) passions. The art of dancing was already known (ծանօթ) to the most ancient nations. By working much [at] (the) night, my eyes have grown weak (սկարացած են). Napoleon had the intention of uniting (միացնելու) all Europe into (under) one great confederation against England. (The) singing delights (կը զուարճացնէ) the heart. Hasten to finish (ընթացնելու) your letter, for the courier leaves (կը մեկնի) in half an hour (կէս ժամէն).

Forty-Second Lesson.

The Present Participle.

The Pres. Participle¹⁾, which is derived from all verbs by adding the syllable ու or իւ to the root, is very frequently employed.

¹⁾ See also less. 26, Remark.

1. It is used as an *adjective* qualifying a substantive. Ex.:

սիրող մայր մը a loving mother.
 ծագող արեգակը the rising sun.
 լացող մանուկը the weeping child.
 համոզիչ ապացոյց մը a convincing proof.
 ճնշիչ բեռ մը an oppressive burden.
 սիրտիչ խօսքեր consoling words.

Note. The *present participle* terminating in էլ is derived only from *active verbs* in էլ, and having lost, in many cases, the nature of both a verb and an adjective, has assumed that of a substantive designating the *agent* of the action indicated by the verb from which it is derived, as:

Փրկիչ Saviour, մկրտիչ baptist, հնարիչ inventor, նկարիչ painter, տպագրիչ printer, սափրիչ barber etc.

2. The *present participle* in ու renders a *relative phrase* formed with *who, which, what* (see. less. 30, R. 2, Note). Ex.:

Թոյն պարունակող շէշ մը or շէշ մը ու թոյն կը պարունակէ.

A bottle containing poison or a bottle *which* contains poison.

Բակը խաղացող տղան or տղան ու բակը կը խաղար.

The boy playing in the yard or the boy *that* played in the yard.

Note. It is also employed *substantively*, and as such, is declined after the first declension.

Առաքինի կին գտնողը՝ գանձ կը գտնէ.

Whoever finds a virtuous wife, finds a treasure etc.

The Past Participle.

1. The *Past Part.* is derived from all verbs by adding the syllable -ած or էր¹⁾ to the root, as: սիրած or սիրէր loved, խօսած or խօսէր spoken etc.

2. It combined with the auxiliary եմ or ըլլամ serves to form the *compound tenses* of verbs (see less 13, R. 1), as:

¹⁾ See also less. 26, R.

գրած եմ or գրէր եմ I have written; գրած or գրէր էի I had written etc.

3. The *past part.* in -ած is also used as an adjective, as:

չսրցած ծաղիկ մը a withered flower.
 կտրած գրիչ մը a broken pen.
 մեռած մարդ մը a dead man.
 աղէկ կահաւորութիւն տուներ well furnished houses.

Note. The *past part.* terminating in էլ (retained from the Ancient Armenian) is occasionally employed in the same sense, as:

օրհնեալ Փրկիչ blessed Saviour.
 ուսեալ տիկին մը a learned lady.
 ծաղկեալ քաղաք մը a flourishing city.
 անցեալ տարի last year.

4. The *past part.* in -ած renders also a *relative phrase* (see less. 30, R. 1, Note).

Note. It is also employed *substantively*, and as such, follows the first declension, as:

տեսածս what I have seen, տեսածիս of what I have seen etc.

The Future Participle.

1. It is derived from all verbs by adding էլ- or -լ- to the root.

2. It is used as an adjective, as:

խուսափելի վտանգը, The danger *to be avoided*.

կարդալի գիրք մը, A book *to be read*.

Ուտելի հաց եւ խմելի ջուր, Bread *to eat* and water *to drink*.

3. See less. 24, R. 4. Ex.:

Չի մը գնելի եմ, I *have to buy* a horse.

Տունը կենելի եմ, I *am to stay* at home.

4. It assumes the nature of a substantive by changing its termination էլ- or -լ- into էլի+ or -լի+, as:

Ըսելի մը ունիք, Have you *anything to say*?

Կարդալի մը չունիմ, I have *nothing to read*.

«Գոյն ժամուն ձեր խօսելիք (or էնչ որ պիտի խօսիք) պիտի արուի ձեզ.»

„It shall be given you in that same hour *what ye shall speak.*“

Words.

մեղ fog.	շոգի vapour.	քաջալերիչ encouraging.
երկիր, գետին earth.	ցրուել to disperse.	
ոտանաւոր, քերթուած poem.	կազմել to form; կազմուիլ to be formed.	
փախստական fugitive.	ամպ cloud.	
ասպետ knight.	ղբօսեցուցիչ amusing.	
միջադէպ incident.	ուսումնարան college.	

Exercise 76.

Մագող արեգակը կը ցրուէ մէզը: Ամպերը գետնէն բարձրացող (arising) շոգիներէ կը կազմուին: Գեղեցիկ ոտանաւորներ պարունակող (containing) գիրք մը տեսած եմ: Մարը մտնող (setting) արեւը կը ցուցնէր (indicated) թէ անօգուտ պիտի ըլլար (it would be) փախստականները հալածելը (pursuing): Երկիրը արգասաւորող (fructifying) անձրեւ (rain) մըն էր: Մտիկ ըրի (I listened) անոր քաջալերիչ խօսքերուն: Զբօսեցուցիչ (pron. ըզ...) վէպ մը կը կարդամ: Կեռաս ծախող (selling) կին մը կը տեսնեմ: Այս նոր քերականութեան տպագրիչն ու հրատարակիչը Պ. Յուլիոս Կրոս (Julius Groos) է: Ուսուցիչը դո՛հ է ուսումնարանի ուսանողներէն: Գրիչը սուրէն աւելի հզօր (mighty) է: Մեր Փրկիչը Յորդանանի (Jordan) մէջ միլլատուեցաւ Յովհաննէս Մկրտիչէն: Ասպետը՝ վհատած եւ լքեալ (discouraged and dejected) վերադարձաւ: Ամենէն աւելի (the most) յարգուած մարդը միշտ ամենալու մարդը չէ: Յաճախ ամենաուսեալ մարդիկ (people) ամենագէշ գիր (hand) կ'ունենան (write): Ամեն մարդու կեանքը միջադէպերու շարայարեալ (continued) շղթայ մըն է: Ութսուն տարեկան հասակին մէջ (at the age of...) մեռաւ ծերունին՝ սիրուած եւ մեծարուած ամեն մարդէ: Լուծուելու խնդիրը (the problem to be solved) հաղորդուեցաւ (was communicated) բոլոր ուսանողներուն: “Ես կերակուր (meat) ունիմ ուտելու (to eat): Ես ընելիքս գիտեմ (what

to do): “Հովը դիտողը (he that observeth) չկրնար ցանել (sow), եւ ամպերուն նայողը (... regardeth) չկրնար հնձել (reap):”,

Forty-Third Lesson.

Some derivative verbs.

A. A certain number of *active verbs* in էլ are formed into *neuter* by changing their termination into էլ. Ex.:

Զսպանակը կը շարժէ (active շարժել) մեքենան.

The spring moves the machine.

Լուսինը կը շարժի (neuter շարժիլ) երկրի շուրջը.

The moon moves round the earth.

Such are: այրել, — էլ to burn, հալել, — էլ to melt, կտորել, — էլ to break, մարել to put out (the light), մարել to go out, etc.

Note. These are not numerous, and follow the 2^d conjugation.

B. *Neuter verbs* are generally formed into *active* by adding to the root ցնել or էցնել, as:

սպասել to wait, սպասցնել to cause to wait.

մեռնել to die, մեռցնել to kill.

ապրել to live, ապրեցնել to maintain.

քնանալ to sleep, քնացնել to lull asleep, etc.

Note. A few neuter verbs which do not undergo this rule, are supplied by other active verbs, as: մնալ to stay, թողուլ to leave; երթալ to go, խրկել to send; տեսնել to see, ցուցնել to show; ելլել to rise, հանել or վերցնել to raise, to lift, etc.

C. 1. *Causative verbs* of the 1st and 2^d conjugations are derived from *active verbs* by adding ցնել or էցնել, and give the sense of employing another as the *agent* of the action indicated by the verb, as:

սիրել to love, սիրեցնել to cause to love.

խօսել to speak, խօսեցնել to cause to speak.

2. The *causative* of verbs of the 3^d conjugation is formed by changing the termination of the Perf. ցի, ցայ, or այ into ցնել, as:

խնդալ to laugh, Perf. խնդացի, Caus. խնդացցնել to make to laugh; կարդալ to read, Perf. կարդացի, Caus. կար-

դացնել to cause to read, to instruct in reading; մոռնալ to forget, Perf. մոռցայ, Caus. մոռցնել to cause to forget; ուտել to eat, Perf. կերայ, Caus. կերցնել to cause to eat, to feed.

3. Those verbs which do not form *causatives*, supply their place by the various forms of *ալ* to give, here in the sense of to cause, to make, to have, to let, with their own Infinitive. Ex.:

Մեքենան գործել տուի, I set the machine at work.

Տուն մը կառուցանել պիտի տամ, I shall have a house built.

Վերարկու մը շննել տուիք, You have a coat made.

Զիս բանար զննել պիտի տար, He would have me put in prison.

Ձեզ գիտցնել պիտի տամ, I shall let you know (send you word).

Զյգ մը գուլպայ հիւսել պիտի տամ, I shall have a pair of stockings knit.

Conjugation of active and causative verbs in ցնել.

Pres. կը մեռցնեմ I kill, կը մեռցնես, կը մեռցնէ. կը մեռցնենք, կը մեռցնէք, կը մեռցնեն.

Imperf. կը մեռցնէի, կը մեռցնէիր, կը մեռցնէր etc.

Perf. մեռցուցի, մեռցուցիր, մեռցուց. մեռցուցիրք, մեռցուցիք, մեռցուցին.

Fut. պիտի մեռցնեմ etc.

Cond. պիտի մեռցնէի etc.

Imper. թող մեռցնեմ, մեռցուր, թող մեռցնէ.

մեռցնենք, մեռցուցէք, թող մեռցնեն.

Participles.

Pres. մեռցնող.

Past մեռցուցած.

Fut. մեռցնելու.

D. There is a class of verbs compounded of a noun and a verb, which though written separately, constitute only a kind of compound verb, as:

խնամ տանիլ to take care of,

ճիգ թափել to make efforts,

զանց ընել to omit, to neglect,

գուն գործել to strive etc.

Table of the principal forms of verbs.

Infinitive.	Perf. Ind.	Imper.	Pres. Part.	Past Part.
կանչել to call	կանչեցի	կանչի	կանչիչ	կանչած OR կանչել.
Սևեցնել to blacken	սևեցուցի	սևեցուր	սևեցնող	սևեցուցած OR սևեցուցել.
խնդալ to laugh	խնդայի	խնդա՛	խնդացող	խնդացած OR խնդացել.
Ռւրանալ to deny	ուրացայ	ուրացի՛ր	ուրացող	ուրացած OR ուրացել.
Կարել to live	սպեցայ	սպի՛ր	սպող	սպած OR սպել.
խոստովանել to confess	խոստովանեցայ	խոստովանի՛	խոստովանող	խոստովանած etc.
Անցնել to pass	անցայ	անցի՛ր	անցնող	անցած OR անցել.
Մեռնել to die	մեռայ	մեռի՛ր	մեռնող	մեռած OR մեռել.
Թռչել to fly	թռայ	թռի՛ր	թռնող	թռած OR թռել.
Հանգչել to repose	հանգչեցայ	հանգչի՛	հանգչող	հանգչած etc.
Գրուել to be written	գրուեցայ	գրուի՛	գրուող	գրուած OR գրուել.
Կորսուել to be lost	կորսուեցայ	կորսուի՛	կորսուող	կորսուած etc.

Forty-Fourth Lesson.

Apposition (Բացայայտել):

A noun or pronoun used to explain another noun or pronoun is put by *apposition*, as in English, in the same case. Ex.:

Միլտոն՝ անկլեացի բանաստեղծը՝ գրեց Գրախա կորուսեալը.
Milton, the English poet, wrote Paradise Lost.

Note. The *appositive*, when followed by the *principal term* (բացայայտեալ), remains undeclined, as:

Նեղոս (Nile) գետը, Նեղոս գետին, Նեղոս գետէն etc.

The noun in *apposition* may be placed either *before* or *after* the noun with which it is in apposition, as:

Սոկրատ՝ Յոյն իմաստասէրը or Յոյն իմաստասէրը՝ Սոկրատ.
Socrates, the Greek philosopher.

Note. Nouns or adjectives as *appositive modifiers* when preceded by the *principal term*, take the definite article ՚, as:

Գետ ՚ Դանուբ, the river Danube.

Մարդասէր ՚ Հուարտ, Howard, the philanthropist.

Մարգարէն ՚ Եսայի, Isaiah the Prophet.

Մեծ ՚ Տիգրան or Տիգրան Մեծ, Tigranes the Great.

Շնորհալին ՚ Ներսէս or Ներսէս Շնորհալի, Nerses the Graceful.

Nouns in *apposition*, especially when modified by other words, are distinguished from the other parts of the sentence by the բութ ('), as:

Յովսէփ՝ Յակոբի սիրական որդին՝ Իսմայէլացիներուն վաճառուեցաւ.
Joseph, Jacob's favourite son, was sold to the Ishmaelites.

Note. The two nouns are not separated by the բութ (') if both words have become so closely connected as to form really one noun, as:

Պօղոս առաքեալ or Առաքեալ Պօղոս, Paul the Apostle.
Գրիգոր Լուսաւորիչ or Լուսաւորիչն Գրիգոր, Gregory the Illuminator.

Պետրոս ճգնաւոր or ճգնաւորն Պետրոս, Peter the Hermit.

Vocative (Կոչում).

The *vocative* is the same in form as the nominative. *Vocatives* accent their *last* syllable, as:

Ղազարոս, դուրս եկ՛ուր, Lazarus, come forth.

Յուդա՛, համբուրելով կը մասնես, Judas, betrayest thou with a kiss?

Բժիշկ, քու անձդ բժշկէ, Physician, heal thyself.

But when a noun in the *vocative* is repeated, or preceded by an *adjective* or by the *interjection* սիւ or ս, the accent is thrown back on the *last* syllable of the first noun, or on the *adjective* or *interjection*, as:

Եւ Տէրը քաւ, Սիմոն, Սիմոն, And the Lord said, Simon, Simon.

Բարի վարդապետ, Good Master.

Ողորմէ ինձ, սիւ Աստուած, Have mercy upon me, O God.

Vocatives are distinguished from the other parts of the sentence by the comma (ստորակէտ) (,), as:

Եթէ ուզես, Տէր, կրնաս զես սրբել.

Lord, if thou wilt, thou canst make me clean.

Հայր, քու ձեռքդ կ'աւանդեմ իմ հոգիս.

Father, into thy hands I commend my spirit.

Remarks on Armenian Construction.

In *simple* sentences, the *subject* comes first, secondly the *object*, and thirdly the *verb*, as:

Աստուած սէր է, God is Love.

Ֆուլթօն շոգնաւոր հնարեց, Fulton invented the steamboat.

Note. A noun or pronoun in the *accusative*, governed by an active verb, may be placed either *before* or *after* the verb, but more usually precedes it, as:

Հայրս յի՛ մը գնեց or հայրս գնեց յի՛ մը.

My father bought a horse.

Աստուած շէշ կը սիրէ or Աստուած կը սիրէ շէշ.

God loves us.

Usually, in *complex* sentences, the circumstances of *time* and *place* are first introduced; then comes the *subject*; then the *object*; then the *verb*, and last of all the circumstances of *manner* or *instrument*, as:

Քրիստոսի Ե. դարուն Ս. Մեսրոպ Տայ տառերը կերպարձեւեց.

In the fifth century of Christ, St. Mesrob formed the Armenian letters.

Գատաստանի օրը մեր մարմինները պիտի յառնեն դարձեալ.
Our bodies will rise again in the day of judgment.

Note. This *normal order*, however, may be frequently *inverted* by removing one of the parts of speech from its usual place to the beginning of the sentence, and *vice versa*.

The remaining rules of construction being essentially the same as in English, need no further remark.

Appendix (Յաւելըւած).

I. Selection of useful words.

1. Տիեզերք. *The universe.*

Աստուած God.	կղզի island.
Արարիչը the Creator.	լեռ mountain.
արարածը the creature.	բլուր hill.
երկինքը heaven, sky.	ձոր, հովիտ valley, dale.
երկնակամար sky.	դաշտ field, plain.
աշխարհ world.	անտառ forest.
արեւ, արեգակ sun.	պուրակ grove.
աստղ star.	ճամբայ, պողոտայ way, road.
մոլորակ planet.	աւաղ sand.
լուսին moon.	մետաղ metal.
վարսամ, դիսաւոր comet.	ոսկի gold.
կրակ, հուր fire.	արծաթ silver.
օդ air.	պղինձ copper.
երկիր earth.	երկաթ iron.
ջուր water.	պողպատ steel.
ովկիանոս ocean.	կապար lead.
ծով sea.	թիթեղ tin.
գետ river.	ածուխ, հանք —, coal.
վտակ brook.	փոշի dust.
ժայռ, ապառաժ rock.	հանք mine.

2. Տանկեր. *Plants.*

արա corn-field.	հաճար rye.
արմաիք corn.	ցորեն wheat.
դարբի barley.	ծաղիկ flower.
վարսակ oats.	ընդակաղամբ canliflower.
ալիւր flour.	շոգգամ turnip.
բրինձ rice.	ստեպղին carrot.

եգիպտացորեն Indian corn.	կոտիլ potato.
Հմուլ hops.	բողի radish.
կանեփ hemp.	Հաղար lettuce.
քթան flax.	աղցան salad.
ծխախոտ tobacco.	վարունդ cucumber.
ծխել to smoke.	դդումս pumpkin.
բանջար, — եղէն vegetables.	սոխ onion.
ծնեբեկ asparagus.	աղապրեղ parsley.
շամին spinage.	կոտիմ cress.
կաղամբ cabbage.	առուդոս clover, խոտ grass.

3. Ծառեր և շփռուկներ. *Trees and fruits.*

ծառ tree.	մայրի pine.
թուփ shrub.	եղեւին fir-tree.
արմատ root.	ցարասի birch.
բուն or իրան (ծառի) trunk.	կաղամասի poplar.
ճիւղ branch.	թմբի lime-tree.
ոտ twig.	ուռենի willow.
տերեւ leaf.	խնձորենի ¹ apple-tree.
փայտ wood.	կեռասենի cherry-tree.
կաղնի or խոզ — oak.	ընկոյղ walnut.
խոզկաղն acorn.	ընկուղենի walnut-tree.
փեկոն or աժրի beech.	չաղանակենի chestnut-tree.
թղենի fig-tree.	խաղարջ currant.
թուղ fig.	փուշհաղարջ gooseberry.
սալորենի plum-tree.	ժոխենի raspberry-shrub.
որթ or — ասունի vine.	ելակ strawberry.
խաղող grape.	դեղձենի peach-tree.

4. Չորոտանիներ. *Quadrupeds.*

կենդանի, անասուն animal.	սիլու squirrel.
ընտանի domestic.	կատու cat.
ձի horse.	հարթ calf.
զամբիկ, ծայիկ mare.	շուն dog.
մորուկ filly, colt.	կուղբ beaver.
եղ ox.	մորթ skin.
ցուլ bull.	կաշի leather.

¹ The names of trees and bushes are derived by suffixing ի or ենի to the word indicating their fruit, as:

ծիրան apricot, ծիրանի apricot-tree; սանձենի pear-tree.

կով cow.	աւանակ, էշ donkey, ass.
եղջիւր horse.	այծ goat.
կինճ, վարաղ wild-boar.	ոչխար sheep.
եղնիկ stag.	խոյ ram.
եղջերու deer.	դառնուկ lamb.
նոպաստակ hare.	բուրդ wool.
ճագար rabbit.	խոզ pig.
խլուրդ mole.	աղուէս fox.
մուկ mouse.	գայլ wolf.
բոսբուլ, առնէտ rat.	արջ bear.
բորենի hyena.	կապիկ ape, monkey.
փիղ elephant.	ասիւծ lion.
ուղա camel.	ընձառիւծ leopard.
յովաղ panther.	վազր tiger.

5. Թռչուններ. *Birds.*

թեւ wing.	կայտառիկ hedge-sparrow.
փետուր feather.	խայտիտ finch.
կտուց beak, bill.	եկքանիկ gold-finch.
բոյն nest.	դեղձանիկ canary-bird.
հաւիկթ, ձու egg.	կարմրալանջ robin-redbreast.
հաւ hen.	մեղածուծ (or կողոզրի) humming-bird.
արագաղ, արլոր cock.	ճնճղուկ sparrow.
բազ duck.	ծիծեռնակ swallow.
սագ goose.	կկու cuckoo.
հաւբակ poultry-yard.	անձեղ jay. կաշաղակ magpie.
աղանի pigeon.	կուռաբ raven.
կարապ swan.	բու owl.
երգեցիկ թռչուն singing-bird.	սիրամարդ peacock.
լորամարդի quail.	փասեան pheasant.
արաղյա lark.	կաքալ partridge.
տորգիկ thrush.	աքար snipe.
սոխակ, բուլբուլ nightingale.	արագիլ stork.
անդղ vulture.	թութակ parrot.
արծիւ eagle.	բաղէ falcon.
կայար wood-cock.	ջայլամ ostrich.

6. Չորիկներ, սողուններ, թռչուններ. *Fishes, reptiles and insects.*

կէտ whale.	ասաեխ herring.
թեփ scale.	խոտի salmon.

շանձուկ shark.
 ձուկչիբր stock-fish.
 ծածան carp.
 դայլաձուկ pike.
 աղկեր sardine.
 ուռկան net.
 կարթ fishing-hook.
 ձուկ որսալ to fish.
 ձկնորս fisherman.
 ձկնորսութիւն fishing.
 խեչեփառ crab.
 ոստրէ oyster.
 կարթաձուկ cray-fish.
 կրիայ (ցամաքի) tortoise.
 կրիայ (ծովու) turtle.
 մողէս lizard.
 օձ serpent. իժ snake.
 որդ worm.
 շերամ silk-worm.

կարմրախայտ trout.
 օձաձուկ eel.
 մետաքս silk.
 մրջիւն ant.
 սարդ spider.
 ստալն (սարդի) web.
 ճպուռ chafer.
 թրթուր caterpillar.
 թիթեռնիկ butterfly.
 դօդօշ toad.
 դորս frog.
 աղբուկ leech.
 մեղր bee.
 մեղր honey.
 մեղրամամ wax.
 փեթակ hive.
 պիծակ wasp.
 մարախ grasshopper.
 իշամեղու hornet.

7. Մարդ. Man.

Տոգի soul.
 միտք mind, spirit.
 մարմին body.
 միս (մարմին) flesh.
 մորթ skin.
 արիւն blood.
 երակ vein.
 գլուխ head.
 կույ eyelid.
 թարթիչ eyelashes.
 քիթ nose.
 հոտոտելիք smell.
 այտ cheek.
 ականջ ear.
 բերան mouth.
 ախայ, ատամն tooth.
 լեզու tongue.
 ծնօտ chin.
 մօրուք beard.
 կոկորդ throat.

մազ, հէր hair.
 ճակատ forehead.
 դիմագիծ features.
 դէմք, երես face.
 զգայարան sense.
 աչք eye.
 գործարան organ.
 յօնք eyebrows.
 աջ ձեռք right hand.
 ձախ ձեռք left hand.
 մատ finger.
 եղունգ nail.
 զիտ thigh.
 բթամատ thumb.
 ծունկ knee.
 սրունգ leg.
 բուժք calf of the leg.
 ոտք foot. ոտքի մատ toe.
 կրուկ heel.
 ոսկր or ոսկոր bone.

վիզ, պարանոց, ճիւղ neck.
 ուս shoulder.
 կռնակ back.
 կուրծք breast. լանջ chest.
 փոր belly.
 բազուկ arm.
 ձեռք hand.

ջիղ nerve.
 մկանուկը muscle.
 ստամոքս stomach.
 թոքը lungs.
 լեարդ liver.
 երիկամուկը kidney.
 սիրտ heart.

8. Հագուստ. Clothing.

զգեստ garment.
 դերձակ tailor.
 կերպաս, կտաւ cloth.
 կրկնոց cloak, mantle.
 վերարկու over-coat.
 թիկնոց frock-coat.
 բաճկոնակ waistcoat.
 փողկապ neck-tie.
 վարտիք drawers.
 անդրավարտիք trousers.
 շապիկ shirt.
 դերձակուհի dress-maker.
 թաշկինակ pocket-handkerchief.
 դուլպայ stocking.
 բուրդ wool.
 բամբակ cotton.
 կար, կարուած stitch.
 ծնրակապ garters.
 կօշիկ shoe.
 հողաթափ slippers.
 փեղդր, գլխարկ hat.
 ձեռնոց, թաթկան glove.
 ժամացոյց watch.
 պատի ժամացոյց clock.
 ժամացոյցի շղթայ watch-chain.
 հովանոց umbrella.
 հովանացակ parasol.
 գդակ cap.

թեզանիք sleeve.
 օձիք collar.
 կոճակ button. կոճիկ to button.
 օղակ button-hole.
 աստաւ lining.
 դրպան pocket.
 ցիտի shawl.
 շըջազգեստ gown, dress.
 վտաւակ petticoat.
 սեղմիրան stays.
 դոզնոց apron.
 ժապաւէն ribbon.
 դօտի girdle.
 ապարանջան bracelet.
 զարդասեղ brooch.
 մանեակ necklace.
 դինտ, օղ ear-ring.
 զարդասեղ (մազի) hair pin.
 մատանի ring.
 խոպոպիք, գանգուր curl.
 խոզանակ, վրձին brush.
 խոզանակել, վրձինել to brush.
 սանտր, — բեւ, comb, to —.
 օժանայլ pomatum.
 ատամնափոշի tooth-powder.
 ատամնավրձին tooth-brush.
 օձաւ soap.
 ձեռք լուալու կոնք wash-hand-basin.

9. Ընտանիք. *The family.*

նախնիք ancestors.	աներձագ, տաղր brother-in-law.
ծնողք parents.	քենի, տալ sister-in-law.
մեծ հայր, հաւ, պապ grand-father.	հայր father.
մեծ մայր, հանի, մամ grand-mother.	մայր mother.
երիկ husband.	հօր՝ մօրեղբայր uncle.
կնիկ, կին wife.	հօր՝ մօրաքրոջը aunt.
աներ, կետրայր father-in-law.	եղբորորդի, քեռորդի nephew.
ղեղանչ, կեսուր mother-in-law.	եղբորաղջիկ, քեռաղջիկ niece.
մանուկ, տղայ child.	հօր՝ մօրեղբորորդի } cousin.
որդի son.	հօրա՝ մօրաքեռաղջիկ }
դուստր daughter.	մանչ boy.
թոռ grand-son.	աղջիկ girl.
(աղջիկ) թոռ grand-daughter.	(նոր) փեսայ bridegroom.
փեսայ son-in-law.	(նոր) հարս bride.
հարս daughter-in-law.	հարսանիք wedding.
եղբայր brother.	ամուսնութիւն marriage.
քոյր sister.	այրի մարդ widower.
	այրի կին widow.
	որք orphan.
	աղբական relative.
	բարեկամ friend.

10. Բնակարան. *Dwelling.*

շէնք building.	ննջասենեակ bed-room.
պալատ palace.	սրահ drawing-room.
տուն house.	դուռ door.
տանիք roof.	փականք, կղպանք lock.
ձեղնայարկ loft, garret.	բանալի key.
ասնդուխ stairs.	պատուհան window.
գետնայարկ ground-floor.	տախտակամած floor.
առաջին դասիկն or յարկ first-floor.	ձեղուն ceiling.
երկրորդ դասիկն or յարկ second-floor.	պատ, որմ wall.
սենեակ room.	զանգակ bell.
վարագոյր curtain.	տապաստակ mattress.
պատկեր, նկար picture.	բարձ pillow.
կենդանագիր portrait.	սաւան sheet.
	վերմակ blanket.
	օրորոց cradle.

հայելի looking-glass.	յարդանկողն straw-bed.
կահկարասիք furniture.	ցայգասեղան night-table.
հեշտագարան chest of drawers.	ճրագ candle.
դռոց drawer	վառել to light.
սեղան table.	աշտանակ candlestick.
աթոռ chair.	մամ wax-candle.
բաղկաթոռ arm-chair.	բաղմակալ snuffers.
բաղնոց sofa.	լուցիկ match.
կապերա carpet.	կանթեղ lamp.
անկողն bed.	ջերմոց stove.

11. Խոհանոց. *The kitchen.*

մառան pantry.	սափոր pitcher.
խոհարար cook.	դոյլ pail.
բուրակ hearth.	շերեփ ladle.
կրակարան fire-place.	աման dish.
ծխնելոյղ chimney.	պնակ plate.
կրակ fire. ծուխ, մուխ smoke.	դաշխուրան soup-tureen.
ածուխ coal. փայտ wood.	աղցանաման salad-dish.
մոխիր ashes.	դգալ spoon.
կայծառ, ունելի tongs.	պատառաքաղ fork.
տապակ pan.	դանակ knife.
տապկել to fry.	անձեռոց napkin.
սեղանի սփռոց table-cloth.	խից cork.
աղաման salt-cellar.	խցան cork-screw.
պղպեղաման pepper-box.	բաժակ glass.
մանանեխ mustard.	դաւաթ cup.
մանանխաման mustard-pot.	շաքարաման sugar-basin.
բացախ vinegar.	սրձաշունիճ coffee-pot.
ձէթ oil.	առաստակ tea-kettle.
շիշ bottle.	թէյաման tea-pot.
սրուակ water-bottle.	սկահակալ saucer.

12. Ուտելի և խմելի. *Food and drink.*

կերակուր victuals, meat.	թուրճ chops.
մուռդ, ուտելիք food.	եղնենի beef.
անօթութիւն hunger.	հօրթենի veal.
անօթի hungry.	խոզենի pork.
ծարաւ thirst, — y.	խոզի ապուխտ bacon.
ժում meal.	երշիկ sausage.

նախաճաշ breakfast.
 ճաշ dinner.
 ընթրիք supper.
 հաց bread. ջուր water.
 թարմ հաց new bread.
 օթեկ հաց stale bread.
 միս meat.
 արգանակ broth.
 խաշած միս boiled-meat.
 թան, ապուր soup.
 անուշեղէն sweets.
 միրգ, պտուղ fruit.
 կարագ butter.
 մածուն clotted milk.
 պանիր cheese.
 ըմպելի drink.
 գինի wine.
 գարեջուր beer.

երէ, սրս game.
 հաւերդէն poultry.
 ձուկ fish.
 ձուպղեղ omelet.
 բանջարեղէն vegetables.
 հաւկիթ, ձու egg.
 հերմած vermicelli.
 սղանդեր dessert.
 պղպկունդ, քարքար cake.
 ծաղ pastry.
 ջերմօղի punch.
 լիմոնջուր lemonade.
 տուրմ, կոլոհաս chocolate.
 կաթ milk.
 սեր cream.
 սուրճ coffee.
 թէյ tea.
 սուրճ մը առնել to take
 coffee.

13. Ժամանակ. Time.¹

եղանակ season.
 գարուն spring.
 ամառ summer.
 աշուն autumn.
 ձմեռ winter.
 տարի year.
 վեց ամիս half-year.
 ամիս month.
 շաբաթ, եօթնեակ week.
 շաբաթ մը առաջ a week ago.
 օր day. կէսօր noon, mid-day.

իրիկուն evening.
 արշալոյս morning-twilight.
 վերջալոյս evening-twilight.
 հետեւեալ օրը the following
 day.
 ժամ hour.
 կէս ժամ half an hour.
 քառորդ ժամ quarter of an
 hour.
 վայրկեան minute.
 երկվայրկեան second.

Վաղանդ, Նոր Տարի New
 year's day.
 Բարեկենդան Carnival.
 Մեծ Պահք Lent.
 Ծաղկազարդ Palm-Sunday.

Զատիկ Easter.
 Համբարձում Ascension-
 Day.
 Ծնունդ Christmas.
 տարեգարձ anniversary.

¹ The names of the months and days are given in the 20th lesson.

14. Օրը. The weather.

հով wind.
 մրրիկ storm.
 ծիածան rain-bow.
 ամպ cloud.
 սրտուժ thunder.
 փայլակ lightning.
 տաք, — ութիւն heat.
 ցուրտ cold.
 բարեխառնութիւն tempera-
 ture.
 ջերմաչափ thermometer.
 ստիճան degree.

եղեամ frost.
 սառ ice.
 ձիւն snow.
 ձիւնի հասիկ snow-flake.
 ձիւնագունա snow-ball.
 սահամոյկ, շմուշկ skates.
 շմշկել to skate.
 բալտիր sled.
 կարկուտ hail.
 մեղ, մուշ, fog, mist.
 սառնահալք thaw.
 ցօղեղեամ hoar-frost.

15. Արհեստ. Instruction.

համալսարան university.
 բանասիրութիւն lecture.
 ուսուցիչ professor, teacher.
 ուսանող student.
 ուսումնարան college.
 դպրոց school.
 աշակերտ pupil.
 հրահանգ exercise.
 դաս, համար lesson.
 թարգմանութիւն transla-
 tion.
 բառարան dictionary.
 քերականութիւն grammar.
 քարէ տախտակ slate.
 քարէ գրիչ slate-pencil.
 մատիտ pencil.
 մատտակալ pencil-case.
 գրչակալ pen-holder.
 դրատախտակ black-board.
 կաւիճ chalk.
 սպունդ sponge.
 թերթակալ port-folio.
 քանակ ruler.

աշխարհացոյց map.
 պատճէն, օրինակ copy.
 օրինակել to copy.
 տետրակ copy-book.
 գրատետր writing-book.
 գիր writing.
 մեղան, թանաք ink.
 կաղամար } inkstand.
 թանաքաման }
 գրիչ pen.
 թուղթ paper.
 ծծան թուղթ blotting-pa-
 per.
 զմելի penknife.
 նամակ letter.
 տոմս, տոմսակ note, ticket.
 նամակաթուղթ note-paper.
 հասցէ address.
 պահարան envelope.
 կնիք seal.
 կնքանշետար wafer.
 կնքամոմ sealing-wax.
 թղթագրոյժ stamp.

16. Արհեստագործեր. *Artisans.*

դերձակ tailor.	դարբին lock-smith.
կօշիակար shoemaker.	որմնադիր bricklayer.
վաճառական merchant.	կաղմարար book-binder.
գրավաճառ bookseller.	արուեստագէտ artist.
տպագրիչ printer.	նկարիչ painter.
սափրիչ barber.	վերաբոյժ surgeon.
ատաղձագործ joiner.	ատամնաբոյժ dentist.
հիւս carpenter.	պղնձագործ coppersmith.
հացագործ baker.	ձկնորս fisher.
մսավաճառ butcher.	բժիշկ physician.
լուծնյափոխ money-changer.	նաւաստի sailor.
ժամագործ watchmaker.	սակերիչ goldsmith.
կառապան coachman.	մրգավաճառ green-grocer.
ջաղացական miller.	նպարավաճառ grocer.
Թղթավաճառ stationer.	սեղանաւոր banker.

II. Synopsis of the Declensions of Ancient Armenian Nouns.

As the student of modern Armenian will often meet in books with forms of nouns derived from the ancient declensions, it has been thought advisable to append here a synoptical table of the declensions of ancient nouns.

There are *twelve regular declensions.*

First Declension.

<i>Singular.</i>	<i>Plural.</i>
Nom. Բան word.	Բանք words.
Gen., Dat. Բանի.	Բանից.
Acc. շԲան. ¹	շԲանս.
Abl. է ² Բանի.	է Բանից.
Inst. Բանիւ.	Բանիւք.

¹ օ followed by a consonant is pronounced օւ, but in case the noun begins with a vowel, it forms no separate syllable.

² In nouns beginning with a vowel է is substituted by Յ.

Second Declension.

<i>Singular.</i>	<i>Plural.</i>
Nom. Քաղաք city.	Քաղաքք ¹ cities.
Gen., Dat. Քաղաքի.	Քաղաքաց.
Acc. շՔաղաք.	շՔաղաքս. ²
Abl. է Քաղաքի.	է Քաղաքաց.
Inst. Քաղաքս.	Քաղաքսք.

Third Declension.

<i>Singular.</i>	<i>Plural.</i>
Nom. Ժամ hour.	Ժամք hours.
Gen., Dat. Ժամի.	Ժամաց.
Acc. շԺամ.	շԺամս.
Abl. է Ժամի.	է Ժամաց.
Inst. Ժամս.	Ժամսք.

Fourth Declension.

<i>Singular.</i>	<i>Plural.</i>
Nom. Գետ river.	Գետք rivers.
Gen., Dat. Գետի.	Գետաց.
Acc. շԳետ.	շԳետս.
Abl. է Գետի.	է Գետաց.
Inst. Գետս.	Գետսք.

Fifth Declension.

<i>Singular.</i>	<i>Plural.</i>
Nom. Եկեղեցի church.	Եկեղեցիք churches.
Gen., Dat. Եկեղեցիաց.	Եկեղեցիաց.
Acc. շԵկեղեցի.	շԵկեղեցիս.
Abl. է Եկեղեցիաց.	է Եկեղեցիաց.
Inst. Եկեղեցիս.	Եկեղեցիսք.

¹ When the formative ք is preceded by ք, ց and ք, an unaccented euphonic ւ is inserted in the pronunciation, as: ազգ nation, ազգք (= ազգւք) nations; Բանակ army, Բանակք (= Բանակւք) armies; քաղաք city, քաղաքք (= քաղաքւք) cities.

² In case the formative ւ is preceded by any of the consonants, an unaccented euphonic ւ is inserted in the pronunciation, as: գետ river, ղգետս (= ղգետւս) rivers (Acc.).

Sixth Declension.

<i>Singular.</i>		<i>Plural.</i>	
Nom.	Փոքր (<i>փոքր</i>) little (one).	Փոքրներ little (ones).	
Gen., Dat.	Փոքր.	Փոքրաց.	
Acc.	չՓոքր.	չՓոքրներ.	
Abl.	ի փոքրերէ (<i>= փոքրէ</i>).	ի փոքրաց.	
Inst.	Փոքր.	Փոքրովք.	

Seventh Declension.

<i>Singular.</i>		<i>Plural.</i>	
Nom.	Հիմն (<i>= Հիմն</i>) foundation.	Հիմներ foundations.	
Gen., Dat.	Հիմն.	Հիմնաց.	
Acc.	չՀիմն.	չՀիմներ.	
Abl.	ի Հիմնէ.	ի Հիմնաց.	
Inst.	Հիմնովք.	Հիմնովք.	

Eighth Declension.

<i>Singular.</i>		<i>Plural.</i>	
Nom.	Գառն (<i>= ...ըն</i>) lamb.	Գառներ lambs.	
Gen., Dat.	Գառն.	Գառնաց.	
Acc.	չԳառն.	չԳառներ.	
Abl.	ի Գառնէ.	ի Գառնաց.	
Inst.	Գառնովք.	Գառնովք.	

Ninth Declension.

<i>Singular.</i>		<i>Plural.</i>	
Nom.	Բարութիւն goodness.	Բարութիւններ (goodnesses).	
Gen., Dat.	Բարութեան.	Բարութեանց.	
Acc.	չԲարութիւն.	չԲարութիւններ.	
Abl.	ի Բարութեանէ.	ի Բարութեանց.	
Inst.	Բարութեանովք.	Բարութեանովք.	

Tenth Declension.

<i>Singular.</i>		<i>Plural.</i>	
Nom.	Ոսկր (<i>= ...ըր</i>) bone.	Ոսկեր bones.	
Gen., Dat.	Ոսկր.	Ոսկերց or Ոսկերաց.	
Acc.	չՈսկր.	չՈսկեր.	
Abl.	յՈսկերէ.	յՈսկերց or յՈսկերաց.	
Inst.	Ոսկրովք.	Ոսկերովք or Ոսկերացովք.	

Eleventh and Twelfth Declensions.

Proper nouns

of men. of women.

Singular.

Nom.	Ադամ Adam.	Արմինէ Armineh.
Gen., Dat.	Ադամաց.	Արմինէաց.
Acc.	չԱդամ.	չԱրմինէ.
Abl.	յԱդամաց.	յԱրմինէաց.
Inst.	Ադամովք.	Արմինէացովք.

Irregular Declensions.

First Declension.

<i>Singular.</i>		<i>Plural.</i>	
Nom.	Այր man.	Ազք men.	
Gen., Dat.	Ան (<i>= առն</i>).	Արանց.	
Acc.	չԱյր.	չԱր.	
Abl.	յԱնէ.	յԱրանց.	
Inst.	Արովք.	Արովք.	

Second Declension.

<i>Singular.</i>		<i>Plural.</i>	
Nom.	Հայր father.	Հաբք fathers.	
Gen., Dat.	Հօր.	Հարց.	
Acc.	չՀայր.	չՀարս.	
Abl.	ի Հօրէ.	ի Հարց.	
Inst.	Հարբ.	Հարբք.	

Third Declension.

<i>Singular.</i>		<i>Plural.</i>	
Nom.	Քոյր sister.	Քոբք sisters.	
Gen., Dat.	Քեռ.	Քերց.	
Acc.	չՔոյր.	չՔորս.	
Abl.	ի Քեռէ.	ի Քերց.	
Inst.	Քերբ.	Քերբք.	

Fourth Declension.

Singular.	Plural.
Nom. Կին woman.	Կանայք women.
Gen., Dat. Կնոջ.	Կանանց.
Acc. շԿին.	շԿանայս.
Abl. է Կնոջէ.	է Կանանց.
Inst. Կանամբ.	Կանամբք.

Fifth Declension.

Singular.	Plural.
Nom. Գիւղ village.	Գիւղք villages.
Gen., Dat. Գեղջ.	Գիւղից.
Acc. շԳիւղ.	շԳիւղս.
Abl. է Գեղջէ.	է Գիւղից.
Inst. Գիւղիւ.	Գիւղիւք.

Sixth Declension.

Singular.	Plural.
Nom. Օր day.	Աւուրք days.
Gen., Dat. Աւուր.	Աւուրց.
Acc. շՕր.	շԱւուրս.
Abl. յՕրէ.	յԱւուրց.
Inst. Աւուրբ.	Աւուրբք.

Seventh Declension.

Singular.	Plural.
Nom. Տիւ (= տիվ) day(-time).	Տիւք day(-time)s.
Gen., Dat. Տուրնջեան.	Տուրնջեանց.
Acc. շՏիւ.	շՏիւս.
Abl. է Տուրնջեանէ.	է Տուրնջեանց.
Inst. Տուրնջեամբ.	Տուրնջեամբք.

Eighth Declension.

Singular.	Plural.
Nom. Արեւելեայ Oriental.	Արեւելեայք Orientals
Gen., Dat. Արեւելւոյ.	Արեւելեայց.
Acc. շԱրեւելայ.	շԱրեւելեայս.
Abl. յԱրեւելւոյ.	յԱրեւելեայց.
Inst. Արեւելեաւ.	Արեւելեայք.

III. Phrases for Armenian Conversation.

1.

Salutations.

On meeting in the morning, Բարի լոյս, *Good morning*, the answer to which is Աստուծոյ բարին, *The blessing of God*.

In the middle of the day, Բարեւ ձեզ. The answer is the same as above.

On meeting in the evening, Բարի իրիկուն, *Good evening*. Reply as above.

At parting, the person who leaves says, Մնա՛ք բարով, *Good by, Farewell*. Answer, Բարեաւ or Երթա՛ք բարով.

On separating in the evening, Գիշեր բարի, *Good night*. Answer, Բեզ or ձեզ լոյս բարի or Տէր ընդ ձեզ.

Returning after an absence one is greeted with Բարի եկար or եկարք, *Welcome*. Reply, Բարի տեսնել.

Give my compliments... is expressed by Յարգանքներս..., or Բարեւ ըբէ or ըբէք... The person who is to convey them assumes the responsibility by saying Գլխուս վրայ, and acquits himself of it, when he meets the person to whom the greetings are sent, by saying, ... ձեզ բարեւ կ'ընէ or ունի, to which the other replies Շնորհակալ եմ, *Thanks*, or Խրիզ բերողը շատ ազրի or ողջ կենայ.

At the beginning of the new year, Շնորհաւոր նոր տարի, *A happy new year*. Answer, Աստուած շատ տալիներու հասցնէ, or Ամեն տարի բարով հասնիք.

At Christmas, Շնորհաւոր ծնունդ, or Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ. Answer, Օրհնեալ է ծնունդն Քրիստոսի.

At Easter and for forty days after, Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց, *Christ is risen from the dead*. Answer, Օրհնեալ է յարութիւնն Քրիստոսի, *Blessed be the resurrection of Christ*.

2.

Ի՞նչ ունիք.

What have you?

Գիրք մը ունիմ.

I have a book.

Ո՞ր գիրքը ունիք.

What book have you?

Ձեր գիրքը ունիմ.

I have your book.

Գրիչս ունի՞ս.

Hast thou my pen?

Ո՛չ, ես չբու գրիչդ չունիմ. No, I have not thy pen.
 Ո՞ր գրիչը ունիս. What pen hast thou?
 Իմ գրիչս ունիմ. I have my pen.
 Իմինս չէ. Is it not mine?
 Ո՛չ, քուկինդ չէ. No, it is not thine.
 Քանի՞ մատիտ ունիք. How many pencils have you?
 Երկու մատիտ ունիմ. I have two pencils.
 Ո՞վ գանակ մը ունի. Who has a knife?
 Եղբայրս սուր գանակ մը ունի. My brother has a sharp knife.
 Հայրդ ի՞նչ ունի. What has thy father.
 Անիկա կարմիր ձի մը ունի. He has a red horse.
 Քանի՞ բարեկամ ունիք. How many friends have you?
 Երեք կամ չորս բարեկամ ունիմ. I have three or four friends.

3.

Հաց ունի՞ք. Have you any bread?
 Այո, կտոր մը հաց ունիմ. Yes, I have a piece of bread.
 Հացը աղէկ է. Is the bread good?
 Այո, խիստ աղէկ է. Yes, it is very good.
 Կարագ ալ ունի՞ք. Have you also some butter?
 Ո՛չ, կարագ չունիմ. No, I have no butter.
 Կարագ կ'ուզէ՞ք. Will you have some butter?
 Եթէ հաճիք. If you please.
 Այդ փոքրիկ աղան ալ հաց ունի՞. Has that little boy also any bread?
 Ո՛չ, չունի. No, he has none.
 Բաւական հաց ունեցա՞ւ. Has he had bread enough?
 Մեծ կտոր մը ունէր. He had a large piece.
 Պանիրն ալ աղէկ է. Is the cheese also good.
 Աղէկ չեմ գտներ զայն. I do not find it good.
 Կաթ կ'ուզէ՞ք. Will you have some milk?
 Եթէ հաճիք, քիչ մը սուէք ինձ. Give me some, if you please.
 Ո՞վ կաթ կ'ուզէ. Who wants some milk?
 Տղաքը կաթ կ'ուզեն. The children want some milk.
 Գինի ունի՞ք. Have you any wine?
 Այո, ունիմ. Yes, I have some.

Ի՞նչ տեսակ գինի ունիք. What kind of wine have you?
 Թէ կարմիր եւ թէ ճերմակ գինի ունինք. We have both red and white wine.
 Բաժակ մը գինի կ'ուզէ՞ք. Will you have a bottle of wine?
 Ո՛չ, չեմ ուզեր. No, I will not.
 Գինին աղէկ կը գտնէ՞ք. Do you find the wine good?
 Խիստ աղէկ չէ. It is not very good.
 Գաւաթ մը ջուր կուտայ՞ք ինձ. Will you give me a glass of water?
 Ահա գաւաթ մը զով ջուր. Here is a glass of fresh water.

4.

Ի՞նչ կորսնցուցիք. What have you lost?
 Քսակս կորսնցուցի. I have lost my purse.
 Ո՞վ բան մը կորսնցուց. Who has lost anything?
 Բարեկամս բան մը կորսնցուց. My friend has lost something.
 Ի՞նչ կորսնցուց. What has he lost?
 Իր մատանին կորսնցուց. He has lost his ring?
 Ո՞վ մատանի մը գտաւ. Who has found a ring?
 Այս փոքրիկ աղան մատանի մը գտաւ. This little boy found a ring.
 Ան ձեր մատանին է. Is that your ring?
 Այո, իմ մատանիս է. Yes, that is my ring.
 Հովանոցս տեսա՞ծ էք. Have you seen my umbrella?
 Ո՛չ, բայց ձեր հովանոցակը տեսած եմ. No, but I have seen your parasol.
 Ի՞նչ գնեցիք. What have you bought?
 Քէչ մը թուղթ գնեցի. I have bought some paper.
 Ի՞նչ տեսակ թուղթ գնեցիք. What sort of paper have you bought?
 Նամակաթուղթ գնեցի. I have bought some letter paper.
 Որո՞ւ համար գնեցիր զայն. For whom have you bought it?
 Մօրս համար գնեցի զայն. I have bought it for my mother.

Ձեր ձին ծախեցիք.	Have you sold your horse?
Այո, ծախեցի զայն.	Yes, I have sold it.
Որո՞ւ ծախեցիք ձեր սուներ.	To whom have you sold your house?
Մեր սունը. Գեո. չծախեցինք զայն.	Our house? We have not yet sold it.
Ուրեմն ի՞նչ ծախեցիք.	What have you sold then?
Հօրեղբորս սուներ ծախեցի.	I have sold my uncle's house.
Նամակ մը ստացա՞ք.	Have you received a letter?
Այո, նամակ մը ստացայ.	Yes, I have received a letter.
Որմէ՞ ստացաք նամակը.	From whom have you received the letter?
Քեռ.աղջիկէս ստացայ զայն.	I have received it from my niece.

5.

Այսօր տեսա՞ք ձեր բարեկամը.	Did you see your friend to-day?
Ո՛չ, այսօր չտեսայ զայն.	No, I did not see him to-day.
Երէկ տեսա՞ք զայն.	Did you see him yesterday?
Այո, երէկ տեսայ զայն.	Yes, I saw him yesterday.
Ո՞վ տեսաւ Եդուարդի ժամանոցիցը.	Who saw Edward's watch?
Ես չտեսայ զայն.	I did not see it.
Ոսկի՞ ժամացոյց մըն է.	Is it a gold watch?
Ո՛չ, արծաթ ժամացոյց մըն է.	No, it is a silver watch.
Ժամացոյցի շղթայ մըն ալ ունի.	Has he also a watch chain?
Այո, սակի շղթայ մը ունի.	Yes, he has a gold chain.

6.

Անօթի՞ էք.	Are you hungry?
Այո, անօթի եմ.	Yes, I am hungry.
Ծարա՞ւ էք.	Are you thirsty?
Այո, ծարաւ ենք.	Yes, we are thirsty.
Իրաւունք ունի՞ք թէ անիրաւ էք.	Are you right or wrong?
Մենք միշտ իրաւունք ունինք.	We are always right.

Ո՞վ անիրաւ էր.	Who was wrong?
Աշակերտը անիրաւ էր.	The pupil was wrong.
Տղաքը անօթի են թէ ծարաւ.	Are the children hungry or thirsty?
Անոնք թէ անօթի են թէ ծարաւ.	They are both hungry and thirsty.
Տակաւին բան մը կերած չէ՞ն.	Have they not eaten anything yet?
Կտորիկ մը հաց կերած են.	They have eaten a small bit of bread.
Ո՞վ կերաւ ինձորս.	Who has eaten my apple?
Ալիկ կերաւ զայն.	Alice has eaten it.

7.

Կը ճանչնա՞ք այս պարտնը.	Do you know this gentleman?
Ո՛չ, չեմ ճանչնար զանիկա.	No, I do not know him.
Ո՞վ է.	Who is he?
Օտարական մըն է.	He is a foreigner.
Հայ է թէ Յոյն.	Is he an Armenian or a Greek?
Անիկա ո՛չ հայ է, ո՛չ Յոյն.	He is neither Armenian nor Greek; he is an Italian.
Իտալացի մըն է.	Does he speak Armenian?
Հայերէն կը խօսի.	Yes, he speaks Armenian well.
Այո, լաւ հայերէն կը խօսի.	Does he also speak English?
Անկլիերէն ալ կը խօսի.	He speaks a little.
Քիչ մը կը խօսի.	Do you understand Italian, Miss?
Օրիորդ, իտալերէն կը հասկնա՞ք.	Yes, but I have not the facility of speaking it.
Այո, բայց խօսելու յաջողակութիւնը չունիմ.	Are you learning Turkish?
Թուրքերէն կը սովորե՞ք ի՞նչ.	Yes, I am learning it.
Այո, զայն կը սովորեմ ի՞նչ.	

8.

Այսօր ի՞նչ է.	What day is to-day?
Այսօր երկուշաբթի է.	To-day is Monday.
Որո՞նք են շաբթուան միւս օրերը.	Which are the other days of the week?

Երեքշաբթի, Չորեքշաբթի, Հինգշաբթի, Ուրբաթ, Շա- բաթ եւ Կիրակի.	Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday, Sa- turday and Sunday.
Ե՞րբ ժամանեց (or հասաւ) ձեր հօրեղբորդին.	When did your cousin ar- rive?
Անիկա անցեալ Ուրբաթ ժա- մանեց.	He arrived last Friday.
Ե՞րբ պիտի մեկնի.	When will he go away?
Յառաջիկայ (or դաւ) Երեք- շաբթի.	Next Tuesday.
Այսօր ամսուս քանի՞ն է.	What day of the month is it to-day?
Այսօր տասնեւվեցն է.	To-day it is the sixteenth.
Երէկ տասնեւչորսը չէր.	Was it not the fourteenth yesterday?
Ներեցէք, տասնեւհինգն էր.	I beg your pardon, it was the fifteenth.

9.

Ի՞նչպէս քնացաք անցեալ գիշեր.	How did you sleep last night?
Շնորհակալ եմ, խիստ լաւ քնացայ.	Thank you, I slept very well.
Ո՞րչափ քնացաք.	How long did you sleep?
Եօթը ժամ քնացայ.	I slept seven hours.
Դուք ո՞րչափ կը քնանաք.	How long do you sleep?
Սովորաբար ութը ժամ կը քնանամ.	I usually sleep eight hours.
Եղբայրդ կը քնանո՞յ տակաւին.	Is your brother still sleep- ing?
Կարծեմ ելած է.	I believe that he is up.
Ժամը քանի՞ին կ'ելէք.	At what o'clock do you get up?
Չմեռ ժամը եօթին կ'ելեմ, եւ ամառը ժամը վեցին.	I get up at seven o'clock in winter; and at six o'clock in summer.
Կ'ուզէք հետս նախաճաշել.	Will you breakfast with me?
Շատ ազնիւ էք. արդէն նա- խաճաշած եմ.	You are very kind; I have already breakfasted.

10.

Օրերը Լ՞րբ ամենաերկայն են.	When are the days longest?
Ամառը, Յունիս ամսուան մէջ.	In summer, in the month of June.
Ո՞րն է տարուան ամենաերկայն օրը.	Which is the longest day in the year?
Յունիս քսաներկուրը. Չմեռուան օրերը ի՞նչպէս են. Կարճ են.	The 22 nd of June. How are the days in winter? They are short.
Իսկ գիշերները ի՞նչպէս են. Խիստ երկայն են.	And how are the nights? They are very long.
Տարուան մէջ քանի՞ ամիս կայ.	How many months are there in a year?
Տարին տասներկու ամիս ունի. Ամսուան մէջ քանի՞ օր կայ.	A year has twelve months. How many days are there in a month?
Ամիսներէն ոմանք 30 օր ու- նին, ուրիշներ՝ 31 օր. Փետ- րուարը միայն 28 օր ունի.	Some months have 30, others 31 days; February has only 28.

11.

Երէկ Անկլիացին ի՞նչ խոստա- ցաւ ձեզ.	What did the Englishman promise you yesterday?
Խոստացաւ ինձ այցելել զիս այսօր ժամը տասնին.	He promised to call upon me at ten o'clock to-day.
Իր խոստումը պահէ՞ց.	Did he keep his promise?
Այո՛.	Yes, he did.
Ժամը տասնին եկա՞ւ ձեզ.	Was he with you at ten o'clock?
Ճիշդ ժամը տասնին եկաւ.	He came punctually at ten o'clock.
Ի՞նչ ուզեց.	What did he want?
Լսնտոնէն եկած նամակ մը տուաւ ինձ.	He gave me a letter from London.
Նամակը ուրե՞տցէ լուր կը պա- րունակէր.	Did the letter contain any news?
Այո՛, երբեմն խիստ կարեւոր լուրեր կը պարունակէր.	Yes, it contained some im- portant news.
Գաղանիք մըն է.	Is it a secret?
Ո՛չ, եթէ կը փափաքիք, կրնամ ըսել ձեզ.	No, I can tell it to you, if you wish it.

12.

Ար մոխր.
 Այո՛, կը մոխր. ցուրտէն կը
 դողդղամ.
 Ո՛ւտկից կու դաս.
 Նուագահանդէտէն կու դամ.
 Ինչո՞ւ այսքան թրջուած էք.
 Անձրեւէն թրջուած եմ.

Կ'անձրեւէ՞ ուրեմն.
 Ստուգիւ, բաւական սաստիկ
 կ'անձրեւէ.
 Հովանոց չունէիք.
 Ո՛չ, հետո չունէի.
 Ինչո՞ւ հետերնիդ հասա մը չա-
 ուիք, երբ տունէն ելարք.

Երբ տունէն մեկնեցայ, բնաւ
 անձրեւ չէր տեղար.
 Ապրիլի մէջ առանց հովանոցի
 տունէն ելելու չէ.
 Հասա թրջուած էք.
 Բոլորովին թրջուած եմ.

Կրնամ հրամայել ձեզ իմ հս-
 վանոցս.
 Հնարհակալութեամբ պիտի
 ընդունիմ զայն.
 Ծիածանը կը տեսնէք.
 Ա՛, այո՛, ի՜նչ գեղեցիկ է.

Ո՛ւր են տղաքը.
 Բակն են.
 Աշակերտները ո՞ւր են.
 Գարոցն են.
 Փիբէ պոսոյտի ելած է.

Այո՛, պոսոյտ մը ըրած է.
 Ո՞վ կար իրեն հետը.
 Իր հօրաքոյրը հետն էր.
 Ծաղիկներ գտաւ.

Do you feel cold?
 Yes, I feel cold. I tremble
 with cold.
 Where do you come from?
 I come from the concert.
 Why are you so wet?
 I have been made wet by
 the rain.
 Does it rain then?
 Certainly, it rains rather
 fast.
 Had you no umbrella?
 No, I had none with me.
 Why did you not take one
 with you, when you left
 home?
 When I left home, it did
 not rain at all.
 In April one should not go
 out without an umbrella.
 Are you very wet?
 I am wet through and
 through.
 May I offer you my um-
 brella?
 I will accept it with thanks.
 Do you see the rain-bow?
 Ah! yes, how beautiful
 it is!
 Where are the children?
 They are in the yard.
 Where are the pupils?
 They are at school.
 Has Phebe been out for a
 walk?
 Yes, she has taken a walk.
 Who was with her?
 Her aunt was with her.
 Did she find any flowers?

Հասա մանուշակ դտաւ.
 Վարդ մը չունեցաւ.
 Այո՛, վարդ մըն ալ ունէր.

She found many violets.
 Has she not had a rose?
 Yes, she had a rose too.

13.

Օտարականը հասաւ (or ժա-
 մանեց).
 Այո՛, երէկ հասաւ.
 Քանի՞ սպասաւոր ունի.
 Երկու կամ երեք հասա ունի.
 Իշխանը մեկնած է.
 Դեռ մեկնած չէ.
 Ե՞րբ պիտի մեկնի.
 Վաղը պիտի մեկնի.
 Ժամը քանի՞ն պիտի մեկնի.

Has the stranger arrived?
 Yes, he arrived yesterday.
 How many servants has he?
 He has two or three.
 Has the prince gone away?
 He has not yet set off.
 When will he leave?
 He will go away to-morrow.
 At what o'clock will he set
 out?
 At 8 o'clock.
 Where is he going?
 He is going into the country.
 Has he a castle in the coun-
 try?
 He has a very beautiful
 castle there.

14.

Երեզակը մեծ է.
 Խիստ մեծ է. երկրէն շատ
 աւելի մեծ է.
 Լուսինն ալ երկրէն մեծ է.

Is the sun large?
 It is very large; it is much
 larger than the earth.
 Is the moon also larger
 than the earth?

Ընդ հակառակը, երկիրը ւո-
 նէն աւելի մեծ է.
 Քանի՞ տարեկան ն էք, Յովէփ.
 Տասներկու տարեկան եմ.
 Եղբայրդ քանի՞ տարեկան է.
 Քսան տարեկան է.
 Ե՞րբ ծնած է.
 Անիկա ծնած է հազար ութ-
 հարիւր եօթանասուն եւ
 ինը Յունուար տասնին.

On the contrary, the earth
 is larger than the moon.
 How old are you, Joseph?
 I am 12 years old.
 How old is your brother?
 He is 20 years old.
 When was he born?
 He was born on the tenth
 of January 1879.

Ո՞ր օր.
 Մայիս 25 ին.

On what day?
 On the 25th of May.

15.

Ո՛չ առած է մկրասս.
Օրիորդ էլիզա առած է զայն.
Ինչո՞ւ առած է զայն.
Իրենը դատած չէ.
Չերինը ինձ փոխ կու տայ.
Հաճութեամբ. ահաւասիկ.

Մասնոցդ կ'ուզե՞ս.
Այո՛, կ'ուզեմ զայն.
Կ'ուզէ՞ք բան մը կարել.
Քանի մը շապիկ պիտի կարեմ.
Որմէ՞ կարել սովընցար.

Գերձակուհիէ մը.

Who has taken my scissors?
Miss Eliza has taken them.
Why has she taken them?
She has not found her own.
Will you lend me yours?
With pleasure; here they
are.

Do you want your thimble?
Yes, I want it.
Will you sew anything?
I will sew some shirts.
From whom have you learnt
to sew?
From a seamstress.

16.

Ընելու շատ բան ունի՞ք.
Այո՛, ընելու շատ բան ունինք.

Ընելու այսբան հրահանգ կ'ու-
նենա՞ք միշտ.

Ո՛չ միշտ.

Սովընը բառեր ալ ունի՞ք.

Ստուգիւ, եւ ո՛չ մէկ լեզու
կրնանք հասկնալ առանց
բառեր սովընը.

Ամեն օր քանի՞ բառ սովըն-
լու էք.

Պարագաներէն կախում ունի:
Երբեմն 15 էն քան. եր-
բեմն ալ աւելի.

Have you much to do?
Yes, we have a great deal
to do.

Have you always so many
exercises to do?

Not always.

Have you also any words
to learn?

Certainly, we can under-
stand no language with-
out learning words.

How many words have you
to learn every day?

It depends on circumstan-
ces. Sometimes 15 to 20,
sometimes also more.

17.

Կ'ուզէ՞ք հետս պտոյտ մը ընել
հիմա.

Այր ցաւիմ օր ժամանակ չու-
նիմ հիմա.

Will you take a walk with
me now?
I am sorry, I have no time
now.

Ճաշէ վերջ կ'ուզէ՞ք հետս
պտոյտ մը ընել.

Հաճութեամբ, զձեզ առնելու
պիտի գամ.

Ժամը քանի՞ն պիտի գար.

Ժամը վեցէն քիչ վերջը պիտի
գամ.

Երէկ որո՞ն հետ պտոյտի (որ
չըջագայութեան) ելար.

Քեռորդուցս հետ.

Քեռորդիդ դեռ չմեկնեցա՞ւ.

Ո՛չ, անիկա հոս է տակաւին.

Ե՞րբ պիտի մեկնի.

Անոր մեկնելու օրը որոշուած
չէ տակաւին.

Երկայն ճամբորդութիւն մը
պիտի ընէ.

Անիկա պիտի ճամբորդէ Ֆրանս-
սացի մէջ եւ պիտի չվերա-
դառնայ մինչեւ երկու ամիս.

Will you take a walk with
me after dinner?

Willingly, I shall come for
you.

At what o'clock will you
come?

I shall come a little after
six o'clock.

With whom did you take
a walk yesterday?

With my nephew.

Has your nephew not yet
left?

No, he is still here.

When will he set out?

The day of his departure
is not yet fixed.

Will he make a long jour-
ney?

He will travel in France,
and will not be back
again for two months.

18.

Չէ՞ք գիտեր թէ ուր է գըւ-
խարկս.

Ո՛չ, չեմ գիտեր.

Սպասաւորը անոր ուր ըլլալը
գիտե՞ք.

Ան ալ չի գիտեր.

Կանխաւ հարցուցի՞ք իրեն.

Հաւանական է սպասուհին գի-
տէ.

Կարելի է որ գիտէ, քանզի ա-
նիկա մաքրեց ձեր սենեակը.

Հաճեցէք կանչել զինքը.

Ի՞նչ կը հրամէք, Տէր.

Ո՛ր դրած էք գլխարկս.

Do you not know where
my hat is?

No, I do not.

Does the servant know
where it is?

He does not know either.

Have you asked him al-
ready?

Perhaps the maid-servant
knows.

It is possible that she does,
because she has cleaned
your room.

Call her, please.

What is your pleasure, Sir?

Where have you put my
hat?

Հանդերձանոցը դրած եմ.	I have put it in the wardrobe.
Որո՞նչ մէջ.	In which?
Այս հանդերձանոցին մէջ.	In this wardrobe.
Հիմա հոն չկայ.	Is it no longer there?
Տակաւին չնայեցայ հոն.	I have not yet looked there.
Ո՞ւր է բանալին. ո՞ւր դրած էք զայն.	Where is the key? Where have you put it?
Գամէն կախած եմ.	I have hung it on the nail.
Հոն կախուած չէ.	It is not hanging there.
Վար ինկած ըլլալու է ուրեմն.	Then it must have fallen down.
Ահաւասիկ.	There it lies.
Վերցուցէք, եթէ կը հաճիք.	Pick it up, if you please.

19.

Ո՞վ շինեց (or կառոյց) այս տունը.	Who has built this house?
Պ. Միւլլեր անուն մէկը.	A certain Mr. Müller.
Անիկա անձամբ կը բնակի անոր մէջ.	Does he inhabit it himself?
Ո՛չ, անձամբ չի բնակիր անոր մէջ.	No, he does not live in it himself.
Ո՞ւր կը բնակի ուրեմն.	Where does he live then?
Ուրիշ փողոց մը կը բնակի.	He lives in another street.
Ուրիշ տուներ ունի՞.	Has he any other houses?
Այո՛, երեք տուն ունի.	Yes, he has three houses.
Հարուստ է.	Is he rich?
Այնպէս կ'ըսեն, բայց չեմ հաւատար.	They say so; but I do not believe it.
Իր կինը կ'ապրի՞ (or ո՞ղջ է) տակաւին.	Is his wife still living?
Ո՛չ, մեռած է.	No, she is dead.
Շատո՞նց մեռած է.	Is it long since she died?
Երեք տարի առաջ մեռաւ.	She died three years ago.
Ի՞նչ էր տարիքը or քանի՞ տարեկան էր.	What was her age?
Երեսունեւեօթը տարեկան էր.	She was 37 years of age.

20.

Գրացւոյս մեռնիլը լսեցիք.	Did you hear that my neighbour has died?
Ո՛չ, Տէր, չստեցի. ե՞րբ մեռաւ.	No, I have not heard of it; when did he die?
Անցեալ գիշեր մեռաւ.	He died last night.
Ի՞նչ հիւանդութենէ մեռաւ.	Of what illness did he die?
Ժանտառենդէ մեռաւ.	He died of the typhoid fever.
Ո՞րչափ ատեն հիւանդ եղաւ (or պառկեցաւ).	How long was he ill?
Վեց շաբաթ հիւանդ պառկեցաւ.	He was ill for six weeks.
Չէր բարեկամն էր.	Was he your friend?
Այո՛, լաւագոյն բարեկամն էր.	Yes, he was my best friend.
Ո՞ւր ծանօթացաք անոր հետ.	Where did you make his acquaintance?
Ատանայի մէջ ծանօթացայ անոր հետ.	I made his acquaintance at Adana.
Ատանայի մէջ շատ ծանօթներ ունիք.	Have you many acquaintances at Adana?
Քանի մը հատ ունիմ. շատերը մեռած են.	I have a few; most are dead.

21.

Վաղը զիս տեսնել կու գա՞ք.	Will you come to see me to-morrow?
Այո՛, եթէ ժամանակ ունենամ.	Yes, if I have time.
Չէր քենին ալ պիտի գայ.	Will your sister-in-law come too?
Չեմ կարծեր որ գայ. բայց աներձագոս հետ պիտի գայ.	I believe that she will not come; but my brother-in-law will come with me.
Պիտի գնէիք այս ձին, եթէ ծախու ըլլալը գիտնայիք.	Would you have bought this horse, if you had known that it was to be sold?
Ո՛չ, պիտի չգնէի. ինձի հաճելի չի գար.	No, I would not have bought it; it does not please me.

Միշտ հայերէն պիտի խօսէիք, եթէ գիտնայիք զայն.	Would you always speak Armenian, if you knew it?
Միշտ պիտի չխօսէի, բայց երբեմն.	I should not always speak it, but sometimes.
Ֆրանսերէն չէք խօսիր.	Do you not speak French?
Ո՛չ, Տէր, բայց թուրքերէն եւ անկլերէն կը խօսիմ.	No, Sir, but I speak Turk- ish and English.

22.

Ժամացոյցի բանալիս պէտք ունիք տակաւին.	Do you still want my watch-key?
Ո՛չ, այլ եւս պէտք չունիմ անոր.	No, I do not want it any longer.
Չերինը կորսնցուցիք.	Have you lost yours?
Չեմ կրնար գտնել զայն.	I cannot find it.
Այս տղան նոր կօշիկի պէտք ունի.	Does this boy want new shoes?
Անիկա զոյգ մը նոր կօշիկի պէտք ունի.	He wants a new pair of shoes.
Իրենները մաշած են.	Are his worn out?
Այո՛, բոլորովին ծակծկած (or ծակերով լեցուն) են.	Yes, they are quite full of holes.
Որչափ հազաւ զանոնք.	How long has he worn them?
Երկու ամիս հազաւ զանոնք.	He has worn them two months.
Նոր զգեստի ալ պէտք չունի.	Does he not also want new clothes?
Այո՛, անիկա նոր վերարկուի մը եւ տաբատի մը պէտք ունի.	Yes, he wants a new coat and a pair of trowsers.

23.

Ի՞նչ բանի վրայ կը խորհիք.	What are you thinking of?
Ապագայիս վրայ կը խորհիմ.	I am thinking of my future.
Ի՞նչ բան խորհիլ կու տայ ձեր ապագային վրայ.	What makes you think of your future?
Պէտք է որ զբաղուիմ մը ընտ- րեմ.	I must choose a profession.

Ո՞վ կը փափաքի որ այդպէս ընէք.	Who desires you to do so?
Հայրս կը փափաքի.	My father does.
Հիմա որոշման մը յանգած էք.	Are you now decided?
Ո՛չ, դեռ որոշման մը յան- գած չեմ.	No, I have not yet decid- ed.
Եթէ ինձ խորհուրդ կը հարց- նէք, ես խորհուրդ կու տամ ձեզ որ վաճառական ըլլաք. քանզի ամբողջ աշխարհը բայ է վաճառականութեան. Շնորհակալ եմ ձեր խորհուր- դին համար.	If you ask my advice, I should advise you to be a merchant; for the whole world is open to com- merce. I thank you for your ad- vice.

III. Reading Exercises.

A. Prose.

1.

Կին մը հաւ մը ունէր, որ ամեն օր հաւկիթ մը կ'ածէր: Բայց կինը գոհ չէր անով. նէ կ'ուզէր օրը երկու հաւկիթ ստանալ, քանզի խիստ սուղ կը ծախէր զանոնք: Ուստի աւելի հաւկիթ ունենալու յուսով, պարարեց հաւը: Սակայն խաբուեցաւ. հաւը շատ գիրցաւ եւ ալ հաւկիթ չածեց:

Հարցարան. — Կին մը ի՞նչ ունէր: Հաւը ամեն օր քանի՞ հաւկիթ կ'ածէր: Կինը գոհ էր անով: Ինչո՞ւ գոհ չէր: Օրը քանի՞ հաւկիթ ստանալ կ'ուզէր: Աւելի հաւկիթ ունենալու յուսով ի՞նչ ըրաւ: Յաջողեցա՞ւ: Ինչո՞ւ չյաջողեցաւ:

2.

Թամանակաւ լոնտոնցի քաղաքապետ մը խնդրեց հեղինակէ մը որպէս զի ճառ մը գրէ իրեն համար՝ քաղաքապետարանին մէջ ատենախօսելու: «Պարտիմ նախ ճաշել ձեզ հետ, պատասխանեց նա, եւ տեսնեմ թէ ի՞նչպէս կը բանաք ձեր բերանը՝ գիտնալու համար թէ ի՞նչ տեսակ բառեր կը յարմարին անոր:»

Հարցարան. — Քաղաքապետ մը ի՞նչ խնդրեց հեղինակէ մը: Ո՞ր պիտի ատենախօսէր: Հեղինակը ի՞նչ պատասխանեց: Ինչո՞ւ համար նախ ճաշելու էր անոր հետ: Լոնտոն ո՞ր երկրի մայրաքաղաքն է: Անկլիա Եւրոպայի ո՞ր կողմն է:

3.

Մուրացկան մը ուրիշ մուրացկանի մը հանդիպելով՝ հարցուց անոր. «Ի՞նչ եղաւ Յովհաննէս՝ մեր վաղեմի բարեկամը»: «Աւա՛ղ, սիրելիս, պատասխանեց միւսը, հէգ Յովհաննէս կախուելու դատապարտուեցաւ, սակայն նա ազատեց իր կեանքը՝ բանտին մէջ մեռնելով:»

Հարցարան. — Մուրացկան մը որո՞ւ հանդիպեցաւ: Ի՞նչ հարցուց անոր: Յովհաննէս ի՞նչ բանի դատապարտուած էր: Ի՞նչպէս ազատեց իր կեանքը:

4.

«Ձեր ձեռքը չափազանց անհանգիստ կ'ընէ զիս, ըսաւ իշխան մը շատախօս մի անձի, որ ճաշի ատեն իրեն քով նստած՝ անընդհատ կը շաղակրատէր ձեռքի շարժումներով: «Իրօք, տէր իմ, պատասխանեց շաղկազիւր, սեղանին վրայ այնքան խռնուած ենք որ չեմ գիտեր թէ ո՞ր դնեմ ձեռքս:» «Բերնիդ վրայ դիր, ըսաւ իշխանը:»

Հարցարան. — Իշխան մը ի՞նչ ըսաւ անձի մը: Ի՞նչպիսի անձ մըն էր ան: Որո՞ւն քով նստած էր ան: Ի՞նչ կ'ընէր շաղկազիւր: Ի՞նչ առարկեց ան: Ի՞նչ թելադրեց իշխանը: Ի՞նչ ըսել կ'ուզէր անով:

5.

Վեր. (= վերապատուելի = doctor) Սաութհ, անգամ մը երբ կը քարոզէր Կարոլոս Բ. (= երկրորդ) ի առջեւ, դիտեց որ ինքնակալը եւ անոր բոլոր հետեւորդները սկսան մրափել: Քիչ վերջը լսելով որ անոնցմէ ոմանք կը խորդան, ընդմիջեց իր քարոզը եւ գոչեց. «Լորտ Լօտրուէյլ, կ'աղաչեմ արթնցէք. քանզի այնքան բարձր կը խորդաք որ պիտի արթնցնէք թագաւորը:»

Հարցարան. — Վեր. Սաութհ որո՞ւն առջեւ կը քարոզէր: Կարոլոս Բ. ո՞ր երկրի թագաւորն էր: Վերապատուելին ի՞նչ գիտեց եւ ի՞նչ ըրաւ: Որո՞ւ ուղղեց (addressed) իր խօսքը: Ի՞նչ ըսաւ Լորտ Լօտրուէյլը:

6.

✓ Ազնուական մը իր պալատին պատուհանը կեցած՝ տեսնելով որ իշապան մը անգթօրէն կը ծեծէ իր էջը, կը կանչէ եւ կ'ըսէ. « Կը բաւէ, կը բաւէ, ձեռքդ քեզի քաշէ, սրիկայ, եթէ ոչ կուգամ կը խարաղանեմ զքեզ »: « Կերեցէք, աղնիւ պարոն, կը պատասխանէ իշապանը, չէի գիտեր որ էջս ազգականներ ունի արքունիքի մէջ »:

Հարցարան. — Ո՛ր կեցած էր ազնուական մը: Զո՞վ տեսաւ: Ի՞նչ կ'ընէր իշապանը: Ի՞նչ սպառնացաւ իշապանին: Ի՞նչ հեգնական պատասխան տուաւ իշապանը:

7.

Ատենօք գիւղացի մը, որ Բարիդի Բօնթ-օ-Շանթ կամուրջէն կ'անցնէր, մի քանի խանութներու մէջ վաճառք չնշմարեց: Հետաքրքրութենէ մղուած՝ միջնորդի մը խանութին մօտեցաւ եւ ապուշ նայուածքով մը հարցուց. « Պարոն, կը հաճի՞ք ըսել ինձ թէ ի՞նչ ապրանք կը վաճառէք »: Վաճառականը ուղելով զուարճանալ՝ հեգնաբար պատասխանեց մարդուկին. « Էշու գլուխ կը վաճառեմ »: « Խաչ որ, պատասխանեց գիւղացին, պէտք է մեծ խնդրանք ունեցած ըլլաք. քանզի կը տեսնեմ որ միայն հատ մը մնացած է ձեր խանութին մէջ »:

Հարցարան. — Գիւղացի մը ո՞ր կէտէ կ'անցնէր: Ո՛ր է Բարիդ: Ո՞ր պետութեան մայրաքաղաքն է: Գիւղացին ի՞նչ չնշմարեց: Ի՞նչ բանէ մղուեցաւ: Որո՞նք խանութին մօտեցաւ: Ի՞նչպիսի նայուածք մը ունէր: Ի՞նչ հարցուց: Վաճառականը ի՞նչ կերպով վարուեցաւ: Ի՞նչ էր գիւղացւոյն սրամիտ պատասխանը: Լաւ չպատասխանեց նա:

8.

Էշ մը սովալուկ գայլի մը հանդիպելու դժբաղդութիւնը ունեցաւ: « Գթա՛ ինձ, ըսաւ դողահար կենդանին, եղուկ անասուն մըն եմ. նայէ՛ թէ որքան խոշոր փուշ մը միտած է ոտքիս մէջ »:

« Յիրաւի կը վշտակրիմ քեզ, պատասխանեց գայլը, խղճմտօրէն խօսելով՝ զքեզ քու թշուառութենէդ զերծելու հարկագրուած կ'զգամ ինքզինքս »:

Գեռ խօսքը բերանն էր, եւ ահա կտոր կտոր ըրաւ աղերսարկու աւանակը:

Հարցարան. — Էշ մը որո՞ւ հանդիպեցաւ: Գայլը կո՞չտ էր: Ի՞նչ աղերսեց խեղճ էջը: Ի՞նչ միտած էր անոր ոտքին մէջ: Ի՞նչպէս պատճառաբանեց գայլը: Ի՞նչ եղաւ էշուն վախճանը: Կարելի՞ է անգութէն գութ յուսալ:

9.

Ընկերական ակումբի մը մէջ կին մը կը պատմէր թէ իր ամուսնին հետ կռիւ մըն է ունեցեր եւ ապա հաշտուելով՝ այրը ի յիշատակ ասոր ծառ մըն է անկեր: « Տեսա՞ր, ըսաւ կամացուկ մը, մի ուրիշ կին իր ամուսնին, եթէ մենք ալ ասանկ ըրած ըլլայինք, ցարդ գեղեցիկ անտառ մը ունեցած կ'ըլլայինք »:

Հարցարան. — Կին մը որո՞ւն հետ կռիւ ունեցեր էր: Ո՛ր կը պատմէր այդ մասին: Այրը ի՞նչ անկած էր ի յիշատակ հաշտութեան: Ուրիշ կին մը ի՞նչ յիշեցուց իր ամուսնին: Ի՞նչ ըսել կ'ուզէր աստով:

10.

✓ Օրիորդ մը ծովը ինկաւ. խեղդուելու վրայ էր, երբ Նիւֆաունտլէնտեան շուն մը ազատեց զանիկա: Զգայազերկ տուն տարուեցաւ. երբ սթափեցաւ, յայտնեց թէ որոշած էր ամուսնանալ իր ազատարարին հետ: Հայրը ըսաւ թէ անկարելի էր այդ: « Ամուսնացած է », հարցուց աղջիկը: « Ո՛չ, բայց ազատարարդ շուն մըն է »:

Հարցարան. — Օրիորդ մը ո՞ր ինկաւ: Ո՞վ ազատեց զինքը: Ի՞նչ վիճակի մէջ տուն տարուեցաւ: Երբ սթափեցաւ, ի՞նչ որոշում յայտնեց: Կարելի՞ էր ամուսնանալ իր ազատարարին հետ: Ինչո՞ւ կարելի չէր:

II.

✓ Գարեհ՛ Պարսկաստանի թագաւորը՝ տասը հազար տաղանթ մատուց Աղեքսանդրի, պայմանաւ որ Ասիան հաւասարապէս բաժնէ իրեն հետ: Իսկ մեծ յաղթականը պատասխանեց. «Երկիրը չկրնար երկու արեւ կրել, ո՛չ ալ Ասիա՝ երկու թագաւոր»: Բարմենիոյ՝ Աղեքսանդրի բարեկամներէն մին, որ լսած էր Գարեհի մատուցած պարգեւին մասին, ըսաւ. «Եթէ ես Աղեքսանդր ըլլայի, պիտի ընդունէի»: «Ես ալ պիտի ընդունէի, եթէ Բարմենիոյ եղած ըլլայի», պատասխանեց Մակեդոնիացի առիւծը:

Հարցարան. — Ո՞վ էր Գարեհ: Որո՞նք են Պարսկաստանի սահմանները: Ո՞վ էր Աղեքսանդր: Ո՞ր էր իր ծննդավայրը: Մակեդոնիա Եւրոպայի ո՞ր կողմն է: Գարեհ քանի՞ տաղանթ մատուց Աղեքսանդրի: Սոյն վերջինը ընդունեց առաջինն առաջարկը: Ի՞նչ պատասխանեց: Ո՞վ էր Բարմենիոյ: Սա ի՞նչպէս յայտնեց իր գաղափարը: Ի՞նչ էր յաղթականին պատասխանը:

12.

Երբ Լեհաստանի վերջին թագաւորը կը տիրէր, ապրտամբու թիւն ծագեցաւ իրեն դէմ: Ապստամբներէն մին լեհ իշխան մը՝ քսան հազար լիրա պարգեւ խոստացաւ թագաւորին գլխուն համար, եւ նոյն իսկ թագաւորին գրեց իր լորու թեանը մասին՝ զանիկա վախցնելու նպատակով:

Իսկ թագաւորը ամենայն հանդարտութեամբ գրեց անոր հետեւեալ կարճ պատասխանը. «Ստացայ ձեր նամակը եւ կարդացի զայն. ան բաւական հաճոյք պատճառեց ինձ, որ իմ գլուխս այդքան արժէք ունի ձեզ համար. սակայն կ'ապահովցնեմ զձեզ թէ ձերինն համար բնիոն մը անգամ չեմ տար»:

Հարցարան. — Լեհաստանի ո՞ր թագաւորին դէմ ապրտամբու թիւն ծագեցաւ: Ո՞վ էր ապստամբներէն մէկը: Այդ իշխանը ո՞րքան պարգեւ խոստացաւ: Ի՞նչ բանի համար էր այդ պարգեւը: Այդ մասին թագաւորին ալ գրեց: Ի՞նչ

նպատակով գրեց անոր: Թագաւորը յուզուեցաւ. վախցաւ: Ի՞նչ էր արքայական կարճ՝ բայց շանթաւորիչ պատասխանը: Ամեն գլուխ նոյն արժէքը ունի:

13.

Մեծն Փրեդերիկոս ծանր պարտութիւն մը կրեց Գօլինի մէջ: Ժամանակ մը վերջ, զօրահանդէսի մը ատեն, հեգնօրէն հարցուց զինուորի մը, որ խորունկ վէրք մը ստացած էր իր ծնօտին վրայ. «Բարեկամ, ո՞ր գարեջրատուն ստացար այդ ճանկուտութիւնը»: Զինուորը պատասխանեց. «Ստացայ զայն Գօլինի մէջ, ուր Ձեր Աեհափառութիւնը վճարեց ճաշացուցակին համար»:

Հարցարան. — Մեծն Փրեդերիկոս փայլուն յաղթութիւն մը ունեցաւ Գօլինի մէջ: Ե՞րբ տեղի ունեցաւ զօրահանդէսը: Այդ ատեն թագաւորը ի՞նչ հարցուց զինուորի մը: Զինուորին վէրքը թեթեւ էր: Ո՞ր ստացած էր զայն: Պատերազմի դաշտին վրայ ստացուած վէրք մը ամօթ է թէ փառք:

14.

Ազնուական մը՝ Լորտ Նորթի հետ միասին օթեակի մը մէջ նստած՝ չճանչնալով նորին լորտութիւնը, խօսակցութեան բռնուեցաւ անոր հետ, եւ տեսնելով երկու տիկիններ որ դիմացի օթեակը մտան, դարձաւ անոր ու այսպէս խօսք ուղղեց (addressed). «Խնդրեմ, տէր, կրնա՞ք տեղեկացնել զիս թէ ո՞վ է այն տղեղ կինը, որ ձիշդ հիմա ներս եկաւ»: «Օ՛, պատասխանեց նորին լորտութիւնը՝ խիստ զուարթօրէն, կրնամ, անիկա իմ ամուսինս է»:

Ազնուականը ամօթէն շիկնած թլուատելով պատասխանեց. «Տէր, բիւր ներում կը խնդրեմ ձեզմէ, ե՛... ս զա՛... ա... նիկա ըսել չե՛նեմ ուզեր. ես ը՛... ը՛... սել կ'ա՛... ո՛... զեմ այն ահռելի հրէշը, որ անոր հետ է»: — Նորին լորտութիւնը յարեց ժպտելով. «Անիկա ալ իմ դուստրս է»:

Հարցարան. — Ո՞վ նստած էր Լորտ Նորթֆիլդի հետ: Ուր նստած էին: Ո՞րը միւսին հետ խօսքի բռնուեցաւ: Խօսակցութեան միջոցին զորո՞նք տեսաւ աղնուականը: Ար ճանչնա՞ր զանոնք: Գեղանի՞ էին այն տիկիները: Որմէ՞ տեղեկութիւն խնդրեց: Ի՞նչպէս էր հարցման ոճը: Լորտը բարկացա՞ւ: Ի՞նչ պատասխան տուաւ: Աղնուականը ամօթահար չեղա՞ւ իր անխոհեմ հարցմանը համար: Իր սխալը դարմանելու համար ի՞նչպէս ինքզինքը չբժեղացնել ջանաց: Ո՞վ էր լրտուհւոյն քովի օրիորդը: Խոհեմական է անծանօթէ մը տեղեկութիւն խնդրել ուրիշ անծանօթի մը նկատմամբ:

15.

Այբի աղանի մը, որ առուակի մը եղերքը լաստենւոյ մը վրայ թառած էր, տեսաւ մեղու մը որ ջուրը ինկած՝ կը մաքառէր առուակին ալիքներուն դէմ, որոնք կ'սպառնային վարել տանիլ զինքը: «Սպասէ՛, խեղճնակ թռչնակ, ես քեզ նաւակ մը պիտի խրկեմ, որով կրնաս ազատիլ», գոչեց աղանին: Նա կտուցովը տերեւ մը փրցուց եւ վար նետեց: Մեղուն ազատեցաւ անով եւ շնորհակալ եղաւ իր բարերարին:

Շատ չանցաւ, եւ ահա որսորդ մը հասաւ հոն եւ հրացանը ուղղեց դէպ ի թռչունը: Երախտագէտ մեղուն տեսնելով վտանգը, որուն մէջ կը գտնուէր իր բարերարը, իսկոյն թռաւ եւ խայթեց որսորդին ձեռքը: Պո՛ւմմմ — գնտակը վթիպեցաւ եւ աղանին ազատեցաւ:

Հարցարան. — Աղանին ո՞ւր թառած էր: Հոնկէ ի՞նչ տեսաւ: Ի՞նչ բանի դէմ կը մաքառէր: Աղանին ի՞նչպէս քաջալերեց մեղուն: Նա ի՞նչ փրցուց: Ո՞ւր նետեց տերեւը: Անով ազատեցա՞ւ մեղուն: Շատ չանցած ո՞վ հասաւ հոն: Որսորդը ի՞նչով պիտի զարնէր թռչունը: Երբ մեղուն իր բարերարին մօտալուտ վտանգը տեսաւ, ի՞նչ րբաւ: Աղանին զարնուեցա՞ւ:

16.

Գիւղի մը մէջ դարբին մը մարդ մը սպաննած ըլլալուն՝ կախաղանի դատապարտուեցաւ: Տեղւոյն գլխաւոր գիւղացիները հաւաքուելով՝ խնդրեցին դատաւորէն որ դարբինը մահուան չդատապարտուի, քանզի նա տեղւոյն հարկաւոր էր եւ առանց դարբնի կարելի չէր ձիեր լուսնել, անիւներ նորոգել, եւայլն: Սակայն դատաւորը ըսաւ. «Ի՞նչպէս ուրեմն կրնամ գործադրել արդարութիւնը»: Մշակ մը պատասխանեց. «Տէր, գիւղին մէջ երկու ոստայնանկ կայ. ասանկ փոքր տեղւոյ մը համար մէկը բաւական է, միւսը կախէ:»

Հարցարան. — Ո՞վ մարդ մը սպաննած էր: Ի՞նչ բանի դատապարտուեցաւ դարբինը: Ի՞նչ ըրին գլխաւոր գիւղացիները: Ի՞նչ խնդրեցին դատաւորէն: Ի՞նչ առարկելով ասանկ խնդրեցին: Ի՞նչ ըսաւ դատաւորը: Ո՞վ պատասխանեց դատաւորին: Արդարութիւնը գործադրելու ի՞նչ ճամբայ ցոյց տուաւ մշակը:

17.

Գեորգ Ա. (առաջին)՝ Անկլիոյ թագաւորը՝ երբ անգամ մը կը ճամբորդէր դէպ ի Հանովը, Հոլանտայի մէջ գիւղակի մը պանդոկը իջաւ՝ ձիերը փոխել տալու համար: Նոյն միջոցին անօթի ըլլալով՝ երեք հաւկիթ բերել տուաւ ու կերաւ: Մեկնելու պահուն պայիկը դանդաղեցաւ նորին ղեկահառութեան թէ պանդոկապետը երկու հարիւր ֆիօրին կը պահանջէր հաւկիթներուն փոխարէն: Ինքնակալը կանչել տուաւ զանիկա եւ ըսաւ. «Ի՞նչպէս կ'ըլլայ, պարոն, որ երեք հանկիթի փոխարէն երկու հարիւր ֆիօրին կը պահանջես ինձմէ. արդեօք ատոնք այնքան հազուագի՞ւտ են հոս:» «Ո՛չ, տէր արքայ, պատասխանեց սրամիտ պանդոկապետը, հաւկիթները բաւական առատ են եւ աժան, բայց թագաւորները չափազանց հազուագիւտ են հոս, եւ պէտք է օգուտ քաղենք անոնցմէ, երբ բաղդը պատուէ զմեզ անոնց ներկայութեամբ:» Թագաւորը ժպտեցաւ եւ հրամայեց որ երկու հարիւր ֆիօրինը համրուի:

Հարցարան. — Անկլիա ո՞ւր է: Ի՞նչ է մայրաքաղաքին անունը: Քանի՞ միլիոն բնակիչ ունի: Ո՞ր գետին վրայ կանգնուած է: Գէորգ Ա. դէպ ո՞ւր կը ճամբորդէր: Ո՞ւր կանգ առաւ: Ի՞նչ բերել տուաւ ուտելու համար: Պանդոկապետը քանի՞ ֆիորին պահանջեց: Երբ հարցուեցաւ անոնց այնքան սղութեան պատճառը, ի՞նչ պատասխանեց ան: Ի՞նչ հրամայեց թագաւորը:

18.

Օր մը սատանան մարդու մը առջեւ ելաւ իր ամենաստակալի կերպարանքովը, եւ ըսաւ. « Հիմա պիտի մեռնիս: Բայց կրնամ քեզ շնորհել քու կեանքդ, եթէ սա երեք պայմաններէն մին ընդունիս. կամ հայրդ պիտի սպաննես, կամ քոյրդ պիտ ծեծես, կամ գինի պիտի խմես: »

« Որը ընեմ, մտածեց մարդը: Անկարելի է որ մեռցնեմ հայրս. ինքն է որ ինձ կեանք պարգեւած է: Քոյրս չար չըրկել ահոնելի բան է: Ուրեմն գինի կը խմեմ: »

Եւ գինի խմեց: Սակայն գինովեալուն պէս՝ սպաննեց իր հայրը եւ չարչոկեց իր քոյրը:

Հարցարան. — Ասիկա իրական պատմութիւն մըն է թէ աւանդութիւն: Սատանան որո՞նք առջեւ ելաւ: Կերպարանքը ի՞նչպէս էր: Ի՞նչ սպաննացաւ: Մարդուն կեանքը իրեն շնորհելու համար քանի՞ պայման առաջարկեց: Կրկնեցէք այդ պայմանները: Մարդը ի՞նչ մտածեց ատոնց մասին: Ո՞րը հաճելի եկաւ իրեն: Հետեւանքը ի՞նչ եղաւ:

19. Ուիլիամ:

Հայ գրարար լեզուի ամենէն ծաղկած ժամանակն է Ե. դարը, զոր Ուիլիամ կ'անուանէ պատմութիւնը: Այդ դարուն մէջ է որ գտնուեցան հայ գիրերը Սահակի եւ Մեսրոպի ձեռքով, եւ լոյս տեսան շատ մը հեղինակութիւններ ու թարգմանութիւններ, որոնց գլխաւորն է Աստուածաշունչը: Յաջորդ դարերուն մէջ աւելի փայլուն գրողներ ունեցած ենք արդարեւ, բայց ոչ որ կրցած է հաւասարիլ

այն լեզուին, զոր գրեցին առաջին թարգմանիչներէն Եղիկ Կողբացի եւ երկրորդ թարգմանիչներէն Եղիշէ:

20. Հայ Գիւրգէ:

Մեր այժմու գործածած տպագրական գիրերը թէպէտ Մեսրոպէան այբուբեն կը կոչուին, սակայն Մեսրոպի ձեւակերպած բուն գիրերը չեն. տասնեւվեց դարէ ի վեր հետադիմեալ կատարելագործուած են անոնք նոր ճաշակներու համաձայն: Մեսրոպեան գիրերուն սկզբնական ձեւը երկուսուսու կը կոչուի, որ մինչեւ իններորդ դար գործածուած է գրեթէ անփոփոխ: Իններորդ դարուն մէջ հնարուած է ֆլըն երկուսուսու, նախորդ տառերը քիչ մը կարճեցնելով ու կարգի դնելով: Իսկ տասներկուերորդ դարուն մէջ, զանոնք ալ աւելի կարճեցնելով՝ կազմակերպեցին Բուրբուրը, որ հետոհետէ բարեփոխելով՝ մեր այսօրուան գիրը եղաւ: Տասներկուերորդ դարուն մէջ աւելցած են Մեսրոպի գտած երեսունեւվեց տառերուն վրայ Օ եւ Ֆ գիրերը, որով այսօր երեսունեւութի կը հասնին անոնք:

21. Առաջին Աշխարհաբար Գիւրգէ:

Առաջին աշխարհաբար գիրը տպուած է վենետիկի մէջ տասնեւեօթերորդ դարուն վերջերը, 1685—1687: Այս գրքին անունն է Պարզաբանութիւն հոգեւորացի Պարթի, եւ հեղինակն է Յովհաննէս Հոլով, որ ասկէ զատ ունի նաեւ գրարար հեղինակութիւններ: Նահապետ Ջուղայեցի անուն անձ մը տպագրել տուած է այս գիրքը իր ծաղքովը, աշխարհաբար լեզուն ծաւալելու բաղձանքով: Բայց այդ աշխարհաբարը ոչ Ջուղայի ժողովրդեան բարբառն է, ոչ ալ Պոլսինը, այլ երկուքին խառնուրդը: Իսկ Միխիթար Արքայ գրած է առաջին քերականութիւնը, որուն համառօտութիւնը միայն հրատարակուած է:

Չարսի Կ. Տոնկլուս:

22. Սահակ Թառնի:

Գարնան առաջին օրէն սկսեալ՝ ամբողջ ամառը՝ արեւը մարը մտնելէն յետոյ՝ այգեստաններու հովանուտ հովտին մէջ տրտմագին ձայն մը կ'սկսի հնչել, Սահակ... Սահակ...:

Ոչ մէկը կրնայ ճշդել թէ ուրիշէ կուգայ այդ ձայնը: Ամբողջ հովտին մէջ ուր որ երթաս՝ ձայնը կայ ու կը հնչէ, բայց քանի կը կարծես թէ կը մտնես ձայնին, այնքան ձայնը կը հեռանայ քենէ, անգագար կրկնելով միեւնոյն մեղամաղձիկ ողբերգը, Սահակ... Սահակ... Սահակ...:

*

Վրսեն թէ այդ ձայնը յաւիտենական ողբերգն է վիպական թուռնի մը, որ ժամանակաւ մարդկային էակ մըն էր:

Ատենօք մայր մը կար, գորովագութ մայր մը, որ միակ որդի մը ունէր, Սահակ անուն, խարտիշագեղ պատանի մը, որուն վրայ հոգի կուտար: Անքան բուռն սիրով կապուած էր անոր հետ: Ու մայր ու որդի իրարմով երջանիկ էին, շատ երջանիկ...:

Բայց, բարէ, այն ժամանակները սովորութիւն կար որ երբ կամուրջ մը կառուցուէր, ջուրերու ոգիները սիրաշահելու համար կը զօհէին այն առաջին անձը, որ նորաշէն կամուրջին վրայէն առաջին անգամ անցնէր: Երբ այս զօհը չըլլար, ջուրերը կը կատղէին եւ իրենց ամէհի կոհակներովը շուտով կը փլցնէին կամուրջը:

Խարտիշագեղ Սահակ, որ այս անգութ սովորութիւնը չէր գիտեր, սեւ օր մը, գիտելու գնաց այն կամուրջը որ գեռ նոր շինուած, լմնցած էր, եւ զուարթ, միամիտ, անցաւ կամուրջին վրայէն...:

Աւաղ, սովորութիւնը անողօք էր, Սահակ դժբաղդ զօհը եղաւ այդ նորաշէն կամուրջին:

Մայրը՝ անգիտակ սոյն ահուելի դժբաղդութեան, կը սպասէր որ իր որդին գայ, ու չէր ալ գիտեր թէ ուր գնացած է անի: Բայց ի զո՛ւր, խարտիշագեղ Սահակ ալ չվերա-

դարձաւ: Ու մայրը խենդի պէս չորս կողմը ինկաւ փնտռելու իր սիրական զաւակը... բայց տեղ մըն ալ չգտաւ զանի:

*

Ո՛վ գիտէ որքան ժամանակ պտըտեցաւ այս տարաբաղդ մայրը լեռներու եւ անտառներու մէջ՝ փնտռելով ու ողբալով իր սիրականին կորուստը: Օրին մէկն ալ, չենք գիտեր ի՞նչպէս, թեւեր առաւ եւ սլացաւ օդին մէջ:

Ու անկէ ի վեր գիշերուան մթութեան մէջ ինքզինքը ծածկած՝ կ'ողբայ իր սեւ ճակատագիրը եւ տակաւին կը փնտռէ իր սիրական զաւակը անգագար կանչելով տխրագին, Սահակ... Սահակ... Սահակ...: Յովհ. Գալսեան:

23. Ընտանեկան Յուր:

Ընտանեկան յարկը օթեւան մըն է նուիրական, որ իր մէջ կամիրօփէ ինչ որ սիրելագոյն է մարդկային սրտին: Ի՞նչ բան աւելի սիրելի քան հայր, մայր, եղբայր, քոյր, ամուսին, զաւակ, աւելի հեշտալի քան ասոնց սիրոյն փոխադարձ վայելումը, եւ աւելի սրբազան քան այն յիշատակներ, որոնք ասոնցմէ կուգան: Ընտանեկան յարկը կը բովանդակէ եւ կը բացատրէ այդ ամեն անոյշ բաները: Բոյն մըն է այն սիրաջերմ մարդկային էակին համար իր ամեն հասակներուն մէջ. անոր մէջ կը վայելէ խնամք, զոր ոչ որ դուրսը կարող է տալ անոր, սէր անսահման, որուն հետ կարող չէ բաղդատուիլ այդ յարկին օտար էակի մը յաճախ կեղծուպատիր բարեկամութիւնը:

Հոն կը հանգչի մարդ, հոն կ'սփոփուի: Հաճոյքները, զորս կը վայելէ մարդ անոր մէջ, անհամեմատ քաղցրութիւն մը ունին, եւ անբիծ անարատ են, մինչդեռ արտաքին զուարճութիւններ յաճախ պղտոր են եւ կը ձգեն իրենց ետեւ տխուր յիշատակներ: Ռ. Յ. Պերսպրեան:

24. Անան Լեւնի:

Տեսայ սոխակով լեռները Մայիսի մէջ, լեռներ դեռ կանաչ էին, թարմ եւ պայծառ:

Տեսայ լեռները, սաստիկ տաքերուն, զով էին եւ կանաչութիւնը թանձր գունով մը պատած էր ամեն կողմ:

Տեսայ լեռները Աշնան մէջ: Այդ տիրող կանաչութիւնը տեղ տեղ կարմրած էր պղնձագոյն: Բնութիւնը իր սքանչելիքը կը պարզէր այս փափուկութեամբ:

Անտառներու մէջ տերեւներ գալարուած ինկած էին գետին. խըշխըշացող, կակուղ յատակ մը կը կազմէին ատոնք. եւ ծառերէն շատեր իրենց պղնձի կարմիրով բուսական կանաչութիւնը գունաւորած են. գալարուած ինկած այդ տերեւներն ալ պղնձացած են:

Ճարտար վրձիններ պիտի դիտէին, պիտի ուսումնասիրէին շարունակ, աչքերը շլացնող նկարներ ընդօրինակելու եւ յօրինելու համար: — Արուեստին հրաշալի նախանձն է այդ:

Ձիու վրայ երբ կ'անցնէի անտառի ճամբաներէն, այդ վիթխարի եւ ճարտարարուեստ հովանաւորութեան մէջ, կը հիանայի սքանչելագործ մատին վրայ:

Ինչ գեղեցիկ են անտառները: Ծառերը ճամբու կրկին եղբրքներուն վրայ գէմդիմաց խնդուն՝ զերար գրկած կը համբուրեն. յաղթական կամարներ կը ձեւացնեն ատոնք, որոնց տակէն ժամերով կ'անցնիս ուռած կուրծքով. ամեն կողմ գեղեցկութիւն, գեղարուեստ, ոտքիդ տակն ալ այդպէս: — Խոնջանքս այն ատեն միայն կը հանգչէր:

Հանդիպեցայ այնպիսի ոստերու, որոնց վրայ ծառերու հիւսուած պսակները, գիծերն ու աղեղները՝ ամեն ձեւով ու մեծութեամբ, սքանչելիք էին:

Եւ ատոնք խոկմունք եւ սքանչացում միայն տուին ինձ:

Բարզէն Ժ. Վ. Կիլիկեացի:

25. երկր երկր:

Ինչու համար այնչափ տխուր ու տագոյն ես, փէրտինանդ: Անշուշտ գէշ լուրեր ինձ կը բերես:

— Տէր, ալ չեմ կրնար նաւաստիքը բռնել. թէ որ ծովեղբրքը չերեւնայ, ամեն բան լմնցած է. վասն զի ամենքը մէկ բերան քու արիւնդ կ'ուզեն:

Գեռ խօսքը բերանն էր, եւ ահա կատաղի ամբոխը հասաւ:

Անոնց աղաղակը՝ խաղաղ նաւահանգստին մէջ թափուող խոռվայոյզ ալիքներուն ձայնին կը նմանէր: Մատնիչ, դաւաճան, կը գոչէին, ո՛ր ես մեզ ըրած խոստումներդ: Ազատէ զմեզ անօթութենէ, եւ թէ որ չունիս, արիւնդ տո՛ւր որ խմենք:

Վսեմախոհ Գոյումպոս անոնց կատաղութեանը դիւցազնական քաղցրութեամբ մը պատասխան տուաւ:

— Թէ որ արիւնովս կրնաք երջանիք ըլլալ, ձերն է առէք. բայց թողէք, կ'աղաչեմ, որ արեւուն իր նուիրական ճառագայթներովը արեւելքը ոսկեզօծելը մէկ մըն ալ տեսնեմ: Եթէ վաղը ազատարար ափունք մը չերեւնայ, այն ատեն ես ձեզմէ մահս պիտի խնդրեմ. բայց մինչեւ այն ատեն նոյն ճամբուն հետեւեցէք եւ վստահ եղիք Աստուծոյ:

Գիւցաղին հանգարտ ու անխուով կերպարանքովը նորէն կը հանդարտին:

— Տէր, ըսածիդ պէս ըլլայ, կը կանչեն միաբերան, բայց թէ որ արեգակը առանց մեզի փրկութիւն ցուցնելու ելէ, անոր լոյսը վերջին անգամ տեսած պիտի ըլլաս:

Եւ արեգակը հորիզոնէն վար կ'իջնէր, վերջալոյսը գիշերուան տեղիք կուտար, եւ նաւապետին կուրծքը ճընշուած՝ չէր կրնար հանգիստ շունչ առնել:

Նաւուն ողնափայտը լայնածաւալ ծովը կը պատռէր կ'անցնէր, աստղերը մէկիկ մէկիկ կ'երեւնային, բայց, աւա՛ղ, յուսոյ աստղը բնաւ չէր երեւնար, երկիրն ու փրկութիւնը շատ հեռու էին: Տխուր գիշերը անքուն կ'անցնէր Գոյումպոս, հեռագիտակը ձեռքը եւ աչքերը անդադար արեւմուտք դարձուցած:

— Գէպ ի արեւմուտք, դէպ ի արեւմուտք թուր, ո՛վ նաւդ իմ հաւատարիմ: Գուն ես իդձերուս եւ ակնկալութեանցս նպատակը. օրհասական մտացմունքս ու սիրտս կ'ողջունեն զքեզ:

Բայց ի՞նչ ոտնաձայն է:

— Փերտինանդ, ինչո՞ւ աւելի տխուր ու դեղնած ես, ի՞նչ լուր կը բերես:

— Տէր, բանդ լմնցած է, ահա արեւը նուիրական ճառագայթներովը դրօշնի լուսաւորեց:

— Հանդարտ կեցիր, այս ճառագայթները Աստուծոյ ձեռքէն ելած են, որ մէկ բեւեռէն միւսը կը հսկէ, եւ որոնք որ իրենց յոյսը անոր վրայ դրած են՝ գիտէ անոնց առջեւ վերջին ճամբան բանալ: Մնաս բարով, բարեկամ, անդին ալ կը տեսնուինք:

Թուրքերու շկահիւնը օդը կը թնդացնէր, շղթաներ մեծաշառաչ կը պատրաստուէին. Գոլումպոս անխուով զինքը երկինքի ճամբորդութեան կը պատրաստէր, եւ ահա յանկարծ չորս կողմէն այս ցնծալից ձայնը լսելի եղաւ:

— Երկիր, երկիր:

Չոր ոչ զք կրցեր էր գուշակել, եւ Գոլումպոսի հանձարը համարձակեր էր յուսալու, նորածագ արեւուն ճառագայթներովը լուսաւորուած կ'երեւնար, եւ նաւաստիքը այն մեծ մարդուն ոտքը ինկած՝ իրենց շնորհակալութեան պաղատախառն ձայները ամենակարող Աստուծոյ կը բարձրացնէին:

Հասարակոյ Ա. — Դաւիթաման:

26. Անշուքի վերջուր՝ Բ:

Գալիկահար եւ մերամաղձիկ աղջկան մը տխուր՝ այլ թողիչ գեղեցիկութեանը կը նմանի աշնան սա վերջալուսային տեսարանը, զոր հիացման բուռն հրայրքով լեցուած կը դիտեմ հիմա. կը դիտեմ ճիշդ հոն՝ ուր արեւը մարը մըտնելու մօտ՝ սկսած է այլ եւս քիչ քիչ ժողովումներու իր ցանցնած ոսկի ցուրերը, եւ հոն՝ այդ անսահման կապոյտին վրայ, ամպերու շերտերը՝ նոյն ցուրերէն հրդեհուած այնքան գեղեցիկ, այնքան դիւրեմական...:

Եւ սարսաբեր սուր քամի մը կ'անցնի ծառերու վրայէն ու կ'իյնան անոնց տերեւները, որոնք չոր են եւ գունատ. մինչ վերջալոյսը կ'արձկէ իր յետին անզօր ցուրերը այդ

տերեւաթափ ծառերուն մէջէն, դաշտերուն վրայ դարկուն ու անծաղիկ...:

Ու ես յառած աչերս հոն՝ ուր հետզհետէ դողդոջուն վերջալոյսը կը մարի մայրամուտքի խորխտ լեռներու ետին՝ ալ ժողովումներով իր ցանցնած ոսկի ցուրերը. կը նայիմ, կը նայիմ շարունակ՝ սիրտս անցեալին տրտմալի միանգամայն քաղցր յիշատակներովը առի...:

Եւ այդ վերջիշումներով պարփակուած՝ կը խորհիմ պահ մը անցնող օրո՞ւն եւ անցո՞ցած օրերուս վրայ, որոնք ճիշդ այս պահուն կեանքիս քսանեւեօթը անդարձ տարիները կազմած են, ու կ'ըսեմ. « ի՞նչ է կեանք, եթէ ոչ իրագործուած յոյսերով եւ յուսախարութիւններով խառն Բէժ Երազ Բը, որ կուգայ ու կ'անցնի... »:

Պոլոս Գ. Միսնման:

27. Ընդհանր երգ:

(Թովմաս Հուտ):

Մասներն յոգնած ու մաշած, կոպերը ծանրացած կարմրած, կին մը ցնցոտիներով ծածկուած, որուն խեղճութեան դէմ հակապատկեր մըն էր իր դէմքը, նստած էր՝ յար շարժելով ասեղն ու դերձանը. կարելով կարելով, միշտ կարելով, թշուառութեան, անօթութեան եւ աճապարանքի մէջ, եւ իր տիրահնչուն ձայնովը կ'երգէր շանկին երգը:

Կարել, կարել, կարել. մինչ քաղաղը կը խօսի տանիքին վերեւ. կարել, կարել, տակաւին կարել մինչեւ որ աստղերը փայլին առաստաղին մէջէն. — Ո՛հ, գերութիւն է այս գերութիւն, միթէ Քրիստոնէի՞ աշխատանք է այս:

Աշխատէ, աշխատէ, աշխատէ, մինչեւ որ խելքդ դառնայ: Աշխատէ, աշխատէ, աշխատէ, մինչեւ որ աչքերդ պղտորին ու գոցուին: Թեզանիքը կարէ, օձիքը, աստառը կարէ. մինչեւ որ կոճակներուն հասնելուդ՝ քունէդ վար խնաս ու երազիդ մէջ ալ շարունակես կարել:

« Ո՛վ մարդիկ, որք սիրեցեալ քոյրեր ունիք, ո՞վ մարդիկ, որ մայրեր ու կիներ ունիք, կտաւ չէ՞ զոր կը հագնիք,

այլ մադկային արարածներու կեանք է. — կարէ, կարէ, միշտ կարէ, խեղճութեան, անօթութեան եւ աճապարանքի մէջ, կրկնակ թելերով կը կարես պատանքդ ինչպէս եւ շապիկ մը:

« Բայց ինչո՞ւ մահուան խօսքը կ'ընեմ, վտիտ, սոսկալի կմախքին խօսքը. անոր ահարկու դէմքէն չեմ վախնար ես. նա այնքան ինձ կը նմանի, ես այնքան կը նմանիմ անոր՝ ծոմապահութեան երկար օրերէ ետքը: Ո՛վ Աստուած, կարելի՞ բան է որ հացն այսքան սուղ ըլլայ, եւ կար կարող աղջկան միան ու արիւնը այնքան աժան ըլլան:

« Կարել, կարել, կարել. իմ աշխատութիւնս երբէք չթեթեւնար: Եւ ի՞նչ է անոր վարձքը, յարդէ անկողին մը, չոր հաց մը եւ ցնցոտիներ, սա ճեղքած առաստաղը, այս ցուրտ տախտակամածը, կոտրած աթոռ մը, եւ այնքան մերկ պատ մը. շնորհակալ եմ ստուերիս, երբեմն այն պատին վրայ տարածուելուն համար:

« Կարել, կարել, կարել, Գեկտեմբերի միգապատ օրուան մէջ. եւ կարել, կարել, միշտ կարել, երբ օդը պայծառ է եւ տաքուկ. երբ երգիքին եզերքը ծիծեռնակները կը կանչեն իրենց բոյնը շինելու, ինձ ցուցնելով արեւէն ոսկեղօծուած փետուրնին, եւ գարունէն ալ զգուիրս յիշեցնելով:

« Ո՛հ, իցի՛ւ թէ կարենայի շնչել զեփիւռին ու գարնանածաղիկին անո՛ւշ շունչը, կարենայի արեւը զգալ գլխուս վերեւ, ու խոտը ոտքիս տակ. կարճ ժամ մը միայն, մէկ ժամ կարենայի զգալ ինչ որ զգացի կարօտութեան տառապանքները ճանշնալ սկսելէ առաջ, երբ մէկ շրջագայութեան համար դեռ ճաշէ մը չէի զգուեր:

« Ո՛հ, կարճ ժամ մը միայն, մէկ ժամ կարենայի շունչ առնել, կարճ շունչ մը, ո՛չ թէ երջանկաւէտ արձակուրդ մը՝ սիրելու կամ յուսալու համար, այլ միայն հանգստեան ժամ մը վշտակրութեան համար, լալու համար քիչ մը, որով սիրտս կը թեթեւնար. բայց կողերուս տակ պէտք է որ դառն արցունքներս չորնան, զի մէն մի արտօսը կրնայ կասեցնել ասեղս եւ դերձանս:»

Թարգմաննեց Բիոգրամը Բեռլինս:

28. Գիւղի Եկեղեցին Է- Անոր Բահան:

Մեր գիւղի եկեղեցին հողակերտ ու փայտաշէն է, որ մի քանի տարի առաջ հազիւ հազ նորոգուեցաւ. տե՛ս, սեղան պարզ, անպաճոյճ, փայտակերտ, կոպիտ շինուած մի խաչկալ ունի, վէմ-քար ու մոմակալ աստիճաններ անշուք միջոտած կտաւով ծածկուած են. պատարագի ժամանակ հազիւ թէ երկու մոմ կը վառուին, ուրիշ ժամանակ բաւական է մի փայտէ ճրագակալ եւ վրան հողէ ճրագ բոլորովին ձիթոտած ու միջոտած. սեղանի տերունական պատկերը տես ի՞նչ անձեւ եւ անարուեստ է: Եկեղեցւոյ յատակը եւ սեղանի վրայ միայն փսիաթներ փռուած են: Գիւղական եկեղեցիներ մեծ մասամբ վերնատուն չունին, այր մարդիկ առաջ կը կանգնին, կիներ ետեւի կողմ:

Թողունք այս նիւթական անշքութիւնը, որ Աստուծոյ տիեզերական փառքին առաջ նշանակութիւն չունի, որուն աթոռ երկինք է եւ ոտքին պատուանդան՝ երկիր: Գանք բարոյական մասի նկարագիր հանել: Մի ծերունի քահանայ ունինք, ցուպը ձեռքը գողդոջելով հազիւ եկեղեցի կուգայ. աչքեր խառնակ խառնակ պէս վատատես եղած են ի վաղուց, բայց ինքն եկեղեցւոյ ժամերգութեան շատ բաներ գոց ըրած է եւ կը կարդայ. ինքն երկիւղած, բարի եւ ժողովրդասէր քահանայ մըն է:

Դ. չ.

29. Գիւղացի Է- Օյը:

(Առակ:)

Գիւղացի մը, որ արտեր ու ջաղացքներ ունէր եւ գիւղացւոց մէջ բաղդաւոր ու հարուստ մէկն էր, իր յաջողութեան բաղդը կը պարտէր այն սեւ օձին, որ ասոր տան մէջ կը բնակէր: Մէկ հատիկ զաւակ մը կ'ունենայ այս գիւղացին, եւ որովհետեւ օձը սովոր էր տան մէջ համարձակ շրջելու, երախան օր մը օձին հետ խաղալով՝ անոր պոչը իր արմիս մէջ սաստիկ կը ձգմէ. որքան կը ջանայ օձը՝ կարող չըլլար իր պոչը ազատելու տղուն ձեռքէն: Ճարը հատած կը խայթէ տղուն թաթիկը. տղան կը թողու պոչը, ու կը

Թունաւորուի միանգամայն. օձը իր խայթածին ու թունաւորածին հետեւանքը գիտնալով՝ կը փախչի տան մէկ անկիւնը կը կծկի. Ժամեր կ'անցնին, եւ տղան վերջապէս կը մեռնի:

Տղուն հայրը սաստիկ կսկիծէն ուրազը կը վերցնէ օձին կը զարնէ, օձին պոչը կը կտրի եւ օձը իր գլուխն ու մնացեալ մարմինը առած կը փախչի տունէն ու գիւղէն դուրս քարերու մէջ կ'ապրի: Օրեր կ'անցնին, բայց հետզհետէ այդ գիւղացւոյն բաղդը կ'աւրուի: Օր մը իր կնոջը հետ կը մտածեն. «Երթանք մեր օձը նորէն մեր տունը հրաւիրենք բերենք, որպէս զի մեր բաղդը վերադառնայ»: Եւ կ'երթան քարերու մէջ կը կանչեն իրենց օձը. ան պատասխան կուտայ. «Ինչպէս ձեզ՝ նոյնպէս ինձ փափաքելի է այդ, բայց ա՛լ անկարելի է. քանի որ դուք ձեր զաւկին մահը յիշէք եւ ես ալ իմ պոչը, իրարու հետ չենք կրնար հաշտ ապրիլ»:

9. Նպիսկ. Սրտաւնձտեսնաց:

B. Poetry.

1. Նապաստակ:

Ա՛յ նապաստակ իմ սիրուն,
Շո՛ւտ վերջ տուր այդ խաղերուն:
Ո՛հ, չէ՞ս տեսներ դու միթէ,
Որսորդը քեզ կը դիտէ:
Փախի՛ր, փախի՛ր, սիրելիս,
Որ չըլլայ թէ զարնուիս:

Նապաստակը խորտակ
Աչքերն դարձուց բոլորտիք.
Եւ ականջներն իր բարակ
Տնկեց, փախաւ շատ արագ.
Որսորդն ուղղեց իր հրացան —
Պ՛ու՛մմմ — զնդակ, վառօդ փճացան:

Միշիմար Պոնտապի:

2. Արեւոտէն Աղբի:

Փանօք քեզ, Յիսուս իմ մարդասէր,
Որ պահեցիր զիս այս գիշեր.
Տուիր անոյշ երազ ու քուն
Մինչեւ հասան ժամերն այգուն:
Պահէ՛ նաեւ այսօր ու միշտ
Ծնողքս ու զիս անփորձ անվիշտ.
Տո՛ւր որ ըլլամ անմեղ ամբիծ
Եւ արժանի սիրոյն Երկնից.
Արդիւնաւէտ եւ անգին
Ըլլան օրերն իմ կեանքին: Ամէն:

3. Երեկոյէն Աղբի:

Անցան ցորեկուան ժամեր լուսավառ,
Բամեր հաւքերու մտան իրենց թառ.
Մինչ կ'ուղեմ ես ալ մտնել անկողին,
Ի քուն փակել իմ խոնջ ականողին,
Նուիրեմ՝ քեզի, Աստուած կաթողին,
Էութիւնս համակ, իմ սիրան ու հոգին: Ամէն:

4. Սեղանի Աղբի:

Փանօք քեզ, ո՛վ Տէր,
Որ մեր սեղան
Քու բարիքներ
Միշտ կը տեղան:

Շնորհէ՛ նաեւ Տո՛ւր աղքատին
Հողւոյդ մնունդ Առօրեայ հաց
Որ յարատեւ Որ փարատին
Օրհնենք անունդ: Ամպեր վշտաց:

Ո՛հ, ապրինք յար
Փառքիդ համար: Ամէն:

5. Կալ-նն -- Մէհ-իւր:

Փռննջի մը մէջ, ուր ծաղիկներ շատ կային,
Կակաշն օր մը քովն էր ինկեր մեխակին.
Քիչ ատենէն անօր բուրումն էր առեր.
Օգտուիւր է իշտ ունենալ լաւ ընկեր:

Զասյեղ Կ. Տօնեղեան:

6. Երեւոյն-հին:

Երբ կը զարնես դու մանտօլին
Ու ես յուզուած ունկընդրեմ,
Կ'ըսեմ՝ երգն է պըպուզին
Որ գեղգեղէ այգուն դէմ:

Երբոր զարնես մանտօլին
Ինչ շեշտեր զերդ մարգարիտ
Մատիկներուդ տակ ծըլին,
Հատիկ հատիկ ու վըճիտ:

Երբ կը զարնես մանտօլին
Այնքան անոյշ մեղմօրօր,
Վեշտ ու ցաւեր կը հարին
Մոմիկին պէս Տիրամօր:

Բայց երբ զարնես մանտօլին՝
Վսեմապէս կորովի,
Կարծես շանթեր թաւալին,
Անըզգան ալ խըռովի:

Երբ նուագես մանտօլին՝
Խոնարհիմ քու առջեւ ես,
Չի սեւ աչքերդ փայլին
Ներշնչուած քրմուհւոյն պէս:

Քու ձեռքիդ մէջ մանտօլին
Որփէօսի հոգին է.
Հրեշտակներն ալ կ'զմայլին
Նախանձին քեզ, Աթինէ:

Երբոր զարնես մանտօլին,
Յետոյ յոգնած մըրափես,
Այդ տեսքն է էն սըխրալին...
Կ'ապշինք որ դեռ մանուկ ես:

(Մասիս)

Մ. Աճառեան:

7. Ծ-ը:

(Հին սուտի:)

“Կաղնի մ'եմ ես յաղթ ու վըսեմ,
Բարձր, հաստարմատ եւ հուժկու,
Գըլուխս հասնի ամպերու սեմ,
Ծաղրէ կայծակն ահարկու:

“Իմ թանձր ու թաւ ոստոյ մէջէն
— Անյաղթ մազեր Սամփսոնի, —
Վայրագ հովեր ի զո՛ւր փըշեն,
Յորոց աշխարհ սասանի:

“Արեւ, անձրեւ, ձիւն ու կարկուտ,
Տարերց զայրոյթն, ոխ ու քէն,
Չեն խորտակեր ոյժս անկապուտ,
Ես չեմ վախնար երկինքէն...:

“Ճիւղերուս մէջ պատըսպարին
Թռչնոց բոյներ բազմաթիւ,
Որոնց զուարթ երգ ու պարին
Ականջ գընեմ ցայդ ու տիւ:

“Շուքիս ներքեւ հովիւք յամեն,
Մոռնան վեշտ, ցաւ, ամեն բան,
Մինչ փառքս երգեն սարեակք ամեն
Եւ սոխակներ օրհնաբան:

“Ոտքերուս տակ բոյսեր բոլոր,
Թըզուկ, գաճաճ են շնչին,
Որք ուշ կամ վաղ, որք մոլոր,
Կոտրին, փըշըին, կորընչին:

“Ես անսասան եւ պերճ կոթող,
Ապրիմ, տեւեմ ծառ հըսկայ.
Զիս տապալող կամ ինձ յաղթող
Աշխարհիս մէջ ոչինչ կայ:”

— Մայր բընութիւնն արդար կիրքով
Անոնց դէմ որ յոխորտան,
Հըպարտ ծառին արմատին քով
Որդ մը դըրաւ անպիտան:

Աղերս. Գ. Փսալմեան:

8. Աւրդին Փռւշը:

Ինչո՞ւ հայրիկ, — Ոչ վարդ միայն
Կ'ըսէր Յարիկ, Այլ ամեն բան
Վարդը քընքուշ է երկնից տակ
Ունի սուր փուշ: Փըշոտ, որդեակ:

Երկինքն հոն վեր
Բուսած վարդեր
Չունին բիծ, փուշ,
Են միշտ քընքուշ:

Հ. Արսէն Դազիկեան:

9. Խաղողը:

Տերեւներուն մեջէն բարակ,
Որք սընդուսի կը նմանին,
Կուռ ողկոյղներ սեւ ու ճերմակ
Վար կը կախեն հատիկներին:

Ոմանք երկայն, ոմանք կըլոր,
Մանրիկ, փայլուն եւ լուսանցիկ,
Տերեւներուն վըրայ խոշոր՝
Կը կարծըին բանուած ծաղիկ:

Արցունք են թէ շաղի կաթիլ,
Ամպին ցանցէն ցօղուած շիթ շիթ,
Զըմրուխտ արդեօք, վարդ նորածիլ,
Կամ աստղերէն ինկած ժըպիտ:

Անոնք արցունք չեն, ոչ գոհար,
Ոչ ալ ծաղիկ, ոչ ալ կիտուած.
Անուշ խաղող են զովարար,
Միրգ, զոր միայն օրհնեց Աստուած:

Զայն շինեցին լոյս հրեշտակներ
Կուրբ մատներովն իրենց ճարտար,
Այգիներուն աշնան նուէր,
Սիրուն տղաք, ձեղի համար:

Զապէշ Կ. Տօնկեան:

10. Յոյոյ Թուշն:

(Աւանդավէպ):

Զըքնաղ առտու մը գարնան
Ցօղոտ, կիսալոյս,
Աղուոր աղջիկ մ'անըման,
Հարսնցու մի կոյս:

Լոգարանին մէջ մինակ,
Անփոյթ պջըանքով,
Կը լուացուի ու ճերմակ
Շուշան մ'է տեսքով:

Մազերն սիււռ ոսկեղօծ՝
Կը սանդրէ անի,
Ու կը սարսուան լանջըը հոծ
Եւ պորտն հոլանի:

Ու վարսերը կը ցրուին,
Վիժակ՝ սոնապան՝
Ծըփալով շուրջն իր մարմնին,
— Խորան մաքրութեան:

Այլ բաղնիքին կիսաբաց
Դունէն՝ աղբրկան
Եղբօր աչքն է հանդիպած՝
Քրքոջ մերկութեան . . . :

Օ՛հ, ի՛նչ ամօթ, Աստուած իմ,
 Փրօկէ, փրկէ զինք.
 «Թռչուն մ'ըլլամ ու թռչիմ
 Երկինքէ երկինք, . . .»

Եւ աղուորը սարսուազին
 Յանկարծ կ'առնէ թեւ,
 Մոռցած սանտրը դեռ գլխին՝
 Մազերուն վերեւ:

✱

Յոպոպ թռչունն է այսօր
 Միրուն աղջիկն այն,
 Բըբուկն ալ՝ սանտրը անոր,
 Ըստ աւանդութեան:

Արտաշէս Յարութիւնեան:

II. Լ-էլլայ:

(Հ. Հայնէ:)

Է՛ր, չը գիտեմ, տխուր եմ այսքան,
 Անյայտ է ինձ վշտիս պատճառ.
 Ձըրոյց մը հին վաղընջական
 Միտքս է ինկեր, չերթար՝ յամառ:

Ձով է օգը, ու կը մթնէ,
 Եւ Հռնոս հոսի անխռով,
 Լեռան կատար բոցագոյն է
 Արփուղն վերջին նըշոյներով:

Հըրաշագեղ ու աննրման
 Աղջիկ մը հոն վերն է նստել.
 Չարգերն ոսկի կը շողշողան,
 Կը սանտրէ մաղն իր ոսկեթել:

Կը սանտրէ զայն սանտրով ոսկի,
 Ու մի եւ նոյն ատեն կ'երգէ.
 Կը խըռովի երգէն հոգի,
 Ա՛յնքան մոգիչ կ'եղանակէ:

Իր կուրին մէջ նաւաւարը
 Վառի տենչով մը մոլեգին.
 Ա՛լ չի տեսներ խուժն ու ժայռը,
 Միայն ի վեր աչքերն հային:

Ալիք՝ կարծեմ թէ հուսկ ապա
 Կուլ կուտան նաւն ու նաւաւար,
 Ու Լոռէլայն է որ կ'ըլլայ
 Իրեն երգովն անոր պատճառ:

Ռ. Յ. Պէրպէրեան:

12. Ի՛մ Մահը:

Եթէ տըժգոյն մահու հրեշտակ
 Անհուն ժպտով մ'իջնէ իմ դէմ . . .
 Շողիանան ցաւքս ու հոգիս,
 Գիտցէք որ դեռ կենդանի եմ:

Եթէ սընարըս՝ իմ տիպար
 Մոմ մը վըտիտ ու մահագէմ,
 Ո՛հ, նըշուլէ ցուրտ ճառագայթք,
 Գիտցէք որ դեռ կենդանի եմ:

Եթէ ճակտովս արտօսրագօծ
 Ձիս պատանի մէջ ցուրտ զերդ վէմ
 Փաթթեմն, դընն սեւ դագաղը,
 Գիտցէք որ դեռ կենդանի եմ:

Եթէ հնչէ տխուր կոչնակ՝
 Թըթուուն ծիծաղն մահու դըժխեմ,
 Դագաղս առնէ իր յամըր քայլ,
 Գիտցէք որ դեռ կենդանի եմ:

Եթէ մարդիկն այն մահերգակ՝
 Որք սեւ ունին եւ խոժոռ դէմ՝
 Համասրփունն խունկ ու աղօթք,
 Գիտցէք որ դեռ կենդանի եմ:

Թէ յարգարեն իմ՝ հողակոյտ,
Եւ հեծեծմամբ ու սրգալէն
Իմ սիրելիքը բաժնուին,
Գիտցէք որ միշտ կենդանի եմ:

Իսկ աննըշան եթէ մընայ
Երկրի մէկ խորշն հողակոյտն իմ,
Եւ յիշատակս ալ թառամի,
Ա՛հ, այն ատեն ես կը մեռնիմ:

Պ. Դոռնեան:

13. Տ֊դ֊ն֊է֊ր֊:

Աշնան չորցած թուփերու հետ
Հովիկն այն ալ քըշեց տարաւ.
Վաղաթարշամ ծաղիկն անհետ,
Գեռ չը բուրած իսպառ կորաւ:

Սեւ գերեզման մը փորեցին,
Լացող չեղաւ անոր վըրան.
Սիրոյ համար ծընած հոգին
Անսէր իջաւ ի գերեզման:

Կոյիսն Մկրտչեան:

14. Չ֊ն֊ը:

Ակնախրտիղ անբըծութիւն մը վերէն
Երկնից վըճիտ բարձրութենէն կ'իջնէր վար,
Վարանելով, օրօրուելով, ծուլօրէն,
Քալուածքին պէս կնոջ մարմնեղ եւ ըստուար:

Ու փողոցին մայթին վըրայ կը փռուէր
Ճերմակութիւնն իրեն քնքուշ՝ ցեխին քով.
Ոտքերու տակ կը կոխկըստուէր, կը լըուէր,
Անտրտունջ միշտ ու քիչ մըն ալ հաճոյքով:

Վերէն հիմա ձիւնը առատ կը մաղուէր,
Յօժարակամ թողլով եթերը կապոյտ.
Անձնամատոյց կ'ինն էր ան որ կը թաղուէր
Փոսի մը մէջ ցեխի, անհոգ ու անփոյթ:

Գ. Զօհրասպ:

15. Լ֊ւ֊ն֊եր֊:

Առտըւան մեղմ սիւքին տակ,
Մեղմ՝ համբոյրին պէս կոյսի,
Կը գողգըղան մեկուսի
Լուրթ լեւակներն ու ճերմակ:

Մեղմ՝ համբոյրին պէս կոյսի,
Առի անոնց բոյրն յըստակ.
Լուրթ լեւակներն ու ճերմակ
Տարփոտ լանջեր են՝ ըսի:

Առի անոնց բոյրն յըստակ,
Ինչպէս հեւք մը նոր հարսի.
Տարփոտ լանջեր են՝ ըսի,
Յուրբերն այգուն, լոյծ լեւակ:

Ինչպէս հեւք մը նոր հարսի՝
Լեւակն հեշտանք մըն է տաք.
Յուրբերն այգուն, լոյծ լեւակ,
Պզտիկ ծովեր են վարսի:

Վահան Մարտիրոս:

16. Բ֊ն֊լ֊ն֊:

Դասարանի ժամերէս վերջ սըրընթաց,
Երբ կը դառնամ տուն՝ մըտքով խոնջ ու ցընդած,
Հաղիւ եմքին կ'անցունեմ դրան Բ֊ն֊լ֊ն֊,
Ջուխտ աստղիկներ յանկարծ առջիս կը փայլին,
Հրեշտակիկներ անթեւ՝ Լ֊ւ֊ն֊եր֊ ու Նը֊ւ֊ր֊դ֊
— Մին՝ շահոգրամ բուրեղ, քնքուշ՝ միւսը վարդ —
« Հայրիկս եկաւ, Մայրիկ » — յանկերգը կրկին
Իրենց երգին — կ'ընէ իմ տունըս՝ երկին . . .
Եւ կը մոռնամ խոնջանք, հոգ, վեշտ, ամէն ինչ,
Մինչեւ աչքերս ծանրանան քաղցր ի նինջ . . . :

Չըզուած կեանքի խուլ ժըխորէն անխորժ,
 Կ'առանձնանամ խըցիկիս մէջ՝ — լըռիկ խորշ —
 Պղտիկ քանիւ մը դառնալով կամացուկ՝
 Ինձ կը բանայ գրադարանիս փեղկեր զոյգ:
 Ա՛հ, հոգեցունց, նըւիրական այդ պահուն՝
 Խորհուրդներու խորին՝ անձիր ու անհուն
 Ի՛նչ աշխարհներ — համայնացոյց Աբարդին —
 Կը թաւալին՝ անթարթ աչացրս առջին . . . :
 Եւ կը սկըսիմ ես ալ դառնալ անոնց հետ,
 Մինչեւ անձուկ մըրորի միտքրս անհետ . . . :

Անցեալն՝ որ դառն՝ ոմանց, այլոց՝ անուշ էր —
 Սիրտս ու հոգիս չարչըրկող սրբան յուշեր
 Արդեօք թողած է գանկիս տակ, ո՞վ գիտէ . . .
 Կրնամ՝ զանոնք մոռնալ վայրկեան մը միթէ . . . :
 Դեբէ՛ան . . . ցընդում մ'ըստուերներու որ խուսին —
 Կրկնապատկէ իղձերս — վիշտերս խօլ ու սին —
 Բայց երբ ուղղեմ անզօր նայուածքրս հեռուն՝
 Անպարագիր հորիզոնին սեւեռուն՝
 Ո՛ւր՝ կեանք, երազ իրար գրկած կը հալին,
 Ո՞վ տայ պիտ' ինձ ապագային քանալին . . . :

Ա. Կ. Կիրայեան:

17. Սիրան:

Գիշերն աստղեր ու լուսնակ,
 Յերեկն ալ ցոլքն արեւուն
 Կը ցոլացնէ շարունակ
 Երկնից կապոյտն անհուն,

Թափանցիկ:

Թռչող ամպերն սպիտակ,
 Ծառեր, թռչունք ու մարդիկ
 Կը ցոլացնէ լուրթ — լըծակ
 Իր ալեաց մէջ հանդարտիկ

Թափանցիկ:

Պատկերները շքեղ անթիւ,
 — Երկնից, ծովուն, ցամաքին —
 Կը ցոլացնէ ցայգ ու տիւ
 Պատուհանին ապակին

Թափանցիկ:

Բայց, ի՛նչ անմեղ սիրտ մ'անվիշտ,
 Հոգի՛ մ'անբիծ, անարատ,
 Կը ցոլացնեն, Մանկի՛կ, միշտ
 Ժպտող աստղերը ջուխտակ

Թափանցիկ:

Ա. Կ. Կիրայեան:

18. Յախորհներ:

Երկնքի չափ ի՛նչ կայ խոր,
 Ի՞նչ օդի նման կենսորը,
 Հզօր ի՛նչ կայ քան զէր,
 Ծովու պէս ի՛նչ մշտերեր.
 Երկրի զոյգ հաստատուն,
 Ի՞նչ արեւի պէս հրարուն
 Կրօնքի նման սուրբ ու խոր,
 Քան զլուսին ի՛նչ աղուոր.
 Իղձի պէս ի՛նչ կայ հարուստ
 Ի՞նչ գոյութեան զոյգ անուստ.
 Այս ամենուն մէջ, ո՛հ, ի՞նչ
 Հաստէին ցոլքին պէս կայ ջինջ:

Յ. Գ. Մ.:

19. Պարտիքի Մահ:

Մի՛ լաք, հայր իմ ու մայրիկ,
 Կոյս, մի՛ լաք, թէ երթամ
 Հեռու երկիր պանդխտիկ,
 Այլ շուտով ետ դառնամ.
 Ո՛հ, մէկ աւանդ սիրական
 Տո՛ւր ինձ, մայր, քու համբոյր:
 Առաւ համբոյրն ու դնաց.

Այլ ի տար աշխարհին
 Թուաւ արեւն իր կենաց
 Ի ծաղիկ հասակին.
 Լացէք, հայր իմ ու մայրիկ,
 Լաց, ս' կոյս, զի երթամ
 Հեռու երկիր պանդխտիկ
 Մեռանիմ ես անժամ:

Մ. Պէշիկթաշեան:

20. Խ-բ-ռ-ւ Սէր:

Առտու մը ձմրան	« Ի՞նչ ունիս, աղջիկ.
Տեսայ զայն մինակ,	Տրտում, մըտածկոտ,
Չեռքը թաշկինակ,	Ի՞նչ կը փնտուես հող,
Կստած բլրին վերան:	Ու կուլաս մնջիկ:»

Աչքն արցունքներով	« — Անփորձ, հրապուրած
Կը նայէր հեռուն,	Առաջին օրէն,
Սեւ սեւ ամպերուն	Հաւտացի իրեն,
Ու ծովուն խրով:	Խաբեց զիս, գընաց . . . :»

Կ. Ոսկեան:

21. Ա-վ-բ-դ-ա-բ:

Գարունները միշտ հիներն են
 Վարդածիճաղ ու բոցանոյշ,
 Ամպեր կապոյտ, աչքեր մեղոյշ,
 Գինովութիւն մը կը բուրեն:

Այեակներ նոր են յաւիտեան,
 Վաղն արշալոյսն է նոր գարուն,
 Վիշտեր սրտէն փախչին հեռուն,
 Ու խառնուրդին հին մթութեան:

Երազանքի քաղցր են օրեր,
 Լուսով, բոյրով շաղուած յաւէտ,
 Կեանքի ուղին միշտ արփաւէտ՝
 Ծաղիկներու մէջն է պահուեր:

Գէտը պղտոր չէ՛ ալ հիմակ,
 Վճիտ ջուրով կը ծաւալի,
 Լուսընկային զերդ հայելի,
 Լճակին պէս անդորր համակ:

Հառաչ չունի՛ իր երգին հետ,
 Ժայռերը ցաւ չեն տար իրեն,
 Կ'անցնի անձայն ափունքներէն,
 Ովկիանին մէջ կըլլայ անհետ:

*

Հողին սակայն չուղեր հաւտալ,
 Ամեն բան կեղծ կուգայ կարծես,
 Մութին մարող ասուպին պէս
 Կ'ուղէ ինք ալ մութին երթալ:

Կը վերածնին միշտ գարուններ,
 Թուչունները կուգան նորէն,
 Տէս արծիւներն ալ ամպերէն
 Կը սրւանան աւելի վեր:

Կ'որոնեմ զճուր ու սրտաբեկ,
 Չեղ չի տուի՛ գերեզմանին,
 Շուրջս համայնք վերածաղկին,
 Մտերմութիւն, հաւատք, ո՞ր էք:

Ռ. Որբերեան:

22. Կ-դ-ա-բ:

Այ, թռչնակ սիրուն, թռչնակ անըման,
 Գո՛ւ հաւատարիմ կարապետ գարնան.
 Կանաչ ու անթառամ է միշտ քու պուրակ,
 Քու երկնակամար՝ ջինջ ու կապուտակ.
 Վըշտով չեն թրթռար քնարիդ թելեր,
 Եւ քու տարուան մէջ կը պակսի ձրմեռ:

Իցէ կրնայի, ո՛հ, աղատաթեւ
 Սաւառնիլ քեղ հետ, թուչիլ յարատեւ,
 Էւ ամեն տարի ընել մի շքրջան՝
 Գարնան լինելու ընկեր անբաժան :

Շ. Վ.

25. ԹՆՆՆՆՆՆ :

Մինչդեռ ոյժ ունիս դու ամենայն օր
 Ապրուստի համար քրտինք թափելու,
 Ամաչիք, ո՛վ մարդ, կարկառած ձեռքով՝
 Աղքատի նման՝ չոր հաց մուրալու :
 Իսկ երբոր չունիս բնաւ ոչ մի յոյս
 Քու ոյժի վրայ — առանց տատանման
 Հայրենի երկիրդ օրհնելով՝ պառկիր
 Էւ լուռ անմուռնչ մտիր գերեզման :

Թարգմ. Ռ. Անտիեսան :

IV. Vocabulary.

A. Armenian-English.

(Բարբառերի Հայերէն-Անգլերէն) :

— Indicates the repetition of the same word. Words in parentheses serve to complete the sense of those words that precede or follow them.

Ա.

աղարակ farm.
 ագի tail.
 ազատ free; — արար deliverer, liberator; — էլ to save.
 ազգ nation; — ական relative.
 ազնուական nobleman.
 աթոռ chair.
 աժան cheap.
 ալ too, also.
 ալ չ... no more.
 ալիք wave.
 ախոռ stable.
 ախորժակ appetite.
 ախորժիլ to like.
 ածել to lay; to play (on piano etc.).
 ածելի razor.
 ածիլել to shave.
 ականջ ear.
 ակնկալել to expect.
 ակնկալութիւն expectation, hope.
 ակումբ club.
 ակոսայ tooth.
 ահարկու terrible.
 ահա(ւասիկ) here is, here are.
 ահաւելի shocking, horrible.
 աղ salt.
 աղալ to grind.
 աղաղակել to cry.
 աղաչել to entreat, to supplicate.
 աղաւնի pigeon.
 աղեղ bow.

աղերս supplication; — արկու supplicating.
 աղմուկ noise.
 աղջիկ girl.
 աղտոտ dirty.
 աղցան salad.
 աղքատ poor.
 աղօտ dim.
 աղօրէպան miller.
 աղօրիք mill.
 աճապարանք haste.
 աճիլ to grow.
 ամալի desert.
 ամառ summer.
 ամբոխ crowd, multitude.
 ամբողջ whole.
 ամեհի fierce, furious, raging.
 ամեն every, all.
 Ամենակարող Almighty.
 ամիս month.
 ամուլ barren.
 ամուսին spouse.
 ամուսնանալ to marry.
 ամուր firm, strong.
 ամուրի bachelor.
 ամչնալ to be ashamed.
 ամպ cloud.
 ամփոփել to comprise, to comprehend.
 ամօթ shame; — ահար confused, abashed.
 այբուբեն alphabet.

այգեկութիւն vintage.
 այգի vineyard.
 այլանդակ queer.
 այծ goat; — եամ՝ buck; — եմիկ doe.
 այսօր to-day.
 այտ cheek.
 այր husband.
 այցելել to visit.
 անապատ desert, wilderness.
 անասուն animal.
 անարգել to despise.
 անգամ even; times; — մը once.
 անգութ merciless.
 անգիտակ unawares, unconscious.
 անդադար incessantly, ever.
 անզօր feeble, weak.
 անընդհատ constantly.
 անիծել to curse.
 անիրաւ wrong; — էլ to do wrong; to do an injustice.
 անիւ wheel.
 անխոհեմ imprudent.
 անխուով calm.
 անծանօթ unknown, stranger.
 անկողին bed.
 անկանոն irregular.
 անկատար imperfect.
 անկարելի impossible.
 անկեղծ sincere.
 անկիւն corner.
 անհամեմատ incomparable.
 անձ person; — նական personal; — նաւորութիւն personage.
 անմահ immortal.
 անմեղ innocent.
 անշուշտ assuredly, certainly.
 անողորմ relentless.
 անոյշ sweet.
 անուանել to name, to call.
 անուն noun, name.
 անպաճոյճ plain, unadorned.
 անսահման immense.
 անտառ forest, woods.
 անցաւոր transient, fleeting.
 անցեալ past, last.
 անցնիլ to pass.
 անօթի hungry.
 անօթութիւն hunger.
 աշակերտ pupil, disciple.
 աշխատանք labour.

աշխարհ world: — արար modern (Armenian).
 աշուն autumn.
 աչք eye.
 ապահովեցնել to assure.
 ապառնի future.
 ապերախ ungrateful.
 ապերջանիկ unhappy.
 ապշել to be astonished.
 ապուշ stupid, silly.
 ապուր soup.
 ապսպրել to order.
 ապստամբ rebel; — ութիւն revolt, rebellion.
 ապրանք goods, wares.
 Ապրիլ April; to live.
 աջ right (hand).
 առած proverb.
 առանց without.
 առաջ before, ago; — ին first; — ը the former.
 առաջարկութիւն offer, proposal.
 առաստաղ roof, ceiling.
 առատ abundant.
 առարկել to object.
 առաւօտ morning.
 առաքինի virtuous.
 առաքինութիւն virtue.
 առիւծ lion.
 առնել to take.
 առուակ brook.
 առջեւ before; — ելլել to meet.
 առտու morn.
 ասեղ needle.
 ասղաման needlecase.
 աստի cloth.
 ասպետ knight.
 աստառ lining.
 աստղ star.
 Աստուած God; — աշունչ Bible.
 ատել to hate.
 ատեն time; — օք once, formerly.
 արագիլ stork.
 արարած creature.
 արգիլել to forbid, to prevent.
 արդար just; — եւ indeed; ութիւն justice.
 արեգակ sun.
 արեւ sun; — էլք east; — մուտք west.
 արթնցնել to wake.

արժանի worthy; — ըլլալ to deserve.
 արժել to cost.
 արժեք worth, price.
 արի valiant, brave.
 արիւն blood.
 արծաթ silver.
 արձակուրդ holiday.
 արմատ root.
 արմաւ date; — ենի date-tree.
 արմտիք corn, production.
 արջ bear.
 արուեստ art; — ագէտ artist.
 արտ field.
 արտոյտ lark.
 արտօսը, արցունք tear.
 արքունիք court.
 աւաղ sand.
 աւաղակ robber.
 աւանակ donkey.
 աւանդութիւն tradition.
 աւարտել to conclude.
 աւել broom.
 աւելնալ to be added.
 աւելել to sweep.
 ափ palm of the hand.
 ափն, ափունք shore, coast.
 արաղղ cock.
 արացել to kick.

Բ.

բաղնոց sofa, seat.
 բաղկաթոռ arm-chair.
 բաղուկ arm.
 բաժակ glass, cup.
 բաժնել to divide.
 բակ yard.
 բաղք fortune, fate.
 բաղդատել to compare.
 բաղնել to knock.
 բաղձանք wish, desire.
 բաղնիք bath.
 բայ verb.
 բան thing; ամեն — լինցած է all hope is lost.
 բանալ to open; — ի key.
 բանաստեղծ poet.
 բանուած enamelled.
 բանա prison; — արկել to imprison.
 բաշխել to distribute.
 բառ word; — արան dictionary.
 բարակ thin, slender, subtle.
 բարբառ dialect, tongue.
 բարեբաղդ fortunate.
 բարեկամ friend.
 բարեձեւ handsome.
 բարերար benefactor.
 բարեւ compliment, salutation.
 բարի good.
 բարկանալ to be angry.
 բարձր high; — ահասակ tall.
 բարոյական moral.
 բարութիւն goodness.
 բարւոյել to improve, to perfect.
 բարորութիւն welfare.
 բաց open; կիտա — ajar.
 բացառութիւն exception.
 բացատրութիւն explanation.
 բաւական enough, sufficient.
 բբուկ crest.
 բեռ burden, load; — նակիր porter.
 բերան mouth; մէկ — with one voice, unanimously.
 բերել to bring.
 բեւեռ pole.
 բթամիտ dull.
 բիւր ten thousand.
 բլուր hill.
 բնակիլ to dwell, to live.
 բնակիչ inhabitant.
 բնաւորութիւն disposition.
 բնիսն farthing, mite.
 բոյն herb.
 բոյս nest, plant.
 բովանդակել to contain, to comprise.
 բութ blunt.
 բուն original, proper.
 բուռն violent, intense.
 բուսական vegetable.
 բուսնիլ to sprout, to grow.
 բուրդ wool.
 բուրում fragrance.
 բռնել to hold, to seize.
 բրդեայ woollen.
 բրեմ to dig, to hoe.
 բրինձ rice.
 բրուտ potter.

Գ.

գագաթ top; — նակէտ Zenith.
 գալ to come.
 գալարուած wriggled.
 գահ throne.
 գաղափար opinion, idea.
 գաճաճ dwarf.
 գամ nail; — ել to drive (a nail).
 գայլ wolf.
 գանձաատիլ to complain.
 գանձ treasure; — ապետ treasurer.
 գառազեղ menagery, cage.
 գառնուկ lamb.
 գարեջուր beer.
 գարեջրատուն alehouse.
 գարուն spring.
 գաւաղան stick, sceptre.
 գաւաթ cup.
 գեղանի fine, handsome, beautiful.
 գեղարուեստք fine arts.
 գեղեցիկ beautiful.
 գետ river; — ալ stream; — ափ bank.
 գետին ground, earth.
 գերի slave.
 գերութիւն slavery.
 գէշ bad.
 գէր fat.
 գիծ line.
 գին price.
 գինեմնլ drunkard.
 գինի wine.
 գինով drunk; — նալ to get —.
 գիշեր night; — բարի good —.
 գիտնալ to know.
 գիտութիւն science, learning.
 գիր letter, character.
 գիրնալ to become fat.
 գիրք book.
 գիւղ village; — ացի peasant.
 գլխարկ fez, hat.
 գլխաւոր chief, principal.
 գլուխ head; chapter.
 գծագրել to draw.
 գնել to buy, to purchase.
 գնտակ bullet.
 գոգնոց apron.
 գոճ contented; — ունակութիւն contentment.
 գոհար jewel.

գող thief; — նալ to steal; — Օն theft.
 գոմ stable.
 գոյն colour.
 գոչել to exclaim, to cry.
 գոռալ to roar.
 գովել to praise.
 գովեստ praise, eulogy.
 գործ work, affair, deed, business; — ադրել to fulfil, to execute; — ածութիւն use; — աւոր workman.
 գորշ gray.
 գորովագութ affectionate.
 գոց shut; — ել to shut; — ընել to learn by heart.
 գուլպայ stocking.
 գումարուել to assemble, to convene.
 գունաստ pale, tarnished.
 գունաւորել to dye, to colour.
 գուշակել to predict, to foresee.
 գտակ cap.
 գտնել to find, to discover.
 գրաբար literal; հայ — ancient Armenian.
 գրասեղան desk.
 գրատետր writing-book.
 գրել to write.
 գրիչ pen.
 գրկել to embrace.
 գրող writer.
 գրչակալ pen-holder.
 գրզան pocket.
 գրքոյի or գրքուկ manual.

Գ.

գագաղ coffin, bier.
 գադրիլ to cease.
 գալիահար icteric.
 գահեկան piaster.
 գանակ knife,
 գաշակ piano.
 գաշակցութիւն confederation.
 գաշա field, plain.
 գառն bitter.
 գառնալ to turn.
 գաս lesson; class; — ընկեր class-mate; — տխարակութիւն education.

Ե.

գատ բանալ to enter an action;
 — ապարտել to condemn; — աւոր judge.
 դար century, age.
 դարբին blacksmith.
 դարման remedy.
 դաւաճան fraudulent, imposter, traitor; — ութիւն treason.
 դգալ spoon.
 դեղ medicine.
 դեղին yellow.
 դեղձանիկ canary-bird.
 դեղնած pale.
 դեռ still, yet; — խօսքը բերանն էր he had scarcely spoken.
 դեսպան ambassador; — ախորհրտակց conference.
 դերանուն pronoun.
 դերասան actor.
 դերձակ tailor.
 դերձան thread, string.
 դեւ devil.
 դէմ against; — դիմաց opposite.
 դէմք face, visage, countenance.
 դժբաղդ unfortunate; — ութիւն misfortune.
 դժուար difficult.
 դի or դիակ corpse.
 դիտարան observatory.
 դիտաւորութիւն intention.
 դիտել to observe, to look.
 դիցազն hero.
 դղեակ castle, fortress.
 դնել to put, to place.
 դողահար trembling.
 դողդոջուն tottering, trembling.
 դուռ door, gate.
 դուստր daughter.
 դուքս duke.
 դպիր scribe.
 դպչել to touch.
 դպրատուն school-house.
 դպրոց school; — ական scholar; — ակից school-fellow.
 դրախտ paradise.
 դրամ money.
 դրացի neighbour.
 դրոշ flag, banner.

եղ ox.
 եղակի singular.
 եղեբբ bank, coast.
 եթէ if; — ոչ else.
 երակ strawberry.
 երել to get up, to rise.
 երեղեցի church.
 եղանակ season; mood; air.
 եղբայր brother.
 եղբորաղջիկ niece.
 եղբորորդի nephew.
 եղէգ reed.
 երազ dream, vision.
 երակայ babe, child.
 երակտաղէտ grateful.
 երգ song, hymn; — ել to sing; — ել singer; — ող singing.
 երդիք dormer window.
 երեւնալ to appear.
 երէկ yesterday.
 երէց elder, older.
 երթալ to go.
 երինջ heifer.
 երիտասարդ young man.
 երկաթ iron; — ազիր capital (letter).
 երկայն long.
 երկ(ասիրութիւն) work; toil.
 երկինք heaven.
 երկիր earth, land, country.
 երկիւղ fear; — ած pious.
 երկնակամար sky.
 երկու two; — բն ալ both.
 երկչտ timid.
 երկրաշարժ earthquake.
 երշիկ sausage.
 երջանիկ happy.
 երջանկութիւն happiness.
 եփել to cook, to bake.

Զ.

զամբիկ mare.
 զայրոյթ anger, wrath.
 զանգակ bell; — ատուն belfry.
 զարմանալ to be surprised.
 զարնել to strike, to shoot.
 զաւակ child.
 զբաղում occupation, profession, business.

զրօտանք amusement.
զբուեցուցիչ amusing, enter-
taining.

զգալ to feel.
զգայազերկ insensible.
զգեստ dress.
զերդ like, the same as.
զերծել to put out of.
զինուոր soldier.
զմայլել to be charmed.
զմել penknife.
զմրուխտ emerald.
զոհ sacrifice.
զոյք pair.
զով cool; — արար refreshing.
զուարթ blithesome, gay.
զուարձանալ to amuse (oneself).
զրկել to deprive, to bereave.
զօրահանդէս review.
զօրավար general.
զօրաւոր strong.

Է.

էակ being.
էապէս essentially.
էգ female.
էչ ass.
էջ page.
էրիկ husband.

Ը.

ընդհուպ soon.
ընդմիջել to break off, to inter-
rupt.
ընդունելու թիւն participle; re-
ception.
ընդունիլ to receive, to accept.
ընդօրինակել to copy, to trans-
cribe.
ընել to do.
ընթացք course.
ընթրել to sup.
ընթրիք supper.
ընծայ present, gift.
ընկեր companion, mate; — ական
social.
ընկղմիլ to be drowned.
ըսել to say; — ուզել to mean.

Թ.

Թագ crown; — աւոր king; —
ուհի queen.
Թաթ hand; paw.
Թամք saddle.
Թանկ(ագին) precious, dear.
Թանձր dense, thick; dark.
Թաշկինակ handkerchief.
Թառամիլ to fade.
Թառիլ to perch.
Թատերախաղ drama.
Թատրոն theatre.
Թարգմանել to translate.
Թարգմանութիւն translation.
Թարմ fresh.
Թաւ thick, bushy.
Թաւալիլ to roll, to revolve.
Թափել to pour, to empty.
Թափիլ to flow (into).
Թեղանիք sleeve.
Թեթեւ light.
Թել cord, thread.
Թելադրել to suggest.
Թերութիւն fault, defect.
Թղենի fig-tree.
Թղուկ pigmy, dwarf.
Թէյ tea.
Թի shovel; — ակ oar.
Թիթեռնիկ butterfly.
Թիկնաթոռ arm-chair.
Թիւ number.
Թլուստել to stammer.
Թղթազանակ pocket-book.
Թնդանօթ cannon.
Թնդացնել to resound.
Թշնամի enemy.
Թշուառ wretched, miserable.
Թոժիւն cub.
Թողուլ to leave.
Թոյն poison, venom.
Թովիչ fascinating.
Թուարանութիւն arithmetic.
Թուական date.
Թուել to number.
Թուղ fig.
Թութ mulberry.
Թուխ brown.
Թուղթ paper.
Թունաւորել to poison.
Թուր sword.
Թռչիլ to fly.

Թռչուն bird.
Թքաման spittoon.

Ժ.

Ժամ hour; — անակ time; —
ագործ watchmaker; — ացոյց
watch; — անակա once.
Ժամանակին in time.
Ժամանել to arrive.
Ժանդոս rusty.
Ժապաւէն ribbon.
Ժառանգ heir; — էլ to inherit.
Ժողով meeting; — ուրդ people,
multitude.
Ժպիտ smile.
Ժպտիլ to smile.
Ժրաջան diligent.

Ի.

իդձ wish, desire.
իմաստութիւն wisdom.
իմաստուն wise.
իյնալ to fall.
ինչք property.
ինքնակալ monarch.
իշապան ass-driver.
իշխան prince.
իջնել to descend, to get down.
իսկոյն instantly.
իրիկուն evening.
իրոք indeed.
իցիւ oh that!
իւղ oil.
իւրաքանչիւր each, every.

Լ.

լալ to weep, to cry.
լակոնական laconic.
լայն broad; — ածաւալ vast,
spacious.
լաստենի alder.
լեզու language, tongue.
լեռ mount, — ain.
լիճ lake.
լիովին quite, fully.
լիցնել to finish.
լոգարան bathing-place
լողալ to swim.
լոյս light; Ի — ընծայել to publish.

լուալ to wash.
լուացարարուհի washer-woman.
լուսանցիկ transparent.
լուսին moon.
լուսնել to shoe.
լուր news; — ղրկել to send word.
լուցիկ match.
լուութիւն silence.
լսել to hear.
լրագիր newspaper.
լրութիւն insolence.

Խ.

խաբել to deceive.
խածնել to bite.
խաղալ to play; — խք toy, play-
thing.
խաղաղ calm, tranquil; — ութիւն
peace.
խաղաղ grapes.
խայթել to sting.
խանութիւն shop.
խաչ cross; — կալ desk for a
crucifix.
խառն mixed; — ուրդ mixture.
խարազան whip.
խարխափել to grope along.
խարտիչազեղ fair-complexioned.
խաւար darkness.
խափանել to hinder, to stop.
խելացի clever, intelligent.
խելք brain, wit.
խեղճ poor, miserable.
խենդ fool, silly.
խիստ very; hard, harsh, sharp.
խղճմտօրէն conscientiously.
խմել to drink.
խնամք care.
խնդալ to laugh; to rejoice.
խնդուն cheerful, merry, gay.
խնդրանք demand, request.
խնդրել to ask, to beg.
խնդրեմ pray.
խնձոր apple; — ենի — -tree.
խշխշեւն rustling (of the leaves).
խոզ pig; — կաղին acorn.
խոկում reflexion, meditation.
խոհանոց kitchen.
խոհարար cook.
խոհեմ prudent.
խոյ ram.

խոնարհ humble.
 խոնարհում conjugation.
 խոնաւ damp, humid.
 խոնջանք fatigue, weariness.
 խոշոր big, stout.
 խոստանալ to promise.
 խոստովանիլ to confess, to own to.
 խոստում promise.
 խոտ grass.
 խոր, — ունկ deep.
 խորան altar, pavilion.
 խորդալ to snore.
 խորհիլ to think.
 խորշիլ to shun, to avoid.
 խորտիկ pretty.
 խորտակել to crush, to dash to pieces.
 խոնուած crowded.
 խուլժայդդ tumultuous, turbulent, agitated.
 խուլիլ to be troubled.
 խրատ advice; — ել to advice.
 խրկել to send.
 խրոխտ imperious, proud.
 խօսակցութիւն conversation.
 խօսիլ to speak, to talk; (աքաղաղ) — to crow.
 խօսք word, speech; — ի բռնուիլ to enter into conversation; — ուղղել to address.

ժ.

ժաղիլ to rise; to break out.
 ժախել to sell.
 ժաղիկ flower.
 ժաղկասի young.
 ժաղկիլ to flower, to bloom; to flourish.
 ժաղկոց flower-garden.
 ժաղրել to mock.
 ժախք or ժաղք expense.
 ժանր heavy, severe.
 ժանօթ acquaintance; friend.
 ժառ tree.
 ժարաւ thirst; thirsty.
 ժաւայել to expand, to spread.
 ծեծել to beat.
 ծեր old; — ունի old man.
 ծիծաղելի ridiculous, funny.
 ծիծեռնակ swallow.
 ծնանիլ to beget, to bear (a child).

ծնծղայ cymbal.
 ծնողք parents.
 ծնրադրել to kneel.
 ծնոտ jaw, cheek, chin.
 ծով (ապահութիւն) fast.
 ծոյլ lazy, idle.
 ծով sea; — փ or — եղբ sea-coast, shore.
 ծուլութիւն laziness.
 ծուխ smoke.
 ծռիլ to bend.
 ծրար parcel, packet.
 ծփալ to undulate, to fluctuate.

Կ.

կաղմ construction; binding (of books; — ակերպել to form, construct, to fashion; — ել to form; to bind.
 կաթ milk.
 կաթիլ drop.
 կայուած estate.
 կախաղան gibbet.
 կախել to hang.
 կակաչ tulip.
 կակուղ soft.
 կահաւորել to furnish (a house).
 կահարասի furniture.
 կաղ lame.
 կաղամար inkstand.
 կաղնի oak.
 կամար vault, arch.
 կամացուկ slowly.
 կամուրջ bridge.
 կամք will.
 կայան station.
 կայծակ lightning, thunderbolt.
 կայմ mast.
 կայսր emperor; — ութիւն empire.
 կանաչ green.
 կանգ առնել to stop, to halt.
 կանգնել to erect, to raise.
 կանթեղ lamp.
 կանոն rule.
 կանուխ early.
 կանչել to call.
 կապար lead.
 կապոյտ blue.
 կառապան coachman.
 կառավարել to govern.

կառուցանել to build.
 կատաղի raging, mad, enraged.
 կատարեալ perfect.
 կատարելագործել to improve, to perfect.
 կատրած mad.
 կատու cat.
 կարագ butter.
 կարգ class, order; — ի դնել to arrange.
 կարդալ to read.
 կարել to sew, to stitch, to seam.
 կարենալ to be able.
 կարծել to think, to presume.
 կարկուտ hail.
 կարճ short, brief; — եցնել to shorten.
 կարմիր red.
 կարմրաւանջ redbreast.
 կարմրել to redden.
 կարող able, capable.
 կարօտ needy, indigent; — ութիւն want, poverty.
 կաջիւն axe.
 կեանք life.
 կեղծաւոր hypocrite.
 կեղծուպատիր illusive, false.
 կենալ to stay.
 կենդանազիր portrait.
 կենդանի animal, beast.
 կեռաս cherry.
 կեսուր mother-in-law.
 կերպարանք appearance, face.
 կէս half; — դիշեր midnight; — օր noon.
 կլթել to milk.
 կին woman, wife.
 կիսաբայ ajar.
 կիտուած enamel; dotting.
 կիրք passion.
 կլիմա climate.
 կլոր round.
 կծկիլ to couch.
 կղզի island.
 կմախք skeleton.
 կնիկ woman, wife.
 կշտանալ to be filled, to be satisfied.
 կրթ handle.
 կրթող obelisk.
 կոհակ billow, wave.
 կողմ side, part.

կողոպտել to rob.
 կոճակ button.
 կում count.
 կոյս virgin, maiden.
 կոչել to call, to name.
 կչում calling.
 կոպ eyelid.
 կպիտ rude, rough.
 կով cow.
 կտրել to break.
 կործանել to destroy.
 կորով vigour, power.
 կորուստ loss, waste.
 կուռ compact, firm, solid.
 կուրծք breast, bosom, chest.
 կպչել to adhere.
 կռիւ quarrel, struggle.
 կակիծ sharp pain.
 կտաւ linen.
 կտոր bit, piece; — կտոր ընել to tear to pieces.
 կտուց beak, bill.
 կրել to bear, to sustain.
 կրկին double, two; again.
 կրկնել to repeat.
 կրնալ to be able.
 կրտսեր younger; — ազոյն youngest.
 կոշիկ shoe, boot.
 կոշկակար shoemaker.

Հ.

Հագնիլ to put on, to wear, to dress.
 Հաղալ to cough.
 Հաղիւ scarcely.
 Հաղուազիւտ rare.
 Հայածել to persecute.
 Հայիլ to melt, to thaw.
 Հակապատկեր constract.
 Հաճելի agreeable, pleasant.
 Հաճիլ to please.
 Հաճոյք pleasure.
 Համաձայն in conformity, according to . . . , after.
 Համառօտ brief; — ութիւն abbreviation, extract.
 Համար for.
 Համարձակ free, frank, bold; — իլ to venture, to dare.
 Համբաւ fame, renown.

Համբերութիւն patience.
 Համբոյր kiss.
 Համբուրել to kiss.
 Համոզել to convince.
 Համբել to count, to number.
 Հայ Armenian.
 Հայելի looking-glass.
 Հայր father; — իկ papa.
 Հանգիստ rest, repose.
 Հանգչել to repose, to rest.
 Հանգստարան resting-place.
 Հանդարտ quiet, calm, tranquil;
 — օրէն cooly; — իլ to appease
 to calm.
 Հանդիպիլ to meet.
 Հանձար genius.
 Հաշտուիլ to be reconciled.
 Հասակ age, size.
 Հասկնալ to understand.
 Հասնիլ to arrive, to reach.
 Հասուն ripe.
 Հատոր volume.
 Հարաւ south; — պին — ern.
 Հարկ tax; necessity; — արել
 to compel; — աւոր necessary,
 important.
 Հարուստ rich, wealthy.
 Հարս bride.
 Հարստութիւն wealth, riches.
 Հարցում question, interrogation.
 Հաց bread.
 Հաւ hen; — կիթ egg; — ք fowl.
 Հաւասար equal.
 Հաւատալ to believe.
 Հաւատարիմ true, faithful.
 Հաւաքուիլ to join together.
 Հեգնական ironical.
 Հեգնօրէն jocosely.
 Հեղ meek.
 Հեծանիւ bicycle.
 Հեղինակ author; — ութիւն au-
 thority; work.
 Հեշտալի delightful.
 Հեռագիտակ telescope.
 Հեռանալ to go far.
 Հեռու far, distant.
 Հետ with; — եւիլ to follow;
 — եւորդ attendant.
 Հետաքրքրութիւն curiosity.
 Հետեւանք consequence.
 Հետզհետե՛ս successively, by deg-
 rees.

Հզօր mighty.
 Հէգ poor, unfortunate.
 Հիանալ to admire, to marvel.
 Հիացում admiration.
 Հիմա now, at present.
 Հին old, worn; ancient.
 Հիւանդ sick, patient; — անոց
 hospital.
 Հիւսել knit, to weave, to en-
 twine.
 Հիւսիս, — պին north, — ern.
 Հիւր guest; — անոց parlour.
 Հնազանդ obedient; — իլ to obey.
 Հնարել to invent.
 Հնարիչ inventor.
 Հնչել to pronounce; to ring.
 Հոգի soul; Սուրբ — the Holy
 Ghost; Դէկուն վրայ — տալ to
 love tenderly.
 Հոլ top.
 Հոլանի unveiled, naked.
 Հոլովում declension.
 Հոծ compact, dense, thick.
 Հող soil, earth; — ակոյս mound.
 Հոյակապ grand, magnificent; e-
 minent.
 Հով wind.
 Հովանաւորութիւն shadow; pat-
 ronage.
 Հովանի shade, shadow.
 Հովանոց umbrella.
 Հովիտ valley.
 Հովիւ shepherd.
 Հորիզոն horizon.
 Հուժկու robust, strong.
 Հպատակ subject.
 Հպարտ proud; — ութիւն pride.
 Հուչակաւոր renowned, famous.
 Հսկայ giant.
 Հրահանգ exercise; — իչ instruc-
 tive.
 Հրամայել to command, to order.
 Հրաման command, order, permis-
 sion.
 Հրայրք ardour, fire.
 Հրաշաի marvelous, wonderful.
 Հրապարակ market-place, square.
 Հրատարակել to publish.
 Հրացան gun.
 Հրաւիրել to invite.
 Հրդեհ fire, conflagration.
 Հրէշ monster.

Հօրաքոյր aunt.
 Հօրեղբայր uncle.
 Հօրեղբօրորդի } cousin.
 Հօրեղբօրաղջիկ }

2.

ձախ (ձեռք) left (hand).
 ձայն voice, sound.
 ձեռնարկ enterprise.
 ձեռնոց glove.
 ձեռք hand; — ով by..., through.
 ձերբակալել to arrest.
 ձեւ form; — ակերպել to form;
 — ացնել to shape, to represent.
 ձի horse.
 ձիթենի olive-tree.
 ձիւն snow; — ել to snow.
 ձմեռ winter.
 ձուկ fish.

Ղ.

զամբար lamp.
 զեկ rudder, helm; — ավար steers-
 man, helmsman.

Ճ.

ճագար rabbit.
 ճակատ forehead; — ագիր destiny,
 fate; — ամարա battle.
 ճամբայ way; — ելլել to set out.
 ճամբորդ traveller; — ել to tra-
 vel; — ութիւն journey.
 ճանկատուք scratch.
 ճանչնալ to know, to recognize.
 ճաշ dinner; — ացուցակ reckon-
 ing; — ել to dine.
 ճաշակ taste.
 ճառ essay, speech.
 ճառագայթ ray, beam.
 ճար means, way.
 ճարտար skilful; — արուեստ ar-
 tistic; — արքետ architect.
 ճեղքել to cleave; to crack.
 ճերմակ white; — եղէն linens.
 ճգմել to squeeze, to press.
 ճիշդ just.
 ճիւղ branch.
 ճիկի knocker.
 ճնճորուկ sparrow.

ճնշել to press, to subdue.
 ճշդել to adjust.
 ճշմարիտ true, faithful.
 ճշմարտութիւն truth.
 ճոխ rich, opulent.
 ճրագակալ candlestick.
 ճօճանակ pendulum.

Ս.

մաղ hair.
 մածուն clotted milk.
 մահ death; — ուան դատապար-
 տուիլ to suffer death; — կա-
 նացու mortal.
 մահիճ bed.
 մայր mother; — իկ mamma.
 մայրամուտք sunset.
 մայրաքաղաք capital.
 մանեակ necklace.
 մանկութիւն childhood.
 մանուկ child.
 մանչ lad, boy.
 մանր, — իկ small, minute.
 մաշած worn.
 մաս part; — նիկ particle.
 մատ finger; — անի ring.
 մատեան book.
 մատենագրութիւն literature.
 մատենադարան bookcase.
 մատիտ pencil.
 մատնիչ traitor.
 մարգարիտ pearl.
 մարդ man.
 մարդ մտնել to set (sun).
 մարի bird (hen).
 մարմին body.
 մաքառիլ to struggle, to fight.
 մաքուր clean, neat.
 մաքրել to clean.
 մաքրութիւն cleanliness, purity.
 մելամաղձիկ melancholic.
 մեխան ink.
 մեխակ pink.
 մեծ great; — արել to esteem.
 մեղաւոր sinner.
 մեղմ gentle, mild, soft.
 մեղու bee.
 մեղք sin.
 մեռած dead.
 մեռնիլ to die.
 մետաղ metal.

մետաքս silk.
 մերժել to reject.
 մերկ naked, bare.
 մերձ near; — ենալ to come or to go near.
 մեքենայ machine.
 մեք mist, fog.
 միակ only.
 միամիտ simple, artless, innocent.
 միանգամայն at the same time.
 միասին together, in company.
 միացեալ united.
 միգապատ foggy, gloomy.
 միջադէպ incident.
 միջատ insect.
 Միջերկրական (ծով) Mediterranean (sea).
 միջնորդ broker.
 միջոց means.
 միս meat, flesh.
 միտք mind.
 մերգ fruit.
 միտուիլ to run into.
 մկրատ scissors.
 մղրւած prompted.
 մնալ to remain.
 մշակ labourer.
 մոլուժիւն vice.
 մոմ wax, taper; — ակալ taper-stand.
 մոռնալ to forget.
 մուրալ to beg.
 մուրացիկան } beggar.
 մուրացիկ }
 մսիլ to be cold.
 մտածել to contemplate, to think.
 մտացի intelligent.
 մտերիմ intimate.
 մտնել to enter.
 մրափել to nod, to nap.
 մրջնա smoky, sooty.
 մրցանակ prize.
 մոտ near; — արուտ imminent;
 — ենալ to come or to go near.
 մորաքոյր aunt.
 մօրեղբայր uncle.

Յ.

յաղթական conqueror; victorious, triumphal.
 յաճախ often, frequently.

յամել to tarry, to loiter.
 յայտնել to express, to reveal.
 յայտագիր program.
 յանկարծ sudden; all at once.
 յանցաւոր guilty, faulty.
 յաջող successful; — իլ to prosper, to succeed.
 յաջորդ successor; following.
 յառաջանալ to advance, to improve.
 յառաջիկայ next.
 յառիլ to gaze.
 յատակ bottom; pavement; ground.
 յարգել to respect.
 յարկ story; roof; ընտանեկան յարկ home.
 յարձակիլ to attack.
 յարմար fit, proper.
 յաւիտենական eternal.
 յիշատակ memory; ի — as a memorial, in memory of; — արան monument.
 յիշեցնել to remind.
 յոգնած weary, fatigued.
 յոգնիլ to be fatigued.
 յոխորտալ to be proud.
 յոյս hope.
 յոպոպ hoopoo, pewet.
 յուզուիլ to be moved, to be touched.
 յուսալ to hope.
 յուսալից hopeful.
 յուսախաբուժիւն despondency, deception.
 յուսով in the hope of...
 յօրինել to fashion, to make.

Կ.

Կախ first; firstly — ադատութիւն sentence; — ասայր forefather.
 Կախանձ envy, jealousy.
 Կախատել to offend, to insult.
 Կախընտրել to prefer.
 Կախորդ former.
 Կահանգ state, province.
 Կամակ letter; — ատուն postoffice.
 Կայիլ to look.
 Կապատակ hare.
 Կարինջ orange.
 Կաւ ship; — ակ boat; — ասանգիտ harbour, haven; -- ակետ

captain; — աստի sailor; — աստիք crew.
 Կեղ narrow.
 Կետ arrow; — ել to throw.
 Կեր sister-in-law.
 Կերբողել to extol.
 Կերել to forgive, to pardon.
 Կերկայ present.
 Կերշնել to inspire.
 Կերում pardon.
 Կերս in, within.
 Կիւթ matter.
 Կեանակ loaf.
 Կիար painting, picture; — ակիր description; character; — ել to paint; — իչ painter.
 Կման like, alike; — իլ to resemble.
 Կշանկու թիւն meaning.
 Կշանառու shot.
 Կշանաւոր noted.
 Կշմարել to perceive.
 Կոյն same; — իսկ even.
 Կոր new; — ասէւու թիւն fashion; — ոգել to repair, to mend.
 Կորին His or Her.
 Կուագահանդէս concert.
 Կուագիլ to play on a musical instrument.
 Կուէր gift, present.
 Կուիրական sacred.
 Կուշ almond.
 Կպատակ aim, purpose, end.
 Կպարալաճառ grocer.
 Կստիլ to sit down.

Զ.

Զարթ week; Saturday.
 Զահ gain; — եկան interesting; — իլ to gain, to win
 Զաղ evening-dew.
 Զաղակրտս babbler.
 Զանթ thunderbolt.
 Զակիկ shirt.
 Զառաչ clash, crash.
 Զատ many, much; — մը a great many.
 Զատախօս talkative.
 Զարժել to move.
 Զարունակ continuous, continually.
 Զարար sugar.
 Զեշտ accent.

Զերամ silk-worm.
 Զերս slice.
 Զիկնիլ to blush.
 Զիկնել to make.
 Զեշ bottle.
 Զացուցիչ dazzling, flaring.
 Զհահիւն clash.
 Զղթայ chain; ան — chainless.
 Զնորհակալ ըլլալ to thank.
 Զնորհել to grant.
 Զոգենաւ steam-boat.
 Զոգի vapour.
 Զողալ to twinkle.
 Զողբորթ flatterer.
 Զուկայ market.
 Զուն dog.
 Զունչ breath; — առնել to breathe.
 Զուշան lily.
 Զուք shadow; pomp; honour.
 Զրշիւն rustling (of leaves).
 Զրջագայութիւն walk, roaming.
 Զրջագգեսա gown, robe, dress.
 Զրջիլ to wander, to walk.
 Զքեղ magnificent, fair.

Ո.

Ոգի spirit.
 Ողբ lamentation; — երգ tragedy; elegy.
 Ողկոյշ cluster, bunch of grapes.
 Ողն spine, back-bone; — ափայտ keel.
 Ողջոյն salutation.
 Ողջունել to salute, to hail.
 Օճ style, manner.
 Օյժ strength, force.
 Օչ no; — ինչ nothing.
 Օշտար sheep.
 Օռոգել to water.
 Օսկեդար the golden age.
 Օսկեզօծել to gild.
 Օսկի gold.
 Օստ limb, branch.
 Օստայն web; — անկ weaver.
 Օստիկան policeman.
 Օվկիանոս ocean.
 Օտանաւոր rhyme, poem.
 Օտանձայն tramp.
 Օտք foot.
 Օրբ orphan.
 Օրգ worm.

որդի son.
 օրթ calf.
 օրթ(ատունկ) vine.
 օրոշել to decide, to fix.
 օրովայն womb; belly.
 օրոտալ to thunder.
 օրչափ how much?
 օրս game, prey; — սպահ game-keeper; — օրդ hunter.
 օւզել to want.
 օւղղել to direct, to aim, to correct.
 օւղտ camel.
 օւնայնութիւն vanity.
 օւնենալ to have.
 օւնկնդրել to listen, to hear.
 օւշ late.
 օւռած inflated, swollen.
 օւսանող student.
 օւսում study; — նարան college.
 օւսուցիչ teacher.
 օւտել to eat.
 օւրագ adze.
 օւրախ glad.

2.

չար naughty, evil, bad.
 չարչրկել to torture, to torment.
 չափազանց exceeding, excessive.
 չոր dry; — նալ to wither.
 չորքոտանի quadruped.
 չքաւոր needy, indigent.
 չքմեղացնել to excuse.
 չքնաղ admirable, fine, charming.

Պ.

պալատ palace.
 պահ watch, time; — մը for a little while.
 պահանջել to demand, to require.
 պահել to keep, to observe.
 պարատախառն imploringly.
 պայթիւն hurt, crash; report (of a gun).
 պայիկ guard, page.
 պայծառ bright.
 պայման condition.
 պանդոկ inn; — սպետ inn-keeper.
 պանիր cheese.
 պաշտել to adore.
 պաշտպանել to defend, to protect

պաշտօնեայ minister, officer.
 պապ pope; grand-father.
 պառաւ old woman.
 պառկիլ to lie down.
 պատ wall.
 պատահիլ to happen.
 պատանի youngster.
 պատանք shroud.
 պատառ slice; — աքաղ fork.
 պատասխանել to answer.
 պատել to surround.
 պատերազմ war; — իլ to fight.
 պատիժ punishment; — կրել to suffer.
 պատիւ honour.
 պատկեր picture.
 պատճառ cause, reason; — արանել to reason.
 պատմութիւն history.
 պատշաճ proper.
 պատշգամ balcony.
 պատուանդան foot-stool.
 պատուել to honour.
 պատուելի (= պատ.) reverend (= Rev.).
 պատուհան window.
 պատուել to tear.
 պատուարել to shelter.
 պատրաստել to prepare.
 պար danse; — ահանդէս ball.
 պարապիլ to be occupied with.
 պարարել to fatten.
 պարգեւ offer, gift, prize.
 պարզ simple.
 պարոն (= Պ.) mister (= Mr.).
 պարունակել to contain.
 պարսաւել to blame.
 պարտականութիւն duty.
 պարտէղ garden; մանկա — kindergarten.
 պարտիզպան gardener.
 պարտիմ I must, I owe.
 պարտութիւն defeat.
 պարտք debt.
 պարփակել to encircle, to comprehend.
 պերճախօս eloquent.
 պիծակ wasp.
 պլպուլ nightingale.
 պղինձ copper.
 պղինձագոյն bronzed, copper-coloured.

պղպղէլ pepper.
 պղտոր turbid, muddy.
 պնակ plate.
 պոչ tail.
 պորտ navel.
 պուպրիկ doll.
 պչանք coquetry.
 պսակ crown; wreath, garland.
 պտղարբերել to fructify.
 պտոյտ walk.
 պտուղ fruit.
 պտտիլ to walk.
 պրծիլ to get rid of.

Ջ.

ջաղացք mill.
 ջանալ to try, to endeavour.
 ջանասէր diligent, active.
 ջերմ fever; warm; hearty.
 ջերմեռանդ devout.
 ջուր water.
 ջրեյ to water.
 ջրհաւ waterfowl.

Ռ.

ռահ way, road; — վերայ pioneer.
 րամիկ vulgar, popular.

Ս.

սահման frontier, limit; definition.
 սանտր comb.
 սաստիկ intense, excessive.
 սարեակ blackbird.
 սարսռաղին fearful, terrible.
 սափրիչ barber.
 սեղան table.
 սեմ threshold.
 սենեակ room.
 սենեկագետ chamberlain.
 սեր cream.
 սերտել to learn, to study.
 սեւ black.
 սէր love.
 սթափիլ to come to oneself.
 սիրական darling, beloved.
 սիրաշահիլ to win (by love).
 սիրել to love, to like — ի dear.
 սիրերգ lovesong.
 սիրուն pretty, lovely.

սիրտ heart.
 սխալ mistake, fault.
 սկզբնական primitive, original.
 սկսիլ to begin.
 սնապարծ vain, boastful.
 սնգուս taffeta.
 սնունդ nurture, nourishment.
 սնտուկ box.
 սոխակ nightingale.
 սոսկալի dreadful, horrible.
 սով famine; — ալուկ hungry, starving.
 սովոր էր he used to.
 սովորութիւն custom.
 սովորիլ to learn.
 սուղ dear.
 սուր sword; sharp.
 սուրբ saint, holy.
 սուրճ coffee.
 սպաննել to kill, to murder.
 սպառնալ to threaten.
 սպասաւոր servant.
 սպասել to wait, to expect.
 սպասուհի maid-servant.
 սոնապան greaves.
 ստանալ to get.
 ստորագաս inferior; — սկան sub-junctive.

ստուեր shadow.
 ստահ drawing-room.
 սրամիտ witty.
 սրբազրել to correct.
 սրբազան sacred, holy.
 սրբատեղի sanctuary.
 սրիկայ rascal.
 սրճատուն coffee-house.
 սփոփել to console.
 սփռել to spread.
 սքանչացում admiration.
 սքանչելի excellent; — բ wonder

Վ.

վագր tiger.
 վախ fear; — նալ to fear.
 վախճան end.
 վախցնել to frighten.
 վաղեմի ancient, old.
 վաղը to-morrow.
 վաղուց long since.
 վաճառական merchant.
 վաճառք wares, goods.

վայելել to enjoy.
 վայրագ fierce.
 վայրի wild.
 վայրկեան minute.
 վանդակ cage.
 վառեակ chicken.
 վառօղ gun-powder.
 վատ bad, vile; — ստես weak of sight.
 վատնել to waste, to lavish.
 վարադոյր curtain.
 վարդ rose; — ենի — bush.
 վարժ trained, expert.
 վարժապետ school-master.
 վարժարան school.
 վարձ wages, pay; — ասրել to reward.
 վարուժան bird (cock).
 վարուիլ to treat, to deal with.
 վարս hair, tresses; — ավերայ hair-dresser.
 վեհանձն generous.
 վեհափառութիւն majesty.
 վերադառնալ to return.
 Վեր. (= վերապատուելի) Dr. (doctor).
 վերարկու coat.
 վերջելում remembrance.
 վերցնել to lift.
 վերջ end; — ին last; — ինը the latter; — աղյս twilight; — տալ to give an end.
 վերնատուն upper room; woman's gallery in churches.
 վէժ stone, rock.
 վէրբ wound, cut.
 վիթխարի colossal, gigantic.
 վիժակ water-spout, jet.
 վիշտ sorrow, grief.
 վիպական romantic.
 վիրաբոյժ surgeon.
 վիրաւորել to wound.
 վճարել to pay.
 վճիտ limpid.
 վնաս loss; — սկար hurtful.
 վշտակրութիւն suffering, grief.
 վտեմ sublime; — ախոհ, sublime in thought.
 վստահ confiding; sure; — իլ to confide, to trust; — ութիւն confidence, trust.

վտանգ danger.
 վրէպիլ to miss, to go aside.
 վրձին brush; pencil.

S.

տաղնապ anxiety; crisis.
 տաղր brother-in-law.
 տաղանթ talent.
 տալ sister-in-law.
 տալ to give.
 տախտակ board; — ամած floor.
 տակաւին still, yet.
 տանիլ to carry.
 տանիք roof.
 տանձ pear; — ենի — tree.
 տասպալել to fell down, to overthrow.
 տառապանք affliction, distress.
 տարաբաղդ unfortunate.
 տարածել to spread, to extend.
 տարի year.
 տարր element; — սկան elementary.
 տաք warm, hot.
 տգեղ ugly.
 տեղ place; — ք instead of; — ի տալ to yield, to give way; — ի ունենալ to take place; — here and there.
 տեղեկացնել to inform.
 տեղեկութիւն information.
 տեսակ sort, kind; species.
 տեսարան scene, spectacle.
 տեսք sight, look.
 տերեւ leaf; — արժափ fall.
 տէր sir; lord, owner; — արքայ Sire; — ունական Lord's, dominical.
 տիեզերական universal.
 տիկին lady, Mrs.
 տիւ day, day-time.
 տխուր sad.
 տխրահնչուն dolorous.
 տկար weak, feeble.
 տղայ boy, child.
 տնկել to plant.
 տնօրէն director.
 տպագրիչ printer.
 տպագրութիւն printing.
 տպել to print.

տուն house, home.
 տրտում sad, sorry.
 տոն feast, festival.

P.

բամ flock.
 բոյակ moment.

B.

ջած low; vile.
 յամսք land, continent; — ային terrestrial.
 յայդ night.
 յանց net, net-work.
 յերեկ day-time.
 յնծալից joyful.
 յնցոսի rags.
 յնցուղ watering-pot.
 յուք flashes.
 յուլ bull.
 յուպ rod, stick.
 յուրս cold.
 յրուել to disperse.
 յիսի shawl.
 յոջ dew.

F.

փախչիլ to flee, to run away.
 փախտական fugitive.
 փակչիլ to cleave to.
 փայլ lustre, splendour; — իլ to shine; — ուն bright, shining; — սկ lightning; — ատակել to lighten.
 փայտ wood.
 փառասէր ambitious.
 փառք glory.
 փարատել to dispel.
 փափաք desire.
 փեղոյր hat, bonnet.
 փեսայ bridegroom.
 փետուր feather.
 փլչել to be pulled down.
 փնտուել to ask for, to seek.
 փոթորիկ storm.
 փոխադարձ mutual.

փոխարէն for, in exchange for.
 փոխել to change.
 փողոց street.
 փոփոխութիւն change, transformation.

փոքր small.
 փութաջան diligent.
 փուշ bunch, bouquet.
 փուշ thorn.
 փչել to blow.
 փռել to spread.
 փսիւթ mat.
 փրկութիւն salvation, ransom.

K.

քալել to walk, to step.
 քահանայ priest.
 քաղաք city, town; — ասկա alderman; — ասկտարան Guild-hall; — ավար polite.
 քաղցր sweet, delicious; — արքայի kind, gentle.
 քամի wind.
 քանակ ruler.
 քաջ brave; — ալերել to encourage.
 քար stone.
 քարոյ խոսք sermon; — ել to preach; — իչ preacher.
 քացախ vinegar.
 քեռաղջիկ niece.
 քեռորդի nephew.
 քերականութիւն grammar.
 քէն rancour, ill-will.
 քիժան flax, linen.
 քիթ nose.
 քնանալ to sleep.
 քնքոյլ delicate, tender, pretty.
 քոյր sister.
 քուն sleep; ան — awake, sleepless.
 քսակ purse; — աստա pick-pocket.
 քրիստոնէայ Christian.
 քրմուհի priestess.

O.

օգնական assistant.
 օգնել to help, to aid.
 օգուտ բարեւէլ to profit.

օգտակար useful.
օդ air, weather.
օթեակ box.
օթեան lodging, dwelling.
օձ snake, serpent; — ապառյտ
winding, serpentine.
օձիք collar.
օճառ soap.
օտար stranger, foreigner.
օր day; — ը every day.

օրէնք law.
օրիորդ young lady, Miss.
օրհասական dying, in the pangs
of death.
օրհնել to bless.

Ֆ.

ֆլորին florin.
ֆրանսերէն French.

V. Vocabulary.

B. English-Armenian.

(Բարձրագույն Անգլերէն-Հայերէն):

A.

a. an մը, մըն, մ':
able կարող, ձեռնհաս:
absurdity անտեղութիւն:
accident պատահար, արկած:
account հաշիւ:
to accuse ամբաստանել, մեղադրել:
to act գործել, վարուիլ:
action գործ. — ողութիւն:
active գործունեայ. ներգործական:
actor դերասան:
adjective ածական:
to admire հիանալ:
to adore պաշտել, երկրպագել:
to advance յառաջանալ, յառա-
ջադիմել. in — կանխիկ:
advice խրատ. խորհուրդ:
to advise խրատել, խորհուրդ տալ:
affair գրադում, գործ:
afternoon յետինք, յետ միջօրէի:
age հասակ. տարիք. դար:
ago առաջ. long — շատոնց:
agreeable հաճելի:
air օդ. եղանակ. կերպարանք:
alike նոյն, նման:
alive ողջ, կենդանի:
all բոլոր, ամեն. not at — բնաւ.
— of a sudden յանկարծ, իս-
կոյն:
alley ծառուղի, նրբուղի:
almond նուշ. — tree նշենի:
almost գրեթէ:
alone առանձին, միայնակ:
aloud բարձրաձայն:
alphabet պրութէն:
also ալ, նաեւ:

always միշտ, հանապազ:
ambitious փառասէր:
amusing զրօսեցուցիչ:
ancient վաղեմի, հին:
and եւ, ու:
angel հրեշտակ:
answer պատասխան:
ant մրջին:
any քանի մը, քիչ մը, մաս մը:
apartment յարկարաժին:
apple խնձոր. — tree — ենի:
to apply դիմել:
apron գոգնոց:
architect ճարտարագետ:
arithmetic թուաբանութիւն:
arm բազուկ. — chair թիկնաթոռ.
— s զէնք:
army բանակ:
to arrest ձերբակալել:
to arrive ժամանել, հասնիլ:
art արուեստ. — ist գեղարուես-
տաւոր:
article յօդ. յօդուած. հատուած:
to ask հարցնել. — charity ողոր-
մութիւն խնդրել:
ass էշ, աւանակ:
assent հաւանութիւն:
to attack յարձակիլ:
aunt հորաքոյր, մորաքոյր:
author հեղինակ, մատենագիր:
autumn աշուն:
to await սպասել, մնալ:

B.

back կռնակ. ետեւ:
bad գէշ, չար:

balcony պատշգամբ:
 ball պարահանդէս. գունտ. գնդակ:
 bank գետափ. դրամատուն. — note
 դրամաթուղթ:
 barber սափրիչ:
 banner դրօշ:
 barren ամուլ:
 battle ճակատամարտ, մարտ, պա-
 տերազմ:
 to be ըլլալ:
 bear արջ:
 beast գաղան:
 to beat ծեծել, զարնել:
 beautiful գեղեցիկ:
 bed անկողին, մահիճ. to go to —
 պառկել. — room ննջասենեակ:
 bee մեղու. — hive փեթակ:
 beer գարեջուր:
 before առջեւ, առաջ:
 to beg խնդրել, ուղեւ. — for մու-
 ռալ. — gar մուրացիկ:
 to begin սկսիլ. — ner սկսնակ,
 նորուս:
 belfry զանգակատուն:
 to believe հաւատալ:
 Bible Աստուածաշունչ, Ս. (=
 սուրբ) Գիրք:
 bicycle հեծանիւ:
 big խոշոր:
 billow կոհակ, ալիք:
 bird թռչուն, — of prey գիշա-
 կեր —:
 birth ծնունդ, ծագում. — place
 ծննդավայր:
 bit կտոր:
 bitch բաձ:
 to bite խածնել:
 bitter դառն:
 black սեւ. — bird սարեակ. —
 board (սեւ) դրատախտակ:
 to blame պարսաւել:
 to bless օրհնել:
 blithesome զուարթ:
 to bloom փթթիլ, ծաղկիլ:
 blue կապոյտ:
 blunt բուծ:
 body մարմին:
 bonnet փեղդր:
 book գիրք, մատենան. — case գրա-
 դարան, մատենադարան. — keep-
 ing տոմարակալութիւն. —
 seller գրավաճառ:

born ծնած. was — ծնաւ:
 to borrow փոխ առնել:
 bosom ծոց:
 both երկուքն ալ:
 bottle շիշ, սրուակ:
 bower սարփինա:
 box մտուկ. օթեակ:
 boy մանչ, տղայ:
 branch ճիւղ, ստա:
 brave քաջ, արի. — ry — ութիւն:
 to bray զուլ:
 bread հաց:
 to break կտորել. — down տա-
 պալել:
 breakfast նախաճաշ:
 breast լանջք, կուրծք:
 bride հարս. — groom փեսայ:
 bridge կամուրջ:
 bright պայծառ:
 to bring բերել:
 broad լայն:
 broom աւել.
 brother եղբայր. — in-law աներ-
 ձագ, տագր:
 brow ճակատ:
 brown թուխ:
 bubble պղպջակ:
 to build կառացանել. շինել:
 bull ցուլ. — ock զուարակ:
 to burn պրել, վառել:
 but բայց. միայն:
 butcher մսագործ:
 butter կարագ:
 butterfly թիթեռնիկ:
 to buy գնել:

C.

cage վանդակ:
 calf հորթ:
 to call կանչել, կոչել:
 camel ուղտ:
 canary-bird դեղձանիկ:
 cannon թնդանօթ:
 cap գլուխ:
 capital մայրաքաղաք. դրամագլուխ.
 գլխաւոր, էական:
 captain նաւապետ. հարիւրապետ:
 care հոգ, խնամք. — ful հոգածու,
 խնամու. — less անհոգ:
 carpenter հիւս:
 castle դղեակ:

cat կատու:
 cause պատճառ. դատ.
 to cease դադարել:
 ceiling ձեղուն:
 century դար:
 certain ստոյգ. — ly ստուգիւ:
 chamber սենեակ, խորհրդարան.
 — lain սենեկապետ.
 chain շղթայ. — less ան —:
 chair աթոռ:
 to change փոխել:
 character նկարագիր. տառ.
 cheap աժան:
 cheek այտ:
 cheese պանիր:
 cherry կեռաս. — tree — ենի:
 chicken վարդակ:
 child մանուկ, տղայ. — hood ման-
 կութիւն:
 Christian քրիստոնեայ. — ity
 քրիստոնէութիւն:
 church եկեղեցի, ժամ:
 city քաղաք:
 class դաս, կարգ. — mate դաս-
 ընկեր:
 clear յստակ, վճիտ, որոշ:
 clever հնարամիտ, խելացի:
 to climb մագլել, շուլուելի:
 clock (պտտի) ժամացոյց. օ՛ — ժամը:
 cloud ամպ:
 club ախուժ, իւրօք:
 coat վերարկու:
 cock արաղաղ, խոսնակ:
 coffee սուրճ. — house սրճարան:
 cold ցուրտ, պաղ:
 college ուսումնարան:
 colour գոյն. — s դրօշ.
 to come գալ:
 to command հրամայել:
 compliment բարեւ:
 concert նուագահանդէս:
 to conclude աւարտել:
 to condemn դատապարտել:
 condition վիճակ, կացութիւն, պայ-
 ման:
 confederation դաշնակցութիւն:
 conference դեսպանախորհուրդ:
 contented գոհ:
 to contract պայմանագրել, հաս-
 տատել:
 to convene գումարուելի:
 to convince համոզել:

cook խոհարար:
 cool զով:
 corn արմուխ:
 corner անկիւն:
 corpse դի, դիակ:
 to correct ուղղել, սրբագրել:
 count կոմս. հաշիւ:
 country երկիր:
 courier սուրհանդակ:
 court արքունիք. — yard բակ:
 cousin հորեղբորդի:
 cow կով:
 cream սեր:
 cub թոփիւն, կորիւն:
 cup դաւաթ:
 to curse անիծել:
 curtain վարագոյր:
 cymbal ծնծղայ:

D.

daisy մարդարտածաղիկ:
 damp խոնաւ:
 dance պար. to — — ել:
 danger վտանգ:
 dark մութ, խաւար. նսմ՛ աղօտ:
 date թուական. արմաւ. — tree
 ամիսաւնի:
 daughter դուստր. — in-law հարս:
 day օր. — time ցերեկ. to —
 այսօր:
 dead մեռած:
 to deal վարուել:
 dear սիրելի. սուղ:
 death մահ:
 debt պարտք:
 deep խոր(ունկ):
 to defend պաշտպանել:
 delicious համեղ:
 to delight զուարճացնել:
 desert անապատ, ամայի:
 desk գրասեղան:
 to despise անարգել, արհամարհել,
 խորշիլ:
 dessert աղանդեր:
 to destroy կործանել, ջնջել:
 devil դև:
 devout ջերմեռանդ:
 diamond աղամանդ:
 dictionary բառարան:
 to die մեռնիլ:
 difficult դժուար:

diligent ջանասէր, ժրաջան :
 dinner ճաշ :
 director տնօրէն :
 dirty աղտոտ :
 disciple աշակերտ :
 to discover գտնել :
 disgrace նախատինք, ամօթ :
 dish աման :
 to dispel փարատել :
 disposition բնաւորութիւն, տրամադրութիւն :
 distant հեռու, հեռաւոր :
 doctor բժիշկ. վարդապետ :
 doe այծեմկիկ :
 dog շուն :
 doll պուպիկ :
 door դուռ :
 to double կրկն(ապատկ)ել :
 dozen երկոտանեակ :
 drama թատերախաղ :
 to draw քաշել, գծադրել :
 to drink խմել :
 duke դուքս :
 dull բթամիտ :
 duty պարտականութիւն :
 to dwell բնակիլ :

E.

each իւրաքանչիւր :
 ear ականջ :
 early կանուխ :
 earth երկիր, հող, գետին. — quake երկրաշարժ :
 easy դիւրին :
 to eat ուտել :
 education դաստիարակութիւն, կրթութիւն :
 egg հաւկիթ, ձու :
 elder երէց :
 eldest երիցադէյն :
 eloquent պերճաբան :
 emotion սրտայուզութիւն :
 emperor կայսր :
 empire կայսրութիւն :
 enemy թշնամի :
 enough բաւ(ական) :
 enterprise ձեռնարկ, գործ :
 essay ճառ :
 estate կալուած :
 to esteem մեծարել :
 eternal յաւիտենական :

even անգամ :
 evening իրիկուն. good — բարի իրիկուն :
 every ամեն. — where — ուրեք :
 evil չար :
 ewe մարի :
 ewer ստոման, շորշի :
 exactly ճշդիւ, անվրէպ :
 to examine (հարցա)քննել. փորձել :
 example օրինակ :
 excellent սքանչելի, ընտիր :
 exception բացառութիւն :
 exercise ջրահանգ, վարժութիւն, պարտականութիւն (դասի), մարմնամարզ :
 expert վարժ, փորձագէտ, վարպետ :
 to extol ներբողել :
 eye աչք. — brow յօնք :

F.

face դէմք, երես :
 fair չքնաղ, գեղեցիկ :
 faith հաւատք. — ful հաւատարիմ :
 fame համբաւ, հռչակ :
 famine սով :
 famous համբաւեալ :
 fashion նորաձեւութիւն, տարազ :
 fate բաղդ :
 father հայր. — in-law աներ, կեսուրայր :
 fatigued յոգնած, խոնջած. to be յոգնիլ :
 fault թերութիւն, սխալ :
 to fear վախնալ :
 feast խնջոյք. տօն :
 feather փետուր :
 fever ջերմ :
 few քիչ. a — քանի մը :
 fez ֆէ, գլխարկ :
 field դաշտ, արտ :
 to find գտնել :
 fine չքնաղ, գեղանի :
 to finish լմնցնել, լրացնել :
 fire կրակ, հուր. to — կրակ ընել :
 fireman հրովարտակ :
 fish ձուկ. — erman ձկնորս :
 fit յարմար. ակտաժամ :
 flatterer շողբորթ :
 floor տախտակամած :

to flourish ծաղկիլ :
 to flow հոսիլ, թափիլ :
 flower ծաղիկ. to — ծաղկիլ. — garden ծաղկոց :
 flute սրինգ :
 foot ոտք. — step հետք :
 to forbid արգիլել :
 forefather նախահայր :
 to forget մոռնալ :
 fork պատասարաղ :
 form ձեւ, կերպարանք. to — ձեւ տալ, կազմել :
 to forsake թողուլ, երեսէ ձգել, լքանել :
 fortunate բարեբաղդ :
 fortune բաղդ. հարստութիւն :
 fount, — ain աղբիւր, ջրակն :
 fox աղուէս :
 fragrant բուրեղ :
 free զերծ, արձակ, ազատ :
 to freeze սառիլ :
 fresh թարմ, զով :
 to frequent յաճախել :
 friend բարեկամ. — ship — ութիւն :
 to frisk խայտալ, ցատկոտել :
 fruit պտուղ, արգասիք :
 future ապագանի, ապագայ :

G.

gain շահ. to — իլ :
 garden պարտէզ. — er պարտիզպան :
 gate մեծ դուռ :
 gay զուարթ :
 general զօրապետ. ընդհանուր :
 gently մեղմ(ով) :
 giant հսկայ :
 girl աղջիկ :
 to give տալ :
 glad ուրախ :
 glass բաժակ. ապակի :
 glorious փառաւոր :
 glory փառք :
 glove թաթպան, ձեռնոց :
 goat այծ. he — նոխալ :
 God Աստուած :
 goddess դիցուհի :
 gold ոսկի :
 good բարի, աղէկ. բարիք. a — deal շատ մը, խել մը :

to govern կառավարել. — er կառավարիչ. — ment կառավարութիւն :
 gown շրջադէտ. night — գիշերանոց :
 grammar քերականութիւն :
 grand մեծ, հոյակապ, — father պապ. — mother հանի :
 grape խաղող :
 grass խոտ :
 grave գերեզման :
 great մեծ :
 green կանաչ. տհաս համբակ :
 grey գորշ :
 to grind աղալ :
 grocer նպարալաճառ :
 ground գետին. — less անհիմն :
 to grow աճիլ. ըլլալ :
 guilty յանցաւոր, ոճրագործ :
 gypsy գնչու :

H.

hail կարկուտ. to — տեղալ :
 hair մազ, հէր, վարս :
 half կես. — dead կիսամեռ. — made կիսկատար :
 hamlet շէն, գիւղակ :
 hand ձեռք. — in — միարան :
 handkerchief թաշկինակ :
 handle կոթ, երախակալ :
 handsome բարեձեւ :
 to hang կախել :
 to happen պատահիլ :
 happy երջանիկ, բարեբախտ :
 hard կարծր, պինդ, դժուար, դատան. — ly հաղիւ, դժուարաւ :
 to hasten փութալ, աճապարել :
 hat փեղջըր, գլխարկ :
 to hate ստել :
 head գլուխ. — ache գլխացաւ :
 to hear բժշկել, բուժել :
 to hear լսել :
 heart սիրտ :
 hearth բուրակ, օջախ :
 heaven երկինք :
 heavy ծանր :
 heifer երինջ :
 help օգնութիւն. to — օգնել :
 help yourself հրամեցէք :
 helve կոթ :
 hen հաւ :

hero *գիւցաղն* :
 high *բարձր* :
 hill *բլուր* :
 to hinder *արգիլել, ետ պահել* :
 history *պատմութիւն* :
 home *տուն, ընտանեկան յարկ, հայրենիք* :
 honour *պատիւ. to — պատուել : — able պատուարժան* :
 hope *յոյս. to — յուսալ. — full յուսալից. — less անյոյս* :
 horse *ծի* :
 hospital *հիւանդանոց* :
 hour *ժամ* :
 house *տուն* :
 hue *երանգ. երփն, գոյն* :
 human *մարդկային. — ity մարդկութիւն* :
 humble *խոնարհ, ցած* :
 hungry *անօթի* :
 to hunt *որսալ. — er որսորդ* :

I.

ice *սառ* :
 idea *գաղափար* :
 idle *ծոյլ. անգործ* :
 ill *հիւանդ* :
 immediately *անմիջապէս* :
 immortal *անմահ* :
 imperial *կայսերական* :
 to improve *յառաջանալ* :
 inhabitant *բնակիչ* :
 ink *մելան, թանաք. — stand կազամար* :
 innocent *անմեղ, միամիտ* :
 insect *միջատ* :
 instructive *հրահանգիչ, կրթիչ, խրատական* :
 intelligent *մտացի, ուշիմ* :
 intention *մտադրութիւն* :
 interesting *շահեկան, հետաքրքրական* :
 intimate *մտերիմ* :
 to invent *հնարել* :
 invitation *հրաւեր* :
 iron *երկաթ* :
 island *կղզի* :
 ivy *բաղնիք* :

J.

jewel *գոհար, ակն. — er ավաճառ* :
 joke *կատակ. սրախօտութիւն* :
 journey *ճամբորդութիւն* :
 joy *ուրախութիւն, ցնծութիւն* :
 judge *դատաւոր. to — դատել* :
 just *ուղիղ, արդար, ճիշդ. ճշդիւ. — as well ճիշդ պայպէս ալ : — as well ճիշդ պայպէս ալ* :
 justice *արդարութիւն, իրաւունք* :

K.

key *բանալի* :
 to kill *սպաննել, մորթել* :
 kind *տեսակ. քաղցր (արարոյ), ազնիւ* :
 kindergarten *մանկապարտէզ* :
 king *թագաւոր. — dom — ութիւն* :
 to kiss *համբուրել, պագնել* :
 to kneel *ծնրադրել* :
 knife *դանակ* :
 to knit *հիւսել* :
 to knock *բաղխել : — er ճիկիկ* :
 to know *ճանչնալ, գիտնալ* :

L.

labour *աշխատանք* :
 lad *մանչ. — ուկ* :
 lady *տիկին, տիրուհի* :
 lamb *գառն(ուկ)* :
 lame *կաղ* :
 lamp *կանթեղ, զամբար* :
 language *լեզու, բարբառ* :
 large *մեծ, ընդարձակ* :
 lark *արտոյտ* :
 late *ուշ* :
 to laugh *ծիծաղել, խնդալ* :
 law *օրէնք* :
 lazy *ծոյլ, պղերգ* :
 lead *կապար* :
 leader *առաջնորդ, ուղեցոյց* :
 leaf *տերեւ, թերթ* :
 to learn *սովորել, ուսանիլ* :
 leather *կաշի* :
 left *ձախ* :
 lesson *գաս, համար* :
 letter *նամակ, գիր. տառ* :
 library *գրատուն, մատենադարան* :
 life *կեանք. — less անկենդան* :

to lift *վեր վերցնել* :
 light *լոյս. թեթեւ. to — en փայլատակել* :
 to like *ախորժիլ, սիրել* :
 like *նման, պէս* :
 lily *շուշան* :
 limb *ոտ, ճիւղ* :
 linen *քթան. — s ճերմակեղէն* :
 to linger *տնտնալ, յապաղիլ, ուշանալ* :
 lion *առիւծ* :
 literature *մատենագրութիւն, զբոսականութիւն* :
 little *քիչ. փոքր* :
 to live *ապրիլ. բնակիլ* :
 lively *աշխոյժ, պայծառ* :
 load *բեռ, ծանրութիւն* :
 loaf *նկանակ* :
 lone *առանձին, լքեալ, միայնակ* :
 long *երկայն. ընդ երկար* :
 to look *նայիլ. — about for որոնել, փնտռել. — like նմանիլ* :
 Lord (Տէր) Աստուած. տէր, սեպուհ :
 love *սէր. to — սիրել. — song սիրերգ. — ly սիրուն* :
 luggage *բեռ, գոյք, կահկարասի* :

M.

machine *մեքենայ* :
 mad *կատաղած* :
 maid, — en *կոյս, օրիորդ* :
 to make *շինել, ընել. — way ճամբայ բանալ* :
 mamma *մայրիկ* :
 man *մարդ* :
 manner *կերպ, եղանակ. — s վարք* :
 many *շատ, բազմաթիւ. how — ? քանի* :
 map *աշխարհացոյց* :
 mare *զամբիկ* :
 market *շուկայ* :
 mast *կայմ* :
 master *տէր. վարժապետ. վարպետ. to — իշխել, տիրապետել, քաջ հմուտ ըլլալ* :
 mate *ընկեր* :
 matter *նիւթ, մարմին, իր* :
 means *միջոց, կերպ* :
 meat *միս. կերակուր* :
 medal *շքադրամ* :

medicine *դեղ* :
 menagerie *զառազեղ* :
 merchant *վաճառական* :
 metal *մետաղ* :
 mighty *հզօր* :
 milk *կաթ. clotted — մածուն. to — կթել* :
 mill *աղօրէք. — er աղօրէպան* :
 mind *միտք, նպատակ, յօժարութիւն. to — անսալ* :
 minister *պաշտօնեայ, նախարար. prime — նախարարապետ* :
 minute *վայրկեան, բոպէ* :
 mistake *սխալ. to — իլ* :
 Mister (= Mr.) *Պարոն (= Պ.)* :
 Mistress (= Mrs.) *Տիկին* :
 to mix *խառնել, զանգել* :
 to mock *ծաղրել, հեղնել* :
 money *դրամ, ստակ* :
 month *ամիս* :
 monument *յիշատակարան, կոթող* :
 moon *լուսին* :
 morn, — ing *առաւօտ. good — բարի լոյս* :
 morrow, to — *վաղը* :
 mortal *մահկանացու* :
 mother *մայր. — in-law կեսուր, զորանչ* :
 motion *շարժում* :
 mountain *լեռ* :
 to mourn *ողբալ* :
 mouth *բերան* :
 to move *շարժել, մղել, յուզել* :
 to mow *հնձել, քարել* :
 Mr. (= mister) *Պ. (= պարոն)* :
 much *շատ. how — որչափ* :
 multitude *ամբոխ, բազմութիւն, ժողովուրդ* :

N.

name *անուն* :
 narrow *նեղ* :
 nation *ազգ. — ality — այնութիւն* :
 native *բնիկ* :
 navy *նաւատորմ* :
 near *մտ* :
 necessary *կարեւոր, հարկաւոր* :
 neck *վիզ, պարանոց. — lace մանակ* :
 needle *սանդղ. — case ասղաման* :

neighbour գրացի, գրկից:
 nephew եղբորորդի, քեռորդի:
 nest բոյն:
 new նոր, թարմ:
 next հետեւեալ, հետագայ, կից,
 բովի, յառաջիկայ:
 niece եղբորաղջիկ, քեռաղջիկ:
 night գիշեր. mid — կէս գիշեր.
 by — գիշերով. good — գիշեր
 բարի:
 Nile Նեղոս:
 no ո՛չ. — longer ո՛չ եւս, ա՛յլ չ...
 — matter վնաս չունի:
 noble ազնիւ, ազնուական, վսեմ:
 noise աղմուկ, աղաղակ:
 noon կէսօր:
 north հիւսիս. — ern — այլն:
 nose քիթ:
 note նշան. ծանօթութիւն. պար-
 տամուրհակ. — d նշանաւոր:
 to notice դիտել, տեղեկացնել:
 noun անուն, գոյական:
 novel վէպ, նորավէպ:
 now հիմա, այժմ:
 number թիւ. to — թուել:

O.

oak կաղնի:
 obedient հնազանդ, հլու:
 to obey հնազանդիլ:
 object առարկայ, նպատակ:
 to offend նախատել:
 often յաճախ, շատ անգամ:
 old ծեր, հին, տարիքոտ. — en
 վաղեմի. — man ծերունի:
 olive-tree ձիթենի:
 open բաց. to — բանալ:
 orange նարինջ:
 order կարգ(աւորութիւն), պա-
 տուէր. աստիճան. to — հրա-
 մայել. ապսպրել. in — to հա-
 մար:
 orphan որբ:
 other ուրիշ, միւս:
 to owe պարտիլ, պարտական ըլլալ:
 own անձնական, յատուկ. to —
 իւրացնել, սեփականել. խոստո-
 վանիլ. — er տէր:
 ox եղ:

P.

page էջ, էրես. մանկաւիկ:
 to paint նկարել, ներկել. — er
 նկարիչ. — ing նկարչութիւն,
 ներկարարութիւն. նկար:
 pair զոյգ:
 palace պալատ, ապարանք:
 papa հայրիկ:
 paper թուղթ:
 parcel ծրար:
 pardon ներում, թողութիւն. to —
 ներել. to ask, beg — ներում
 խնդրել:
 parents ծնողք:
 parlour հիւրանոց:
 part մաս. — icle — նիկ:
 passion կիրք:
 patience համբերութիւն:
 to pay վճարել, հատուցանել:
 peace խաղաղութիւն, հանգիստ:
 pear տանձ. — tree — ենի:
 peasant գիւղացի:
 pen գրիչ. — cil մատիտ. — holder
 գրչակալ. — knife զնելի:
 pepper պղպեղ:
 to perch թռչել:
 perfect կատարեալ:
 permission հրաման, թոյլտու-
 թիւն:
 person անձ. — age — նաւորու-
 թիւն:
 physician բժիշկ:
 piaster դահեկան, ղ—:—:—:
 picture պատկեր:
 piece կտոր:
 pig խոզ:
 pigeon աղաւնի:
 place տեղ, to plain գետեղել:
 plain դաշտ. հարթ, պարզ:
 plant տունկ. to — տնկել:
 play խաղ. to — խաղալ. to —
 the piano դաշնակ անել:
 to please հաճիլ, հաճեցնել:
 pocket գրպան. — book գրպանի
 (յուշա) տետր:
 poet բանաստեղծ, պուէտ:
 pole բեւեռ, ձող:
 polite քաղաքավար:
 poor աղքատ, խեղճ, հէգ:
 portrait կենդանագիր, պատկեր:

post սուբհանդակ, գիրք. ձող. —
 office նամակատուն:
 pound քաշ. վրս:
 praise գովեստ. to — գ—վել.
 preacher քարոզիչ:
 precious թանկագին:
 to prefer նախընտրել:
 pretty սիրուն, աղբար:
 price գին, արժէք:
 pride հպարտութիւն:
 priest քահանայ, քուրմ:
 prince իշխան. — ss ուհի:
 printer տպագրիչ:
 printing տպագրութիւն:
 prize մրցանակ. to — գնահատել:
 progress յառաջադիմութիւն, դար-
 գացում:
 promise խոստում. to — խոստա-
 նալ. խօք տալ:
 proverb առած:
 prudent խոհեմ:
 Psalm Սաղմոս:
 to publish հրատարակել:
 punctually կէտ առ կէտ, ճշդիւ,
 ժամապահութեամբ, անվրէպ:
 to punish պատժել:
 purse քսակ:

Q.

queen թագուհի:
 queer այլանդակ:
 question հարցում, խնդիր:
 quick արագ. — ly փութով, խ-
 կոյն:
 quiet հանդարդ, անշարժ:
 quince սերկեւիլ:
 quite լիովին, բոլորովին:
 quiver դողալ, սարսուիլ:

R.

rabbit ձագար:
 race տոհմ, սերունդ, արշաւ:
 radiant լուսափայլ, պայծառ:
 raging կատաղի:
 rain անձրիւ. to — անձրեւել.
 — bow ծիածան:
 ram խոյ:
 rare հզուազէպ, հզուազիւտ:
 ray ճառագայթ:
 razor անիւն:

to reach հասնիլ:
 to read կարդալ:
 to receive ընդունիլ, ստանալ:
 red կարմիր. — breast կարմրա-
 լանջ. to — den կարմրիլ:
 to reject մերժել:
 religion կրօնք:
 to remain մնալ:
 to repair նորոգել:
 report տեղեկագիր, պայթիւն:
 to resemble նմանիլ:
 respect յարգանք. to — յարգել.
 — fully յարգանք:
 rest հանգիստ. to — հանգստանալ:
 return վերադարձ, to — վերա-
 դառնալ. վերադարձնել:
 reward վարձատրութիւն:
 ribbon ժապաւէն:
 rich հարուստ, ճոխ:
 ridiculous ծիծաղելի:
 right ուղիղ. անսխալ, աջ. to be
 — իրաւունք ունենալ:
 ring մասանի, օղ:
 ripe հասուն. un — տհաս:
 river գետ:
 to rob կողոպտել. — ber աւա-
 զակ:
 roof տանիք:
 room սենեակ. տեղ:
 rose վարդ. — bush — ենի:
 rule կանոն. to — իշխել:

S.

sad տրտում, տխուր:
 saddle թամբ:
 sail առագաստ. to — նաւել. ա-
 ռագաստ բանալ. — or նաւաստի,
 նաւազ:
 salt աղ:
 salutation բարեւ, ողջոյն. to —
 բարեւել, ողջունել:
 salvation փրկութիւն:
 same նոյն:
 sanctuary սրբատեղի:
 sand աւազ. — y — ուտ:
 satisfied գոհ, կշտացած:
 sausage երշիկ:
 to say ըսել:
 school դպրոց. — boy դպրոցական,
 աշակերտ. — house դպրատուն.
 — master վարժապետ:

science գիտութիւն :
 scissors մկրատ :
 sculptor անդրբիագործ :
 sea ծով :
 season եղանակ :
 to see տեսնել :
 to seek փնտռել, որոնել :
 seldom քիչ անգամ, գուն ուրեք :
 to sell ծախել, վաճառել :
 to send կրկնել, յղել. — word լուր տալ :
 sentence նախադասութիւն :
 to sew կարել :
 shame ամօթ, նախատինք :
 sharp սուր, կարուկ :
 to shave անկել :
 shawl ցփսի, շալ :
 sheath պատեան :
 sheep ոչխար :
 shepherd հովիտ :
 to shine փայլել :
 ship նաւ :
 shirt շապիկ :
 shoe կօշիկ. — maker կօշկակար :
 shop կանութ. — keeper — պան :
 short կարճ :
 shot նշանառու :
 shovel թի :
 to shut գոցել, փակել :
 sick հիւանդ, — ոտ :
 silence լուսութիւն :
 silk մետաքս. — worm շերամ :
 silver արծաթ :
 simple պարզ. պարզամիտ :
 sin մեղք. — ner մեղաւոր. to — մեղանել, մեղք գործել :
 sincere անկեղծ :
 sincerity անկեղծութիւն :
 to sing երգել. — er երգիչ, երաժիշտ :
 sir տէր, պարոն :
 sister քոյր. — in-law տալ. ներ :
 to sit (down) նստիլ :
 size հասակ, մեծութիւն :
 skilful ճարտար, կարող :
 sky երկնակամար :
 slave գերի :
 slice պատառ :
 smile ժպիտ. to — ժպտիլ :
 snow ձիւն. to — ձիւնել :
 soap օճառ :
 soft կակուղ, փափուկ :

soldier զինուոր :
 some քիչ մը. քանի մը. մաս մը :
 son որդի. ուսար :
 song երգ. — ster երգիչ :
 sorrow վիշտ :
 soul հոգի :
 south հարաւ. — ern — ային :
 sparrow ճնճղուկ :
 to speak խօսիլ :
 spirit ոգի, հոգի :
 spoon դդալ :
 spring գարուն. աղբերակն. զուպանակ :
 square քառակուսի. հրապարակ :
 stable անաս, գոմ :
 star աստղ :
 station կայան :
 statue արձան :
 statute օրէնք, կանոն :
 to stay կանգնել :
 steam շոգի. — ship շոգենաւ :
 stick գաւազան :
 still հանդարտ. լուռ :
 stocking գուլպայ :
 stone քար :
 stork արագիկ :
 strawberry երակ :
 street փողոց :
 student ուսանող :
 studious ուսուցմանէր :
 study ուսում. to — ուսանիլ, սերտել :
 stupid ապուշ :
 sublime վեամ :
 to succeed յաջողիլ. յաջորդել :
 success յաջողութիւն :
 to suffer թոյլ տալ. պատիժ կրել :
 sugar շաքար :
 summer ամառ :
 sun արեւ, արեգակ :
 to sup ընթրել. — per ընթրիք :
 sure վստահ. — ly — արար :
 swallow ծիծեռնակ. to — կուտալ, կլնել :
 to sweep աւելիլ :
 sweet քաղցր. սիրուն :
 sword թուր, սուր :

T.

table սեղան. ցանկ. աղիւսակ. — cloth սփռոց :

tail ազի, պոչ :
 tailor դերձակ :
 tall բարձր (ահասակ), երկայն (ահասակ) :
 tea թէյ :
 to teach սովորեցնել, ուսուցանել. — er ուսուցիչ, դասատու :
 to thank շնորհակալ ըլլալ :
 there հն :
 thing բան :
 to think խորհիլ, կարծել :
 thirsty ծարաւ. — ի :
 thorn փուշ :
 throne գահ :
 to throw նետել. — down տապալել :
 thunder սրտում. to — սրտալ. — storm փոթորիկ, մրրիկ :
 time ժամանակ, ատեն. — ճ անգամ :
 tool գործիք :
 tooth սկուպ :
 top դազաթ, կատար. հոլ :
 town քաղաք, աւան :
 toy խաղալիք :
 to translate թարգմանել :
 translation թարգմանութիւն :
 to travel ճամբորդել. — ler ճամբորդ, ուղևոր :
 tread քայլել, կրկնել :
 treasure գանձ :
 tree ծառ :
 to tremble դողալ, թրթռալ :
 true ճշմարիտ, հաւատարիմ :
 truth ճշմարտութիւն :
 to try ջանալ, փորձել :
 tulip կակաչ :
 turn դարձ, պտոյտ. in — կարգաւ :
 type տիպ, օրինակ :

U.

ugly ազնի :
 umbrella հովանոց :
 uncle հօրեղբայր, մորեղբայր :
 unhappy անբախտիկ :
 to unite միացնել :
 use օգուտ, գործածութիւն, շահ. — ful օգտակար, — less անպէտանշահ :
 usual հասարակ, սովորական. — ly սովորաբար :

to utter ճառել, արտասանել, պատմել :
 V.
 vain ունայն, մնայարծ :
 valiant քաջ (արի) :
 vally հովիտ :
 veal հորթենի :
 velvet թաւիչ :
 verb բայ :
 very խիստ :
 vice մոլութիւն :
 village գիւղ :
 vine որթ (ատուէկ) :
 vinegar քացախ :
 violent բուռն, սաստիկ, ուժգին :
 virtue մանուշակ :
 virtue առաքինութիւն :
 virtuous առաքինի :
 visit այցելութիւն. to — այցելել. — or այցելու :
 voice ձայն :
 volcano հրաբուխ :
 volume հատոր :
 vow ուխտ, խոստում :
 voyage ճամբորդութիւն :

W.

wade ջուրի մէջէ քայլել :
 to wait սպանել :
 walk պտոյտ. ճեմելիք. to — քայլել, պտտիլ :
 wall պատ, որմ :
 want պէտք, կարօտութիւն. to — ուղել, պէտք ունենալ :
 war պատերազմ. man of — մարտանաւ :
 warm տաք. to — տաքցնել, տաքնալ :
 to wash լուալ :
 wasp պիծակ :
 watch գրպանի ժամացոյց. պահպան, դէտ. to — հսկել, դիտել, պահպանել :
 water ջուր. to — ջրել, ոռոգել. — fowl ջրհաւ. — ing-pot ջրնցուղ :
 wave ալիք, կոհակ. to — տատանիլ, ծփալ, ծածանիլ :
 way ճամբայ. միջոց. կերպ :

weak տկար, անզոր:
 wealth հարստութիւն, ճոխութիւն. — y ճոխ, հարուստ, մեծափարթամ:
 week շաբաթ, եօթնեակ:
 to weep լալ, սղբայ:
 well աղէկ, լաւ. ջրհոր:
 white ճերմակ, սպիտակ:
 whole ամբողջ, բոլոր:
 wife կին, կնիկ, կողակց:
 wild վայրի, վայրագ, անաստ:
 will կամք. կտակ. — ing յօժար-
 (ակամ). — ingly կամովին:
 wind հով. — mill հողմաղաց. fair
 — նպաստաւոր հով:
 window պատուհան, լուսամուտ:
 wine գինի:
 wlng թեւ, թռիչք:
 wisdom իմաստութիւն:
 wise իմաստուն. — ly իմաստու-
 թեամբ:
 to wish ուզել. փափարել, անձկալ:
 wit նրբամիտ, սրամիտ. հանճար:
 to wither չորնալ:
 without առանց:
 wolf գայլ:
 woman կին, կնիկ:
 womb որովայն:
 to wonder զարմանալ, հիանալ:
 wood փայտ. անտառ. թաւուտ.
 — pecker փայտփոր:
 word բառ, խօսք, լուր:

work գործ, երկասիրութիւն. to —
 գործել, բանիլ:
 world աշխարհ:
 worm ճճի, որդ:
 worth արժանիք. — y արժանի:
 wound վէրք. to — վիրաւորել:
 to write գրել:
 wrong անիրաւ, սխալ. to be —
 իրաւունք չունենալ:

Y.

year տարի. — ly տարեկան:
 yellow դեղին:
 yes այո:
 yesterday երէկ:
 yoke լուծ:
 yolk հաւկթի դեղնուց:
 young դեռատի. — man երիտա-
 սարդ:
 younger կրտսեր:
 youngest կրտսերագոյն:
 youth մանկութիւն, պատանեկու-
 թիւն, երիտասարդութիւն:

Z.

zeal նախանձ. եռանդ. — ous —
 աւոր. — ոտ:
 zephyr զեփիւռ, սիւք:
 zigzag ճուռումուռ, օձապտոյտ:
 zone գօտի, կամար:
 zoology կենդանաբանութիւն:

33

0

4 8

2013

2564

« Ազգային գրադարան »

NL0060635

